

Collegii Societatis Iesu Ingolstadtij. A. 1615.

CHRONOLOGIA
SERIEM TEMPO.

RVM, ET HISTORIAM RE-

RVM IN ORBE GESTARVM

continens ab eius origine, vsq; ad annum à Chri-
sti ortu millesimum ducentesimum.

AVCTORE ANONIMO, SED

cœnobij S. Mariani apud Altissiodorum, Regulæ
Præmonstratensis monacho.

ADIECTA EST AD CALCEN APPENDIX

ad annum usque millesimum cc. xxiii.

Nunc primum in lucem edita opera & studio

NICOLAI CAMVZÆI Tricassini.

Ad Reuerendiss. Altissiod. Episcopum,

TRECIS, VÆNEVNT PARISIIS;

Apud ADRIANVM BEYS,
via Iacobæa.

M. D. C. IX.

Cum privilegio Regis.

COLLEGIAT 566/3-V. 213
GOTT. MUSEUMS- & LIBRA
BIBLIOTHEK
H. D. M.
in Lichtenberg

REVERENDO
IN CHRISTO PATRI,
AC DOMINO D. FRANCISCO
DE DONADIEV, PER VIGILI
Altissiodorensium Episcopo, S.

Ita natura comparatum est (Præ-
sul lectissime) ut nullius boni quan-
tumuis eximij, iucunda & suauis
sit possessio, nisi consortes aliquos ha-
beamus quibuscum communicatum, uberiorem la-
titiam efficiat: cum enim sui diffusuum sit, si ar-
ctis quibusdam angustiis constringatur, naturam
ipsam boni quodammodo amittere, & sibi dissimile
fieri videtur. Qui ingentes gaZas & amplissimos
thesauros infelici arca (ut ait ille) flagellat, & ve-
luti strangulat, tantum abest ut dulcem aliquem
fructum gratamq; voluptatem ex illis colligat, ut
potius noctes diesq;, sollicito animo angatur, &
quam operosa sit magni census custodia, acerbissime
experiatur. Si vero ad horum bonorum societatem

Et communionem benemeritos de Rep. viros vocauerit, si eis praesidio et administriculo fuerit, qui rei familiaris angustia oppressi, ad res praeclaras non facile possunt emergere: tunc domum sentit, quanto plus illa erogata et effusa prosint et oblectent, quam loculis et follibus coercita. Nec vero id tantum ad ea quae externa appellantur bona pertinet, sed ad ea multo potiori iure, qua animis hominum erudientis excolendisq; conducunt. Quoniam in genere eminere et praestare censeo, luculentissima veterum scriptorum monumenta, qua non modo qui occultant

An. 1372. die 1. Febr. incendio absumpta fuit ecclesia Pontiniacensis, qua postmodum instaurata rursum incensa est à Caluianis anno 1368. die 6. eiusdem mens.

et suppressum, Reip. literaria insigni damno et detrimento sunt, sed etiam ejus, qui non omnibus modis ex antiquis Bibliothecis eruta, è tenebris et pulvere, in lucem et delicias efferunt. Quibus ego compositus, cum ante aliquot menses, reliquias et analiecta biblioteca Pontiniacensis cœnobij in tua diaœcesi constituti inuiserem, inter cateros codices M. S. qui post incendiis toties deformatum insigne illud monasterium aliasq; vastitates superfuerant, venit in manus Chronicon cœnobita cuiuspiam S. Mariani Altissiodorensis, quod cum à capite, ad calcem percurrissem, et plurima in eo notatu obserua- tuiq; dignissima, et hactenus obscura incognitâq;

contineri, ipsorum etiam Archiprefulum Senones-
sium, & Episcoporum Altissiodorensium seriem re-
cto ordine deductam, indicari deprehendisse: ope-
rapretium me facturu*m* indicavi, si illud typis com-
mittendum excludendumqz curarem: & ut emen-
datius ac tersus in lucem prodiret, alterius exem-
plaris mibi copiam fieri contendi, quo singulari be-
neficio D. Paul. Petavij in suprema Parisensi Cu-
ria Senatoris, viri clariss. & undecumqz doctissi-
mi obtento, & cum Pontiniacensi collato, visum
mibi est plurima è Sigeberti Chronico excerpta, que
in auctoris librum inserta erant decerpere, tum ne
in immensam molem liber excresceret, tum quod su-
peruacua eorum editio esset, cum multis abhinc an-
nis in vulgus emissus Sigebertus fuerit, & docto-
rum manibus cotidie teratur. Ac ut iudicium
meum de Authore (quod tamen in aliorum iudi-
cium qui me longe occulatores sunt mitto) profe-
ram: eum copiosissima sacra profanaqz historia su-
pellectile instructum fuisse censeo, sincere & ex bo-
na fide singula narrare, veritatis (quam historia
animam nemo nescit) tenacissimum, stylo ut non
tam proprio quam mutuatitio, sic vario & multi-
plici vti. Monacum autem cœnobij S. Mariani.

Altissiod. fuisse in operis prefatione apertissime ipse indicat, sed praefixus in fronte libri titulus, dicti monachi nomen minime praefert, quamquam in utroque exemplari litura quæ in fine anni 1210. ad que usq; annum Chronicon perduxit cernitur, obliteratum & obscuratum esse videtur. Verum ut discipulus prioris, posterior dies, deinceps ei Roberto nomen fuisse non leui aliqua coniectura didici, sed quod ita expressum haberetur in eo exemplari quod in dicto S. Mariani cœnobio etiamnum custoditur. Quæ autem sequuntur post annum predictum 1210. ab Hugone qui in eamdem familiam nomen dederat adiecta sunt. Illud vero me potissimum impulit, ut sub nominis tui auspiciis, hoc Chronicon in communem omnium conspectum emitterem, quod (ut iam dictum est) seriam & Historiam præsulum qui tibi in hoc decursu pontificio lampada tradiderunt complectatur. Nec mihi dubium fuit, quin tibi acceptum gratumq; foret nostrum munusculum, immo non nostrum, sed tuum: cuius enim aquiori titulo esse potest, quam eius, qui ad egregiorum Antistitum in eo descriptorum speculum & exemplar suos mores effinxit & viuendi rationem composuit: In quibus diæcesi scriptum,

Et summi viri ingenio exultum ac industria elab-
oratum est? Nefas itaque fuit te quasi tua posse-
sione et dominio priuare, et sub alterius authori-
tatis clypeo sartum tectumque ex operto hoc opus-
culum in apertum producere. Bene vale. Tricass-
ibus ipsis Feriis Augusti Ecclesiae Doctoris D.
Augustini Ann. 1608.

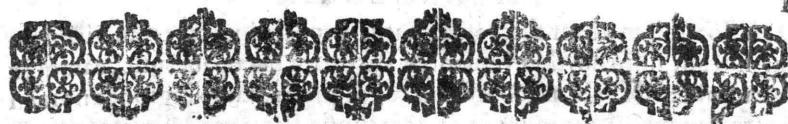
R. D. T. obsequentissimus N.
CAMVZAT Tricassianæ Ec-
clesiæ Canonicus.

Extrait du priuilege du Roy.

PAR grace & priuilege du Roy , il est permis à Noël Moreau dict le Coq , marchant Libraire & Imprimeur en la ville de Troyes , d'Imprimer vn liure intitulé *Chronologia seriem temporum & Historiam rerum in orbe gestarum continens ab eius origine usq; ad annum à Christi ortu millesimum ducentesimum &c.* Et deffences sont faites à tous autres Libraires & Imprimeurs de ce Royaume , de l'Imprimer , vendre ne debiter sans le consentement dudit Moreau sur les peines contenuës ez lettres dudit Priuilege , & ce iusques au terme de dix ans , à commencer du iour que l'Impression dudit liure sera paracheuée , comme plus à plain est contenu esdites lettres patentes . Donné à Paris le quatorzième Decembre 1607. scellées sur simple queuë du grand seel , en cire Iaulne .

Par le Conseil.

Signé SANGVIN.

DESCRIPTIO TOTIVS ORBIS ET REGIONVM IN ORBE.

Primo de Asia.

AIORES nostri Orbem totius terræ Oceani limbo circumseptum triquadrum statuere, eiusq; tres partes, Asiam, Europam, & Africam vocauerunt, Asia tribus partibus Oceano circundu- Tres preciu-
per totam transuersi plagam orientis exten- puæ mundi
ditur. Hec ab oriente ortu solis, a meridie Ocea- partes, qui-
no, ab occiduo mari nostro, quod generaliter America
magnum dicimus finitur, à Septentrione Mæo- sis orbis
tide lacu & Tanai fluuiio terminatur. Habet autem prouincias multas & nouas.
regiones, quarum breuiter nomina prosequemur, sumpto initio a pa- Paradisu-
radiso. Paradisus est locus in Orientis partibus constitutus, cuius voca- Vbi sit? sit
bulum ex græco in latinū vertitur Hortus. Porro hebraice Eden dicitur, & quid si
quod in nostra lingua delicię interpretatur, quod vtrumq; iunctum fa- gnificet.
cit Hortum deliciarum, Est enim omni genere ligni & pomiferarum Paradisi
arborū consitus, habens etiam & lignum vitæ, Non ibi frigus, non cœsus,
sed perpetua aëris temperies, E cuius medio fons prorumpens totum amœnitatis.
nemus irrigat, diuiditurq; in quatuor nascentia flumina, his appellata 4. Flumina
nominib^o, Geon, qui & Nilus, Phison qui & Ganges, Tigris & Eufrates. è Terrestri
Hec autem flumina licet ex Paradiso primam habeant originem, sœpe Paradiso
tamen absorbentur a terra, & in pluribus locis iterum emergunt, vnde manantia
& Ganges nasci dicitur in locis Caucasi montis, Nilus non procul ab Gene 2. ca.
Atlante monte, Tigris & Eufrates in Armenia ex uno fonte. Porro Pa-
radisi post peccatum primi hominis aditus interclusus est, Septus est India vno
enim vndiq; romphæa flammæa, id est muro igneo accinctus, ita vt eius de nomen
cum cœlo pene iungatur incendium. Cherubin quoq; id est Angelorum fortitudo
presidium arcendis spiritibus malis, super rompheæ flagrantiam ordi-
natum est, vt homines flammæ, angelos vero malos, angeli submoucant,
ne cui carni vel spiritui transgressionis, aditus pateat Paradisi. India ab de nomen
Indo flumine dicta habet gentes multas & oppida: Insulam quoq; Ta- fortitudo.
probanam gemmis & elephantis refertam. Terra Indiae Fauonij spiritu
saluber rima in anno bis metit fruges, vice hyemis ethesias patitur. Ibi
sunt montes aurei, quos adire propter dracones & griphes, & immen- Parthia.
orum hominum monstra impossibile est. Parthia ab Indiæ finibus usq;

CHRONOLOGIA

Mesopotamiam generaliter nominatur. Propter iniunctā enim virtutem Parthorum qui a Scythia venientes Parthiam occupauerunt, eamq; ex suo nomine vocauerunt & Assyria & reliquę proximę regiones nomen eius traxerunt. Sunt enim in ea, Arachosia, Parthya, Alyria, Media, &

Ars Magica vbi post confusione linguarum abijt, ibique Persas ignem colere docuit.
primū na-

Affyria in qua primo usus inuentus est purpure, inde primum crinum & corporum vnguenta venerūt, & odores quibus Romanorum & Gre-

corum effluxit luxuria. Post Parthiam sequitur Mesopotamia quam ab Oriente Tigris, ab occiduo Euphrates ambiunt, cui ad Meridiem suc-

syria def-

sedit Babylonia, deinde Chaldaea, nouissime Arabia. Syria in immen-

scriptio. sā longitudinem porrecta, in lato angustior, maximas habet in se

prouincias, Comagenam, Phoeniciam, & Palæstinam, cuius pars est Iudea usq; ad Saracenos & Nabathæos, que prius Canaan dicta, post Iudea ex nomine Iudea, ex cucus tribu reges habuit. In medio Iudeæ ciuitas est Hierosolyma, quasi umbilicus regionis totius terræ, variarum opum

diues, frugibus ferrilis, aquis illustris, opima balsamis, vnde secundum

elementorum gratiam existimauerunt Iudei eam promissam patribus,

terram fluentem lacte & melle, cum hinc illis Deus resurrectionis

prerogatiuam polliceretur. Samaria regio palestina, inter Iudeam &

Galileam media jacet. Galilea quoq; Palestina est regio, quæ quidem du-

plex est superior & inferior, sibi tamen connexæ, Syria & Phœniciæ

adherentes. Ægyptus regio est pluiarum ignara, quam Nilus solus cir-

cumfluenſ irrigat, & sua inundatione fœcundat, vnde & fera frugibus,

multam partem terrarum frumento alit, cæterorum quoq; negotiorum

adeo copiosa, vt impletat necessarijs mercibus etiam orbem terrarum.

Est autem Ægyptus inferior quæ ab Oriente habet Syriam, a meridi-

die Nilum: & Ægyptus superior, quæ in Orientem per longum exten-

ditur. Baetriana in qua regnauit Zoroastes magorum primus, quem

ferunt fuſſe Chaim, qui a Nino rege Assyriorum occisus est. Scythia

gentes habet multas propter infœcunditatem terrarum late vagantes,

ex quibus quedam agros incolunt, quedam portentosę ac truces car-

nibus humanis, & earum sanguine viuunt. Scythię autem plures terræ

sunt locupletes, inhabitabiles tamen plures. Nam cum in plerisq; locis

auro & gemmis affluant, gryphorum immunitate accessus hominum ra-

rusrus est, Smaragdis autem optimis hec patria est. Huic subjacet Hyrcan-

nia Sylvis aspera, copiosa feris immanibus, pantheris, pardisq; & ty-

gribus. Albania, cuius populi albo crine nascuntur. Armenia, in cuius

montibus Archa post diluuium sedisse perhibetur: Hæc autem duplex

est superior & inferior, sicut duas Pannoniæ. Iberia regio Asiae est

prope Pontum Armenia iuncta. Cappadociam vrbs propria nomina-

uit. Post hanc sequitur Asia minor, multis habens prouincias, Bithynia

in qua est Nicomedia, Frygiam, in qua est Troia, quam ex suo nomine

appellauit Tros Troianorum rex Ganimedis pater, Galathiam quæ a

priscis gallorum gentibus sic dicta est, a quibus extitit occupata. Lydiam

*Ægyptus
duplex.*

Scythia.

Armenia.

quam Paetoli vnde extulit in diuitias torrentibus augeis, Pamphiliam, Gariam, Yauriam, in qua est Seleucia, Ciliciam, in qua est Tarsus, vbi quondam beatus Paulus extitit educatus. Lyciam, vbi est mons Chymera, qui nocturnis estibus ignem exalat, sicut in Sicilia Ethna, & Vefeuus in campana. Haec omnes prouinciae & regiones continentur in Asia. Post Asiam sequitur Europa. Sed quia de Europa profusius loquuntur sumus, prius de Africa differamus.

De Africa.

F R I C A M , cum tertiam partem orbis maiores nostri accipiendam descripserint, non spatiorum mensuras sed divisionum rationes sequi sunt. Mare hoc siquidem magnum quod ab occasu ex Oceano oritur, in meridiem magis vergens, angustiorem inter se & Oceanum, coarctatae Africæ limitem facit, vnde etiam aliqui quamvis eam longitudinem parem, tamen multo angustiorem intelligentes, verendum arbitrati sunt, tertiam vocare partem sed potius in Europa, Africam deputantes, secundam portionem appellare maluerunt. Præterea cum multo amplius terræ in Africa, ardore solis, quam in Europa rigore frigoris, in cultu atq; incognitum sit, quippe cum omnia pene animantia vel germinantia patientius & tolerabilius ad summum frigoris, quam ad summum caloris accedunt, ea scilicet causa est, Africam per omnia situ & populis minorem videri, quia & natura sui minus habeat spatij, & cœli inclemētia plus deserti. Huius principium est a finibus Ægypti vrbisq; Alexandriæ, vbi Parætonium ciuitas sita est super hoc mare magnum quod omnes plagas terrasque medias interfluit. Porro termini eius ad occidentem idem sunt, qui & Europæ, id est fauces gaditani freti, ultimus autem eius finis est mons ciarum *A*tlas, & insulæ quas fortunatas vocant. Haec sunt autem prouinciae frice, quæ continentur in Africa, Libya Cyrenensis, in qua est vrbis metropolis Cyrene Pentapolis, quæ a quinque vrbibus sic dicta est, idest Berenice, Ceutria, Apollonia, Ptholemais, Tripolis, quæ etiam a tribus magnis vrbibus dicta est, idest Ocea, Sabrata, Leptis magna, Bizacium vbi est Adrumittæ ciuitas. Que quidem regio fœcunda oleis, & glebis ita præpinguis est, vt iacta ibi semina incremento pene centesimæ frugis renascantur. Zeugis, vbi Carthago magna. Ipsa est & vera Africa inter Bizacium & Numidiam, a Septentrione siculo mari iuncta, cuius proxima quæque frugifera sunt, vltior autem bestijs & serpentibus plena, atq; onagris magnis in desertum vagantibus. Getulia Africa pars mediterranea est. Numidia, quæ vrbes habet precipuas, Ypponem regiam & Suficadum Mauritania, que a nigrore nomen fortita est, sicut Gallia a candore. Est autem triplex Mauritania, Sitifensis, Cæsariensis & Tingitana, regio gignens feras, Simias, Dracones & Struthiones. Garantoris regio, vbi est fons qui friget calore diei, & calet frigore noctis.

CHRONOLOGIA

Africa se-
rari copia
abundat.

Æthyopia, cuius populos solis vicinitas torret, Deniq; vim syderis pro-
 dit hominum color, Est enim ibi iugis ęstus, Nam quicquid eius est, sub
 meridiano cardine est. Circa occiduum autem montuosa est, arenosa
 in medio, ab orientalem vero plagam deserta, plurimas habens gentes
 diuerso vultu & monstruosa specie horribiles. Ferarum quoque & ser-
 pentium referta est multitudine. Illic quippe rinoceros bestia, & basi-
 licus, draconesq; ingentes, ex quorum cerebro gemmæ extrahuntur,
 Cinnamomum ibi colligitur. Duæ sunt autem Æthyopiæ, una circa or-
 tum solis, altera circa occasum in Mauritania. Proxima autem Hispaniæ
 Mauritania est, deinde Numidia, inde regio Carthaginensis, post
 quam Getuliam accipimus, post eam Æthyopiam, in loca exusta solis
 ardoribus. Haec regiones continentur in Africa. De Europa dicen-
 dum restat.

Europe
descriptio.

Equi Vbi
primum
domiti.

De Europa.

V R O P A in tertiam partem orbis diuisa, incipit à
 flumine Tanai, descendens ab occasu per Sep-
 tentrionalem Oceanum usq; in fines Hispaniæ,
 Cuius pars orientalis & meridiana, à Ponto con-
 furgens, tota mari magno coniungitur, & in In-
 sula Gadis finitur. Prima Europæ regio, Scythia
 inferior est, quæ a Mæotidis paludibus incipiens
 inter Danubium & Oceanum Septentrionalem,
 usque ad Germaniam porrigitur. Quæ terra generaliter propter Bar-
 baras gentes quibus inhabitatur barbarica dicitur, de qua gens Nor-
 manorum egressa est. Huius pars prima Alania est, post hanc Dacia,
 vbi & Gothia. Deinde Germania à Danubio inter Rhenum fluuium
 Oceanumq; conclusa, terra diues virum ac numerosa populis & viri-
 bus præualidis, & statura proceris. Duæ sunt autem Germaniæ, supe-
 rior iuxta septentrionalem Oceanum, inferior iuxta Rhenum. Prouin-
 ciarum autem quas Danubius a barbarico ad mediterraneum mare
 secludit, prima est Mysia, post quam Pannonia, Thraciæ ab oriente est
 vrbs Constantinopolis prius dicta Byzantium, & Propontidis sinus
 qui & Bosforus qui etiam nunc dicitur brachium sancti Georgij. Gre-
 ciæ 7. sunt prouinciae, quarum prima ab occidente Dalmatia, deinde
 Epeirus, inde Hellas, inde Thessalia, inde Macedonia, inde Achaia, &
 duæ in mari, Creta & Cyclades, Illyris autem generaliter omnis Gre-
 cia est. Porro Hellas, ipsa est & vera græcia, vbi est ciuitas Athenæ ma-
 ter liberalium literatum & phylosophorum nutrix, qua nihil habuit
 Græcia clarius atq; nobilius. Helladis autem duæ sunt prouinciae, Boetia
 & Peloponnesus, In Thessalia primum solidi aurei facti sunt, doman-
 dorum quoq; equorum usus primum ibi repertus est, ibi est mons Par-
 naßus. Macedonia quæ primum Emathia dicta est, patria Alexandri
 magni, & regio aureis venis argentiq; optima. Mons Olympus in ea est,
 qui excellenti vertice tantus atrollitur, vt in cacumine eius nec nubes
 nec venti sentiantur, Achaia peninsula est, nam à septentrionali

parte quæ Macedoniæ iungitur, vndique septa est mari. Huius caput est vrbs Corinthus græciæ decus, Arcadia vero sinus Achaia est, ipsa est & Sicyonia. Pannonia, regio viro fortis & solo lata, quæ iungitur cum Norico & Rhætia, Istria quam Ister influit, ipse est Danubius. Italia, quæ & Latium dicta est, ipsa & Hesperia, ipsa & magna Græcia olim dicta cuius situs lōgitudine amplius quam latitudine a Circio in Eurum extenditur, a meridie Tirrheno mari, ab aquilone Adriatico clauditur, ab occiduo alpium iugis finitur, terra in rebus omnib⁹ pulcherrima soli fertilitate, pabuli vbertate gratislma. Habet autem fluuios Tiberim, Padum, qui & Eridanus, & tepentes fontibus Baiae, Tuscia pars Italæ in qua est Roma, Vmbria vero pars Tuscæ, Apulia vbi Brundusium est, Campania, vbi est vrbs Capua, inter tres maximas Romam, Cathaginemq; numerata. Campania ipsa est quæ nunc terra laboris dicitur, habet terras hyeme atque estate vernantes. Sol ibi mitis temperie grata, aëris purus & blandus. Post Italiam sequitur Gallia, sed de Hispania prius loquamur, vt post modum de Gallia latius prosequamur. Hispania quæ & Iberia ipsa est & vera Hesperia inter Africam & Galliam sita, circumfusione Oceani Tirreniq; pelagi Peninsula efficitur a septentrione pyreneis montibus inclusa salubritate cœli æqualis, frugum omnium generibus fœcunda, gemmarum metallorumque copijs ditissima, interluunt eam flumina magna, Bœtis, Minius, Iberus, & Tagus aurum trahens vt pætolus. Habet prouincias sex, Tarracensem, Carthaginem, Lusitaniam, Galiciam, Baeticam, & Transfretanam in regione Africæ, Tingitanam. Duæ sunt aurem Hispaniæ citerior quæ in septentrionis plaga à Pyrino vsq; ad Carthaginem porrigitur vltior quæ in meridiem à Celtiberis vsque ad Gaditanum fratum extendit. Gallia à candore populi nuncupata est, γῆλα enim græce, lac dicitur. Montes enim & rigor cœli ab ea parte solis ardorem excludunt, quo fit vt candor corporum non coloretur. Hanc ab oriente Alpium iuga tinentur, ab occasu Oceanus includit, à meridie prerupta Pyrenei, à septentrione Rheni fluenta atque Germania, cuius initium Belgica, finis Aquitania est, Regio gleba vberi ac pabulosa, & ad vsum animantium apta, fluminibus quoq; & fontibus rigua, perfusa duobus magnis fluuijs Rheno & Rhodano. Porro Belgica à ciuitate Belgis quæ & Treveris dicitur, Aquitania vero ab aquis obliquis fluuij ligera, qui eam ex parte terminat, appellatur. Sciendum sane vniuersam Galliam in quatuor prouincias à veteribus suis diuisata, hoc est Belgicam, Lugdunensem, Narbonensem, Aquitanicam. Belgica prouincia habet ab oriente limitem fluminis Rheni & Germaniam, ab Euro Alpes apenninas, à meridie prouinciam Narbonensem, ab occasu Lugdunensem, à Circio Oceanum Britannicum. Fluunt per eam Scaldis, Matrona, Mosa, & Axona quæ ultimos Remorum fines præterfluit. Silua etiam habetur in ea, quæ dicitur Arduenna, quæ a ripis Rheni vsq; in treuirorunt fines extenditur. Lugdunensis prouincia ducta per longum & per angustum inflexa, Aquitanicam prouinciam semicingit. Hec ab oriente

Fluuij na-
lie.Hispania
descriptio.Descriptio
Gallie.

CHRONOLOGIA OMNI

habet Belgicam, à meridie partem prouincia Narbonensis quā Arelas ciuitas sita est, vbi mari gallico Rhodani flumen excipitur, fluunt per eam Rhodanus & Arar qui & Sauonna vocatur, & Sequana qui Oceanum britannico tandem immergitur. Porro hæc prouincia oritur à monte Iura, qui est inter Sequanos & Helvetios, & à lactu Lemano & flumine Rhodano, extenditurque ad Oceanum Britannicum & ad Ligeris alueum dilatatur, qui eam ab Aquitania separat, & dividit. Narbonensis prouincia habet ab orientis parte Alpes gothicas, ab occidente Hispaniam à Circio, Aquitaniam, à septentrione prouinciam Lugdunensem ab Aquilone belgicam, à meridie mare gallicum, quod est inter Sardiniam & insulas Baleares. Aquitanica prouincia obliquo cursu Ligeris fluminis, qui ex plurima parte terminus eius est in orbem cingitur, & à Garumna flumine ad Pyreneos montes extenditur. Hæc à Circio, Oceanum qui Aquitanicus Sinus dicitur, ab occasu Hispanias habet à septentrione & oriente Lugdunensem prouinciam contingit. Hæc quidem secundum antiquos, verum secundum modernos vniuersa Gallia in decem & octo est prouincias disperita. Hæc sunt autem Senonensis, Belgica prima vbi est Treveris, Belgica secunda vbi est Remis, Lugdunensis, Turonensis, Rothomagensis, Bituricensis, Burdigalensis, Vienensis, Maximasequanorum vbi est Vesontio, Alpes Graiae vbi est Tarrantasia, Arelatenensis, Narbonensis, Alpes maritima vbi est Ebredunum Aquensis nouempopulana vbi est Auscia, Moguntina, Colonensis. Hæc sunt autem nomina ciuitatum quæ in his prouincijs continentur.

Enumera- tio 18. Pro- uinciarum Gallæ.

Senonensis prouincia.
Metropolis ciuitas Senonis, ciuitas Carnotum, ciuitas Parisius, ciuitas Aurelianis, ciuitas Meldæ, ciuitas Trecæ, ciuitas Antissiodorum, ciuitas Niuedunum quæ & Niuernis.

Remensis prouincia.
Metropolis ciuitas Remis, ciuitas Suessonis, ciuitas Cathalaunum, ciuitas Veromanduorum quæ & Nouiomus, ciuitas Atrebatum, ciuitas Cameracum, ciuitas Tornacum, ciuitas Siluanectis, ciuitas Beluacus, ciuit. Ambianum, ciuitas Morinorum quæ & Tatuana, ciuitas Bolonia.

Treurense prouincia.
Metropolis ciuitas Treveris, ciuitas Mediomatricum quæ & Metis, ciuitas Leucorum quæ & Tullum, ciuitas Vereduna.

Lugdunensis prouincia.
Metropolis ciuitas Lugdunum, ciuitas Ædua quæ & Augustodunum, ciuitas Lingonis, ciuitas Cabilonis, ciuitas Mastico.

Turonensis prouincia.
Metropolis ciuitas Turonis, ciuitas Cenomannis, ciuitas Redonum, ciuitas Andes quæ & Andegavis, ciuitas Namnetum, ciuitas Coriliopitum, ciuitas Ciantum id est Venetum, ciuitas Oxiomus id est Sagiensis, ciuitas Diablinton idem Adala.

Rothomagensis prouincia.
Metropolis ciuitas Rothomagus, ciuitas Baiocassium, ciuitas Abrinca-

MONACHI ALTISSIOD.

4

rum, ciuitas Ebroicarum, ciuitas Salarum id est Sajarum, ciuitas Lexorum, ciuitas Constantia.

Bituricensis prouincia.

Metropolis ciuitas Buturix, ciuitas Aruernis quæ & Clarus mons, ciuitas Ruthenus, ciuitas Albiensis, ciuitas Cadurcum, ciuitas Lemouicum, ciuitas Gabalorum, ciuitas Vallaunorum.

Burdegalensis prouincia.

Metropolis ciuitas Burdegala, ciuitas Agennum, ciuitas Eccolisma, ciuitas Sanctonas, ciuitas Pictauium, ciuitas Petracoriorum.

Viennensis prouincia.

Metropolis ciuitas Vienna, ciuitas Geneua, ciuitas Gratianopolis, ciuitas Albensis quæ & Viuarium, ciuitas Dia, ciuitas Valentia, ciuitas Carpentoracte, ciuitas Tricastinorum, ciuitas Sancti Iohannis.

Maxmia sequanorum prouincia.

Metropolis ciuitas Vesuntio, ciuitas Losanna, ciuitas Basilea, ciuitas Belisama.

Alpes Graiae.

Metropolis ciuitas Tarantasia, ciuitas Augusta, ciuitas Sedunum & Octodorum.

Arelatensis prouincia.

Metropolis ciuitas Areias, ciuitas Segusterum, ciuitas Aurasica, ciuitas Auennum, ciuitas Abtenis, ciuitas Regiensis, ciuitas Graffa.

Narbonensis prouincia.

Metropolis ciuitas Narbona, ciuitas Tholosa, ciuitas Nemausus, ciuitas Magalona, ciuitas Bitherensis, ciuitas Lutensis, ciuitas Agatensis, ciuitas Uticensis, ciuitas Carcassonensis, ciuitas Elenensis.

Alpes Maritimæ.

Metropolis ciuitas Eberodunum, ciuitas Vapincum, ciuitas Dinia, ciuitas Nicæa, ciuitas Sanesio, ciuitas Glandis, ciuitas Antipolis, ciuitas Vencio.

Aquensis prouincia.

Metropolis ciuitas Aquensis, ciuitas Massilia.

Nouempopulana prouincia.

Metropolis ciuitas Auscia, ciuitas Lectoratum, ciuitas Conuenarum, ciuitas Suranorum, ciuitas Boiatum, ciuitas Bearnensium, ciuitas Vesatica, ciuitas Aquis, ciuitas Thussa, ciuit. Elosaticum, ciuit. Elloronensium.

Moguntina prouincia.

Metropolis ciuitas Moguntia, ciuitas Nemetum id est Spira, ciuitas Vangionum id est VVormantia, ciuitas Argentinum id est Strabourch.

Colonenis prouincia.

Metropolis ciuitas Agripina quæ & Colonia, ciuitas Tungris quæ & Leodium.

Has ciuitates continent supradictæ prouinciae intra Gallias comprehensa. Porro Gallorum gens natura ferox est & ingenio acrior, quod naturalis situs clamatum facit, Quorum olim in tantum effloruit fortitudo, ut ipsos etiam Romanos infestarent, & Romam incenderent. Italiam quoque occupauerunt, usque ad Senogalliam super mare Adriaticum sitam, ibique, vrbes condiderunt insignes, Mediolanum & Ticinum,

Qui accusate diuise
ones prouinciarum Gal.
liae & ve
terae & re
centia nota
Urbium Epis
copalium
Fracie nos
se voluerit,
legat libell.
de Notitia
Episco. Gal
nonissime
an. scilicet
1606. per
insigne vi
rum D. Pap
Massonum
stilo mun
dissimo
scriptum et
editum.

CHRONOLOGIA

Brixiam & Bergonum, nomenque dederunt Gallie Cisalpine. Eorum præterea virtutis fama excitus rex Bithiniæ bello vrgente in suum eos auxilium euocauit, per quos adeptus victoriā regni eis distribuit portionem, in qua deinceps illi manserunt, eamq; prius Gallograciam post Galathiam nuncupauerunt. Processu vero temporis à Iulio Cæsare subacta est Gallia prelio decennali, & ex tūc Romanorum subjacuit ditioni à quibus diu sicut & cæteræ provinciæ procurata per præfectos, tandem ab eorum iure est emancipata per Francos. Quorum origo hæc fuit, quantum colligitur ex relatu fideli maiorum, Post illud famosum, & cunctis seculis & gentibus notum Troianę ciuitatis excidium victoribus græcis cedentes reliquię Troianorum, pars eorum cum Aenea ad fundandum Romanum imperium ad Italiam perrexit, pars vna scilicet 12000. duce Antenore in finitimas Pannoniæ partes secus Mæotidis paludes peruenit, ibiq; ciuitatem ædificauerunt, quam ob sui memoriam Sicambriam vocauerunt in qua multis annis habitauerunt & in magnam gentem coaluerunt, & crebris incursibus romanum solum incessentes, usque ad Gallias ferocitatis suę vestigia dilatauerunt. Hos adeo Romanis infestos Constans Cæsar filius magni Constantini bello oppresſit, & tandem romano imperio subiectos aliquantulum à sua feritate manfueſieri coegit. Post aliquot annos rebellantibus Alanis contra Valentianum Imperatorem cum eos non posset Imperator penitus debellare, eo quod intransibiles eos Mæotidis paludes tutarentur, proponuit Valentinianus quod siqua gens has paludes intrare & rebelles Alanos posset conterere, decem annis eos à tributis liberos redderet. Hac pactione Troiani illecti & fortitudine & prudentia sua confisi Priamo duce Mæotidas paludes Romanis invias ingressi Alanorum gentem exterminauerunt, & ita Valentiniano satisfecerunt. Valentinianus eorum virtute delectatus eos qui prius vocati erant Troiani, deinde Antenoride, post etiam Sicambri, Francos attica lingua appellavit, qui latina lingua interpretantur Feroceſ. Alij Francos cognominatos dicunt à quodam eorum rege Francione, qui in bello fortissimus dum cum multis gentibus dimicasset in Europam iter direxit & inter Danubium & Rhenum consedit, ibique progenies eius coaluit nulliusque iugum usque ad id tempus suscipere voluit. Undecimq; ergo denominati ſint franci, quantum altius colligere potuerunt hystoriographi, hic Priamus regnabat super eos tempore prioris Valentiniani, Nam ex ipso regis nomine recolentes nobilitatem illius Priami sub quo euersa est Troia, inde gloriabantur gentis suę manasse primordia, Exacto decenio, cum exactores repeterent tributa à Francis, Franci pro superiori victoria in soleſcentes & de viribus preſumentes, non folium tributa negare ſed etiam Romanis preſumunt rebellare, Romani collecto exercitu ſuper Francos irruunt & victos usque ad internacionem proterunt. Porro reliqui loco cedere melius arbitrati Sicambria egressi ſunt, & ripas Rheni fluminis occupantes, Sumhone & Genebaudo ducibus plurima germanorum oppida peruerferunt, deinde gallias incessentes,

*Fraci quas
Feroceſ di-
cti.*

MONACHI ALTISSIODI

5

cessentes , primo Treueri vrbe succensa Romanorum cœperunt expugnare præsidia , Defunctis postea Sunnone & Marcomiro ducibus , Pharamundum Marcomiri filium sibi in regem sublimant, ac prius in Austria , post etiam in Neultria regnum amplificant , Est autem Austria inter Rhenum & Mosam , Inter Mosam vero & Ligerim Neustria quasi noua Austria , quæ nunc Francia nuncupatur , Expugnatis deniq; omnibus romanorum præsidij quicquid eorum iuris erat, ad ius suum trans-ferunt & Gothos qui Regni caput , in Tholosa statuerant, de Gallijs in Hispanias exire compellunt , Sic omnimodis hostibus profligatis , Gallias redigunt in suæ regimen potestatis , demum quoque Romanum assequuntur imperium , primo ex Francorum regibus Carolo magno Romæ in Imperatorem gloriosissime sublimato .

*Carolus mag-
nus, è Gal-
lie regibus
primus ad
Imperato-
riū apicem
elevatus.*

Nomina Regum Francorum.

Priamus dux	11.	
Marcomirus dux	20.	<i>Post hunc regnauerunt quatuor filii eius re-</i>
Pharamundus rex	20.	<i>gno inter se compartito Clotarius Suezionis</i>
Clodio	17.	<i>Childebertus parisiijs , Theodericus metis ,</i>
Meroueus	24.	<i>Clodomirus Aurelianis , sed tandem ad Clo-</i>
Childericus	30.	<i>tharium monarchia reveritur.</i>
Clodoueus	31.	<i>Huic successerunt quatuor filii eius Chil-</i>
Clotharius	33.	<i>pericus Suezionis , Karebertus parisiijs , Sigis-</i>
Chilpericus	44.	<i>berthus metis , Guntramius Aurelianis .</i>
Clotarius	16.	
Dagobertus	16.	
Clodoueus	3.	<i>Hinc Francorum regibus a solita probi-</i>
Clotharius	19.	<i>tate degeneratis duces dominari cœperunt</i>
Theodoricus frater eius	2.	<i>per quos disponebatur cura palati & summa</i>
Clodoueus	17.	<i>belli , Primus igitur Princeps fuit Pipinus</i>
Childebertus	5.	<i>Anchise filius , qui genuit Carolum Tudi-</i>
Dagobertus		<i>rem bellicosissimum principem qui Saracenos ex</i>
Chilpericus		<i>Hispanijs erumpentes in Gallias , mira viro-</i>
Theodericus		<i>tute contrivit , & in Hispanias redire coe-</i>
Childericus qui & Hildericus		<i>git . Hic genuit Pipinum qui postea dejecto</i>
Hic finita est progenies Clo-		<i>Hilderico , ex Principe Rex factus est , qui</i>
douei regis .		<i>genuit Carolum magnum .</i>
Pipinus	16.	
Karolus magnus	47.	
Ludouicus pius	26.	
Karolus calvus	45.	
Ludouicus balbus	2.	
Karlomannus &		
Ludouicus fratres	6.	
Odo hic alienus	10.	
Karolus simplex	10.	

CHRONOLOGIA

Robertus hic alienus.	1.	Hugo	9.
Radulphus hic alienus	13.	Robertus	35.
Regnum post hunc reductum est		Henricus	25.
Ludouicus filius Caroli	19.	Philippus	49.
Lotharius	30.	Ludouicus Crassus	29.
Ludouicus	9.	Ludouicus pius	43.
Carolus frater Lotharij	1.	Philippus doctus & eloquens	43.
Post huc translatum est regnum.			
<i>Hic sequuntur summi fidei exemplaria, quod plaris, quod</i>			
<i>ut virtuosus corrigi facile poterat</i>			
<i>Imperatores Romani cum ad Francos denuo imperium.</i>			
Carolus magnus	12.	Otho	36.
Ludouicus	26.	Otho	10.
Lotharius	15.	Otho	19.
Ludouicus	20.	Henricus	22.
Carolus calvus	2.	Conradus	16.
Ludouicus balbus	2.	Henricus	18.
Carolus	9.	Henricus	50.
Arnulphus	12.	Henricus	10.
Ludouicus	10.	Lotharius	10.
Conradus	7.	Conradus	15.
Henricus	18.	Fredericus	

De Insulis.

RIBVS orbis partibus, Asia, Europa & Africa, earumq; prouincij summatim perstrictis, Restat nunc loquendum de Insulis, quæ per Oceanum & per Mare magnum diffusæ sunt, & de his maxime, quas solerti cura veteres indagarunt. Haec sunt itaque Insulae, in Oceano orientali, ab Austro ad Aquilonem. Taprobana Insula Indiæ, cingitur amne interfluo, tota margaritis plena & gemmis, cuius pars bestijs & Elephantis repleta est, partem vero homines tenent. In hac Insula dicunt in uno anno duas esse aestates & duas hyemes, & bis floribus vernalem locum. Chrysa & Argyrae Insulae adeo fœcundæ copia metallorum, ut plerique eas auream superficiem & argenteam habere prodiderint, Haec sunt in Oceano Septentrionali, ab oriente ad occidentem. Britannia Insula interfuso mari toto orbe diuisa in aduersa Galliarum parte ad prospectum Hispaniae sita est. Multa & magna flumina in ea, Fontes callidi, metallorum larga & varia copia. Thule, ultima Insula Oceani, inter Septentrionalem & occidentalem plagam ultra Britanniam, à Sole nomen habens, quia in ea aestuum Solsticium Sol facit & nullus ultra eam dies est, unde & pigrum & concretum est eius mare. Orcades Insulae Oceani intra Britanniam posita numero 33. quarum 20. desertæ sunt, 13. coluntur. Hibernia Insula inter Britan-

niam & Hispaniam sita, Britannia quidem angustior, sed cœli solique temperie fecundior, à Scotorum gentibus colitur. Illic nulla anguis, avis rara, apis nulla, huic etiam Menaia Insula proxima est, & ipsa spatio non parua solo commoda quæ à Scotorum gentibus habitatur. Est in Oceano Septentrionali Insula magna nomine Scanzia habens ab Oriente lacum vastissimum, ab Occidente immenso pelago circumdata, à Septentrione innauigabili conclusa Oceano. In hac autem Insula multæ & diuersæ habitant nationes, in cuius Septentrionali parte consistit gens, quæ fertur æstate media 40. diebus & noctibus luces habere continuas, itemque brumali tempore, eodem dierum & noctium numero lucem claram nescire. Quod inde cuenit, quia prolixioribus diebus solem ad Orientem per Axis marginem videt redeuntem, breuioribus vero non sic conspicitur apud illos ut Australes conspicunt: Nobis enim videtur Sol ab imo surgere, Illis vero terræ marginem circuire. Est & ibi alia gens quæ frumentorum non queritat viatum, sed carnis ferarum, atque ouium auiumque viuit. Sunt & ibi Gentes, à quibus veniunt pelles Saberinæ, quæ cum inopes viuant, diffissime vestiuntur. Ex hac Insula velut quadam vagina gentium, Dani & Gothi egressi sunt. In Oceano occidentali sunt fortunatæ Insulæ, beatæ fructuum vbertate, & suapte natura preciosa poma syluarum parturiunt, fortuitis vitibus iuga collum vestiuntur, ad herbarum vicem, messis & olus vulgo est, vnde gentilium error & secularium carmina poetarum propter soli fecunditatem easdem esse paradisum putauerunt. Sitæ sunt autem in Oceano contra lœuam Mauritaniæ Occiduo proximæ, & inter se interiecto mari discretae. Gorgones Insulæ, quas incoluerunt Gorgones fæminæ alitis perniciitate velociores hirsuto & aspero corpore, & ex his Insulæ cognominatae. Hesperidum Insulæ ultra Gorgones sitæ sunt sub Atlanteum littus in intimos maris sinus in quarum hortis singunt fabulæ Draconem peruigilem aurea mala feruantes, fertur enim ibi esse maris æstuarium adeo sinuosum lateribus tortuosum, ut visentibus procul lapsus anguis imitetur. Hæ sunt in eo mari quod dividit Europam & Africam. Gadis Insula in fine Bæticæ Hispaniarum prouincia sita, quæ dirimit Europam ab Africa, in qua Herculis columnæ visuntur. Baleares Insulæ Hispaniæ duæ sunt, maior & minor, In his primum iumentæ sunt fundæ quibus lapides emittuntur vnde Virgilius Balearis verbera fundæ. Stoechades Insulæ Maifiliensium in fronte Narbonensis prouincia qua Rhodanus fluuius in mare exit. Sardinia Insula fontes habet calidos, infirmis medelam præbentes, furibus cæcitatem, si sacramento dato oculos aquis eius tinxerint. Corsica Insula, a Sardinia 20. milium freto diuiditur, multis promontorijs angulosa, gignens lætissima pabula. Ebusus Insula Hispaniæ, cuius terram Serpentes fugiunt. Huic contraria est Colubraria, quæ referta est anguibus. Sicilia ab Italia exiguo freto discreta, Africæ cum mare prospectans, terris frugifera, auro abundans, cauernis tam & fistulis penetrabilis, ventisque & sulphure plena, vnde ibi & *sicilia insula, gnisinsula, urbis Ro-*

CHRONOLOGIA

me horreū vocata. Aethnæ montis exstuant incendia. Hæc quondam patria Cyclopum & postea nutrix Tyrannorum, frugum fertilis ac prima ex terris omnibus commissis seminibus, aratro præscissa. Huius fretum quod Rhegium dicitur, Salustius tali ex causa vocari scripsit, dicens, Italiae olim Siciliam coniunctam fuisse, & dum esset una tellus, medium spatium, aut per humilitatem abruptū est aquis, aut per angustiam scissum & inde Rhegium nominatum, quia græce abruptum hoc nomine nūcupatur. Est autem altissimum trium millium spatio, Siciliam ab Italia diuidens, fabulosis infante monstris, cuius hinc inde Scylla & Charybdis ostenditur. Scyllam accolæ saxum mari imminens appellant, simile celebratæ formæ procul visentibus, vnde & monstruosam speciem fabulæ illi dederunt, quasi formam hominis capitib⁹ succinctam caninis, quia collisi ibi fluctus, latratus videntur exprimere. Charybdis dicta quod gurgitibus occultis naues absorbeat: Est enim mare vorticosum, & inde ibi laniata uaufragia, profundo immerguntur. Ter autem in die erigit fluctus & ter absorbet, Nam accipit aquas ut vomat, & vomit ut rursum accipiat. Aeoliae Insulae Siciliae appellatae ab Aeolo Hippotæ filio, quem poetæ finxerunt regem fuisse ventorum, Sed ut Varro dicit Rector fuit istarum Insularum, & quia ex eorum nebulis & Fumo, futuros prædicebat flatus ventorum, ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eadem Insulae & vulcaniæ vocantur, quod & ipsæ sicut Aetna ardeant. Sunt autem nouem habentes propria nomina, quarum prima Lipara dicta est. Ex his quædam ab initio non fuerunt, postea mari æditæ usque adhuc permanent. Hæ sunt ab Hellesponto usq; ad Gades in mari magno Insulae Cyclades, quarum est ab Oriente prima Rhodus, à Septentrione Tenedos, à meridie Carpathus, ab occasu Cithera, ab Oriente finiuntur littoribus Asiae, ab Occidente mari Icario, à Septentrione mari Aegæo, à Meridie mari Carpathio. Sunt autem omnes Cyclades numero 53. Samos Insula est in mari Aegæo, ex qua fuit Sybylla Samia & Pythagoras Samius, à quo philosophiæ nomen inuentum est. Cyprus Insula ipsa est & Paphus, famosa quondam diuitijs & maxime cupro, Ibi enim primum hoc metallum inuentum est. Creta Græciæ pars est, quæ prima remis & sagittis claruit, prima literis iura finxit. Serpens nulla ibi, nulla noctua, & si inuehatur statim emoritur. Abydos Insula, introitus est Hellespontici maris, in quo Xerxes pontem ex nauibus fecit, & in Græciam transiit. Chios Insula adiacens prouincia Attica in qua Hipocrates medicus est natus, quæ ut Varro testis est, arte lanificij prima in ornamentum foeminarum inclaruit. In mari Syriaco Pathmos Insula est, in qua Ioānes apostolus à Domitiano relegatus fuit, ubi & Apocalypsim scripsit. Hæc de Insulis quas magis & scriptura memorat & fama peruulgat. Extra autem tres partes orbis Asiam, Europam, & Africam, quarta pars trans Oceanum interior est in meridie, quæ solis ardore incognita nobis est, in cuis finibus Antipodes fabulose inhabitare produntur.

Præfatio Authoris.

V m infinita sint temporum gesta, gestorumq;
digestores quam plurimi, nec possint ab om-
nibus omnia vel haberi vel legi : Non invile
duximus ex infinitis pauca colligere, & in vnum
coarctare compendium, quæ legenti magis
vel oblectamentum pariant, vel profectum.
Opus sane arduum diligentiorisque studij, ac
nostræ prorsus incompetens paruitati. Verum
nonnullam excusationem affert, quod ad hoc,

*Quæ causa
Authorē
ad scriben-
dum impo-
lerit.*

non arroganti sumus præsumptione ducti, sed aliena potius præcep-
tione compulsi. Porro ad id peragendum non modice præstitit, quod
venerabilis Abbas noster D. Milo qui ad agendum nos compulit, in
agendo quoque strenue coadiuuit : Ipsius namque ducente ac docente
industria, nostraque paruitate pariter annidente, cœptum peregrimus,
& si non competenter vsquequaq;, vt cumque tamen. Competentius
autem nobis visum est ordiri à tempore, quo primordialiter, & tem-
pus cum rebus, & res cum tempore verbo Domini sunt exortæ. A
mundi itaq; exordio, exordium sumplsimus, & ad nostra vsq; tempora
temporum seriem studuimus texere, & ex his, quæ ipsis temporibus
acciderunt, aliqua breuiter assignare. Veruntamen præmisimus quam-
dam orbis, regionumq; in orbe, & Insularum descriptiunculam, ex
Orosij, Isidoriisque libris, succinete ut quiuimus effloratam. Iuxta he-
braicam sane veritatem, ab Adam, & deinceps, annos digessimus, pri-
mo per generationes, secundo per Iudices, postremo per Reges. Hi
vero sunt qui nos potissimum adiuuerunt, Eusebius, Hieronymus, Si-
gebertus. Eusebius siquidem à nativitate Abrahæ, vsq; ad vicennalia
Constantini, regnorum seriem regumque digessit, cuius opusculum
Hieronymus transferens nonnulla intermiscauit, & vsq; ad mortem Va-
lentis continuando protraxit. Abhinc Sigebertus Gemblacensis mona-
chus, vir multa studio lectionis edoctus, Chronica sua incœpit & vsq;
ad annum Domini 1112. cautissima ordinatione contexuit. Ceterum ea
quæ subiunximus, partim alibi digesta reperimus, partim vel à nobis
sunt visa, vel certa relatione comperta. Porro in prosecutione anno-
rum Domini M. Hugonem de S. Victore elegimus imitari. Attamen *Hugonem*
nullum ex his, in prosequendo res gestas, ex toto sequuti sumus, sed *Victorium*
rescissis quibusdam, quibusdam additis, vnum qualecumq; opusculum *sibi imita-*
compegitimus ex diuersis. Quod idcirco fecimus quia quadam in dum pro-
his vidimus minus necessaria, & propter id omittenda, quæ pom-
dami vero in vno minus diligenter, diligentius in alio reperimus
explicata. Inuenimus autem innumeratas in dinumeratione annorum
difsonantias, quas nimis frequentiter pariunt in scripturis tum impe-
ritia, tum vetustas. Siquidem nihil æque facile, vel antiquitas varia,

CHRONOLOGIA

*Authorio
mira dif-
crepatia in
annorum af-
signacione.* vel scribentium manus imperita deprauat. Enim uero pensantes, quia in his sit & parua profecto utilitas, & inextricabilis difficultas, arbitrati sumus nequaquam nimis inde curandum, sicubi forte occurrit dissonantia numerorum. Nec solum in numeris, sed in rerum quoque gestarum assignatione aduersitatis plerumq; Chronographos discrepare. Si quæ proinde istic discrepancia reperiatur, non imprudentia deputetur, Neque enim potuimus facere fonti dissimilem riulum è fonte manantem, nec scribere, nisi quæ scripta, Scriptores pristini reliquere. Eapropter rogamus, ne quis arguat, improbat ista, donec prius diligenter inspicerit, vnde sunt deriuata. Sic enim perpendere poterit quod non nostra indiscretione facta sunt acida, sed de aliorum scriptis sincere transfusa, saepè quidem ad verbum, semper autem ad sensum. De Orosio quidem, Gennadio, Cassiodoro, Hugone Florio cense alijsque diuersis, nonnulla interdum excipere & suis ea locis cœtrauimus adaptare. Senonenses præterea Archipræsules notauiimus, sed minus quidem ordinate, quia eorum gesta minime potuimus inuenire. Antissiodorensium quoque Præsulum, in quorum præsulatu constituti sumus, tempora distinguendo texuimus, & si forsitan minus congrue, tamen prout ex eorum gestis potuimus coniectare. Quædam etiam interseruimus ad locum nostrum S. videlicet Mariani Ecclesiam proprie spectantia. Monemus proinde transcriptorem, minus utilia prætermittere, minus dicta supplere, minus congrue posita, congruentius ordinare. Sciat autem qui legerit, fore perutile, studere talibus, talia lectitare: Hic nempe describitur, qualiter ab initio usque nunc, mundus fluxerit, vel florens prouectibus, vel pressuris attritus, qualiter res mutatae, translata regna, Regnorum gloriae ad nihilum deuolutæ: Quomodo denique post aduentum Christi, Cristianitas creuerit, corruerit impietas, pietas triumpharit, siquies sane quia ex tali, taliumq; conspectu, & respectus presentium, & respectus oritur futurorum, rū esse. Cic. propterea scriptum est, Memento dierum antiquorum & cogita generationes singulas.

*Nescire,
quid ante
quam na-
sis accide-
rit, hoc est
semper pue-
rū esse. Cic.
Philip. 4.*

PRIMA ETAS.

N primordio temporis ante omnem diem ,
D e u s pater ex verbo & per verbum suum ,
fecit ex nihilo rerum omnium materiam , quam
postea per sex dies , varias formans & distin-
guens in species , tribus primis diebus eam dis-
posuit , tribus sequentibus ornauit . Primo itaq;
die fecit Deus lucem in modum nubis lucidae ,
qua vice Solis ortu suo diem faceret , occasu
vero noctem induceret . Secundo die fecit fir-
mamentum idest cœlum , quod aquas superiores inferioresq; diuide-
ret . Tertio die congregauit Deus aquas , qua erant subter firmamen-
tum in locum vnum ; & apparuit arida idest terra , omnisque generis
vestita est lignis , & fructibus fœcundata . Cœlo igitur sursum expanso ,
aere serenato , aquis congregatis in vnum , terra reuelata , disposita
sunt quatuor elementa , sequitur qualiter sunt ornata . Quarto die fecit
Deus luminaria magna Solem & Lunam & stellas , qua cœlum ornent ,
terram illuminent , temporaque distinguant . Quinto die fecit pisces
& volucres , vtraq; de aquis , vt aquas piscibus , aerem ornaret volu-
cribus . Sexto die fecit iumenta , reptilia , bestias ad ornandum faciem
terræ . Nouissime in consummationem omnium plasmavit hominem
de limo terræ , cui & dedit spiritum , ad imaginem , in immortalitate &
intelligentia rationis : ad similitudinem , in iustitia & sanctitate veri-
tatis . De loco autem plasmationis , eum in paradisum trastulit volupta-
tis , qui locus est in Oriente in aestimabili amoenitate gratissimus , maris
& terræ tractu à communi habitatione remotus , tantaque celsitudine
præminens , vt usq; ad lunarem globum attingat , vnde & aquæ di-
luuij non potuerunt illuc ascendere . Hic ergo posuit Deus hominem ,
constituitque eum Dominum domus suæ , & principem omnis posses-
sionis suæ , vt cunctis præsset , nulliq; subiectus , nisi illi soli qui sibi
omnia subiecisset . Sed ne minor esset felicitas , si conforte careret , fecit
ei adiutorium simile sibi , quibus & legem proposuit , quam diabolo
persuadente transgressi , proh dolor ! de paradisi delicijs sunt exclusi .
Electus itaque Adam cum coniuge habitauit in terra de qua sumptus
fuerat , vbi postmodum a Cain occisus est Abel iustus , vbi etiam nunc
sita est vrbs Damascus . Porro Adam gentit plures filios & filias ; sed nos
cæteris omisissemus Seth tantum allumimus per quem nostræ reparacionis
linea usque ad Christum deducta est . Siquidem nostri est propositi non
tam historiam texere , quam temporum seriem assignare , licet ple-
rumque sic ordinemus ut & histotiae , assignationem temporum , &
assignationi temporum historiam annexemus .

Adam igitur 130. annorum genuit Seth . Sciendum autem quia vbi
hebraica veritas habet 130 , Septuaginta interpretes ponunt 230. quibus

CHRONOLOGIA

consentit Iosephus, consentit Methodius. Hic Methodius, olim Lycia, postea Tyri Episcopus nitidi compoſitiq; sermonis scripsit de resurrecione opus egregium contra Origenem, in Genesim quoq; & Cantica Canticorum commentarios multaque alia, ad extremum nouissimae persecutionis, siue vt alij affirmant sub Decio & Valeriano in Chalcide Graeciae martyrio coronatus est, qui dum teneretur in carcere, de mundi principio, plura Domino reuelante aperuit. Porro Seth virtuti studuit & cum esset vir egregius, imitatores sui filios dereliquit, ex huius namq; prosapia, Civitas Dei crevit, cuius filios scriptura vocat filios Dei, eo quod Deum colerent, intenderentq; virtuti, Qui cum boni fuissent, vt Iosephus refert, in terra fine aliqua vexatione viuentes, felicissime commorati sunt, nihilq; eis vsque ad vitæ extreum, crudele prouenit, Disciplinam rerum cœlestium & ornatum earum iij primitus inuenerunt. Iubal autem eorum consanguineus existens, musicam coluit, & psalterium citharamque laudauit. Scientes autem ab Adam esse prædictum duas exterminationes rerum esse venturas, alteram per ignem, & alteram per inundationem, ne artes, suo inuentas studio deleret obliuio, eas in duabus columnis, altera lapidea, altera lateritia conscriperunt, vt si lateritia exterminaretur ab imbris, lapidea permanens, præberet hominibus scripta agnoscere, quarum lapidea vsque hodie fertur in Syria permanere. Seth 105. an. genuit Enos, Enos autem vixit 90. an. & genuit Cainan. Cainam vero 70. an. genuit Malaleel, Malaleel 65. an. Iared. Iared 162. an. genuit Henoch. Henoch 65. an. genuit Mathusalem, hic diutius cæteris viuens complebat mille annos minus 30. in die qua mortuus est. Henoch vero post ortum Mathusalem 300. complens annos, ambulauit cum Deo & non comparuit, quia tulit eum Dominus, mortem tamen distulit non evanescit, hic etiam nonnulla scripsit, vnde ait Iudas apostolus. Prophetauit autem de his septimus ab Adam Enoch dicens Ecce venit Dominus in Sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes & arguere omnes impios Liquide namque claret ab ipso primo homine exordium literarum cœpisse, qui diutius vixit, quando filij ac nepotes sui in studio sapientiae feruebant, vnde etiam filij Seth cum Iubal eorum consanguineo, in columnis ea quæ sapienter de disciplina cœlestium rerum adinuenerant cum reliquis artibus conscriperunt ut dictum est. Sane ijdem filij Seth in 7. generationibus permanserunt, Deum iudicantes Dominum omnium, & virtuti studentes, Deinde tempore procedente de paternis solemnitatibus, secundum scripta Iosephi, ad mala progressi sunt, neque legitimos honores, Deo vterius præbentes, neque circa homines iustitiam facientes, sed zelum quem prius habuerant pro virtute, in duplam malitiam per ea quæ gerebant, postea demonstrabant, ob hoc itaque contra se Deum irritauerunt: Videntes namq; filias hominum quod pulchræ essent, hoc est quæ de stirpe Caini descederant, eas sibi in coniugium assumperunt, cum quibus ad voluptatem suam expleandam coeuntibus mala multiplicata sunt in terra &

MONACHI ALTISSIOD.

Gigantum natio propagata. Fuerunt autem Gigantes tam animorum, quam corporum immanitate præualidi, potentesque viribus, sed moribus inconditi. Mathusalem 187. an. genuit Lamech. Lamech 182. an. genuit Noe. Sub hoc tempore tantæ super terram iniquitates excreuerant, ut nullum genus flagitijs atq; facinoris homines præterirent, vnde præter domum Noe, nullus inuentus est Domino placuisse. Quamobrem subsequenti tempore, omnis illa impiorum generatio, per inundationem diluvij meruit omnino deleri.

Noe 500. an. genuit Sem, Cham, & Iaphet. Ex crescentibus hominum malis per hos dies, præcepit Dominus Noe ut arcam construeret, in qua tam se quam suros diluvio inundante saluaret. Noe ergo arcam edificare cepit, & 100. ann. eam compleuit. Erat autem arca longitudo 300. cubitorum, latitudo 50. & altitudo 30. quos tradunt Doctores cubitos fuisse geometricos, quorum unus complectitur sex humanos. Tradunt etiam arcam bicameratam & tricameratam, hoc est, 5. mansionibus fuisse distinctam, quarum prima stercoribus recipiendis, 2. reponendis cibarijs, 3. immixtibus animalibus, 4. mitibus, 5. hominibus aubusque communis erat. De cunctis vero animantibus, quæ mouebantur super terram, introducta sunt de immundis bina & bina, de mundis vero septena & septena, quæ non Noe capta introducebat, sed venientia & intrare volentia permittebat. Divina namque virtute hoc factum est non humana. Ingressus est autem in arcam Noe & vxor eius cum filijs suis, & eorum viroribus. Clauditur prima ætas continens secundum Hebraicam veritatem an. 1656. secundum vero 70. Interpretes 2252.

N O igitur vita Noe 600, ruptis fontibus abyssi & apertis cataractis cœli, factum est uniuersale diluvium, & perire omnis caro. Pluit super terram 40. diebus & noctibus, & eleuata arca in sublime ferebatur, & excreuit aqua super omnes montes altior cubitis 15. ut aëris fordes ablueret, quo usque aër operibus hominum ascendentibus, potuit inquinari. Post dies vero 150. imminutæ sunt aquæ mense 7. quo paulatim inchoauit latens herba parere. Arca vero postea residente in vertice montis Armeniæ, egressus est Noe ex ea Domino iubente, anno altero, mense 2. die 27. mensis, quem locum, Egressorum Armeni vocant, ubi usque hodie arcæ soluta reliquias prouinciales ostendunt. Vixit autem post diluvium Noe annis 350. & mortuus est senex 950. annorum. Si quis autem de diuturna vita virorum illius temporis admiretur, audiat a Iosepho rationem. Nullus (inquit) ad vitam modernam & annorum breuitatem quibus nunc vivimus, vitam comparans antiquorum, putet falsa, quæ de illis sunt

Ioseph. cap.
4. lib. 1. an-
tiquit.

CHRONOLOGIA

dicta, & eo quod nunc vita tanto non ducatur tempore, non credat, illos ad vitæ illius longitudinem peruenisse. Illi namque cum essent religiosi & ab ipso Deo facti, cumque eis pabula opportuniora, ad maius tempus existerent præparata, tantorum annorum circulis rite viuebant. Deinde propter virtutes & gloriofas utilitates quas iugiter perscrutabantur, Astrologiam & Geometriam, Deus eis ampliora vivendi spatia condonauit, quæ numquam ediscere potuissent, nisi 600. viuerent annos, per tot enim annorum curricula magnus annus impletur, & hoc maxime quidem ante diluvium, cum esset mundus, & salute corporum viridis, & opulentia rerum pinguis. At vero post diluvium ætas est hominis imminuta, eo quod aer sit corruptior, terra sterilior, vnde & homini carnis vesci conceditur, cum antea solis terræ fructibus pasceretur. Benedictis denique duobus filiis Noe, Sem scilicet & Iaphet, atque uno Cham, in medio eorum maledicto, deinceps usque ad Abraham, de iustorum aliquorum, qui pie Deum colerent commemoratione, silentium est. Veruntamen utrum ciuitas piorum non fuerit, an latuerit, an potius permanferit in duobus Noe filiis, qui benedicti sunt, eorumque posteris, Impia vero, in Cham qui maledictus est atque eius progenie, ubi etiam exortus est Gigas venator contra Dominum, non est dijudicatio facilis. Fortassis enim (quod profecto est creditibus) & in filiis duorum illorum iam tunc antequam Babylon cœpisset institui, fuerunt contemptores Dei, & in filiis Cham, cultores Dei. Utrumque tamen hominum genus, terris numquam defuisse, credendum est. Sane ex his tribus filiis Noe, Sem, Cham & Iaphet, post diluvium disseminata sunt gentes, de Iaphet 30. de Cham 27. de Sem 15. quæ sunt 72. totidemque linguae quæ per terras esse coepерunt, quæque crescendo prouincias & Insulas impleuerunt. Nemo autem nobis succenseat, quod a proposito plerumque digredimur, vel repetentes, quæ multo ante facta sunt, vel anticipantes quæ multo post contigerunt, id enim interdum facere cogimur, ut rei ges & veritas apertius declaretur. His itaque decursis, generationis ordinem prosequamur. Sem, biennio post diluvium genuit Arphaxad, a quo Chaldaei. Arphaxad 35. an. genuit Selam, a quo Samarita & Indi. Sela 30. an. genuit Heber, a quo Hebrai. Heber 34. an. genuit Phaleg, qui interpretatur diuisio, dum enim esset labium unum hominibus, diuisum est sub hoc tempore in plures linguas. Deo siquidem iubente ut multiplicarentur filii Noe, quidam cum essent ineruditæ, & ideo inobedientes, in calamitates incidentes, sua grauiter peccata senserunt, & inde ad maiorem superbiam progressi, consilio Nimbrod', qui ceteris audacior & elatior extitit turrim ædificare aggressi sunt, quæ secundum eorum insipientem cognitionem, cœlum posset pertingere. Multis ergo manus fabricata, coelis lateribus, bitumineque crescebat. Quod cernens Deus, confudit in eis sonum linguarum, ut nesciretur ab altero, quid alter loqueretur, & sic a stultitia sua filii Adam revocati sunt. Vna itaque lingua, in 72. diuisam linguas constat, secundum numerum principum

familiarum, qui tunc in filiis Noe præfuisse creduntur. Vnde & locus ille vbi hæc acta sunt, Babel dicitur i. confusio. Ferrur autem hæc turris in altitudine tria millia passuum habuisse paulatim de lato, in angustum coarctata, vt pondus imminens, facilius a latioribus sustentatur. De hæc etiam turri, diuersisque vocibus hominum meminit & Sibylla, dicens. Cum omnes homines, vnius vocis existerent, quidam ^{Ioseph. lib. I.} turrim ædificauerunt excelsam, quasi ascensuri per eam ad cœlum. Dij ^{Antiq. ca.} vero ventos emitentes, euerterunt eam, & vocem propriam vni-
 cuique partiti sunt. Igitur Nimbrod, filius Chus, nepos Noe cuius iam meminimus potens esse cœpit in terra, & erat robustus venator coram Domino, intelligitur contra Dominum iste se erexit, quod significatur eo nomine, quo dicitur venator, quasi animarum deceptor, hominumq; oppressor, quos a cultu Dei abstrahebat, & ignem adorare cogebat. Fuit autem principium regni eius Babylon & Aracha & Acharat & Kalanne in terra Sennaar. Aracha autem Edessa ciuitas Archat quæ nunc dicitur Nisibis. Kalanne vero, nomine verso a Seleuco Rege dicta est Seleucia. Hic Nimbrod, assumpsit Tyrannidem in populis prior, regnauitq; in Babylone. Scriptis Astrologiam & Geometriam ut Syri tradunt & dimensiones orbis. Heber vero superius nominatus reperitur placuisse Deo, quia non cum filiis superbie conspirauerat, ad ædificandam turrim, & ideo in domo eius, immuni redita a pœna confusorum, prisca permansit lingua, quæ prius humana, quia omnibus erat communis, postea vero ab eius nomine dicta est hebræa, ad distinctionem cæterarum, quæ per successiones, peruenit ad Abraham, ac sic per Patriarchas qui ex stirpe Abraham sunt propagati, profusa est in populum Dei, de quibus secundum carnem, natus est Christus. Verum vt cœpimus, generationes texamus. Phalech 30. an. genuit Rehu. Sub huius tempore Scytharum inchoat regnum. Sub hoc etiam Rehu, homines primum pro Dijs adorantur: Rehu 32. an. genuit Saruch. Sub hoc, regnum Ægyptiorum surrexit. Saruch 30. an. genuit Nahor. Nahor 29. an. genuit Thare. Sub huius tempore, regnum Sytioniorum & Assyriorum exortum est. Alij vero dicunt sub Saruch regnum Assyriorum cœpisse, Belo apud eos primo regnante, Quod quidem verum. Nam quantum ad Regni exordium primus apud Assyrios regnauit Belus, quantum vero ad regni ampliationem, Filius eius Ninus. Hic enim primus propaganda dominationis libidine, arma foris extulit, cruentamq; vitam 50. annis, per totam Asiam bellis egit. Sub hoc etiam tempore idola fabricari coliq; cœpere. Idem namque Ninus, vt sibi patrem mortuum quodammodo representaret viuentem, eius fieri iussit imaginem, cui & diuinos honores exhibuit, edixitq;, vt quisquis ad eam reus confugeret, veniam obtineret. Sic timore pariter ac fauore principis, idolatriæ error inualuit: Sic Belus, vt Deus a subiectis nationibus coli cœpit. Hic est Bel in Babylonia, Belzebuth in Acharon, ipse est & Baal, diuersis modis, secundum proprietatem linguae diuersarū gentium a singulis appellatus. Porro Ninus vt dictum

CHRONOLOGIA

est primus intulit bella finitimiſ & rudes adhuc ad resistendum populos, ad terminos vsque Lybiae perdo muit. Principio namque imperium nationum vt referri Iustinus penes Reges erat, quos ad fastigium huius maiestatis, non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatione prouehebat, populi nullis legibus tenebantur, fines imperij tueri, magis quam proferre mos erat, intra suam cuique patriam regnum finiebatur. Sed hunc veterem & quasi auitum gentibus morem, primus omnium Ninus Rex Assyriorum, noua imperij cupiditate mutauit, exceptaq; India, vniuersa sibi Asiae populos subiugavit. Asiam vero dico, non illam partem qua huius Asiae una prouincia est, sed eam qua vniuersaliter Asia nuncupatur. Huius regni caput erat illa Babylon impia ciuitas, nouissime Zoroastrem Bactrianorum Regem, pugna oppresum interfecit, quem ferunt fuisse artis magicæ repertorem, de quo scribit Aristoteles, quod vices centum milia versuum ab ipso condita, indicis voluminum illius declarantur. Hanc artem multa post secula, Democritus ampliavit, quando & Hippocrates in medicina effloruit. Sane præfati Nini Regis nouissimo tempore Thare an. 70. genuit Abraham. Expletur 2. ætas continens secundum Hebraicam veritatem annos 292, secundum 70. vero interpretes 1072.

TERTIA ÆTAS.

ANNO igitur ab orbe condito, secundum Hebraicam veritatem 1948. secundum 70. vero interpretes 3324. Abraham ille magnus pater multarum gentium natus est. Ab huius nativitate quadragesimus iubileus secundum hebreos computatur. Ninus Rex condidit ciuitatem Ninum in regione Assyriorum, quam hebrei vocant Ninuem. Post hæc ipse, dum deficiens a se, oppugnat urbem, sagittæ iætu interiit, cui vxor sua Semiramis, in regnum successit, de qua innumerabilia narrantur. Hæc virum animo, habitu filium gerens, audiosiam vſu sanguinis populos per 42. annos cædibus gentium exercuit. Nec contenta terminis mulier, quos a viro suo, tunc folo bellatore in 70. annis acquisitos, suscepserat, Æthiopiam bello pressam, suo adiecit imperio: Indię quoque bellum intulit, quo præter illam & Alexandrum magnum, nullus intravit. Tenens vero Ninuem a marito conditam, Babylonem etiam quam Nimbrod Gigas ante fundauerat, ipsa restaurauit, eamq; muris cocto latere; atque interfuso bitumine compactis vndique communivit, & aggeres propter aquarum inundationem construxit. Sub hac Abraham adolescit in Chaldæa decimus a Noe, natione Chaldæus. Hoc tempore apud Cretam regnauit primus Cres indigena, a quo Creta dicta est, quem aiunt vnum Curetum fuisse a quibus Iupiter absconditus est & nutritus. Semiramis cum multa flagitiose & facinorose patrasset, tandem ob incestum, a filio perempta est, sicque regnum solus obtinuit. Abraham cum 75. esset annorum ditiino dignus habetur alloquio, & ea reprobatione, quæ ad eum facta est, & iubente

Domino egressus de Haran , perrexit in terram Chanaam cum uxore sua Sarai , quæ & Iescha dicta est soror Loth , filia Haran fratri Abrahæ . Ab hoc anno reprobationis Dei , usque ad Moysem & egressum gentis Hebraeorum ex Ægypto , supputantur anni 430. quorum meminit Paulus ita dicens . Testamentum confirmatum à Deo quæ post 430. annos facta est lex , non ita tritum facit ad euagrandam promissionem .

Ad Gal. cap. 3.

Porro Abraham cum 86. esset annorum ex ancilla Agar , genuit Ismaelem , à quo Ismaelitarum gens , qui post Hagareni , deinde Saraceni dicti sunt . Per id tempus in confinio Arabiarum & Palestinae ciuitates s. fuere Sodoma & Gomorrah , Adama Seboin & Segor . Sed Segor ex his parua , illæ & amplæ & magnæ , quippe quibus & foli fœcunditas supererat , & Iordanis fluuius per plana diffusus , augmenta vberatis impendebat . Huic vniuersæ regioni bonis male vtenti , abundancia rerum , causa malorum fuit . Ex abundantia enim luxuria , ex luxuria , fœdæ libidines adoleuere : adeo ut masculi , in masculos operantes turpitudinem , nec considerantes quidein loci conditiones & artates prouherent ad libidinem . Itaque iratus Deus , pluit super hanc terram ignem & sulphur , totamq; regionem cum populis atque urbibus exussit ignibus , post , aquis oppressit , ut nunc quoque appareat forma regionis , sed inueniatur regio cineris , mediumque conuallem , quam Iordanis irrigauerat , nunc mare superfusum tegat , quod vulgo dicitur mare diaboli : dicitur etiam mare mortuum , vel mare solitudinis , vel lacus Asphaltites i. bitumineus . Sic per quantitatem supplicij , qualitas Sodomitici est ostensa peccati . Facta est urbium prædictarum tam horrenda subuersio anno vita Abrahæ 99. Ipso anno apparuerat Dominus Abrahæ , prænuntians ei filium ex Sara coniuge nasciturum .

Anno Abrahæ 100. nascitur ei filius Isaac ex libera , cui supertuixit Abraham an. 75. Huius patris nostri Abrahæ meminit Berodus histo-

*Hæc de præ-
pta sunt ex
cap. 8. lib. 1.
Antiq. lo-
sepbi.*

riographus , ita dicens . Post diluuium decima generatione apud Chaldaeos fuit quidam vir iustus & magnus in cœlestibus rebus expertus . Hecatetus etiam , librum de eo consciens dereliquit . Nicolaus vero Damascenus 4. hist. lib. sic ait Abrahamus regnauit in Damasco , veniens ad uena cum exercitu , de terra quæ supra Babylonem dicitur Chaldaeorum . Post non multū tempus , exurgens etiam de hac regione , cū populo suo , terram quæ tunc Chananæa , nunc vero Iudea dicitur habitauit , & hi qui de illo erant progeniti , multipliciter sunt propagati . Huic primo omnium prophetarum , ut Eusebius dicit , verbum Dei , cum in figura apparuisset humana , vocationem gentium pollicetur , quam in nostro tempore , sermo Christi deduxit ad finem per euangelicam in omnes predicationem . Vnde & idem patriarcha primus præsumpsit pronunciare Deum creatorem unum esse cunctorum . Erat autem in admiratione omnium tanquam vir sapiens atque paratus , non solum ad intelligentium , sed etiam ad satisfaciendum & loquendum quacumque dicere niteretur . Arithmeticam sane & quæ de Astrologia sūt Ægyptijs tradidit , vnde & postmodum peruerterunt ad Græcos : Quodq; super

CHRONOLOGIA

omnia alia fuit, ob prærogatiuam obedientiæ & fidei, amicus Dei præ cæteris meruit appellari.

Sexagenario Isaac nascuntur filij gemini, primus Esau qui & Edon, à quo gens Idumæorum, Secundus Iacob qui postea Israel, à quo Israëlitæ, qui nunc Iudæi. Hoc tempore regnum Argivorum sumpsit exordium Primus apud Argos Inachus regnauit, huius Inachi filia fuit Io, quam Ægyptij mutato nomine, Isidem vocant & colunt, Quæ ex Græcia veniens in Ægyptum, Ægyptijs, ut ferunt, literas tradidit, alias quidem sacerdotibus, alias vero vulgo. Verum alij scribunt ex Aethiopia in Ægyptum hanc venisse Reginam. Hæc & inuenit ordei segetem, vnde & Cererem eam esse volunt. Post hunc Inachum Phoroneus eius filius & Nyobæ, apud Argos regnauit qui primus leges iudiciorum constituit. Quidam huius filiam Nyoben arbitrantur.

Iacob 72. æta. suæ anno Mesopotamiam veniens, apud Labam aquinculum suum conuersatur, ubi post 7. annos Liam & Rachelem ducens uxores, plutes ex eis filios generat. Circa id tempus Ogygius in Attica Eleusinam condidit, & alias plurimas ciuitates, quo regnante, apud lacum Tritonidem virgo apparuit, quam Græci Mineruam nuncupauerunt: Hæc multorum inuentrix operum, tanto procliuus Dea est credita, quanto minus origo eius innotuit, quod enim de capite Louis, nata canitur, non historiæ rebusque gestis est applicandum, sed fabulis poetarum. Hoc etiam tempore regnante prædicto Ogygio in Achaia, sœvum diluvium vastatione plurima totius pænè prouinciarum fuit in Ægypto quoque diluvium accidisse fertur.

Anno à nativitate Abrahæ 251. Ioseph nascitur, anno patris sui Iacob 91. quo nato, Iacob reuertitur ad terram nativitatis suæ. Porro Ioseph, cum 16. ageret annum à fratribus venditus est, ductusque in Ægyptum addicitur seruituti. Hoc tempore Telchines à Phoroneo regi vici, Rhodum considerunt. Isaac 180. ann. moritur relinquens filium Iacob an. 120. sepeliturque in hebron cum Abraham in spelunca duplice.

Ioseph Deo miserante educitus de carcere an. ætat. suæ 30. constitutur secundus à Rege, super totam Ægyptum, ac per 80. annos obtinet principatum. De hoc Pompeius historicus inter cætera sic ait. Minimus ætate inter fratres, Ioseph fuit, cuius excellens ingenium, fratres veriti, interceptum, peregrinis mercatoribus vendiderunt, à quibus deportatus in Ægyptum, cum magnificas ibi artes solerti ingenio percœpisset, brevi ipsi Regi percharus fuit. Nam & prodigiorum sagacissimus erat, & somniorum primus intelligentiam condidit, nihilque ei diuini humanique, iuris incognitum videbatur, adeo ut etiam sterilitatem agrorum, ante multos annos præuiderit, periissetq; omnis Ægyptus fame, nisi monitu eius, Rex edicto seruari per multos annos fruges iussisset: Tantaque experimenta eius fuerunt, vt non ab homine, sed à Deo responsa dati yiderentur. Fuit autem hæc famæ sub Regis Ægyptiorum diöspolita, cui nomen erat Amasis. Huius autem fa-

iuslin. hist.
lib. 36. ha-
bet * ma-
gicas.

mis an. 2. Iacob cum sua progenie introiuit in Aegyptum: qui cum interrogaretur à Pharaone, quotum annum ageret, respondit se esse annorum 130. Cumque inibi 17. annos complexisset, benedictis filiis diem obiit prophetans de Christo & de vocatione gentium 147. etat. Iuxta anno: Cuius corpus Ioseph aromatibus condidit, & cum maximo honore sepeliuit in hebron, cum Abraham & Isaac, ubi & Adam maximus conditus fuit, quem tamen tradunt, in Caluariæ loco postea fuisse sepultum, ubi & Christus crucifixus est. His temporibus secundum quosdam Prometheus floruit, à quo homines factos commemorant: Et reuera cum sapiens esset, feritatem eorum & nimiam inperitiam, ad humanitatem & scientiam transfigurabat Huius quoque Promethei frater fuit Atlas, præcipius Astrologus, à quo Græci Astrologiam se accepisse dicunt, qui ob eruditiorum disciplinæ etiam cœlum sustinere dictus est. Euripides autem montem esse altissimum affirmat qui Atlas vocetur. Dicitur etiam eatempstate Triptolemum venisse in Græciam & ampliasse agriculturam, vnde ex tunc coepit Græcia agriculturæ operam dare & abundare segetibus. Ioseph cum 100. & 10. esset annorum moritur in Aegypto, cuius ossa ibidem in loculo sunt posita, donec egressi sunt filii Israel de Aegypto.

Post mortem Ioseph, Aegyptiis seruierunt Hebrei an. 144. sunt autem omnes anni, quos Hebrei in Aegypto fecerunt 215. qui ab eo tempore computantur, quo Iacob cum filiis suis illuc ingressus est. Hoc tempore Syrus fuisse prohibetur indigena, à quo Syria nomen accepit.

Moses anno seruitutis Hebraeorum 65. nascitur, quem genuit Amram de tribu Leui, cum esset annorum 70. Hic miræ pulchritudinis & elegantiae fuit, adeo ut nemo tam seuerus esset, qui eius aspectui non hæreret. Hic à filia Pharaonis adoptatus in filium & in aula regia educatus, omni Philosophia Aegyptiorum instructus est. Cum autem adulatus esset, accidit ut gens Aethiopum incuraret Aegyptum: Tum Aegyptii Mosem, responso à diis accepto exercitus ducem præficiunt, eo quod tam fortitudine, quam peritia præpolleret. Moles itaque ut super Aethiopes ex improviso irrueret, per desertum dicit exercitum, Aethiopes præuenit, eosque opprimit, ac fugatos in Saba ciuitate concludit. In cuius obsidione dum moratur, inspectus à filia Regis Aethiopum adamatur, missisque nuntiis, ipsa promittit quod ciuitatem ei traderet, si sibi nubere consentiret. Confensit Moses, nupsit & rediit. Hinc est quod contra Mosem, pro vxore eius Aethiopissa iurgati sunt Aaron & Maria. Post hæc, accidit ut odium Pharaonis incurret, tamenque fugit in terram Madiam, cñm 40. et. ageret annum. Quem apud se Iethro qui & Cincus vel Raguel dictus est manere fecit, eique filiam suam dedit in coniugem, ex qua Moses filios genuit, ibiq; annis 40. moratus est. Per id tempus Cecrops regnabat in Attica, à quo regnum Atheniensium sumpsit exordium: Sub hoc primum in arce oliua orta est, & ex Minerua nomine quæ Græce Αθηνα dicitur. Athena nuncupata: quamquidem urbem idem Cecrops, ex Aegypto in Gre-

CHRONOLOGIA

etiam veniens condidit, & in ea primus regnauit, qui etiam diphyes dictus est, sive ob longitudinem corporis, sive quia cum esset Ægyptius, utramque sciebat linguam, hoc est, Ægyptiam atq; Græcam. Hic primus omnium Iouem appellauit, simulachra repetit, aram statuit, victimas immolauit, nequaquam istiusmodi rebus, in Græcia vñquam visis. His quoque temporibus, Erichtonius Vulcani filius currum, & Troilus primus quadrigam vinxisse feruntur. Ea etiam tempestate, aquarum illuies, maiorem partem populorum Thessaliae absumpsit, paucis per refugia montium liberatis maxime in monte Parnasso, in cuius circuitu Deucalion tunc regno potiebatur: Qui eos ad se ratibus confugientes suscepitos, per gemina Parnassi iuga fouit, aluitque: à quo propterea genus hominum reparatum ferunt. Tunc etiam in Æthiopia pestes plurimas, dirosque morbos, pñne vsque ad desolatiōnem exæstus, Plato testatus est. Tunc quoque Liber pater, subactam Indiam sanguine madefecit, cædibus compleuit, libidinibus polluit. Sub hac præterea tempestate, adeo iugis & grauis æstu incanduit, vt Sol per deuia transiectus, vniuersum orbem non calore affecisse, sed igne torruisse dicatur, impressumque feruorem Æthiops plus solitum, & insolitum, Scytha non tulerit. Ex quo etiam quidam, dum Deo inefabilem potentiam suam non concedunt, ridiculam Phaetonis fabulam texuerunt. Corinthus condita est. Dionysius Bacchus ea tempestate dicitur extitisse, qui & Argos condidit, & vsum vineæ Græcis dedit.

Moses 80. agens annum signis multis atque prodigijs perpetratis & Ægypto multipliciter afflicta, iubente Domino ad desertum Syna populum Hebræorum educit, anno à nativitate Abrahæ 505. re promissio nis autem 430. Præfuit autem populo Dei annis 40. Hic omnibus quos Græci antiquissimos putant senior deprehenditur, Homero scilicet & Hesiodo, Troianoque bello, ac multo superius Hercule, Musæo, Lino, Chyrone, Orpheo, Castore, Polluce, Aesculapio, Libero, Mercurio, Apolline & ceteris dijs gentium, sacrifici, vel vatibus, ipsius quoque Iouis gestis, quem Græcia in arce diuinitatis collocauit. Moses quippe primus omnium Prophetarum, ante aduentum Domini Salvatoris, diuinæ leges, sacris literis explicauit. Porro die 50. egressionis ex Ægypto legem accepit à Deo, & per 40. an. Dei ad populum, & populi Legatus ad Dominum, diuina præcepta edicit, peccata notificat, iudiciaque definit. Tabernaculum Domino construit & consecrat, instituit varietates baptismatum, differentias hostiarum: Quæ omnia quia diligentius exequitur sacra pagina, nos præterimus intacta. Anno 2. egressionis, primus apud Hebræos, Pontifex constituit Aaron, frater Mosis 7. ab Abraham. Abraham enim genuit Isaac, qui Iacob, qui Leui, qui Caath, qui Amram, qui Aaron, qui primus gentis Hebrææ sacerdotium tenuit an. 38. Hac tempestate in Ægypto regnabat Remesses qui & Ægyptius, à quo Ægyptus quæ prius Aeris dicebatut nomen accepit. Epaphus filius Iouis Memphim condidit cum in secunda Ægypto regnaret. Dardanus condidit Dardaniam. Moses cum 120. esset

ellet annorum, colligitur ad patres suos, cuius sepulchrum adhuc extat incognitum. Eo tempore Eleazar pontificatum suscepit post mortem patris Aaron.

Iosephilius Nun succedit Mosi, & terram philistinorum filii Israël sorte distribuit, quibus & præfuit. an. 26. Hic intantum Domino placuit, vt ad vocis eius imperium, Sol & Luna in medio cœli steterint immobiles, spatio vnius diei, nec fuit ante nec postea tam longa dies, Deo obedienti voci hominis. Ab hoc usque ad Saul, qui præsunt populo, Iudices appellantur. Per id tempus Phœnix & Cadmus de Thebis Ægyptiorum, in Syriam profecti, apud Tyrum & Sidonem regnauerunt, quorū Phœnix primus tradidit Tyrijs & Sidonijs usum quarundam literarum circiter. 7. Tradidit etiam eis usum minij coloris. Ab hoc Phœnici dicta est terra illa Phœnicia. Cadmus vero, Thebas condidit in Ægypto, vnde & regio Ægypti, Thebaida dicta est; Condidit & Thebas Boeotias. Iesus Naue moritur. an. vitæ sua. 110. Post cuius mortem, subiectos tenuerunt Hebræos alienigenæ, anni 8. qui iunguntur temporibus Othonielis. Othoniel ex tribu Iuda, primus Index præfuit Israël annis. 40. Eleazar moritur, cui filius eius Phinees in sacerdotio suo subrogatur. Bythinia conditur à Phœnicie. Linus Thebeus zetus & Amphion in musica arte clarescunt. Post Othonielem, Hebræos habuere subiectos alienigenæ. an. 18. qui copulantur temporibus Aiod.

Aiod ex tribu Beniamin iudicat Israel. an. 80. si autem dicatur fuisse de tribu Esraim: sciendum ideo esse dictum quia habitabat in monte Esraim. Sub huius tempore, primum apud græcos cœperè mysteria, & fabulae inuentæ, voluerunt enim veritatem retum gestarum, quibusdam adumbrare integrumentis verborum, appellantes ærem Iunonem, Iouem ætherem, mare Neptunum & cetera huiusmodi. Fabula Proserpinæ, quam rapuit Orchus Rex Molosorum, cuius canis ingentis magnitudinis, Cerberus nomine Pirrhitous detinoravit, qui ad raptum virginis eius cum Theseo venerat: Quem & ipsum iam in mortis periculo constitutum adueniens Hercules liberavit, & ob id quasi ab inferis Chron. receptus dicitur. Achaia, ab Acheo condita. Ea quæ de Progne, & Philomela filiabus Pandionis Regis dicuntur, tunc gesta sunt. Hisdem temporibus Perseus à Gracia, in Asiam trasuetus est, ubi barbaras gentes, graui diuturnoque bello domuit, & nouissime victor, subiectæ genti nomen dedit, namque à Perseo, Persæ sunt vocati. Hic etiam Gorgonis meretricis caput defecuit, quæ propter eximiam pulchritudinem, ita spectatores suos, mentis inopes reddebat, vt vettere eos putaretur in lapides. Hac etate Phrixus cum Helle sorore fugiens insidas nouercales visus est per mare vehi, ab ariete aurei velleris. Fuit autem ei nauis parata fugienti, cuius insigné aries erat. Porro Palephatus affirmat arietem vocatum nuptitorem per quem liberatus sit, In Dardania regnauit Tros à quo Troiani nuncupati, cuius filius Ganymedes, quem rapuit Phrygiorum Rex Tantalus, vnde Troi patri Ganymedis &

CHRONOLOGIA

Tantalo bellum exortum est. Frustra igitur Iouis fabula & raptrix aquila confingitur. Hoc tempore vates prima Phemonoe prophetabat in pytho, & quæ prædictis versibus hexametris scripsit. Amphion Thebis regnauit, quem ferunt cantu cithara & saxa mouisse: fuerunt autem duro corde & ut ita dicam faxei quidam auditores. Dionysius qui & liber pater, secundum quosdam hoc tempore aduersus Indos dimicans, iuxta Indum flumen, Nysam urbem condidit. Post Aiod, hebreos in ditio-
nen redigunt alienigenæ an. 20. qui coniunguntur temporibus Debo-
ræ & Bazac.

Debora ex tribu Ephraim, & Barac ex tribu Nephtalim iudicant Israel an. 40. Debora prophetissa fuit, cuius prophetia de Christo mi-
nus est aperta & diuturna indiget expositione, summa tamen illius cantici gratiarum est actio pro collata victoria. Sub huius tempore Apollo medicinam iam inuentam redegit in artem, inuenitque citharam, Ilium ab Ilo condita. Aiunt ea tempestate fuisse in partibus Gal-
liarum regem quemdam ex genere giganteo nomine Lemouicum, qui urbem ex suo nomine condidit quæ Lemouicas dicta est. Post Deboram alienigenis subduntur hebræi annis. 7. qui sub Gedeon numerantur.

Euseb. in
Chron.

Gedeon de tribu Manasse, iudicat Israhel an. 40. Ea quæ de Dæda-
lo fabulæ ferunt, huius temporis sunt, qui visus est simulachra fecisse monentia. Primus enim omnium pedes statuarum à se inuicem separauit: alijs coniunctim eos fabricantibus. Nec non quomodo cum filio Icaro Minœm naui fugerit & propter inuestigabilem fugam auo-
lasse pennis existimatus est. Mercuri⁹ Trismegistus Syringas. i. quasdam fistulas reperit. Reperit & quasdam modulationes in lyra. Tyrus condi-
ditur ante templum Ierusalem an. 243. vt Iosephus scribit. Orpheus Thrax clarus habetur, cuius discipulus fuit Musæus, Linus quoque ma-
gister Herculis, omnibus notus efficitur. Hercules vir famosissimæ for-
titudinis consummat certamina, Antheum gigantem interficit,
Ilium vastat, dicitur Antheus terra filius, quia palestricæ artis certa-
minum, quæ in terra exercentur scientissimus erat, & ob id à terra ma-
tre videbatur adiuuari. Hydram autem callidissimam Sophistram fuis-
se asserit Plato.

Euseb. in
Chron.

Abimelech filius Gedeonis præst Israhel an. 3. Hoc tempore Priamus regnat in Troia post Laomedontem. Ea quæ de Minotauro dicuntur, huius temporis sunt. Inter Cretenses atque Athenienses atrocissimum certamen fuit vbi vtrimeque populis infæliciter profligatis, cruentio-
rem vietoriam Cretenses exercuerunt, qui nobilissimos Atheniensium filios Minotauro, vtrum fero homini, an inhumana bestiæ aptius dicam, nescio, deuorando, crudeliter addicebant, atque informe pro-
digium, effossis Græciæ luminibus saginabant.

Thala iudicat Israhel an. 23. Chorus inuenitur in Græcia, est autem chorus, quodam instrumentum canendi, vel multitudo in vnum p̄allentium.

Iaüt iudicat Israhel annis. 22. Carthago conditur à Tyrijs, fuit autem

multiplex conditio Carthaginis, nam primo condita est à Carchedone Tyrio ut dictum est, post eversa; Iterum conditum a Didone, post à Romanis destructa, itemq; restруcta est tempore predicti Iudicis Iair Carmentis nympha Euandri filia, vel mater ut alibi legitur latinas literas, prima Italiam tradidit: Carmentis autem dicta, quia carminibus futura canebat, cæterū proprie vocata est Nicostrate. Minos leges ac iura constituit. Post Iair qui fuit ex tribu Manasse, redigūt hebræos in ditionem suā Ammonitā an. 18. qui cum temporibus posteriorū iudicū copulātur.

Iephœ iudicat Israel an. 6. hic in libro Iudicum, ab ætate Mosis usque ad semetipsum ait suppeditari an. 300. Hercules in morbum incidit pestilentem, qui ob remedium doloris, se iecit in flamas, & sic morte functus est an. æt. 52. quidam ante 30. an. eum perisse scribunt.

Abesan, iudicat Israel an. 7. Sub huius tempore, Alexander qui & Paris & Priami filius, Helenam vxorem Menelai rapuit, ex quo facta est Græcorum coniuratio, & concursus mille nauium, dehinc decennalis obsidio, ac postremo famosum Troiæ excidium.

Achialon, iudicat Israel an. 10. hic cum 10. annis suis in 70. Interpretibus non habetur.

Labdon iudicat Israel an. 8. huius an. 3. Troia, igni ferroque euertitur, Ab hoc anno eversionis Troiæ, antiqui computabant annos suos, Romani vero ab urbe condita, nos autem ab Incarnatione dominica. Post Troiæ excidium, Aeneas à finibus Troianorum depulsus, Latium quæ & Italia venit, ibique regnum Latinorum qui post Romani dicti sunt. 3. annis obtinuit. Is namque Latini regis filiam, Lauiniam nomine, ducens uxorem & affinitatis gratia, iungens Phrygas latinis, iamque unitos Phrygas, Italosque, nominare coepit Latinos, & iam ex tunc & deinceps quamvis in pauperrimo regno, locoque angusto, qui dicebatur ager Laurentum regnaverunt post Latinum, Aeneas & successores eius qui Syluij & Albani sunt vocati, pro Alba scilicet urbe, & pro posthumo Aenea, qui idcirco dictus est posthumus sylvius, quoniam Lauinia, post mortem Aeneas, timens Ascanij inuidiam, claim eum insylua genuit, Aeneamque Sylgium nominauit. Ascanius autem post Aeneam regnauit in Italia, derelicto nouerca sua Lauinia regno, Albamque condidit ciuitatem, in qua & regnauit, Albanisq; nomen indidit, & fratrem suum posthumum, Aeneas ex Lauinia filium, summa pietate educans, regni reliquit heredem, à quo, omnes Albanorum Reges syluij vocati sunt. Porro ante Aeneam, Italia regnatum est Latino, eiusq; patre Fauno, auoque illius Pico, proauro Saturno. Saturnum idcirco deum esse dixerunt, quia terram colere docuit, eamque stercore confidere, ut fruges funderet yberiores, sub quo, Virgilius & alij aurea fuisse secula scribunt, quia homines qui ad montes confugrant, reuocauit ad plana, & moribus compositis degere instituit, legesque dedit, ab auo Iano circiter an. 150. Prædicti autem Ascanij filius fuit Brutus, in cuius partu mater extincta est: Demum vero cum adulterio esset, accidit ut venaretur cum patre, ipsumque inopino iactu sagitte.

Euseb. in
Chron.

Euseb. in
Chron.

CHRONOLOGIA

perimeret, ob quim rem à suis expulsus est: qui cum denique sibi plurimos aggregasset, responso à diis accepto, petijt Albion Insulam, in Oceano sitam, vbi paucos Gigantes habitantes inuenit, quos breui aggressus est & in breui prostrauit. Sic Brut^o cum suis liberam possedit. Insulam eamque ex suo nomine denominauit Britanniam, vbi & condidit vrbeim, cui nomen imposuit Troiam nouam, exinde Trinouantum dicta est, ac postea ciuitas Lud, nunc vero Lundonia. Post Labdon, hebraeos alienigenæ sibi subiiciunt an. 40. qui sub posterioribus computantur.

Euseb. in
Chron.

Samson iudicat Israel an. 20. Hic fortissimus omnium fuit, ita ut à quibusdam facta eius gestis Herculis comparentur. Ea quæ de Vlysse fabulæ ferunt, quomodo triremi Tyrrenorum Scyllam fugerit spoliarē hospites solitam, scribit Palephatus incredib. lib. 1. Sirenas quoq; fuisse meretrices quæ deceperent nauigantes. Latinorum Rex erat Ascanius Aeneæ filius.

Heli sacerdos iudicat Israel an. 40. secundum vero 70. interpretes an. 20. Hic quia filios suos indigne agentes non corriput seuere ut debuit, domui eius ruinam Dominus comminatus est per prophetam. Sub Heli tempore regnum Britonum cœpit, primo apud eos ut dictum est Bruto regnante. Latinorum Rex erat Sylvius posthumus Ascanij frater. Habuit autem Ascanius filium nomine Iulium, à quo familia Iuliorum orta: verum mortuo Ascanio, quia idem Iulus propter æstatem, nedum regendis ciuibus idoneus erat, Sylvium posthumum Aeneæ filium, Ascanij fratrem sublimauerunt in regem. Mortuo Heli sacerdote, arca testamenti ab alienigenis, I. Philistæis possidetur ac inde in domo Aminadab fuit an. 20.

Euseb. in
Chron.

Samuel de tribu Leui, iudicat Israel an. 12. Hic primus instituit conuentus religiosorum iugiter domaino psallentium.

Saul de tribu Beniamin, primus Rex ex Hebreis regnat super omnem Israel an. 20. Secundum quosdam Homerus, hoc tempore claruit. Latinorum 4. Aeneas-Sylvius regnat. Saul in monte Gelboe à Philistæis prosternitur. Expletur. 3. Aetas continens an. 942.

27. ART. 2. SET AS.

Nno ab orbe condito secundum hebraicam veritatem 2889. Secundum 70. vero 4125. Daud Sanctus regnum Iudeorum suscepit, quod 40. annis gloriose tractauit. Hic Regum fortissimus atque piissimus. Post mortem Gigantis quem armis puerilib^o vicit, post multas tribulationes & inimicorum strages, mox vt in regno confirmatus est, collecta sociorum manu valida, Iesuæorum vrbum quæ nunc Ierusalem audacter aggreditur, à quibus in muri fortitudine ac

sublimitate confidentibus, quamuis ludibrio habitus sit, non festim
 eos debellat ac subiicit, Arcem vero quæ imminebat ciuitati, fortiter
 ac mirabiliter, proposito principatu militiae primo ingredienti, cœ-
 pit, qua virtute audaciaque Ioab, qui primus altitudinem arcis supera-
 uerat, adeptus est militiae principatum. Electis itaque inde Lebus, re-
 gni sedem ibi constituit. Dilatauit post hæc dominium suum à fluvio
 magno Euphrate, usque ad flumen Agypti, multorumque spolijs re-
 gum ac ciuitatum ditissimus effectus est. Abiathar pontifex clarus ha-
 betur. Prophetabat Natham ex Gabaa, hic vidiit quod Dauid in Bersa-
 bee transgressurus esset, et dum festinaret ei prædicere impediuit eum
 Belial: iter namque agens, extinctum reperit hominem, nudum ia-
 centem, & permanxit illic, & cognovit quod eadem nocte impletet
 Rex illud peccatum, & reuersus est lugens. Prophetabat quoque Gad &
 Asaph. Hoc tempore conduntur ciuitates hæc, Magnesia in Asia, Cu-
 mæ in Italia, Ephesus ab Andronico in Græcia, Carthago à Sidonia Di-
 done in Africa, Dauid cum post bella plurima pacem per circuitū obti-
 neret, templumq; domino in Hierosolymis cōdere vellet, in eo scilicet
 loco in quo olim Abraham, Isaac filium suum mandatum oblulerat, &
 ipse hostias litando, gladium imminētem percutientis Angeli, à ciuitate
 & populo suo auerterat, à Deo prohibitus est, quoniam multorum san-
 guine pollutam habebat dexteram; ei tamē à Deo prædictum est, succes-
 furum ei filium, hoc esse facturum. Quocirca ad opus tantæ fabricæ,
 largissimas impensas auri, argenti, pretiosorumque lapidum æris &
 ferri studuit præparare. Denumerauit etiam sacerdotes & Levitas & in-
 uenit ab anno 30, usque in 50, existentes, 8000. de genere leuitarum, ex
 quibus instituit curatores fabricæ templi 12000. Iudices autem populi
 & scribas 6000. Ianitores autem domus dei & totidem qui hymnos di-
 cerent, deo cantantes in organis, quæ Dauid peritissimus Psaltæ in-
 stituit. Divisit etiam eos per generationes, segregans de tribibus sacer-
 dotes, inueniens eorum generationes 24. ex domo quidem Eleazar. 16.
 & de Ithamar 8. & præcipiens ut unaquæque generatio administra-
 ret deo per dies 7. à sabbatho usque ad sabbathum, & ita omnium ge-
 nerationes sortem acceperunt præsente Dauid & Sadoch & Abiatha.
 Sacerdotibus & Principibus vniuersis. Et prima quidem generatio
 concordens scripta est, & 2. pariter & 3. & consequens usque ad 24.
 hæc diuisio permanxit usque ad destructionem templi sub Vespasiano &
 Tito. Eos autem qui erant ex germine Mosis, hos eminentius honora-
 uit. Iussit quoque omnibus de tribu Levi simul & sacerdotibus, ut die
 nocteque deo seruirent, sicut eis præceperat Moses. His ordinatis dis-
 posuit & populum & tribunos & Principes, ordines quoque & offi-
 cia prout expediebat instituit. Loquutus est Dauid ad Ecclesiam vniuer-
 sam quam congregauerat in Ierusalem, ut Leges Domini mente perfe-
 ta custodirent & in eius præceptis stabiliter permanerent. Lætatus est
 autem populus gaudio magno & vxerunt secundo Salomonem super
 se Regem: sed & Dauid coram vniuersa multitudine, mirabiliter ac

CHRONOLOGIA

Spiritualiter Domino benedixit : filios quoque suos disciplinatissime monuit , ut Salomonem tanquam Regi & domino obedirent . Omnibus itaque discretissime ordinatis , idem Rex inclitus obiit , sepultusque est cum ingenti honore in Ierusalem an. ætat. sue 70. regni vero. 40.

Salomon regnat super Israel an. 40. Apud Latinos , Sylvio Latino , successit Alba Syluius . Sadoch sacerdos octauus ab Aaron illustris habetur . Salomon anno regni sui 4. ab exitu Israel de Aegypto 480. Templo Hierosolymis edificare inchoat , & annis 7. illud consummat . Dedit autem ei Deus sapientiam & prudentiam multam nimis , eratque sapientior cunctis hominibus , vniuersis gentibus per circuitum nominatus . Locutus quoque est 3000. parabol . & fuerunt carmina eius 5000. differueruntque de lignis & herbis , de iumentis & volucribus certe risque animantibus , quæquidem carmina modo non habentur , pertierunt enim cum multis prophetarum monumentis , quando subuersa vrbs , & templum incensum à Chaldaeis . Post hæc amauit Salomon mulieres alienigenas illisque ardenti amore copulatus est , à quibus & subuersus est . Hic autem videntur dissonare historiæ : nam Salomonem liber Regum asserit an. regnasse 40. & Iosephus 80. totumque vitæ illius spatium annorum 94. extitisse . Sed fortasse scriptura , illos tantum annos computat , quibus sapientia studuit & domino desueriuic.

Post mortem Salomonis , seditione orta in hebræa gente & regno bisariam diuiso , Roboam regnauit in Ierusalem an. 17. duabus tribubus Iuda & Benjamin sibi subiectis , quæ vocabantur Iudæ , ob Reges eorum qui ex Iudæ stirpe descenderant , vnde & vniuersa gens nomen Iudæ sortita est . Super io. vero tribubus quæ in Samaria erant , & vocabantur Israel vel Ephraim regnauit Ieroboam ex tribu Ephraim seruus Salomonis . Ab hinc regnum Iudæ , & Israel distinguendum , Porro , an 5. regni Roboam Sesac Rex Aegypti Hierosolymam ascendit , cui Roboam Civitatem sine armis tradidit , qua tradita , Sesac templum illud ditissimum spoliauit . Prophetabat Ahias e Silo & Iddo de Iuda . Ipse est qui Ieroboam redarguit propter vitulos , eiusque dexteram divinitus a refactam restituit Ipse est quem peccusit Leo & sepultus est in Bethel , vbi postea pseudo propheta qui cum seduxit obrutus est . Latinis regnat Agyptus Syluius , Albæ superioris Regis filius . Samos condita & Smyrna in modum vrbis ampliatur .

Abia Roboam filius regnat an. 3. Asa , Abiae filius an. 41. Hic fuit vir bonus & iustus , cuius regni an. 15. venit Zara Aethiops cum decies centenis millibus militum & cutribus 300. vt Iudeam delerer , contra quos instruxit aciem , & invocato prius Domino fugauit Aethiopes , & usque ad internectionem contriuit , ac manubias abstulit infinitas . In Israel post Ieroboam regnat Nadab , cui successit Bala , qui dominum Ieroboam omnino deleuit . Latinis post Aegyptum Syluium , Capis Syluius eiusdem filius . Hebreorum pontifex maximus Abimelech clatus habetur . In Israel Baza , successit Ela , ac post eum Amri .

Euseb. in
Chron.

Iosaphat Asæ filius regnat an. 25. Hic iustus fuit & inelytus, multisque victorijs ac diuitijs gloriosus, contra hunc filij Moab & Ammon & seir, qui post multas ad deum obsecrations contra eos egressus est, statuitque cantores qui populum præcederent Dominumque laudarent. Illis cauentibus, hostes in seipso per seditionem verfi sunt, ac se mutuo cōciderunt, ne uno quidem superstite, quorum spolia vix per tres dies a populo sunt direpta. In Israel post Amri regnat Achab sub quo reedificata est vrbs Hiericho, cuius vxor Iezabel, nimis acerrima & audax, ad tantam peruenit luxuriam atque vesaniam vt Ciuitates Israel statuis suis atque aris repleret, rituque Gentilium pollueret omnia, insuper & prophetas Domini trucidaret. Elias his diebus floruit ex tribu Aaron manens in Galaad, Thesbites à loco dictus quia Thesbis sacerdotum ædificium fuit. Hic dum nat^o esset, vidit pater eius Sabacha, quod viri candidati eum salutarent, veniensque nuntiavit hoc in Ierusalem & accepit responsum. Noli timere quia erit habitatio illius in lumine, & sermo eius fixa sententia, & iudicabit Irael in gladio & igne. Elias iste virgo permanxit, mortuum suscitauit, oratione clausit cœlos, ne plueret, multisque signis admirandis effulsa. Prophetabat Michæas Morashites de tribu Ephrem, qui dum multa bona fecisset Achab Regi, a Ioram filio eius præcipito interemptus est, eo quod redargneret eum de impietatis patrum suorum, fuit autem & alter Michæas & ipse Morashites, unus ex 12. qui sub Ezechia prophetarunt Latinis regnat Carpentus Sylvius, post quem Tyberinus filius eius, à quo & fluuius appellatus est Tyberis qui prius Albula vocabatur, Huius successit filius eius Agrippa quo regnante quorumdam fert opinio, Homerum poetam in Græcia claruisse: Condite sunt hoc tempore in Britannia Vnitonia, & Dorobernia, quæ postea Cantuaria vocata est.

Ioram regnat in Ierusalem an. 8. Hic fratres suos occidit, & contra Dominum nequiter egit quo circa literas ad eum misit Elias, prædicens quod à Domino percutiendus foret aegritudine pessima, ita ut etiam egereret viscera quod & factum est per biennium longaque infirmitate consumptus est. In diebus eius recepsit Aëdom, ne esset sub Iuda, & constituit sibi Regem. Prophetabat Elizeus Eliæ discipulus de terra Ruben. Hic quando natus est in Galgalis, tale prodigium contigit, vt vna ex vitulis illis aureis, quas Ieroboam fecerat acute mugiret: quo auditio in Ierusalem, Sacerdos diuino nutu inquit: Quia Prophetatus es in Israel, qui sculpsilia Deorum destruat atque fusilia. Hoc tempore Elias viuus ab hoc seculo, in curru igneo rapitur, redditurus cum Henoch in fine mundi, vt conuertat corda patrum ad filios, & corda filiorum ad patres, & cum Anti-Christo, conflicturus, mortem enim distulit, non euasit.

Ochozias, regnat an. 1. Hunc Ochoziam cum filio suo Ioas, & nepote suo Amazia Matthæus à Christi generatione secludit. Prophetabat Abdias de terra Sichem, qui fuit tertius ille dux 50. virorum, cui

CHRONOLOGIA

pergit Elias & descendit ad Regem, post hæc relicto Regis obsequio ex Eliæ discipulis factus est.

Athalia regnat an. 7. In Israel, post Ioram Iehu. Ionadab filius Rechab sacerdos clarus habetur. Ioas regnat an. 40. Ioiada insignissimus pontifex claret qui solus post Moesem an. 100 & 30. vixisse perhibetur. Hic in Evangelio dicitur Barachias benedicens deum eo quod fuerit vir iustissimus ac per omnia venerandus. Sepultus est autem Hierosolymis in regijs monumentis, quoniam Regis Dauid reparauit imperium. Lycurgus legislator habetur insignis. In Israel post Iehu regnat Ioachaz. Latinis post Agrippam, filius eius Aræmulus Sylvius: Hic præsidium Albanoruim inter montes, ubi nunc Romæ est posuit, qui ob impietatem fulminatus interiit. Huius filius fuit Iuliüs proaues Iulij Proculi, qui cum Romulo commigrans, fundauit Iuliam gentem. Huic vero Aræmulo succedit Auentinus filius eius, qui in eo monte qui nunc pars vrbis est, mortuus ac sepultus, æternum loco vocabulum dedit, vnde & mons dicitur Auentinus. Zacharias ex Ierusalem filius Ioiadæ sacerdotis interficitur a Rege Ioas in templo iuxta altare, eo quod ipsum argueret, quia legem domini reliquisset. Tunc sacerdotes leuauerunt eum, ac sepelierunt cum patre suo. Ex tunc facta sunt in templo prodigia phantasiae, & non valuerunt Sacerdotes videre apparitiones angelorum dei, nec dare ex debir responsa, nec interrogare ex Ephod, nec postea manifeste responsum populus accepit ut prius. In Israel post Ioachaz regnat Ioas sub quo Elizæus propheta eximius obiit, sepultusque est in Samaria.

Amazias regnat an. 29. In Israel post Ioas, Ieroboam, sub quo Prophetauit Amos, qui cum multa sustinuissest, tandem a filio suo veete per tempora transfixus est & ad huc spirans relatus est in terram suam. Hoc tempore in Assyriis Sardanapalus regnat, hic Tharsum atque Anchialum condidit, muliere corruptior semper inter foeminas versabatur, ad quem admitti cum quadam die, præfectus eius Arbaces qui tunc Medis præterat obtinuissest, inuenit eum inter scortorum greges foemineo habitu pupuram colonentem, & inter virginies pensa diuidentem: cum & corporis lascivia & oculorum molitie omnes secum positas foeminas anteiret, Quo viso regressus quod viderit refert, negatq; se illi parere posse, qui se malit foeminam esse quam virum. Fit mox coniuratio Medorum aduersus assyrios. At Sardanapalus cum resistere illis non posset, pyram accendit ac semet incendio concremauit.

Ozias regnauit an. 52. Sub huius tempore viæto, incensoque Sardanapalo, regni Assyrii quod a Nino rege per an. 1240. concurrebat monarchia defecit, & per Arbacem in Medos translata est. Arbaces itaque primus obtinet regnum Medorum, quod postea per successiones temporum atque Regum usque ad Astyagem auunculum Cyri currit per an. 300. & 50. Attamen fuerunt interim Reges Assyrii Phul, Tiglath, Phalassar & cæteri, quos scriptura sacra memorat, sed non adeo

*Instit. hist.
lib. 1.*

ad eo potentes ut antea, priori nimis fortitudine diminuta, & regno magna ex parte mutilato.

Latinis regnat Procas Syluius Auentini filius. Phidon Argius mensuras & pondera primus instituit. Prophetabat Oseas ex Bethleemoth, quem erat tribus Iacob. Hic dedit prodigium dicens, veniet in terra dominus: Si quercus quae est in Silo, ex semetipsa in 12. fuerit partita, & facte fuerint ex ea totidem quercus. Prophetabat & Jonas filius viduæ Sareptanæ: Hic prædictum signum euersionis Ierusalem, quod cum viderint lapidem luctuose clamantem, prope sit finis: Et cum viderint in Ierusalem gentes vniuersas, tunc tota illa Civitas irreparabiliter euertetur. Prophetabat & Ioel de tribu Ruben. In Israel post Ieroboam regnat Zacharias. Post quem Sellum: quibus celeri morte obiuntibus, succedit Menahem. Latinis Amulius Syluius Proæ superioris regis filius. Huius Amulij frater fuit Numitor, qui à fratre regno pulsus, in agro suo vixit: eiusque filia Rhea nomine, adimendi partus gratia, virgo Vestalis electa est, quæ cum 7 patrui anno, geminos edidisset infantes, iuxta legem viua in terram defossa est: verum parvulos iuxta tipam Tyberis expositos, Faustus regij pastor armenti, ad Accam Laurentiam uxorem suam detulit, quæ propter pulchritudinem & raptitatem corporis quæstus, lupa a vicinis appellabatur: unde ad nostram memoriam meretricum cellulæ lupanaria dicuntur. Pueri cum adoleuissent, collecta pastorum & latronum manu, imperfecto apud Albam Amulio, autem Numitorem in regnum restituunt, quem tamen postea occiderunt, regnumque sibi vendicarunt. In Israel post Menahem regnat Phaceia.

Ioatham regnat annis 16. Sub huius tempore constituitur Olympia prima apud Elidem Græciæ ciuitatem Elijs agentibus quinquennale certamen, quatuor medijs annis vacantibus: & sic quadriennio in una olympiade suppeditato. Ab hoc tempore græca de temporibus historia vera creditur, nam ante hoc ut cuique visum est, diueras sententias protulerunt. Prophetabat Iaías vir urbanæ eloquentiæ. In Israel post Phaceiam regnat Phacea. Prophetare cœpit Nahuni de tribu Symeon. Hic prædictum quod Ninive a dulcibus aquis & subterraneo effet igne peritura, quod & factum est, illa enim quæ eam circundabat palus inundauit eam: & facto pariter terra motu, ignis superueniens a deerto, altiora eius exussit.

Achaz regnat annis 16. huius anno s Remus & Romulus collectis pastoriibus & latronibus Romanum condunt: ad tutelam vero nouæ urbis sufficere vallum videbatur, cuius dum angustias Remus increpat, saltu transfluit, qui mox rastro pastorali iubente Romulo, à Fabio eiusdem Romuli duce occisus est. Itaque Romulus imperfecto primum auctor Numitorem, dehinc Remo fratre arripuit Imperium, urbemque constituit, cui cum incolæ deessent asylum in loco proximo fecit: & statim mira vis hominum, vndeque ad ipsum confluxit: etenim quibuscumque sceleratis illuc confugientibus, impunitatem promiserat. Porro anno 3.

Iosid. de vita sanct.

Epiph. de vita proph.

Euseb. in Chron.

Euseb. in Chron.

Epiph. de vita Prop

*Florus Epi-
tb. I. cap. 2.*

CHRONOLOGIA

ab urbe condita, circensibus adornatis ludis, virgines ac mulieres Sabini
orum quæ ad spectaculum venerant rapta sunt, & una virginum pulcherrima, cunctorum acclamatione rapientium, Thalamoni duci
Romuli decernitur, & quia hæ nuptiæ fœliciter cesserant, institutum est
vt in nuptijs Thalami nomen iteretur, & sic à Thalamone, thalamus
dictus est. Anno Achaz 11. prima captiuitas 10. tribuum facta est sub
rege Phacea cui succedit Osca. In Sicilia, Syracusa, & Catana conditæ
sunt. Circa id tempus secundum quosdam Sibylla Erithræa vaticinans
claruit, dicta autem Erithræa à quadam insula, in qua eius inuenta sunt
carmina; verum secundum quosdam circa Troianum bellum vatici-
nata est, Græcisque Ilium potentibus prædixit Troiam esse peritaram,
& Homerum mendacia scripturum. Traduntur autem fuisse decem
Sibyllæ, quarum omnium carmina efferuntur: in quibus de Deo & de
Christo & gentibus multa scripsisse comprobantur. Celebrior autem
inter cæteras ac nobilior Erithræa perhibetur. Huius quosdam versus
beatus Augustinus de græco in latinum translatos esse conmemorat,
qui sic incipiunt. Iudicij signum, tellus sudore madescet & cætera.

Ezechias regnat annis 29. hic iustitia & pietate præfloruit, sub quo
Sennacherib Assyriorum rex Ierusalem obsidens 180. milia suorum
amisit, quos angelus domini una nocte prostravit: Sed & cum ægros
tasset in lignum salutis Sol decem est lineis retrogressus. Huius anno 6.
Salmanazar viiuersum Israel captiuvauit, hoc est 7. tribus quæ reman-
serant, quia tres Achaz Rege iam fuerant captiuatæ regnatumque est
in Samaria annis 240. ex quo separauerunt se à domo Dauid. Transla-
tæ sunt autem 10. tribus ultra montes caspios ad quarum regionem cu-
stodiendam misit rex Assyriorum accolas de Babylone & de Chutha:
Chutha flumen in Perside vnde & regio circumiacens dicta est, vnde
prius habitatores Samariæ dicti sunt Chuthæi post Iacobitæ, deinde Sa-
maritani. Sub Ezechia factum est quod legitur de Thobia. Romulus
primus milites sumpxit ex populo, & nobilissimos 100. senes, quos ob-
statem Senatores, ob similitudinem curæ patres appellauit, templa
quoque & muros romanæ verbis extruxit. Idem postea Romulus apud
paludem Capræ sublatus, nusquam comparuit; & suadente Proculo
Quirini nomine consecratus est: quem tamen à Senatu propter aspe-
rius ingenium disceptum afferunt, verius tamen putatur quia diuino
iudicio, ob impietas & flagitia fulmine interceptus sit, quod inde col-
ligitur, quia cum disparuit oborta erat tempestas, solisque defectio.
Post Romulum regnauit Numa qui & Pompilius: hic duos menses an-
no addidit, Januarium & Februarium: cum antea 10. tantum apud Ro-
manos fuissent à Romulo instituti. hic nullum cum finitimis bellum
gescit, capitolium ædificauit, sacra eius instituit, ceremonias, cultum
deorum, Pontifices, Augures. Hic etiam primus focum Vestæ virginis
bus colendum dedit, et in tantum vanitate deceptus est, vt plura diabo-
lo dictante conscriberet.

Manasses regnat annis 55. hic Isaiam præclarum prophetam serru-

4. Reg. cap.

17.

Ensb. 13.

Chron.

Florus Epi-

tb. 1. cap. 1.

ligneæ secari fecit per medium iuxta piscinam Syloc, qui vir Dei positus est sub quercum Rogel, iuxta transitum lympharum, quem fecerat Ezechias, vnde & Deus signa in Syloc pro eiusdem prophetæ memoria fecit, eo quod priusquam moreretur angustiatus orauit ut biberet aquam, & mox est ei à Deo transmissa, idcirco Syloc vocatur quod interpretatur missus. Nicomedia condita. Sibylla quæ & Hieraphile in Samo insula insignis habetur. Manasses cum multum propheticarum sanguinem effudit, post multas impietas & scelera in Babyloniam ductus est, & vinculis ferreis constrictus plurima mala perpessus est, sed compunctus in carcere clamauit ad dominum, & exauditus est, & regno iterum restitutus. Romanis post Numani regnat Tullus Hostilius. Hic primus regum romanorum purpura & fascibus usus est, omnem militarem disciplinam atque bellandi instituit, ac post longam pacem bella reparauit. Albaeos, Veientes, Fidenates vicit, & adiecto monte Cœlio, urbem valli ambitu ampliauit: demum vero cum sua domo fulmine conflagravit. Hoc tempore in Thracia Bizantium condita à Paulania rege Spartanorum, quæ postea à Constantino in maius aucta, & Constantinopolis dicta, sedes imperij & totius caput orientis effecta est.

Amon regnat annis 2. secundum 70. vero 12. Phalaris Siculus ea tempestate Agrigentinos arrepta tyrannide populatur: vir crudelis mente commentis crudelior, & omnia nefarie in innocentes agens. Huic quidam æris opifex placere affectans, taurum aeneum fecit, cui affabre ianuam è latere cōposuit, quæ ad contrudendos damnatos receptui foret, ut cum inclusus ibidem subiectis ignibus torreretur, sonum vocis extortæ capacitas concuī æris augeret, pulsuque ferali, competens imagini murmur emitteret, nefarioq; spectaculo mugitus pecudis non hominis gemitus videretur: sed Phalaris factum amplexus factorem execratus, ipsum sua inuentione puniuit.

Iosias iustissimus regnat annis 32. hic lucos succidit & gentium Ida de suo regno abiecit, Deumq; cœli integerrime coluit, inter reges Iuda post David vir vnicæ pietatis. Epidamnum ciuitas condita est, quæ nunc Dirachium dicitur. Romanis Ancus Martius Numæ ex filia nepos regnat, hic Auentinum montem & Ianiculum urbi addidit, & supra mare, tertio decimo ab urbe miliario Ostiam condidit ciuitatem, ad extremum morbo perijt. Prophetabat Olda mulier & Sophonias ex tribu Simeon. Ieremias quoque tunc prophetare exorsus est. Hic rerum naturam scrutatus suisque disputationes literis mandans eminuit maximeq; admirabilis exitit, quod astrologiæ numeris comprehensis, defectus Solis, Lunæ etiam prædicere potuit. Thales Milesius unus ex 7 sapientibus agnoscitur, quem aiunt primum apud Græcos physicam i. naturalem scientiam inuenisse. Romanis Tarquinius Priscus regnat: hic capitolium extruxit & Ioui dedicauit, circum Roma ædificauit, numerum Senatorum auxit, romanos ludos instituit, muros & cloacas ædificauit, ad extremum ab Anzi filijs occisus est, regis ciuis,

*orof. lib. 3.
cap. 13.*

*Euseb. in
Chron.*

*Euseb. in
Chron.*

CHRONOLOGIA

cui ipse successerat. Sibylla Cumana nomine Amalthea claret; ipsa est & Cumæa de qua Virgilius:

Ælog. 4. Ultima Cumæi venit iam carminis atas.

Hæc prædicto Tarquinio Prisco 9. libros tradidit, in quibus erant romana decreta conscripta. Iosias rex dum vadit contra Nechaonem regem Egypti, in campo urbis Mageddo dolose perimitur, ob cuius deflationem sceleris, fons qui illic erat exsiccatus est, & arbor exaruit.

Ioachaz regnat mensibus 3. quo mox in Ægyptum abducto substituit frater eius Elyachim qui & Ioachim.

Ioachim qui & Iechonias dictus est, superioris Ioachim filius 3. tantum mensibus regnat: hunc Rex Babylonis secundo veniens ad Iudeam coepit, & cum matre & melioribus quibuscumque Iudeorum in Babylone adduxit. De semine quoq; regio pueros secum transtulit, eosque cum cæteris & nobilioribus quos ex diuersis nationibus deprendatus fuerat, scholæ tradidit: vt omnes discerent sapientiam Chaldeorum, inter quos, Daniel, Aianias, Azarias, Misael extitere præcipui. Fuerunt autem omnes quos transtulit Nabuchodonozor 10832. qui di- cuntur proprie transmigrati, quia non per violentiam tracti sunt, sed spontaneæ se reddiderunt. Sedechiam vero eiusdem Ioachim patruum Iosæ filium regem Iudeæ constituit rex Babylonis, accipiens ab eo iurandum vt ei prouinciam custodiret & nihil hostiliter ageret & Ægyptijs non faueret.

Sedechias regnat annis 11. Massilia condita. Prophetabant in Ierusalem Jерemias & Baruch. In Babylone vero Ezechiel ex sacerdotali prosapia. Hic dum esset ad flumen Chobar ostendebat populo Israel, quæ in Ierusalem & in templo gerebantur. Idem raptus est inde, & venit in Ierusalem vt redargueret infideles. Iste vt Moyses vidit templi figuram, & interiorem exterioremq; murum & eius latitudinem, sicut eum Daniel quoque reædificandum fore vidit. Ipse in Babylone constitutus iudicauit tribum Dam, tribumq; Gad quod in dominum committerent impia, legis persequendo custodes. Et fecit contra eos prodigium magnum, quod filii eorum & pecora vniuersa, à serpentibus deperibant. Iste propheta, populo dedit signum in fluvio Chobar, vt quando desiceret, sustinerent desolationem terra suæ: quando iterum inundaret sperarent regressum: Illic namque vir ipse sanctus habitabat & eius nutibus plurimi obtemperabant, ita vt aliquando dum plurima ei multitudo adesset, Chaldae rebellionem veriti, irriterent super eos, ipse autem sisteret precibus aquas, vt per eius medium in alteram ripam, collecta ad se turba diffugeret. Et contigit vt quotquot aduersariorum præsumperent eos persequi mergerentur. Ideem per orationes, subito eis largam piscium copiam præstitit ad vescendum, & multis iam deficientibus vitam restituit diuinitus. Et dum populus vastaretur ab hostibus supplex accessit ad Duces aduersariorum, qui prodigijs territi quieuerunt. Sedechias rex cum regi Babylonis directaret ferre, tandem ab ipso captus est, filique eius ipso vidente.

perempti sunt, & oculis eritis vindictus in Babylonem abductus est, incensa est ciuitas, templum subuersum, vasa dei aurea & argentea, mensa aurea, & candelabra omnia in Babylonem asportata & populus miserabiliter captiuatus. Porro Ieremias tempus euertendi templi prænoscens, arcam testamenti abstulit, et quod erat in ea, et absorberi eam fecit in petra, petram vero digito designans, Dei nomen impres-
fit, et factum est sigillum in similitudinem sculpturæ qua ferro cau-
tur, et ipsum domini nomen, nubis operimento ita cælatum est, ut ex
tunc, nec locum quis inuenire queat, nec ipsum legere nomen usque
ad finem. Est autem petra illa in heremi terra ubi prius arca domini fuit
inter geminos montes in quibus iacent Moyses et Aaron. Et pristinæ
figuræ instar nocturno tempore illiç nubes ut ignis fit: eo quod gloria
Dei ab eius lege non desinat. Idem autem propheta cum sic arcam vr-
dictum est diuinitus inclusisset in petra, dixit præsentibus, Dñs ex Sion
recessit ad caelos inde rursus in virtute venturus, et erit signum præsen-
tia eius quādō vniuersæ gentes adorauerint lignum. Dixit autem quod Epiph. de
hanc arcam nemo præter Aaron producere poterit, et tabulas quæ in Vita Proph.
ea sunt nullus aperiet sacerdotum, nullusq; prophetarum, nisi electus
Dei Moyses et in prima resurrectione resurget hæc Arca, et exhibet e-
petra et ponetur in monte Sinai, et omnes Sancti congregabuntur ad
eam, regressum domini sustinentes, et aduersarium qui eos pressurus
est interim fugientes. Hæc de Ieremia sanctus Epiphanius Salaminæ
vrbis Cypri Episcopus. Igitur Ierusalem eversa est, a Chaldaeis tem-
plumque dirutum anno ab ædificatione sua 470. secundum Iosephum.
Iuxta aliorum vero suppurationem anno 435. vel 442. Expletur 4ætas
continens annos 473.

QVINTA AETAS.

Empus hebraicæ captiuitatis extenditur in 60. annos de quibus cum multæ sint opiniones, hæc usitatio est, quia incipiunt ab eversione templi et terminantur in anno 3. Cyri. Primo autem anno Ieremias in Aegyptum descendit, secutus reliquos Iudeorum qui ad Vaphrem regem Aegypti transfugerant, Ibiq; populum peccantem dum arguit a populo lapidatus, Idem ibidem Taphnis occubuit, quem Agyptij honorifice iuxta reges sepelierunt pro beneficiorum memoria præstitorum: ipse enim aspides & aquarum bestias quas græci crocodilos vocant, quibus Aegyptus infestabatur antea sua oratione fugauerat. Hic etiam signum dederat Aegyptijs, quod idola eorum oporteret eueri atque corruere: Signum vero erat quando virgo genuerit, unde hactenus sacerdotes eorum in quodam templi loco, virginem ponentes, & puerum in præsepe constituentes, adorant. Dum vero Ptolomæus rex

CHRONOLOGIA

interrogaret eos qua hoc agerent ratione : dixerunt à quodam saeclo
Propheta hoc suos accepisse maiores, quod etiam sustinebant in rebus
fore euenturum. Tradit quoque Epiphanius quod Alexander Magnus
superueniens ad idem propheta sepulchrum, cognoscensq; loci myste-
rium Alexandrix transtulerit ipsius corpus ac sepelierit gloriose, quo
facto & aspidum genus ex illa sit terra cohibitum, & similiter ex hu-
mine bestiarum. Anno captiuitatis 4. solis facta defectio cum eam fu-
turam Thales Milesius ante dixisset. Per hos dies factum esse creditur
quod legitur de Solanis, & Danielis cœpit opinio celebrari. Hoc tem-
pore sapientes appellati sunt, quorum haec sunt nomina Thales, Pit-
tacus, Solon, Chylon, Periander, Cleobulus, Byas. Hi post poetas
theologos claruerunt, quoniam nonnulla honestiora præcepta me-
rum, breuitate sententiarum complexi sunt. Nihil autem monumen-
torum quod ad litteras pertinet posteris reliquerunt, nisi quod Solon
quasdam leges Atheniensibus dedit. Thales vero physicus fuit & suo-
sum dogmatum libros scripsit. Romanorum regnum inuadit Seruius
Tullius ancillæ sed nobilis captiuus filius. Hic tres montes vrbi addidit,
Quirinalem, Viminalem, Esquilinum : Fossas circa muros duxit, cen-
sus romanorum ciuium primus instituit, summa eius solertia ita est or-
dinata Respublica, ut omnia patrimonia, dignitates, ætates, artium of-
ficiorumq; discrimina in tabulas referrentur : ad extremum Tarquinij
superbi generi sui superioris regis filij scelere occisus est. In Babylone
Daniel clarus habetur. Hic fuit vir vsque adeo castus ut ab ipsis contri-
bulibus suis spado putaretur. Iste super Ierusalem plurimum fleuit, &
ieunijs operam dedit, ab omni viciu desiderabili abstinenſ: & erat vir
siccus aspectu sed & pulcher altissimi gratia. Per hos dies Nabuchodono-
nosor Rex subuersa Ægypto cæterisque finitimus gentibus subiugatis,
famosissimus habebatur, adeoque potens ut monarcham suum, Regem
scilicet Medorum fere penitus obumbraret. Si quidem apud Reges
Mediae erat dignitas monarchiæ: nam ex quo Arbaces Sardanapalum
Regem Assyriorum ultimum occidit, regni Assyrij nomen & summa in
Medos translata est, licet apud Assyrios remanserit regni pars magna,
sed non in priori potentia. Interim vero Chaldæi Babyloniam sibi ad-
uersus Medos vendicarunt, & ita potestas Babylonie apud Medos, pro-
prietas vero regni apud Chaldæos fuit. Inde est quod Nabuchodono-
nosor cæteriq; post eum Reges vsque ad Cyrus quamvis gestis insignes
tamen in numero regum non habentur illustrium. Porro Nabuchodono-
nosor cum sic inualuisset, & in nimiam elationem euaisset, diuinitus
factus est (sicut Daniel ei prædixerat) fera atque iumentum ut esset in
anterioribus sicut bos, & cæteris sicut leo. Ita namque Tyranni primo
voluptatibus dediti sicut bos Hugo Bellal subduntur, postea vero sicut
leo diripiunt, interficiunt & conculcant: Hæc Daniel de mysterio ipso
per revelationem agnouerat. Idem etiam præuidit quod sicut bos ede-
ret foenum & esset naturæ cibus humanae. Ob hoc & Nabuchodonosor
postquam valuit supplicare, veritas ad cor hominis fluit, & domino

Euseb. in
Chron.

Daniel. 4.

totis 40. diebus ac noctibus supplicabat, & orans rursus in insania vertebatur, & refectum se hominem nesciebat, ablataq; ei lingua fuerat ad loquendum, & dum cognosceret denuo flebat, factique erant oculi eius ut caro ex nimis fletibus. Multi vero de ciuitate egrediebantur & videbant eum, solus autem Daniel solebat aspicere eum, eo quod omni alienationis eius tempore orationi pro eo esset intentus, ipsoque orante an. 7. quos totidem dixerat tenipora in 7. versi sunt menses, atque ita in eum completum est mysterium temporum 7 & statuit 7 Iudices. Ipse autem 6. annis & 6. mensibus supplicans Domino confitebatur impietatem suam, non panem, non carnes comedens, nec vimam bibens, eo quod ei Daniel præcepisset, ut contentus leguminibus humidis, & herbis Domino satisfaceret. Porro post Nabuchodonosor isti regnauerunt Euilmedorach, Egesar, Labosordach, Balthasar. Romanis regnat Tarquinius superbus. Medorum Rex erat Astyages. Hic Darium consobrinum suum adoptauit in filium quorum nepos fuit Cyrus, sed Astyagis ex filia, & Darij ex sorore. Porro Cyrus à Persis sublimatus in regem vicit Astyagem, regnumque Medorum in Persas transtulit, dehinc occiso Balthasar, Babylonem cuerit, quæ deinceps non est reparata, sed in desertum redacta: nam illa quæ nunc incolitur Babylonia, postmodum à Cambise Cyri filio condita est.

Cyrus mortuo Dario monarchiam tenuit annis 30. Prophetabat adhuc in Iudea Habacuc de tribu Symeon. Hic enim cum præuidisset captiuitatem Ierusalem fugit in Ostracinam, & erat incola in terra Israel: reuersis vero Chaldaeis ille peregrinabatur in terram suam, & vsque ad id tempus, hoc est vsq; ad exordium regni Cyri processerat. Epiph. de vita Prop. Quadam autem die dum accepisset pulmentarium, volens ministrare melloribus agri sui, prophetauit suis inquiens. Ibo ad terram longinquam & cito redibo, quod si tardaueris vos cibum deferte melloribus & allatus Babyloniam, dansque prandium Danieli comedentibus subito melloribus superuenierit, intellexitq; quod cito esset populus à Babyloniam reuersus, et ante 2. annos redditus eorum, defunctus est. Porro primo anno regni Cyri 70. captiuitatis imminebat annus: qui Cyrus mox ut regnare cœperit, Iudeis vbiunque essent in regno suo redeundi libertatem dedit. Tunc Zorobabel dux et Iesus summus Sacerdos discurrentes per omne regnum Cyri, exhortari cœperunt Iudeos ut redirent: qui tandem rebus suis expeditis 3. anno regni Cyri, pariter congregati vsq; ad 10. circiter milia in Iudeam regressi sunt, constructoq; prius altari, postea 2. regressionis anno, templi fundamenta iecerunt, sed cum a vienis gentibus fabricatio impediretur, imperfectum opus, vsque ad Darium permanxit, tantum altario consistente. Pythagoras philosphus claruit, à quo ferunt philosophia nomen exortum: nam cum antea sapientes appellarentur, qui alijs præstare videbantur, iste interrogatus quid proferretur, philosophum se esse respondit 1. studiosum vel amatorem sapientiæ, quoniam sapientem profiteri, arroguntissimum videbatur.

CHRONOLOGIA

Cambyses Cyti filius regnat annis 8. Hunc autem hebrei secundum Nabuchodonosor vocari. Sub hoc factum esse putatur, quod in Iudith hystoria continetur: sed contra ire videtur quod illic dicitur 12. anno regni eius, cum hic dicatur 8. tantum annis regnasse. Verum illic anni numerantur à tempore, quo regnum Alyriorum accepit à patre adhuc viuente, hic autem à tempore quo regnauit post patrem. Hunc solus Esdras Artaxersem vel Assurum vocat: sed plura potuit habere nomina, sicut legitur de plerisq;. Fuit autem iste Cambyses gestis magnificis, tamque elati animi, vt ceruicibus Regum faceret se portari. Post mortem eius regnauerunt Magi mensibus 6.

Darius filius Hystaspis regnat an. 36. huius anno 1. prophetæ Dei in Iudea surrexerunt Zacharias & Aggæus, & adhortati sunt populum vt ædificant templum. Secundo autem anno libertate data à Dario, & expensis ab ipso ministratis ædificare aggressi sunt, & anno regni eiusdem Darij 7. ædificium consummarunt: sicque iuxta quod habetur in euangelio, templum ædificatum est 40. & 6. annis, hoc est à prima licentia per Cyrus data 1. regni ipsius anno, vsque ad 7. Darij annum, quo consummatum est. Tarquinius superbus Romanorum Rex cum multa crudeliter egisset, causa Tarquinii filii sui qui Lucretiam corrupferat, à Bruto potentissimo Romanorum expulsus est. Abhinc post expulsos reges Roma Consules habere cœpit, primi q; Consul exiit Brutus. Consules vero ideo appellauerunt vt consulere ciuibus suis debere meminissent. Dein Tribuni plebis, ac Dictatores, & rursum Consules Rem publicam obtinuerunt per annos fere 444. vsque ad Iulium Cæsarem, qui singulare imperium prius arripuit. Malachias propheta bat vñus ex 12. hic quia vita optima fuit, honorabat eum populus viuens, ideoq; eum Malachil, id est angelum domini vocauerunt, erat namque & aspectu decorus, sed & quæcunq; prophetans dicebat, eadem die angelus domini apparet denuo ipsa repetebat: cum adhuc iuuenis esset aggregatus est ad patres suos.

Florus Epis. th. 1. cap. 9.

Xerxes Darij filius regnat an. 20. Ioachim post patrem suum Iesum obtinet sacerdotium an. 26. Romæ Pompilia virgo Vestalis reprehensa in stupro, viua defossa est. Xerxes Graciam expugnare volens incredibilem colligit exercitum, hoc est 700000. armatorum, & de auxiliis 300000. Naves etiam rostratas 1200. & onerarias 3000. sed tanto agmina dux defuit, nam semper in prælio postremus & in fuga primus Xerxes apparuit, erat enim in periculis timidus & vbi metus abesset inflatus, cumq; introisset Graciam turpiter deuidetus est: inde quoque rediens terrestri naualique prælio superatus, etiam suis contemptui esse cœpit, quem non multo post præfectus suus Artabanus occidit & 7. mensibus regnauit.

Epiph. de vit. prop. lib. 2.

Instit. his. lib. 2.

Artaxerxes regnat an. 40. Per idem tempus Esdras scriba de genere Aaron sacram bibliothecam à Chaldais combustam, spiritu sancto dictante reparauit, & quasdam figuræ faciliotes ad scribendum & ad pronunciandum quam priores intenit, vnde & apud Artaxersem regem

regem magnificatus est, obtinuitq; vt rediret & in lege Domini, populum suum instrueret: Mittens autem ad filios Israel, qui erant ultra montes Caspios, qui sunt inter Medos & Persas, tandem sociis 1700. vnde cumq; collectis venit in Ierusalem anno regni Artaxersis 12. Hoc tempore Romani per legatos ab Atheniensibus iura petierunt, ex quibus 12. tabulae conscriptae sunt. Anno Artaxersis 20. Nehemias eiusdem regis pincerna, data sibi à rege licentia, Ierusalem ascendit, murosq; urbis reædificare cœpit, & prædicti regis anno 32. quod cœperat consummavit: à quo tempore idest 20. eiusdem regis anno, si quis 70. hebdomadas à Daniele scriptas numeret quæ faciunt an. 490. repetiet eas in regno Neronis expletas, sub quo Ierusalem obsideri cœpta 2. postea Vespasiani anno capta est & cœrsa. Artaxerse prædicto regnante cecidit ē cœlo in æcum mare lapis grandis, formam habens capræ simillimam Democritus philosophus & Sophocles poeta clarent. Pontifex maximus apud Iudæos tunc erat Eliachim filius Ioachim. Esdras & Nehemias clari habentur. Huc usque diuinæ scripturæ hebreorum annalia tempora continent: ea vero quæ post hæc apud eos gesta sunt, exhibentur de libro Machabæorum & Iosephi & Africani scriptis, qui deinceps vniuersam historiam usque ad Romana tempora persecuti sunt.

Darius cognomento nothus regnat an. 29. quem præcesserunt secundus Xeres & Sogdianus qui tantum 9. mensibus regnauerunt. Roma grauissima pestis fuit quæ super vniuersam ciuitatem vehementer incanduit. vt merito præcedente prodigo celum ardere visum sit. Grauissimo terre motu concussa Sicilia: insuper æstuantibus Aetne montis ignibus fauillisq; calidis, cum detimento plurimo agrorum vallumque vastata est. Tunc etiam Atlante monte scisso, ciuitas locis terre contigua repentina impetu maris absissa, atque in insulam dissoluta est. In Italia fete per totum annum crebri grauesque terræmotus fuerunt, vt de innumeris quassationibus ac ruinis villarum opidorumq; assiduis, Roma nuntiis fatigaretur. Deinde torrida & iugis siccitas fuit, ut spem gignendis frugibus abnegaret. Hippocrates medicus insignis habetur. Hic in Insula Choo natus, artem medicinæ reuocauit in lucem: nam ex quo Aesculapius Apollinis filius, qui eamdem artem post patrem suum, laude vel opere ampliarat, fulminis iœtu interierit, interdicta fuit medendi cura, & ars, simul cum actore defecit, latuitque per annos pene 500. usque ad tempus Hippocratis. Siquidem iste discussis etatum & agitudinum qualitatibus, artis curam rationabiliter perscrutatus est. Plato nascitur, hic cum adhuc parvulus dormiret in cunis apes mel inseruerunt eius labellis, qua re audita prodigiorum interpretes, singularem eloquij suavitatem, eius ore emanaturam dixerunt, quod & verum fuit.

Artaxerxes qui & Mennon dictus est Darii & Parasitidis filius an. 40. regnat. Hic est qui ab Hebreis Assuerus dicitur, qui Hester accepit uxorem & imperfecto Aman instituit Mardochæum secundum à se quem Mardochæum forunt Hester historiam conscripsisse. Socrates

Bufb. in
Chron.

orof. lib. 2.
cap. 18.

CHRONOLOGIA

philosophus sermone plurimo celebratur. Hic prius vniuersam philosophiam ad corrigendos componendosq; mores, flexisse memorat: cum ante illum omnes magis physicis i. naturalibus perscrutandis, operam maximam impenderint, finemque bonum fieri non posse, nisi bene viuendo docuit. Nolebat itaque immundos terrenis cupiditatibus animos, extendere in diuina, quandoquidem ab eis causas rerum videbat inquiri, quas primas atque summas non nisi in vnius ac summi Dei voluntate esse credebat: vnde non eas putabat, nisi mente posse comprehendendi, & ideo purgandæ bonis moribus vitæ censebat instandum, vt deprimentibus libidinibus exoneratus animus, naturali vigore in æterna se attolleret, naturamque incorporei & incommutabilis luminis, vbi causa omnium factarum naturarum stabiliter viunt, intelligentia puritate conspiceret. Hic tamen cum tantus esset, imperitorum inuidia excitatis Atheniensibus, calumniosa criminazione damnatus, morte mulctatus est. Sed quæ publice eum damnauerat Atheniensium ciuitas, publice postea eum luxit; & in duos accusatores eius usque adeo populi indignatio conuersa est, vt unus eorum oppressus vi multitadinis interiret: exilio autem perpetuo pœnam similem alter euaderet. Tam præclara igitur vitæ, mortisque fama Socrates reliquit plurimos suæ philosophiæ fætatores, quorum certam studium fuit in quæstionum moralium disceptatione versari, vbi agitur de summo bono, sine quo fieri homo beatus non potest. Inter omnes autem Socratis discipulos, Plato gloria & fama eminentior fuit nec immerito, cum determinasset finem boni esse secundum virtutem viuere, & ei soli euenire posse, qui notitiam vnius Dei & imitationem habeat, nec esse aliam ob causam beatum. Qui plato, cum apud suos honesto natus esset loco: Athenis ingenio mirabili, longe suos condiscipulos anteibat. Nec contentus Socratica disciplina, longe lateque peregrinatus est, quaqua versum alicuius nobilitatem scientiæ percipienda, eum fama rapiebat. Itaque & in Ægypto didicit quæcumque magna illic habebantur atque docebantur: Et inde in eas partes Italia veniens, vbi Pythagoræ fama celerabatur, quicquid italicæ fuit philosophiæ facilime comprehendit, & quia magistrum Socratem singulariter diligebat eum loquentem faciens fere in omnibus sermonibus suis, etiam quæ vel ab aliis didicerat, vel ipse quanta potuerat intelligentia viderat: cum illius lepore vel moralibus disputationibus temperauit. Igitur cum studium sapientiæ in actione & contemplatione versetur vnde vna pars eius actiua, altera contemplativa dici potest, contemplativa autem ad conspiciendas naturæ causas & sincerissimam veritatem: Socrates memoratur in actiua excelluisse: Pythagoras vero magis contemplatiæ, quibus potuit intelligentiæ viribus instituisse. Proinde Plato utrumque iungendo, philosophiam perfecisse laudatur, quam in tres partes distribuit, vnam moralem quæ maxime in actione versatur, alteram naturalem quæ contemplationi deputata est, tertiam rationalem quæ verum à fallo distinguit: quæ licet utriusque,

idest actioni & contemplationi sit necessaria, maxime tamen contemplatio perspectiōnem sibi vendicat veritatis. Ideo hæc tripartio non est contraria illi distinctioni, quia intelligitur omne studium sapientiæ, in actione & contemplatione consistere. Per id tempus Senones Galli duce Brenno, Italiam inuadunt, Romam capiunt, excepto capitolio, ibique ad eius obsidionem diu morati 1000. auri libras propter præmium discessiōnis accipiunt, nec mora diuersis agminibus, alij Græciam alij Thraciam petierunt, tantusque terror gallici nominis erat, & armorum inuicta feritas, ut Reges Orientis, non sine Gallis bella gererent. A rege itaque Bythiniæ vocati in auxilium, peracta victoria, regnum cum eo partiti sunt, eamq; regni partem Gallogræciam, quæ nunc Galathia, dicitur, appellarunt. Dionysius in Sicilia tyrannidem exercet. Hic tot sacrilegia sua iocosis dictis prosequi, voluptatis loco duxit. Ioui enim olympico amictum aureum detraxit, & fago cum lanceo operuit, dicens aurum & hyeme esse frigidum & æstate onerosum. Idem Aesculapio auream barbam dempli dicens, non cum esse patri dissimilem debere, qui imberbis pingitur. Idem mensas argenteas & aureas è fanis auferebat, & quia in eis scribebatur bonorum deorum esse, deorum vti se bonitate dicebat. Idem coronas aureas quas simulachra manibus tenebant accipiebat, dicens stultum esse quod Dij offerebant non accipere. Athenienses 24. literis vti cœperunt, cum antea 16. literas tantum haberent. Plato & Xenophon nec non & alij Socratici clari habentur. Magnò terræmotu facto Helice & Bura Peïoponensium vrbes absorptæ sunt. Iudæorum summus pontifex erat Iudas. Aristoteles 18. agens annum Platonis auditor est. Carthaginem bellum famosissimum fuit.

Artaxerxes qui & Ochus regnat an. 26. Iudæorum summus Pontifex erat Ioannes Iudæ filius. Hic fratrem suum Iesum sacerdotium ambientem occidit in templo, ob quod facinus Bagoles regis Artaxerxis dux, qui Deum diligebat templum ingressus violauit, & Iudæos in seruitutem redigit, nec hostias offerri prius in templo permisit, quam pro vno quoque anno vectigal exigeret, dragmas scilicet 50. siccque an. 7. pro nece Iesu populum afflxit. Hoc tempore ingens pestilentia Romam corripuit, & generali cunctos per biennium tabe confecit. Sequitur hanc miseram luem satis triste prodigium: repente siquidem medio urbis terra dissiliuit, vastoque præruptu hiantia subito inferna patuerunt. Manebat diu ad spectaculum terroremque cunctorum, patenti voragine impudens specus, nephariumque viui hominis sepulturam dijs interpretibus expetebat. Huic voragini satisfecit præcipitio sui Marcus Curtius vir eques armatus. Galli iterum fauissimam stragem Romanis dederunt, sed occiso prouocatore Gallo hostes territi, sparsimque fugientes, grauiter trucidati sunt. Per id tempus Philipus Mæedorum rex, multa & innumerabilia mala in diuersis provincijs exercens, ciuitatum incendia, excidia bellorum, subiectiones prouinciarum, cædes hominum, opum rapinas, ultra quam dici po-

*Iustin. hist.
lib. 25.*

*Valer. max.
lib. 5. cap. 2.
de negl. rel.
exemp. 8.*

*Euseb. in
Chron.*

*Joseph. lib.
II. antiqu.
cap. 7.*

*Oros. lib. 3.
cap. 4. et 5*

Idem cap. 6

CHRONOLOGIA

test, nunc viribus, nunc fraude, nimia crudelitate cumulauit. Hoe etiam tempore nox vique ad plurimam diei partem tendi visa est, & saxe de nubibus grando descendens veris terram lapidibus verberauit. Philippi regis Macedonum & olympiadis filius nascitur Alexander magnus. Aristoteles philosophus, Diogenes Cynicus, Demostenes orator, ore omnium celebrantur.

Oros. lib. 3. cap. 7. Orof. lib. 7. & 8. lib. 11.

Arses Ochi filius regnat an. 4. Iaddus suimus pontifex Ioannis filius claret. Huius frater erat Manasses, cui filiam suam dederat vxorem Sannaballetes, missus à Dario ad Samariam satrapa genere Chuthæus, princeps vero sacerdotum cum populo hoc indigne ferebant, nam per hæc mala coniugia priorem extitisse captiuitatem putabant, ob hoc prohibitus à fratre Manasses ad altare accedere ad sacerdotum Sannaballetem venit, qui ædificauit ei templum instar templi Ierusalem, super montem Garizin in Samaria quod diu stetit.

Oros. lib. 3. cap. 7. & 16. post Iust lib. II.

Darius Arsami filius regnat an. 6. apud Persas, apud Macedonas vero Philippo succedit in regnum Alexander magnus gurses miseriarum atque atrocissimus turbo totius orientis. Hic primam experientiam virtutis sue compressis celeriter Græcorum motibus dedit, in exercitu eius fuerunt peditum 32. milia, equitum 4. milia & 500. naues 180. ac cum tam parua manu vniuersum orbem, vtrum mirabilius sit, quod vicerit an quod aggredi ausus fuerit, incertum est. Primo eius congressu cum Dario 60000. milia persarum in acie fuerunt, quæ non minus Alexandri arte quam virtute Macedonum terga verterunt, magna igitur cædes persarum fuit, in exercitu vero Alexandri 120. equites, & 9. tantum pedites defuere. Item Darius cum 300. milibus equitum Alexandro occurrit, pugna committitur, fugit Darius, cæduntur persæ, ex quibus 80. milia peditum 10. milia equitum cæsa 40. milia capta sunt, ex Macedonibus vero non nisi 120. pedites & 150. equites cederunt. In castris persarum multum auri cæterarumque opum repertum est: inter captiuos mater & vxor eademque soror & filia duæ Darij fuerunt, quarum redemptionem Darius cum etiam oblato regni dimidio non impetrasset, tertio cunctis imperij viribus contractis bellum instaurat. Interim Alexander capta Tyro Iudæam inuadit, cui Iaddus princeps sacerdotum, diuina reuelatione præmonitus cum hyacinthina & aurea stola, habens etiam super caput Cidarim ac laminam auream, cæteri vero sacerdotes, cum byssinis stolis, reliqua multitudo cum vestibus albis occurrunt. Tum rex solus de equo descendens, nomen Dei in aurea lamina scriptum adorat, & summum pontificem veneratur. Hoc videntes omnes regem circumstantes stupuerunt, mettemque regis ludificatam putauerunt, solus Parmenio regi familiarior, eum cur hoc fecisset interrogat Cui ille: non pontificem inquit, sed Deum, cuius pontificatu fungitur adorauit: nam cum adhuc in Macedonia essem, in tali illum habitu memini me vidisse, dumque mecum cogitasse posse Asiem vincere, incitauit me non negligere, sed confanter transire, nam se perdueturum meum dicebat exercitum, &

Ioseph. lib. II. antiqu. cap. 8.

Persarum potentiam traditum. Ideoque neminem alium in tali stola videns, cum hic cum animaduertissem visionis non immemor salutaui, exinde arbitror diuino me iuuamine vicensse Dagum, virtutemque soluisse Persarum, præterea & omnia quæ in corde meo sperantur, prouentura confido. Post hæc ad ciuitatem peruenit & in templum alcendens, Deo victimas immolauit. Tunc ostenderunt ei librum Danielis, ubi scriptum erat de quodam rege Græcorum, qui regni Persarum esset destructurus dominium: quod Alexander de se prophetarum arbitrans, gauisus est. Conuocatis deinde Iudeis iussit petere quicquid vellent, quibus potentibus ut liceret uti patrijs legibus & 7. annum sine tributis esse præcipere, concessit omnia. Exin Siciliam, Rhodum atque Ægyptum pertinaci furore peruidit. Alexandriam post hæc in Ægypto condidit anno regni sui 6. Darius interea spe pacis amissa 400000 & 4. milia peditum & 100. milia equitum Alexandro ab Ægypto reuertenti apud Tharsum bello opponit, nec pugnae mora, omnes cæca rabie in ferrum ruunt, raro in nullo prælio tantum sanguinis fusum est, Darius vero fugere compulsus est. Hoc prælio Asiae vires & regna conciderunt, totusque oriens in potestatem macedonici cessit imperij. Darius dehinc captus, aureis compedibus detinetur nec multo post, multis confossum vulneribus moritur, in itinereque relinquitur, quem mortuum inani misericordia iussit Alexander referri in sepulchra maiorum, quo occiso persarum regnum concidit, alexandrinorum nascitur, quod regnum est Ægypti. Florebat tunc Græcia summis philosophis, Aristotele, Demostene, Diogene, Xenocrate multisque aliis in rerum notitia satis claris: quorum Diogenes ita continens fuit, opumq; contemptor quod cum Alexander rex, ad eum in sole sedentem accessisset hortans ut a se quid peteret, ille nihil omnino petierit, nisi tantum ne sibi obstaret à Sole. Ad Xenocratem quoque idem rex legatos, cum aliquot talentis misit, quos in domum perdu-
tos solito sibi i. modico apparatu exceptit. Postero die quarentibus cui pecuniam adnumerari vellet, quid inquit, hesterna cæna non intellexisti ea me non indigere. Ita rex philosophi amicitiam emere voluit, philosophus regi suam vendere noluit. Juxta etiundem senem vino aliquando grauem nobile Athenis scortum accubuit, pignore cum quibusdam iuuibus posito, quod temperantiam eius corrumperet in possit, quam nec tactu, nec sermone aspernatus quo ad voluerat in sua suo moratam; propositi irritam dimisit: quæ deridentibus se adolescentibus, paetumque victoriae pretium flagitatibus: de homine se cum his, non de statua pignus posuisse respondit.

Alexander magnus monarchiam Orientis tenet an. 5. nam 7. anni priores, sub regno Persarum supputantur. A reædificatione templi 181. annus erat. Post hæc Alexander Hyrchanos & Mardos subegit. In de Parthos aggressus est, quos diu obnitentes deleuit propemodum, antequam vicit. Deinde Dratas Euergetas, caterosque populos circa montem caucasum commorantes subegit, vrbe ibi Alexandria super

Orof. cap. 16
lib. 3.

Idem cap.
17.

val. max.
lib. 4. cap. 5.
de Cont.
exemp. ult.

Idem ibidem.
exemp. pes
nub.

Influst. hist.
lib. 12.
Orof. cap. 18.
lib. 3.

CHRONOLOGIA

amnem Tanaim constituta. Sed nec minor eius in suos crudelitas, quam in hostem rabies fuit. Docent hoc Aminthas consobrinus occisus, nouerca, fratresque eius necati, Parmenio & Phylothas trucidati, Attalus, Eurilocus, Pausanias, multique Macedoniae principes extinti. Cilicus quoque annis grauis, amicitia vetus nefarie imperfectus: qui cum in conuiuio fiducia amicitiae regiae, aduersus regem sua opera patrio Philippo præponentem, memoriam patris tueretur, ab offendo frusta rege venabulo transfoissus commune conuiuum moriens cruentauit. Sic erat Alexander humani sanguinis infatigabilis. & siue hostium siue sociorum, recentem semper cruorem sitiebat. Itaque pertinaci impetu in bella procurrens Chorasmos & Dacos, indomitam gentem in ditionem accepit. Calisthenem philosophum, suumq; apud Aristotelem condiscipulum, cum plurimis principibus, quod eum deposito salutandi more vt Deum non adoraret, occidit. Post hæc Indianam petit, *Oros. cap.* *Iust. lib. 12.* vt Oceano ultimoque oriente finiret imperium. Nysam urbem adjicit Dædalos montes, regnaque Cleophydis reginæ expugnauit, quæ cum dedisset se concubitu regnum redemit. Peragrata, perdomitaque Alexander India, cum ad laxum miræ asperitatis, & altitudinis, in quo multi populi confugerant peruenisset: cognoscit Herculem ab expugnatione eiusdem laxi terræ motu prohibitum, & æmulatione permotus, vt Herculis acta superaret, cum summo labore, ac periculo saxe potitus, omnes loci eius gentes in ditionem accepit, cum Poru fortissimo rege Indorum cruentissimum bellum gesit, in quo cum ipso Poru singulariter congressus, occisoq; deiectus equo, concursu satellitum, præsentiam mortis euasit. Porus naultis vulneribus confossus & captus est, quo ob testimonium virtutis in regnum restituto, duas ibi condidit ciuitates, Nicæam & Bucephalam quam de nomine equi sui ita vocari præcepit. Exin ad amnem Acesinem pergit: Per hunc in oceanum deuechitur, ibi Geffonas, Sybosque, quos Hercules condidit, oppressit. Hinc Mardos & Subagras nauigat, quæ gentes eum cum armatis 80. milibus peditum & 60. milibus equitum excipiunt: commisso prælio diu anceps, & cruenta pugna, tandem pene tristem victoriæ Macedonibus contulit: nam fusis hostium copijs, Alexander exercitum ad urbem duxit, & cum murum primus ascendisset, vacuam ciuitatem ratus, solus introrsum desiluit, quem cum vndeque infesti hostes circundedissent, incredibile dictu est, vt eum multitudo hostium non vis magna telorum, non tantus laceſſentium clamor terruerit, solidus tot milia ceciderit, ac fugarit. At ubi se obrui a circunſula multitudo lib. 12. & dñe persensit, muri obice posteriora turatus, contrarios facilius eo *Oros. cap.* usque sustinuit, donec periculo eius clamoreq; hostium perfractis muris, exercitus omnis irrumperet. In eo prælio sagitta sub mamma tractus fixo genu éatenus pugnauit, donec eum à quo vulneratus esset occideret. Inde consensis nauibus, cum oceani littora peragraret ad urbem quandam cui Ambira rex præerat, peruenit: sed in expugnatione ciuitatis magnam partem exercitus sagittis hostium veneno illitis

amisit, ac post herba per somnium sibi ostensa, & in potum faucijs orof. cap.
data, cum reliquis subueniretur vrbem expugnauit & ceperit. Post quasi 20. lib. 3.
circumacta meta & de oceano Indum flumen ingressus, Babyloniam
celeriter redijt, vbi eum exterritarum totius orbis prouinciarum legati
operiebantur, hoc est Carthaginem & totius Africæ ciuitatum,
sed & Hispanorum & Gallorum, Italorum, Siciliae, Sardiniaeque. Sed
mox apud eandem vrbem cum ministri insidiis circumuentus venenum
potasset interiti in ipso ætatis & victoriarum flore, an. vitæ 32. regni
vero sui 12. Post Alexandri mortem per diuersas gentes quas ipse te-
nuerat, diuersi regnauerunt. Macedoniae siquidem Philippus qui &
Aridæus frater Alexandri. Asia regnauit Antigonus. Syria Seleucus
Ægypto, Africæ, Arabia Ptolomæus quia vero regnum Ægypti,
quod & Alexandrinum dicitur, propter Alexandriam Ægypti metropoli-
polim, inter cætera regna extitit eminentius, & populo Dei vicinus,
per ipsum annorum seriem deducamus.

Primus igitur post Alexandrum in Ægypto annis 40. regnauit Pto-
lomæus Lagi filius, à quo omnes postea reges Ægypti Ptolomæi vo-
cati sunt. Hic Ierosolymis & Iudea in ditionem suam dolo redactis
plurimos captiuorum in Ægyptum transtulit. Anno 8. Ptolomæi, apud Euseb. in
Macedonas regnum obtinuit Cassander. Machabœorum hebreæ histo- Chron.
ria, hinc Græcorum suppedit regnum. Iudeorum pontifex max. Onias
Iaddi filius claruit an. 17: post quem pontificatum tenuit annis 16. Si-
mon filius eius cognomento iustus, propter sollicitam in Deum reli-
gionem & in ciues suos pronam clementiam. Romæ Appius Claudius
cæcus clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit in vrbem, & viam
Appiam stravit. Anno ab vrbre condita 477. apud Formias multis isti-
bus fulminum incenia vndique & arbusta combusta & dissoluta sunt.
apud agrum Calenum repente flamma hiatu terræ eructuata, 3. diebus orof. lib. 4.
& 3. noctibus terribiliter æstuans 5. agri iugera, exhausto penitus suc- cap. 4.
co vertatis in cinerem extorruit, ita vt non fruges solum, sed & ar-
bores cum imis stirpibus absumpserit. Post biennium, intet multa pro-
digia, sanguis è terra, lac vsum est manare de celo, nam & plurimis Idem cap. 5
locis scaturiens è fontibus crux fluxit & de nubibus guttatum in spe-
ciem pluviæ lacte demissio, diri vt ipsis visum est terras imbres irriga-
uerunt. Regulo contra Pœnos in Africam profecto, iuxta flumen Ba- Florus Epis.
gradas, serpens miræ magnitudinis apparuit, qui cum multis Roma- tb. 2. cap. de
norum deuorasset ac telis prorsus imperetrabilis esset, tandem mita- bello puni-
bili saxo per balistas spinæ eius incusso oppressus est. Corium eius Ro- co ex Orof.
mam deuectum, quod fuisse 120. pedum spatio ferunt aliquandi cun- lib. 4. cap. 8
nis miraculo fuit. Theophrastus philosophus agnoscitur, qui à diui-
nitate loquendi vt ait Cicero, nomen accepit. Seleucus Anthiochiam,
Læodicæam, Seleuciam, Apamiam, Edessam, Beroeam & Pellam vr-
bes condidit, & in eas Iudeos transtulit, ius eis ciuum, & municipa- Euseb. in
lem ordinem cum Græcis æquali honore concedens. Ariminum & Be- Chron.
neuentum à Romanis conditæ sunt. Post Simonem iustum, ministerium

CHRONOLOGIA

templo suscipit Eleazarus frater eius an. 17. Onia filio Simonis paruo admodum derelicto.

Ptolomeus qui & Philadelfus in Egypto regnat annis 38. hic in transcribendis voluminibus , sive legum vel commentariorum , seu etiam historiarum vel cuiuslibet doctrinæ , prudentia vel sapientia valde cupidus & ardentissimus fuit. Hic audiens in Ierosolymis , ingentem bibliothecam diuinarum Scripturarum collectam gauisus est , & præcepit Demetrio bibliotecario suo , ut diuinæ legis volumina translata in grecum librarijs suis adderet qua occasione gaudens Aristœus volens pro hac gratia obtinenda apud Iudeos eis utilitatis aliquid conferri , adjicit regem dicens . Minime rex oportet vana nos Iudeos adeentes spe decipi , sed aliquid solatii eis intimare , ut libenter voto nostro famulentur : si enim legem Iudeorum tibi interpretari omnino desideras , dignum est , ut eisdem Iudeis gratiam regi munificentia ex maxima parte indulgeas . Iube igitur ut omnes Iudei qui in tuo regno captiui tenentur liberi ad patriam suam redeant , quia incongruum valde videtur , ut ab illis vicem dilectionis exigas , quos ex parte magna in subiectione tua feruientes temes . Decet itaque à presenti captiuitatis iugo Iudeos absoluere , ac Deo qui leges exposuit , pro tui regni tutela remittere : nam cum multa sepius indagassem , cognoui factorem eos omnium Deum colere quem nos ^{zeta} 1. Iouem nominamus , quod omnibus indulget , ^{zeta} 1. viuere . Quia propter ad honorem Dei quem maxima religione placant , liberos eos patriæ , moribusq; suis restitue . Cui rex hilari vultu & ridenti respondit illico dicens . Quanta inquit arbitraris milia nos posse dimittere . Tunc Andreas respondit , dum interfuerit , & dixit paulo quam 100. milia possunt existere . Dimissa sunt igitur 100. milia Iudeorum , iubente Ptolomeo rege ad patriam suam redire . Ergo Andream primatem custodum sui corporis & ipsum Aristœum Iudeorum amicum , rex iste Ierosolymam direxit , per quos primicias votorum ad templum domini porrexit . Idem pateras aureas 20. argenteas 30. crateras 5. mensam vero mirabiliter fabricatam , gemmis pretiosissimis insertam Deo offerendam , insuper misit talenta 100. pro annulationibus & alijs rebus necessarijs , mandans Eleazaro summo facydoti , ut videlicet viros prudentes dirigeret diuinam legem secum afferentes , qui diuinas Scripturas ei in grecam linguam vertarent . Gauisus his visis & auditis sacerdos Eleazarus , electis mox senioribus 70. legem & Scripturas sacras ferentes , Ptolomeo misit . Quibus visis rex gauisus est , & Deo cœli gratias agens voluntatis sua compleuit effectum . Zeno stoicus claret , hic docuit esse inferos , & animas immortales , & quia unum bonum honestas est . Seleucus in Cilicia capto Demetrio Syriae & Asiae pariter imperavit . Vna virginum Romanorum in corruptione deprehensa percutitur : ac non multo post alia ob similem reatum laqueo vitam finiuit . Romani Calabriam Messanamque tenuerunt . Sub hoc tempore diuersæ ignium aquarumque clades pœnæ Romanæ consumperunt . Argenteus nummus primum in

*Joseph. lib.
12. antiqu.
cap. 2.*

*Euseb. in
Chron.*

urbē figuratus est. In Ierosolymis post Eleazarum, Manasses in pontificatu succedit an. 32.

Ptolomaeus Euergetes annis 26. Post Manassem Onias Simonis iusti filius pontifex substitutus annis 9. Hic consueta Ptolomaeo tributa non reddens, ad iram eum impulit: verum Josephus vir inter suos nobilis legatus à Iudeis ad Ptolomaeum missus, cum familiaritatem regis ob plurima in eum meruisset obsequia, dux Iudeas & regionum finitimarum constituitur. Onias successit Simon an. 12, sub quo Iesus filius Sirach, Sapientiae librum composuit, in quo etiam fecit huius Simonis mentionem. Hoc tempore Galli cum Romanis pugnantes 40 milia suorum amiserunt. Sequenti vero post hæc anno rursum Gallorum 33 milia cæsa, 6 milia capta à Romanis sunt. Huic vero anno proximo, dira misera urbem terruere prodigia. Misera vtique, quæ hinc fremitu hostium, inde nequitia dæmonum terrebatur: namque in Piceno flumen sanguine effluxit, & apud Tuscos cælum ardere visum est, & apud Ariminum noctem multa luce claram effulsiſſe, ac 3 lunas distantibus cæli regionibus exortas apparuisse. Tunc quoque terramotu Caria & Rhodus insulæ adeo concussæ sunt, ut ingens ille Colossus ruerit.

Ptolomaeus philopator an. regnat 17. Ea quæ in 2 Machabœorum libro scripta sunt, sub hoc principe gesta referuntur. Onias pontifex filius Simonis habetur insignis an. 29: ad quem Lacedemoniorum rex Arrius legatos misit. Romæ virgines Vesta, ob stupri reatum terra sunt obrutæ. Hoc tempore bellum grauissimum fuit, in quo Romani intolerabilem hostem Annibalem, cum Carthaginensibus perpessi sunt: pugnatum est primo apud Ticinum, vbi ipse Annibal grauiter vulneratus est & omnis pene romanus exercitus deletus. Deinde ad flumen Treblam, iterumque Romani pari clade superati sunt. Post hæc Annibal cum Hetruriam primo vere transiret in summo Appennino tempestate correptus, biduo continuo immobiliter cum exercitu, nubibus conclusus & onustus obrigitus, vbi magnus hominum numerus iumenta quam plurima, elephanti autem pene omnes frigoris acerbitate perierunt. Diris tunc etiam Romani prodigijs territi sunt, nam & solis orbis minui visus, & apud Arpos parma in cælo visæ, Sol quoque pugnasse cum Luna: apud Capenas inter diem & noctem duas lunas ortas, in Sardinia sanguinem duo scuta fadasse: Phaliscis cælum etiam scindi, velut magno hiatu visum est. Apud Antium metentibus cruenter spicas in corbem decidisse ferunt. Pugnatum est post hæc apud Trasimenum lacum, vbi exercitus romanus infelicissime, arte circumuenitus Annibal's fuiditus trucidatus est. Flamminius consul occisus, 25 milia Romanorum cæsa 6 milia capta in hoc prælio referuntur. Famosum hoc bellum fuit, maxime cum ita intentus pugnantium ardor extiterit, ut grauissimum terramotum, qui tunc forte tam vehemens factus est ut vrbes diruisset, montes transtulisset, discidisse rupes & flumina retrosum coegille referatur, pugnantes omnino non senserint.

*Joseph. lib.
12. antiqu.
cap. 4.*

*Oros. lib. 4.
cap. 13.*

Idem cap. 14.

Idem cap. 15.

CHRONOLOGIA

- Orat. lib. 4. Postea apud Cannas apulie vicum, omnes pene vires Romani perdidérunt, nam 44 milia interficta sunt Romanorum. Perijt hic consul Aemilius paulus, consulares aut prætorij viri 20, Senatores capti vel occisi 30, fuere, & viri nobiles 300. pedestrium militum 40 milia, & equitum 3 milia 500. Varro consul cum 50 equitibus Venusium fugit, nec dubium est illum diem ultimum status Romani futurum fuisse, si Annibal mox post victoriā ad peruidendam urbem contendisset. Annibal denū in testimonium victoriā suā, 3 modios annulorum aureorum Cartaginem misit quos ex manib[us] extraxerat interfectorum, tam militum, quam Senatorum Romanorum. Duo Scipiones fratres in hispania, post multa prælia contra Pœnos prospere gesta, à Pœnis occisi sunt. Sed postquam Romani multis miserijs & oppressiōnibus varijs sunt afflicti, arridente illis post hæc fortunæ vultu recreati sunt: nam Scipio qui post dictus est Africanus annos natus 24, imperium in hispania proconsulare sortitus, ultionem præcipue patris & patrui, animo intendens, Pyrenæum transgressus, primo impetu Carthaginem nouam, Magonem Annibalis fratrem captum, cum cæteris Romam misit, certum est ad obtinendam victoriā maxime proficisse singularem Scipionis sanctitatem, quippe qui captiuos pueros, puellasque præcipua pulchritudinis barbaris restituerit ne in conspectum quidem suum passus adduci, ne quid de virginitatis integritate delibasse saltem oculis videretur. Leuius consul ex Macedonia rediens Agrigentum urbem Siciliæ expugnauit ibiq; Hannonem Afrorum dum cepit: 40 ciuitates in deditiōnem accepit: 26 expugnauit. Fabius maximus consul Tarentum, quæ à Romanis descivierat, iterum expugnauit & cepit, ibique ingentes copias Annibalis cum ipso duce eius Carthalone delevit: 30 milia captiuorum vendidit. Post Hasdrubal Annibal frater, à Romanis interfictus est cum 58 milibus exercitus sui, capta sunt 5 milia 400. Quatuor milia ciuium Romanorum, inter eos reperta, atq; reuocata sunt, quæ Romanis victoribus solatio fuerunt: 8 milia tantum de romano exercitu hic ceciderant. Annibali caput fratris sui Hasdrubalis ante castra præiectum est. Quo viso & simul clade Pœnorum cognita, anno 13 postquam in Italiam venit refugit in Bruttios. Grauis pestilentia hoc bellum secura est. Post hæc inter Scipionem & Annibalem pugnatū est, magnis militum viribus, & victoria Romanis datur: 80 ibi elephanti capti vel occisi sunt, Carthaginem sūm interficta 20 milia & 500. Annibal cum 4 equitib[us] vix elapsus fugit, ac deinde Carthaginem 30 & 6 annos post quam inde cum patre exierat venit: consultantique senati nullam esse residuum spem, nisi in petenda pace persuasit. Caio Cornelio Lentulo, Publio Aelio Peto consulibus pax Carthaginensibus per Scipionem voluntate senatus concessa est. Scipio iam tunc cognomento Africanus triumphans urbem ingressus est. Ptolomæus Epiphanes an. 24. regnat. Hic Scopæ principe militiae destinato, Iudeam capit, & plurimas Syriae vrbes recepit, & Iudea voluntate coniunctus est. Secundus liber Machabæorum huius temporis
- Idem cap. 18.
- Idem cap. 19.

gesta continet. Syria & Asia regnat Seleucus philopator. Hoc regnante Simon præpositus templi Ierosolymorum ad Apollonium phœnicia ducem confugiens, multis ei muneribus re promissis fæterium sibi vendicare cepit: quo Seleucus auditore Heliodorum mittit ad negotium peruidendum, qui cum in Iudeam venisset & inique iudicasset, multa perperam gerens, diuinis aduersum se signis deterretur & ad Seleucum reuertitur. Onias autem sacerdos curauerat ut Simon profugus fieret. Hoc tempore vulcani insula, quæ ante non fuerat in Sicilia repente ex mari edita cum miraculo omnium usque nunc manet. Annibal se veneno interficit.

Ptolomæus philometor regnat an 35. Ad hunc cum Hyrcanus Iosephi Iudeæ ducis filius perrexisset, honorifice ab eo suscepitus est: verum fratres eius seditione contra eum mota, magnarum calamitatum Iudeæ genti causa extiterunt. Ad hunc etiam Philometorem Aristobulus; natione Iudeus, secta peripateticus, explanationum in libros Mosis commentarios scripsit. Antiochus Epiphanes qui Seleuco philopatori successerat, cura de regione Ptolomæorum quam subito invaserat, senatus præcepto recessisset, in Iudeam venit, ibique Iesu qui & Iason fratri Oniae pontificatum tradidit, quo deinde expulso Oniam cognomento Menelaum successorem ei dedit. Itaque ob sacerdotij dignitatem, orta seditione inter principes, ingentium miseriatur feminæ pullularunt. Antiochus Eupator post Epiphanem regnat in Syria. Hic 2 anno regni sui, ad Iudeam veniens, legem Iudeorum impugnat, ac primum quidem omnem eorum prouinciam ad idolatriam compellens, eos qui parere noluerunt necat. Postea vero Ierosolymam ascendens templum & vasa quæ ministerio Dei fuerant consecrata vastat, & in templo Iouis olympi simulachrum ponit. In Samaria super verticem montis Garizin Iouis peregrini delubrum ædificat, ipsis Samaritanis ut hoc faceret precantibus, verum hoc tempore Mathathias quidam ex sacerdotibus filius Assamonæ ex vico Modin, aduersum Antiochi duces arma corripiens, fultus etiam auxilio filiorum, leges patrias vindicauit olympiade 153. Menelao pontifice Iudeorum à iu niore Antiocho occiso qui prius Iudeam Epiphanii Antiocho prodiderat, Alchinus à genere sacerotali alienus, ambitione pontificatum inuidit: ob quod Onias filius pontificis Oniae in Ægyptum transmigrans in Heliopolitano pago ciuitatem nominis sui condidit, templo ad similitudinem templi patrij constructo. Alchinus vero aduersus Iudam Machabæum inimicitias gerens, post non multum temporis Dei ira percussus interierit, ac sic cum omnium Iudeorum fauore, Iudea Machabæo sacerdotium decernitur, qui dignitate suscepta legatos Romanos dirigit. Decreuit senatus Iudeos amicos & auxiliatores Romanorum habendos. Iudeorum dux Iudas, qui & Machabæus filius Mathathiae Antiochi duces de Iudea expellens, & templum ab idolorum imaginibus emundans, patrias leges post triennium suis ciuibus reddidit olympiade 154. hic 3 an. sacerdotio insigniter administrato, defensa

Euseb. 15
Chron.

Ioseph. lib.
12. antiqu.
cap. 8.

I. Machab.
cap. 8.

CHRONOLOGIA

patria, innumeris victoriis de hostibus acquisitis, dum aduersus Demetrii duces, qui Eupatori successerat, prælum initet, occiditur & cum planctu magno in Modin à fratribus sepelitur. Post Iudam Ionathas frater eius pontificatum suscipit, quem an. 19. strenue administravit. Hic primum Bacchidem Demetrii ducem de Iudea expellit, inimicos propulsat, tutatur patriam destructam restaurat. Alexander filius Antiochi, qui Epiphanes dictus est Syriae & Asiae imperans Ionatham coronam & multis insignibus donis prosequitur. Samaritani & Iudei Alexandriæ Prolomando iudicante, contendunt de honoribus ex utraque parte templo suo deferendis, & superant Iudei.

Euseb. in
Chron.

Orof. lib. 5.
cap. 3.

idem cap. 6.

Euseb. in
Chron.

I. Machab.
cap. 14.

Orof. cap.
lib. 5.

Ptolomæus Euergetes an. 29. regnat. Ionathas dux Iudeorum pariter & pontifex cum Romanis & Spartiatis amicitias facit. Carthago à Romanis diruitur, omni murali lapide in puluerem comminuto 700 anno postquam condita est, ferturque 10 & 7 diebus arsisse continuis. Hoc etiam anno Corinthus euertitur, toto tunc orbe longe omnium opulentissima, quæ velut officina omnium artificum atque artificiorum & emporium commune Asiae & Europæ per multa retro secula fuit. Sane cum propter multitudinem, & varietatem statuarum simulachrorumq; in illo ciuitatis incendio, permixta in unum aurum argenti, atque æris omnia simul metalla fluxissent, nouum genus metalli factum est; inde usque in hodiernum diem, siue ipsum, siue ex ipso, siue ex imitatione eius ad Corinthum & Corinthia vasa dicuntur. Roma puer ex ancilla natus est quadrupes, quadrimanus, oculis 4. auribus totidem natura virili duplex. In Sicilia mons Aetna vastos ignes eructauit & fudit, qui torrentum modo per prona precipites proxima quæque corripientibus exussere flammis, longinquiora autem fauillis calidis cum vapore graui late volantibus torruerunt. In bononiensi agro, fruges in arboribus natæ sunt. Tripo Ionatham pontificem Iudeorum interficit, & in sacerdotium frater Ionathæ Simon assumitur, qui 8 annis populo præfuit, ac post 170 annos patriæ libertatem restituit. Huic romani & Spartiate legatione eius libenter excepta, amicallia misere scripta, veruntamen cum eius tempore cuncta Iudeis fœliciter cessissent, 7 sacerdotij eius anno, Antiochus rex Syriae cognomento Sedetes aduersus Iudeam arma corripuit & Ierosolymam valle circumdedidit: sed cum ad deditiōnem Simonem copulisset recessit olympiade 162. Porro sequenti anno Simon à genero suo dolose occiditur, ac post eum Ioannes filius eius sacerdotium ac ducatum populi tenuit, quo per an. 26. multis prospere gestis eniuit. In Sicilia bellum sernile ortum est, in quo 7 milia seruorum in arma conspirantium fuisse referuntur, sed post modum obsidione conclusi ad sua inuicem cadauera deuoranda compulsi sunt. Mons Aetna vasto tremore confusus exundauit igneis globis, rursusque alia die Lipara insula & vicinum circa eam mare, in tantum effebuit, ut adustas quoque rupes disoluuerit, tabulara nauium liquefactis ceris extorruerit, exanimatos pisces excoxit, homines quoque reciprocato anhelitu calidi æris,

adustis in crorum vitalibus suffocari. Hoc etiam tempore per Africam immensae locustarum multitudines coauerunt, & non solum cunctas fruges herbasque & folia arborum consumperant, verum etiam arida ligna & amaro cortices perroserunt. Postea vero repentina vento arrepta, Africano pelago sunt immersae, harum immensis acerui cum per littora a fluctibus suis sente propulsis teturum nimis ac pestiferum odorem exhalarunt, inde omnium pariter animantium tanta pestilentia consecuta est, ut avium, pecudum ac bestiarum putrefacta passim caduera vitium corruptionis augerent. Tanta extit hominum lues ut tunc in Numidia hominum 80 milia, & circa Carthaginense atque Uticense litus plusquam 200 milia deperirent. Apud Uticam quoque ciuitatem 30 milia militum, quæ ad præsidium totius Africæ ordinata fuerant, ex eadem pestilentia extinta sunt: quæ clades tam repentina extit, ut tunc sub una die per portam vnam Uticæ plusquam 1500 mortui efferrarentur. Iuxta Aëoli insulas, igne ex flatu suscitato apparuit insula quæ nunc Hieravocatur. Atuenis nobilissima Galliarum capta & rex Vetusitus.

Ptolomeus Phiscon annis regnat 17. Ioannes filius Simonis princeps Iudeorum ac pontifex, aduersus Hyrcanos fœliciter congressus, ob insigne victoriae agnominatur Hyrcanus. Hic Samariam, quæ nostro tempore Sebaste vocatur, obsidione captam solo coequauit, quam suo tempore Herodes instaurans, Sebastem in honorem Augusti voluit appellari. Hyrcanus ab Antiocho in Ierosolymis obsessus, sepulchrum David qui regum ditissimus fuerat patefecit, & inde plusquam 3 milia talentorum extraxit: ex quibus 300 talentis Antiocho datis, eum ab obsidione remouit, atque ut facti inuidiam demeret, ex hac pecunia fertur primus instituisse xenedochia, quibus pauperes peregrinos aduentantes susciperet, vir denique iste fortunatissime vixit, ac pro gente sua plurimum laborauit, gentes prostravit, bella vicit, & per 26 annos optime rebus administratis, & 5 relictis filiis mortuus est. vir plane beatissimus quique nullam dedit occasionem, cur eius causa de fortuna quisquam quereretur. Propheta etiam fuit, cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum præscius præcipius comprobatus sit ex hoc quod duobus filiis suis prædixit quod rerum domini permanensi non essent. Patre itaque mortuo natu maior Aristobulus, diadema regium sibi primus imposuit, post 481 an. ex quo fuerat populus Israeliticus à Babylonica captivitate regressus. Hic crudelitate & inuidia datus, matrem suam necauit, & Antigonum fratrem proprium trucidauit. His gestis principatus sui anno, ipse crudelissimo viscerum dolore tortus, qui cæteros etiam fratres suos vinculis tradiderat miserabiliter moritur. Quo defuncto solitus à carcere Alexander frater eiusdem, ei successit annis 26. Jugurtha contra Romanos dimicans capit. Euseb. lib. 5. cap. II. dñis ex regio Volscorum genere. Hoc tempore iubente senatu Cartago iterum reædificatur anno 22 postquam fuerat eversa. Romanis

Euseb. in Chron. Ioseph. lib. 1. de bell. Iud. cap. 2.

Ide cap. 19.

Euseb. lib. 13. cap. 18.

13. antiqu.

CHRONOLOGIA

Orof. lib. 5. quoque ciuib[us] illuc deductis cum familijs repleta atque restituta est.
cap. 12. Roma[re] seditio orta est, vbi amplius quam 3 milia hominum necata sunt. His diebus Baleares insulae subiiciuntur Romanis per Metellum.

Idem cap. 13. Romani Allobrogum i. Burgundionum 20 milia perimunt 3. milia capiunt. Aetna ultra solitum exarsit, & torrentibus igneis superfusis Catana[m] urbem miseram reddidit: quare 10. annorum vestigalia illi remissa sunt. Hoc tempore Fabius consul cum Bituito rege Aruerorum congregatur iuxta Rhodanum fluuium, vbi ex Gallis fere 100 milia vel caesa vel metra sunt.

Expulso de regno Phiscone Ptolomeo per matrem Cleopatram, & in Cyprum secedente, Ptolomeus qui & Alexander succedit, regnans an. 9. Hoc tempore Romanos multiplices perturbauerunt calamitates, licet iam dominatum gentium obtinerent: prodigia retro inaudita p[er]terrue[m] mortales, nam sub ore Solis globus ignis, à regione Septentrionis cum maximo cœli fragore emicuit. Apud Aretinos cum panes per coniuia frangerentur, crux è medijs panibus, quasi è vulneribus corporum fluxit. Præterea per 7. continuos dies, grando lapidum immixtis etiam testarum fragmentis terram latissime verberauit. In Samnitibus vasto hiatu terra flamma prorupit, & usque in cœlum visa est extendi. Præterea globus coloris aurei è cœlo visus est ad terram deuolu[m] maioremque factum, rursus à terra in sublime ad orientem ferri, ac magnitudine sua ipsum solem obtexisse. Non multo post omnium generum animalia quæ manus hominum blande perpetrati, atque inter homines viuere solita erant, relictis stabulis pascuisq; cum balatu, hinnitu, mugituque miserabili, ad sylvas montesq; fugerunt: canes quoque quorum natura est extra homines esse non posse lachrymosis v[er]ratibus vagi, luporum ritu oberratunt. Thracia romanis subiecta Syria in romanam ditionem cedit.

Euseb. in Chron. Ptolomeus Phiscon qui à matre fuerat eius, regressus de fuga regnum obtinet an. 8. nam Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Plotius gallus primus Roma[re] lati[n]am rhetorica[m] docuit, de quo Cicero sic refert. Memoria teneo pueris nobis, primum latine docere cœpisse Plotium quandam. Alexander Ioannis filius rex pariter & pontifex Iudæorum tunc erat, hic unum fratrum suorum occidit, alterum rebus nudavit & secum retinuit, hic insuper crebris cum propria gente prælijs gestis superior factus, non minus 50 milia Iudæorum per 6 annos interfecit.

Ptolomeus Dionysius regnat annis 30. Sylla Romanum obtinet, & post triennium moritur. Lucullus primus imperator appellatus est viueta Armenia. Mesopotamia & Nisibis cum fratre regis capta. Mortuo Alexandro, uxor eius Alexandra regnum suscipit an. 9. ex cuius aetate reu[m] confusio, & variae clades Iudaos oppresserunt. Peridem tempus hæresis pharisaorum exorta est, plurimumque inuuluit, eo quod predicta Alexandra dum regnaret, eorum consilijs in omnibus uteretur. Pompeius vniuersam Iberiam subiugat. Lucullus de Bessis triumphant.

Salustius scriptor historicus clarus habetur. Aristobulus & Hyrcanus filij Alexandri contra se de imperio dimicantes, occasionem præbuere Romanis, ut Iudæam inuaderent. Itaque Pompeius Ierosolymam veniens capta vrbe, reserato templo, usque ad sancta sanctorum accedit: Aristobulum victum secum adducit, pontificatum confirmat Hyrcano, deinde Antipatrum Herodis Ascalonitæ filium præficit Palæstinæ. Ea qua de Catilina, Cethego, Lentulo, & consule Cicerone Salustius scribit & Liuus, hoc gesta sunt tempore. Virgilius Mantua oriundus, Cremonæ studijs eruditus. Cæsar rheenum transiens germanos vastat.

Cleopatra an. 22. in Ægypto regnat, his diebus incertum vnde concretus ignis plurimam vrbis partem inuasit, ita vt 14 vicos eius funditus deuastaret. Hic iam belli ciuilis principium inter Cesarem & Pompeium: Cæsar namque cum de Germanis triumphasset ac Gallis, in Britanniam quoque quæ nunc Anglia nuncupatur transuerstus, Tribobantum quæ & Loidinium pluresque vrbes alias in deditioinem accepisset, alias expugnasset, decerni sibi absenti alterum consulatum poposcit. Contradicturn est à Marcello consule, annitente Pompeo: deinde decretum est à senatu vt in vrbe non nisi dimisso veniret exercitu, quod Cæsar grauiter ferens Romam hostiliter inuadit. Pompeius, omnisque senatus transuehuntur in Græciam, Cæsar insequitur: tandem contractis vndique copijs in Thessalia conuenitur, utrimque æies instruuntur, bellumque illud de quo Lucanus scribit, plusquam ciuale committitur. Pompeius vietus in Ægyptum transfugit, ibi statim iusu Ptolomæi adolescentis, in gratiam Cæsaris victoris occiditur. Cæsar Alexandriam venit, cui Achillas dux regius mox bellum opponit: In quo quidem bello tunc regia classis incensa est, cuius incendium cum plurimam vrbis partem inuasisset maximam exussit bibliothecam 400 librorum milia continentein. Ptolomæus Alexandrinis potentibus à Cæsare redditur, qui tamen illico vt liber fuit, Cæsarem bello imperit, sed mox cum omni exercitu suo & ipse perit, Cæsar visor Alexandrinos subiugat & Cleopatram in regna confirmat. Inde Syriam peruagatus Pharnacem in Ponte vicit, Postea vero quam Romanum venit in Africam transiit & omnes Pompeij satellites superauit, in vrbe denique receptus rerum & potestatum monarchiam solus in toto mundo & primus obtinuit, vnde canitur:

Omnia Cæsar erat priuata curia roeis.

Romanorum primus Caius Iulius Cæsar, à quo deinceps romanorum principes dicti sunt. Cæsares, imperat an. 5. Cassius Iudæa capta templum spoliat. Antonius decrevit quintilem mensem Julium debere dici, quia in eo natus fuisset Iulius. Hic siquidem Iulius adeo benignus exitit, vt quos armis vincebat, clementia superaret adeo ingenio efficax vt eo nullus celerius scripserit, velocius legerit, vberius dictauerit. Sed dum reip. contra majorum consuetudinem statum clementius instauraret, Bruto & Cassio auctoribus in curia 23 vulneribus confosus interiit. Corpus eius in foro fragmentis subselliorum crematum à

Euseb. in
Chron.

Oros. cap. 6.
lib. 6.

Idem cap. 14.
lib. 6.

Idem cap. 15.

Idem cap. 16.

Iucanus.
lib. 3. Versus
108.

Oros. lib. 6.
sup. 17.

CHRONOLOGIA

populo, cimeresque eius super columnam elati, quæ Iulia nominatur, Romæ; simul exorti soles, paulatim in eundem orbem coierunt. Inter cetera portenta quæ facta sunt toto orbe, his in suburbano Romæ ad arantem loquitur est. **Quid me vrges & agitas?** prius deficent homines quam frumenta.

Romanorum secundus Octavianus Cæsar Augustus, Iulij Cæsaris nepos imperator an. 36. hic patre Octavio senatore genitus maternum genus ab Aenea per Iuliam familiam sortitus, adoptione vero Caij Cæsaris auunculi sui, Caius Cæsar dictus: deinde ob victoriam Augustus Sueton. in agnominatus est. Hic cum ludos spectaret, pronunciatumque esset à Augusto mimo O dominum æquum & bonum: & vniuersi quasi de ipso dictum cap. 53. & exultantes comprobassent: statim manu vultuq; indecoras adulatio- Orof. cap. 22. lib. 6. nes repressit, & in sequenti die grauissime corripuit edito, dominumq; se post hac appellari nec à liberis quidem aut nepotibus suis, vel serio, vel ioco permisit. Adeo denique turbas, bella, similitates execratus est, ut nisi iustis de causis genti cuiquam vñquam bellum indixerit, iacentisque & leuissimi esse ingenij dicebat, ardorem triumphandi, neq; imperatori bono quicquam minus quam temeritatem congruere, armiq; nisi maioris emolumenti spe nequaquam mouenda esse, ne compendio tenui iactura graui petita victoria, similis sit hamo aureo piscantibus, cuius abrupti amissaque detrimentum nullo capture lucro pensari potest. Cicero ab Herennio & Pompilio occiditur. Falcidius tribunus plebis legem tulit ne quis plus testamento legaret: quam vt 4. pars Euseb. in hæreditibus supereasset. Curtius Thalassus in insula Arda cum 4 cohortibus viuis combustus est, quod tributa grauius exigeret. E taberna me- Chron. toria trans Tiberim oleum terra erupit, fluxitque tota die sine intermissione significans Christi gratiam in gentibus effundendam. Antonius aduersus Augustum bellum mouet & vincitur, sed interueniente lib. 6. senatu, Augustus in amicitiam cum eo regreditur. Antigonus contra Iudeos dimicans, tandem occiditur, à quo usque in præsens tempus Ierosolymorum regnum destructum. Siquidem Herodes post eum à Romanis constitutus est, princeps alienigena & nihil omnino pertinens ad Iudæum: cuius tempore Christus nativitate vicina, regnum & fæderium Iudeæ quod prius per successiones majorum tenebatur, destrunctum est, completa prophetia quæ ita per Moysem loquitur: Non deficit princeps ex Iuda neque dux de femoribus eius donec veniat cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium. In hoc etiam loco Christus quem Danielis scriptura significat, accepit finem. Nam usque ad Herodem Christi i. fæderes erant reges Iudeorum qui imperare cæperunt ab Olympiade 65. & ab ini. auratione templi sub Dario usque ad Hyrcanum & 186 Olympiadem an. 480. tribus in medio transactis quos Daniel quoque significat dicens: Et sciés & intelliges Dan. cap. 9. ab initio sermonis restaurandi & redificandi Ierusalem usq; ad Christi principatum hebdomades 7. & hebdomades 62. quæ hebdomades 69. faciunt annos 483. in quibus Christi i. fæderes perunctionem consecrati

consecrati regnauerunt vsque ad Hyrcanum quo extremo omnium à Parthis capto, Herodes Antipatri Ascalonitæ & matris Cipredes Arabicæ filius, Iudæam nihil ad se pertinentem ab Augusto & senatu accepit, filijq; eius post eum regnauerunt vsque ad nouissimam Ierosolymorum captiuitatem, nequaquam ex successione sacerdotalis generis pontificibus constitutis, neq; perpetuitate vitæ secundum legem Mosis seruientibus Deo. Ignobiles vero quidam & alio tempore ali& non nulli, viii anni siue medico amplius à romanis imperatoribus sacerdotium emebant: quæ omnia etiam Propheta Daniel vaticinatur ita dicens. Et post hebdomades 7. & 62 interibit crisma & iudicium non erit in eo, & templum sanctum corrumpet populus duce veniente, & cæduntur in catastrophi belli & in sequentibus: Et super templum, inquit, abominatio desolationum et vsque ad consummationem temporum, consummatio dabitur super desolationem. Herodes Ananelum quendam de Babylonia accitum, pontificem Iudeorum constituit, et post exiguum temporis Aristobulum fratrem vxoris suę nepotem Hyrcani successorem ei dedit: quo post annum imperfecto, rursus Ananelo reddidit sacerdotium. Hic itaq; Herodes vt dictum est, deficiente pontificum principatu sub Romanis regnat an. 37. Lunæ secundum romanos cursus inuentus est. Inter Augustum & Antonium rursus exoritur ciuilis dissensio. Sciendum sane ita inter eos romanam remp. antea fuisse diuisam, vt Octavianus in occidente Italiam, Galliam, & Hispaniam. Antonius vero in Orientem Asiam, Pontum & Africam possideret, erat enim Antonius Octavianio affinitate coniunctus: sed cum lascivus esset sororem Octavianiani vxorem suam repudiauit, & reginæ Ægypti Cleopatræ se coniunxit, hinc ergo extitit dissensionis exordium. Cæsar igitur contra Antonium in Asiam progreditur, ac prius pedestri, post nauali apud Actium prælio decertatur, vbique Cæsari cedit victoria. Antonius & Cleopatra vieti fugiunt, ac semetipsos præ dolore interimunt. Destructo Ægypti regno, Ægyptus fit romana prouincia. Vsq; ad Cleopattam qui Lagidæ vel Ptolomæi vocabantur, in Ægypto regnauerunt an. 295. Quidam ab hoc loco primum annum monachia Augusti supputant. Porro Octavianus vicit Alexandriam petit, & omnes opes eius diripit, Romamque transtuehit, ac tantam rerum omnium ministrat copiam, & in tantum auget remp. vt quod prius 4 denarijs vendebatur, pro uno daretur: & haec causa extitit quare vocaretur Augustus, à quo sextilis mensis, Augusti nomen accepit, à quo & Augusti dicti sunt qui ei in imperio successerunt. Hic quidem omnibus qui eum præcesserant in bellis fæciliior, in pace moderatior fuit. Adolescentiam suam optimis studijs educauit, liberalibus studijs præfertim eloquentiæ in tantum incumbens vt nullus ne in procinxtu quidem laberetur dies, quin legeret, scriberet, declamaret. Rarus ad recipendas amicitias, ad retinendas constantissimus, erga ciues clementissimus extitit, erat enim mitis in moribus, gratus in verbis, ciuilis animi & lepidi, toto corpore pulcher, sed oculis magis, cibique ac vini

Euseb. in
Chron.

Idem ibidem

CHRONOLOGIA

multum abstinenſ, ſed libidini feruiens, eiisque tamen yitij in alijs
ſeuifimius vindicator: abiecta quippe vxore propria nomine Scri-
bonia, amore aliena coniugis poſſeſſus, Liuiam ſivi quafi concedente
marito coniunxit, cui Liuia nati fuerant de priore viro filij 2. Tiberius
Sueton. in & Drufus. Porro Augustus Nicopolim iuxta Actium condidit & Romæ
Augusti. c. plurimas leges statuit, ipsamq; multimodis ædificijs insigniuit, iſto glo-
28. rians dicto, vrbe repperi lateritiam, relinquo marmoream. Horatius Flacus Satyricus claret. Thebae Ægypti vsque ad ſolum dirutæ. Indi
ab Auguſto per legatos amicitiam poſtulant. Augustus Calabriam &
Gallos vētigales facit. Numatius Plancus Ciceronis diſcipulus orator
habetur insignis, qui cum Galliam comatam regeret, Lugdunum con-
dit, Lollius Galatiam, romanam facit prouinciam. Tiberius ab Au-
guſto miſſus occupat Armeniam. Herodes apud Ierosolymam multas
& magnas ædes conſtruit. Virgilius Brundusij moritur, oſſa eius Nea-
polim translata in 2 ab vrbe miliario ſepeliuntur, titulo huiusmodi
ſupraſcripto.

Append.
Virg.

Mantua me genuit: Calabri rapuere: tenet nunc

Partenope: cecini pafca, rura, duces.

Partenope autem dicitur à quadam virgine illic ſepulta: ipſa eſt quæ
nunc Neapolis appellatur. In Cypro plurimarum ciuitatum partes ter-
ræmotu conciderunt. Varrus & Tucca Virgilij & Horatij contuberna-
les, poetæ habentur illuſtres, qui Æneidon poſtea libros emendaue-
runt ſubea lege ut nihil adderent. Herodes Samariam, olim iam in cine-
neribus ſedentem, à fundamentis fuſcitans in honorem Auguſti Au-
guſtam, Sebasteſ appellauit. Cæſaream quoq; condidit quæ prius turris
Stratonis dicta eſt, & innumerabilia opera in ſingulis Syriarum viib⁹,
quas regebat, extruxit. Hyrcanum qui olim ſacerdos iudæorum fuit de
Parthica captiuitate regressum & filiū eius qui ſacerdotio patris ſucceſ-
ferat, ſororem quoq; eius vxorem ſuam cum duobus proprijs filijs &
matrem uxoris ſocrum ſuam, nec non et virtutem ſororis ſuæ Salome
interfecit: ſcribas quoque & interpretes diuinae legis occidit. In iſula
Chio terræmotu plurima conciderunt. Auguſtus filiam ſuam in adul-
terio deprehensam damañat exilio. Porcius latro latinus declamator tæ-
dio duplicis quartanae ſemetipſum interficit. Cyrinus ex confilio ſe-
natus ad Iudæam miſſus, censuſ hominum poſſeſſionumq; deſcribit.
Explicit 5. etas. continens. an. 585.

1.	Iefus Christus filius	Christus in	9.
2.	Dei in Berbleem	Egyptum	10.
3.	Iudea naſcitur.	fugit:	11.
4.	prophetae		12. Christus in templo
6.			13. ſedet.
7.	Christus ex Egy- pto redit.		14.
8.			15.
9.			16.

17.		33.	
18.		34. <i>Christus crucifi-</i>	
19.		35. <i>gitur.</i>	
20.		36.	
21.		37.	
22.		38.	
23.		39. <i>Petrus Apostolus</i>	
24.		40. <i>Episcopus fit apud</i>	
25.		41. <i>Anthiochiam.</i>	<i>Caius an. 3.</i>
26.	<i>Tiberius im-</i>	42. <i>an. 7.</i>	<i>mensibus 10.</i>
27.	<i>perat. an. 23.</i>	43.	<i>& diebus 8.</i>
28.		44.	<i>Claudius an.</i>
29.		45.	<i>14. & mens.</i>
30. <i>Christus baptiza-</i>		46. <i>Petrus Apostolus sedet Roma,</i>	<i>7. diebus 28.</i>
31. <i>tur.</i>		47. <i>an. 25. mens. 7. dieb. 8.</i>	
32.			

SEXTA ET AS.

Nno ab orbe condito secundum hebraicam veritatem 3954. secundum 70 interpretes 5199. olympiadis 194, primo: imperij vero Cæsaris Augusti 42. & Herodis regis Iudæorum 31, sexta mundi ætate secundum ordinatissimam diuinæ prouidentiæ dispensationem 24 die 10 mensis quod est 8. Cal. Ianuarij nocturnis temporibus, dum medium silentium tenerent omnia & nox in suo cursu medium iter perageret, concincentibus angelis, prophetatum oraculis, Iesus Christus filius Dei in Bethleem Iudæ nascitur: Deus occultus, homo manifestus: Deus Deo patre, homo de virgine matre. Natus est autem cum per vniuersum mundum iuxta prophetarum oracula, per suam sapientissimam dispositionem firmissima pax vigeret, unde in eius ortu angeli cecinerunt, Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Sed & cœlo sydus cæteris clarius lucens apparuit, quod 3 ab oriente magos ad regem nouiter natum adorandum, nutu sui radij Ierosolymam perduxit, quorum aduentu perimotus Herodes & reditu, sicut euangelium referta spe sua fraudis excidens, iussit in Bethleem & omnibus finibus eius, a bimatu & infra cunctos infantulos trucidari, ratus quo inter coetaneos Christum quoque comprehendere posset: sed preuenit regis insidias puer a parentibus in Aegyptum abductus angelo præmonente. His diebus Iudas Galileus ad rebellandum Iudeos cohortatur. Augustus Tiberium & Agrippam adoptat in filios. Herodes morbo intercutis aquæ & scatentibus toto corpore vermisbus miserabiliter, sed digne moritur anno 6 incarnationis dominice;

Euseb. in
Chron.

CHRONOLOGIA

in cuius loco filius Archelaus ab Augusto substituitur, & regno in terram trachias diuiso, Herodes Galileam, Lysias Abilenam, Philippus Iudeam & Thraconitidem fortitus est regionem. Tiberius Caesar Dalmatas, Sarmatasque in romanam redigit potestatem. Augustus cum Tiberio filio suo censum Romae agitans, inuenit hominum nonagesiter centena & 70 milia. Socio philosophus Alexandrinus praceptor Senecæ clarus habetur. Archelaus 9 anno regni sui ob insolentiam Iudeis apud Augustum accusatus, in Viennam urbem Galliae relegatur, & Augustus 76 ætatis suæ anno Atellæ in Campania moritur, sepeliturque Romæ in campo martio. Ipso anno facta solis defectio. Tiberius post Augustum monarchiam obtinet an. 23. Hic tanta in habendo modestia, atque in respondendo elegantia fuit, ut eum sibi suaderetur tributa prouincijs augenda esse, dixerit boni esse pastoris tondere pecus, non deglubere. Ouidius poeta in exilio perit, & iuxta oppidum Thomos sepelitur. Tredecim urbes terræ motu corruerunt, Ephesus Magnesia, Sardis, Moshene, Megachiero, Cæsarea, Philadelphia, Hierapolis, Themis, Cyme, Mirina, Apollonia, Diahycania. Tiberius multos reges ad se per blanditias euocatos nunquam remisit, in quibus & Archelaum capadocem cuius regno in prouinciam verlo, Mazacam nobiliss. ciuitatem Cæsaream appellari iussit. Philippus tetrarcha Panneadem in qua plurimas ædes construxerat, Cæsaream Philippi vocavit, & Iuliadem ciuitatem aliam. Tiberius Drusum consortem regni facit qui postea veneno perit. Pilatus procurator Iudeæ à Tiberio mittitur. Herodes Tiberiadem condidit.

Anno imperij Tiberij 15. Ioannes filius Zachariæ in deserto iuxta Iordanem fluuium prædicans Iudeis Christum filium Dei, in medio eorum adesse testatur, ad quem dominus Iesus venit, & ab ipso in Iordanis flumine baptizatus, voce super eum cœlitus lapsa, & spiritu sancto in columbae specie præsentato, omnipotentis Dei filius pronunciatur, atque unus solus & verus in toto mundo summus pontifex consecratur, eum esset annorum 29, atque tricesimum iam ingressus ex aliquantula parte fuisset, 8 videlicet Id. Ianuarij, quo die etiam à magis ab oriente venientibus dicitur adoratus. Non multo post, initium sua prædicationis exordiens 12 ex omnibus discipulos aslumpsit, quos præ ceteris specialiter apostolos nominauit: Alios quoque 72 post hos elegit, quos binos ante se ad urbes præmittebat, ad quas ipse post accessurus erat. Quarto denique anno prædicationis ex parte ingresso, Ioanne iam missio in carcерem cum regnum Dei annunciasset signis atq; virtutibus, vera comprobans esse quæ diceret ad passionem venit secundum prophetia s; quæ de eo fuerant prælocutæ, anno ætatis suæ 34 iam ex parte exacto, imperij vero Tiberij 18 de quo tempore, etiam in alijs ethnorum commentarijs hæc ad verbum scripta reperimus. Solis facta defectio. Bithynia terræ motu concusa, & in urbe Nicæna ædes plurimæ corruerunt, quæ omnia his congruunt quæ in passione Saluatoris acciderunt. Scripsit super his Phlegon olympiadum egregius suppator

Sueton. in
August.
cap. 32.

Euseb. in
Chron.

166 ibidem

in 13. lib. ita dicens. Quarto autem anno 202 olympiadis magna & excellens inter omnes quæ ante eam acciderant defectio solis facta die hora 6, ita ut in tenebrosam noctem verius sit, & stellæ in cœlo visæ sint, terræque motus in Bithynia Nicænæ urbis multas ædes subuertit, hæc supradictus vir. Argumentum autem huius rei quod salvator isto anno passus sit euangelium præbet Ioannis, in quo scribitur post 15 annum Tiberij Cæsaris 3 annis dominum prædicasse. Iosephus autem vernaculaus Iudeorum scriptor, circa hæc tempora die pentecostes, sacerdotes primum commotiones locorum, & quosdam sonitus sensisse testatur: deinde ex adyto templi repentinam subito erupisse vocem dicentium: Transmigremus ex his sedibus, scribit autem supradictus quod eodem anno Pilatus præses secreto noctis imaginem Cæsaris in templo statuerit, & hæc seditionis & turbarum Iudeis causa extiterit. Ex hoc loco considerandum quantæ deinceps calamitates Iudeorum gentem oppræserint. Quia vero de Iosepho mentionem fecimus, hic eius testimonium de Christo ponamus. Fuit inquit, ijsdem temporibus Iesus sapiens vir, si tamen virum eum nominari fas est: erat enim mirabilium operum effector, doctiorque hominum eorum qui libenter quæ vera sunt, audiunt: & multos quidem Iudeorum, multos etiam ex gentibus sibi adiunxit, Christus hic erat, hunc accusatione primorum nostræ gentis virorum cum Pilatus in crucem agendum esse decreuisset, non deseruerunt ij qui ab initio eum dilexerant, apparuit enim eis 3 die iterum viuus, secundum quod diuinitus inspirati prophetæ vel hæc, vel alia de eo innumera miracula futura esse prædixerant: Sed ijsdem tempore, in qua illa locutori sequitur.

48.	Si rite in tempore noster	65.	100. in tempore noster
49.	200. in tempore noster	66.	200. in tempore noster
50.	300. in tempore noster	67.	300. in tempore noster
51.	400. in tempore noster	68.	400. in tempore noster
52.	500. in tempore noster	69.	500. in tempore noster
53.	600. in tempore noster	70.	Gabba mens. 7.
54.	700. in tempore noster	71.	Linus sedet an.
55.	800. in tempore noster	72.	Vespasianus an.
56.	900. in tempore noster	73.	mensib. 3.
57.	1000. in tempore noster	74.	dieb. 13.
58.	1100. in tempore noster	75.	22.
59.	1200. in tempore noster	76.	
60.	1300. in tempore noster	77.	
61.	1400. in tempore noster	78.	
62.	1500. in tempore noster	79.	
63.	1600. in tempore noster	80.	
64.	1700. in tempore noster		

& in hodiernum diem Christianorum, qui ab ipso nuncupati sunt, & nomen perseverat & genus, Hæc de Christo Iosephus. Interea Apo-

CHRONOLOGIA

Iusti post domini ascensionem & S. Spiritus missionem, Mathiam in
 loco Iudea substituunt, & Iacobum ordinant Ierosolymorum episco-
 sum, qui specialiter dictus est frater domini ob priuilegium sanctitatis
 Ioseph. de tis & fidei. Pilatus post supradictam seditionem, quæ ob Cæsaris ima-
 bello Iud. gines fuerat concitata, sacrum thesaurum, quem Corban Iudei vo-
 cap. 8. lib. 2. cant, in aquæductum Ierosolymorum expendens, secundæ seditionis
 præbuit semina. Seianus præfectus Tiberij qui apud eum plurimum
 poterat, instantissime Tiberium cohortatur, ut gentem Iudeorum de-
 leat, sicut Philo meminit in libro legationis 2. Iste est Philo natione
 Iudeus, scriptor insignissimus, qui in omni sapientia tam diuina quam
 philosophica primus inter priuos eminuit: quem etiam ferunt Ro-
 manum venisse sub Claudio, & Petrum apostolum vidisse, eiusque collo-
 quijs adhæsisse. Pilato de Christianorum dogmate ad Tiberium refe-
 rente, Tiberius retulit ad senatum ut inter cetera sacra reciperetur,
 quæ omnia spretuit senatus, pro eo quod non sibi prius manifestatus
 fuisset huius rei euentus, sed sententiam maiorum vulgi sententia præ-
 uenisset: Iex enim etat antiquitus designata, ne quis apud Romanos
 Euseb. Hist. haberetur Deus, nisi senatus decreto & sententia confirmatus. Verum
 Eccl. cap. 2. cum ex consulo patrum Christianos eliminari vrbe placuisset, Tibe-
 lib. 2. rius per Edictum accusatoribus Christianorum mortem minatus est,
 Idem in multosq[ue] postea senatorum & equitum interfecit. Sub hoc tempore
 Chron. Petrus apostolus Antiochenam suscepit regnum ecclesiam annis 7. A-
 grippa nepos Herodis tetrarchæ Herodiadis frater apud Tiberium ac-
 cusatus, coniuci iubetur in vincula. Tiberius in campania moritur.

Caius Cæsar, cognomento Caligula, imperat an. 4. hic mox ut re-
 gnare cœpit Agrippam liberat & in regem Iudeæ sublimat. Iste est A-
 grippa cognomento Herodes, qui Iacobum apostolum fratrem Ioan-
 nis occidit. Flaccus Auilius præfectus Ægypti multis Iudeos calamita-
 tibus premis, consentiente Alexandriæ populo, & crebris aduersus
 eos clamoribus personante. Synagogas quoq[ue] eorum imaginibus, aris,
 statuis, & victimis polluit. Refert Philo hæc omnia se præsente gesta,
 ob quæ etiam legationem ad Caium Cæsarem ipse suscepit. Caius Pe-
 tronio p[re]fecto Syriae p[re]cepit vt in Ierosolymis statuam suam sub no-
 mine Iouis opt. max. poneret, totoque tunc orbe terrarum, sicut Philo
 scribit & Iosephus preterquam in Synagogis Iudeorum erant statuæ
 & imagines & aræ Cæsari co[n]secratæ. Pontius Pilatus ob plurimas in
 eum accusations, exulans apud Lugdunum unde oriundus erat, ibiq[ue]
 in multas incidens calamitates propria se manu interemit. Herodes
 qui Ioannem Baptistam occiderat, sub quo & passus est dominus, Vi-
 ennæ truditur exilio cum herodiade vxore sua, vbi & miserabiliter
 mortui sunt, cuius tetrarchia cessit Agrippæ, cui iam Philippi & Lysa-
 niæ cesserant tetrarchiæ. Caius omnes exules iussit occidi, nec multo
 post ipse à protectoriis suis occiditur.

Claudius in regno succedit an 14. Iste est Claudius p[re]torius Drusus,
 qui apud Moguntiacum monumentum habet. Huius anno 2 Petrus

apostolus cum primus Antiochenam fundasset ecclesiam, vbi prius Christiani nominati sunt Romam mitritur, ibique euangelium praedicans 25 annis, eiusdem urbis episcopus perseverat, nec multo post, Marcum interpretem suum ad Aegyptum destinat portantem euangelium, quod ex ore Petri colligens ipse conscriperat, ibique verbum dei copiose seminans, multos ad fidem aggregat, & Alexandrinam ecclesiam primus fundat. Agrippa rex Iudeorum anno regni sui 7 ab angelo percussus interit, in cuius loco filium eius Agrippam Claudio substituit. Fames totum orbem occupat, quam in actibus apostolorum Agabus prophetarat. Claudio imperator de Britannis triumphauit & Orae lib. 7. cades insulas romano adiecit imperio. Inter Therasiam & Theram cap. 6. exorta est insula habens stadia 32. Hoc tempore B Petrus apostolus dum Rome verbum Dei instanter predicit, audiens gentes gallicas ad. S. Sauinianus protoprefatus. Hoc Eccl. vbi hospitem suum nomine Victorinum opibus affluentem cum omni clefa s. Pet. domo sua fidei imbuunt sacramentis, futurum postea socium passionis: tri viui sic alios quoque S. Sauinianus dum verbum vite predicit ad fidem con appella uertit, & professione christianitatis intitulat, Serotinum scilicet genere et, eo quod roositate splendidum, & Eodaldum, virum disertitudine lingue praeceps in vico suis puum, quos etiam quia in Dei opere fore strenuos praeuidebat, officio burbys cuius diaconatus exornat. Erat autem in predicto vico antiquissimum, facel- tatis senorum idolis dedicatum, quod sanctus presul cum socijs ab omnibus nice, vino emundat spurcijs & ecclesiam in honorem consecrat Salvatoris. De nominato hinc urbem adit murosque collustrat, vbirdum in eminentibus axis si- fuit extragnum crucis imprimit, mirum dictu imprimenti cedit saxorum duri- etia, ut asta tum. Verbi diuinis semina spargit in populo, & intra brue tempus in- S. Sauinianus numerabilis credentium fit concursus. Cum autem videret ex sparso aperte de- prædicationis semine, plurimam fidelium messem exurgere, ecclesiam claram, sed construit, & in honorem beatorum apostolorum dedicat, quæ usque auctor chro- in hodiernum diem dicitur sancti Petri viu ecclesia, eo quod ipso nici popu- fuerit viuente constructa. Sane prouidens beatus pontifex quia ciuita- larium op- tes finitimas adhuc error idolatriæ teneret implicitas, reuelatione præmonitus socios conuocat, & precipit ut loca vicina peragrent, & gentes qui maluit instruant, ut per eos in errorum tenebris splendescat notitia veritatis. Tunc ex illis Altinum & Eodaldum elegit, & ad urbem Aurelianis di- Templum rigit, Potentianum vero atque Serotinum Trecas mittit, qui paruo in honorem quidem tempore, sed multo sudore paucos sale doctrinæ condit, & Apost. Pe- intra moenia sub apostolorum titulo templum consecrant, & discessuri tri et Paul.

CHRONOLOGIA

*li Trecis cō-
struitur ,
quod Epis-
copi sedes
est.*

eos spirituali benedictione confirmant. Interim alij qui urbem Aurelia-
nis adierant , mentes infidelium quæ cæcitatem torpuerant , verbo pre-
dicationis illustrant , & breui temporis spatio , fidei iugo subditur in-
numera populi multitudo , quibus baptismatis fonte lotis & in fide so-
lidatis , in honorem protomartyris Stephani templum sanctificant.

Parisi

*Christi fidē
fūscipiant.*

*Tria tēpla
Senonis ex-
citata.*

*Hac Eccle-
sia S. Salua-
toris nunc
S. Savinia-
chialis est,
& sita in
Suburbio o-
rientali yr-
bis senon.*

Hinc Carnotensiū finis adeunt vbi dum diuini eloquij semen spar-
gunt maximas domi no animarum fruges aggregant , quibus etiam
horreum sub titulo Dei genitricis benedictionibus fusis edificant. In-
terea stimulante diabolo , exoritur tumultus in populo , nuntiatumque
præsidi adesse homines , qui Deos blasphemant , & ab eorum cultu po-
pulum alienant. Trahuntur sancti ad iudicem , afficiuntur contumelij ,
grauiter fustigantur , ac deinde in carcerem retruduntur reclamante fi-
delium numero: in iram iudex accenditur , & reclamantes eius imperio
trucidantur , qui statim ut cædes facta est , vexante nequam spiritu cira
morte præceptus est : reliqui vero fideles qui de internecione euaserant
sanctos de vinculis extrahunt & abire permittunt. Hinc ad urbem Lu-
tetiam , quæ & Parisius , properant , vbi dum salutis effundunt monita ,
plures conuolant ab baptisma. Porro inde digrediuntur ad vicum , cui
nomen Cristoileum , ibique cum innumerabili multitidine Aggoadum
atque Glibertum summæ eminentiæ viros , titulo christianitatis insi-
gniantur : quibus annitentibus fanum quod erat ibi antiquissimum fun-
ditus euertunt : qua re peruulgata , à parisiorum præside lictores missi
sunt , qui ob vindicandam Deorum iniuriam prædictos viros cum illa
multitudine credentium obtruncarunt. Peruagatis igitur prædictis lo-
cis , Potentianus & Serotinus , altinus & Eodaldus lati de prouento
successuum , redeunt ad magistrum , fit itaque omnium commune gau-
dium , instanterq; doctrinæ inferuiunt , ac tres ecclesiæ in urbis medio
construunt , quarum vna Dei genitricis fulget nomine , alia præcursoris
gaudet honore , tertia protomartyris redolet sanctitate. His ita gestis ,
à templorum pontificibus fit in urbe seditio , sicutur Sauinianus cum
socijs ad tribunal Seueri , qui tunc forte præerat ciuitati , cuius impijs
verbis S. præsul & Victorinus oblistunt præ cæteris , quare & grauius
iubentur cædi , & post vinculis mancipari. Diffinita tandem de nece
sanctorum sententia , dedicuntur ad locum , in quo quondam à sancto
præsule fuerat ecclesia in nomine saluatoris sacrata : vbi postquam ven-
tum est , indulto orandi spatio beatus pontifex intrat ecclesiam , diuina
mysteria celebrat & fratribus adhortatis , sanctum Potentianum sui suc-
cessorem designat : nec mōta lictores irruunt & sacrato vertici bis se-
ni dicitur , Viatoribus quoq; cum quodam puero capite plectitur ,
quorum ibidem corpora à fidelibus honorifice tumulantur. Post hæc
vero S. Serotinus dum ad sepulchra sanctorum indesinenter excubat ,
insidijs gentilium intercipitur , & usque ad emissionem spiritus fusi-
gatur. Interea grauissima seditio detonat , S. Potentianus & alij iuben-
tur inquit , qui ad sehatum adducti , dum inuidi persistunt , mactan-
tur fustibus , & brachio dextro S. pontifex mutilatur : deinde equileis
apponuntur

applicantur, euelluntur vngues & ignita laminæ lateribus apponuntur. Sed inter hæc astitit angelus domini, quo detergente plagas corporum, mirifice sunt refoti, iussu denique præsidis beatum Potentianum cum alijs carnifex cruentus decollat, illo in loco, illoq; die quo S. Sauinianus præcedentis anni tempore triumpharat. Sanctorum postmodum corpora fideles qui neci superfuerant, noctu rapiunt & debito cum honore sepeliunt, quorum merita declarant miracula, quæ diuinitus illic creberime sunt ostensa: Sed de his haec tenus, nunc rei propositæ ordinem retexamus. Imperante igitur Claudio, Petrus dum Romæ, euangelicæ prædicationi deseruit, plures ex discipulis suis factos episcopos prædicandi gratia ad diuersas dirigit ciuitates, inter quos S. Marialis, qui fertur fuisse puer ille quem Dominus Iesus in medio discipulorum statuit, & illi in cœna specialiter ministrauit. Ad urbem Lemovicas mittitur, in qua per sacram prædicationem, innumerabilem populum conuerit ad fidem, ubi præ oranibus quædam nobilissima virgo nomine Valeria, à suo sponso Stephano Galliarum tunc principe capite plexa est pro Christi fide & nomine. Fertur hæc virgo primo pro Christo, in fœmineo sexu martyrium pertulisse. S. quoque Vrsinus, qui Nathanael fertur fuisse, de quo Dominus dixit, ecce vere Israelita in quo dolus non est, & S. Julianus, qui Simon leprosus fuisse afferitur qui Dominum in carne hospitio simul & coniuicio suscepit, ad urbes proprie fibi destinatas perrexerunt: primus siquidem Biturigas, secundus Cenomanos visitando illustrauerunt, ubi vnuquisq; multum Deo populum in fide lucratus est, & post innumera bonorum operum insignia, sine sui sanguinis effusione, sanctitatis lilijs coronati, in Christo quieuerunt. S. vero Julianus trium mortuorum effici meruit in Dei virtute suscitator. Cum his etiam B. Clemens, Clementis papæ, vt traditur, patruus, à B. Petro Metensibus mittitur. Eucharius, Valerius, atque Maternus Treuirensibus. Sixtus Remensibus, Mansuetus Tullensibus, Frontonius Petragoricis, Memmius Catalaunicis destinantur. Hoc tempore sub Cumano procuratore Iudeæ in diebus azimorum tanta est Ierosolymis orta sedatio, vt in portarum exitu populo corrueinte, 20 milia Iudæorum perierint. Porro huic Cumano Claudius Felicem substituit, apud quem Paulus apostolus accusatus in defensionem sui perorauit. Felice procurante Iudeam, multi extiterunt, qui populum sua persuasione deciperent, in quibus & Ægyptius quidam pseudoprophetæ fuit, qui plurimos fibi associans, in ipso magnarum rerum conatu per exercitum Felicis opprimitur, scribit Iosephus contentane Apostolorum actibus, in quibus Paulo dicitur, nonne tu es Ægyptius qui ante hos dies concitasti & eduxisti in desertum 4 milia virorum. Roma claret Persius satyricus & Palemon grammaticus, qui quondam interrogatus, quid inter filam & guttam interesset, gutta, inquit stat, filia cadit.

Nero post Claudium annis imperat 14 omnium flagitosissimus atque nequissimus. Huius auunculus extitit Caius Caligula. Felice re-

Ansal. 75

S. Martialis Lemovicenses Christi fide imbutis

Ioseph. ant. cap. 4. lib. 20.

Idem cap. 6. eiusdem libri

CHRONOLOGIA

gente Iudeam, sediticis in Cæsarea Palæstinæ orta, magnam Iudeorum multitudinem perdidit. Felici succedit Festus, apud quem præsente Agrippa rege, Paulus apostolus religionis suæ rationem exponens, vindicatus Romam mittitur, & per biennium in libera custodia retinetur libere verbum Domini predicans, multoque conuertens. Post biennium autem relaxatus Hispaniam petijt, & Arelatem Trophimum, Vicensnam vero Crescentem ad prædicandum misit. Statius Tolentensis celeberrime in Gallia rhetorican docet. Terræmotus Romæ factus & solis defœctio. Nero Agrippinam vxorem suam & sororem patris interfecit. Hic tantæ luxuriæ fuit ut frigidis & calidis lauaretur vnguentis, retibusq; aureis piscaretur quæ purpureis funibus extrahebat. Festo in magistratu Iudea succedit Albinus. Iacobus frater Domini quem omnes iustum appellabant, à Iudeis lapidatus & fullonis vête percussus occubitus an. 6 imperij Neronis, atque in eius locum Simeon, qui et Simon secundus assumitur. Anno sequenti apud Alexandriam primus à Marco euangelista Anianus episcopus ordinatur. Ante mentam Neronis fulmen cecidit. Nero in olympiade coronatur, ceritos, citharistas, tragœdos, et aurigas vario certamine superans. Nero ut similitudinem Troiæ ardoris inspiceret plurimam partem romanæ vrbis incendit, quod incendium ex altissima turre prospectans, latusque flammæ ut aiebat pulchritudine, tragicō habitu ἀλωμή lij dacantabat. Annæus Lucanus Cordubensis poeta in pisonia coniuratione deprehensus, brachium ad secandas venas medico præbuit. Gallio frater Seneca, egregius declamator propria se manu interfecit, mortem eius Nerone in suam præsentiam differente. Seneca cordubensis, præceptor Neronis & patruus Lucani poetæ, tam vita conspicuus quam scientia præclarus, incisione venarum & veneni haustu perijt. Is vir continentissimæ viræ fuit, quem ille amicum Pauli Apostoli fuisse declarant epistolæ, quæ leguntur a plurimis Pauli ad Senecam, & Seneca ad Paulum: in quibus cum esset magister Neronis & illius temporis potentissimus, optare se dicit eius esse loci apud suos, cuius Paulus sit inter Christianos. Scripsit autem perplurima & eloquio splendida, & mira moralitate referta, perijt vero incisione venarum iussu Neronis ut dictum est, biennio antequam Petrus & Paulus coronarentur martyrio. In Asia tres vrbes terræmotu conciderunt, Laodicea, Hierapolis, Colosse. Albino Florus successit, sub quo Iudei contra Romanos rebellauerunt, videns enim peruvaciam Iudeorum, Ierosolymis die solemnis honorabiles viros flagris verberauit, patibulisque suffixit. Iudeis proinde rebellibus, Vespasianus magister militum contra eos à Nerone transmittitur. Nero cum ceteris viris insignibus, Octauiam vxorem suam interficit, Cornutumque philosophum præceptorem Persij in exilium fugat. Hic etiam primus super omnia sua scelera, persecutionem in Christians facit, vt enim apertum se hostem diuinitatis pietatisque professus est, ipsorum prius apostolorum (quippe qui duces et signiferi erant in populo Dei) expedit neces, & Paulum quidem capite in ipsa Roma, Pe-

Euseb. hist.
Eccl. cap. 2.
lib. 2.

Oros. cap. 7.
lib. 7.

Senet. in
Nerone
cap. 38.

Ioseph. de
bello Iud.
lib. 2. cap.

14.

Euseb. Eccl.
hist. cap. 25.
lib. 2.

trum vero crucis patibulo condemnat. Verum B. Petrus antequam patetetur ad corroborandas fidelium mentes, duas epistolas scripsit, vbi in 2, mortis & passionis suæ, quam ei Dominus ante designauerat mentionem fecit. Paulus vero 14 epistolarum, doctrina admirabili, fidelis populi mentes abundantius saginauit. Postquam igitur dei populum in fide confirmantes plurimum laborauerant, carne cupientes dissolui ut essent cum Christo in perpetuum, 14 imperij Neronis anno, passionis vero Christi; 7 mortem alacriter pro Christo una in die pariter suscepserunt, quorum primus, in via quæ dicit ad vaticinum, alter vero in via Ostiensi sepultus est.

81.		92.
82. Cletus an. II.	Titus an. 3.	93. Clemens an. 9.
83. mens. 3. d. II.		94. mens. 2. d. 10.
84.		95.
85.	Domitianus an.	96.
86.	13. mens. 15.	97.
87.		98. Nero an. I. m. 4.
88.		99. Traianus an. 19.
89.		100.
90.		101.
91.		

Linus papa post Petrum annis II Romanam rexit Ecclesiam. Nero cum à Senatu quereretur ad pœnam, è palatio fugiens ad 4. vrbis miliarium in suburbano libertini sui inter Salariam & Nomentanam viam semet interfecit anno ætatis 32. In quo omnis Augusti familia consumpta est. Post Galba in Iberia, Vitellius in Germania, Otho romæ imperium arripuerunt. Sed Galba 7 mense imperij sui, in medio romanæ vrbis foro capite truncatur. Otho vero 3 regni sui mense, apud Bebriacum propria manu occubuit, Vitellius autem à Vespasiani ducibus occisus, in flumen Tiberim projectus est. Interim vero Vespasianus plurimas vrbes Iudeæ capit, cui Fauius Iosephus scriptor historicus dux belli Iudæorum cum ab ipso interficiendus esset, prænunciata de morte Neronis & eius imperio.

Vespasianus audita morte Neronis, hortatu militum imperator factus imperat an. 9. Hic multis Iudæorum oppidis captis, ipsisque Iudeis duobus prælijs ad muros compulsis, reliquit Titum filium suum ad procurationem obsidionis Ierosolymorum: Romanq; per Alexandriam proficiscitur, ut & romanis non deeset nec Iudeis, quem filius representaret. Porro Titus anno 2 imperij patris sui Ierosolymam caput, captamq; subuertit, & templo penitus diruto, 600 milia virorum interficit. Iosephus vero scribit undecies centena milia, fame & gladio perisse, & alia 10. milia captiuorum publice venundata: Quidam autem iuuenes, quos decus corporis & proceritas commenidabant ad tri-

Euseb. in
Chron.

Ioseph. de
bellotud. li.
7. cap. 17.

CHRONOLOGIA

Euseb. hist. umphum seruati sunt, reliqui qui supra 10 & 7 annos aetatis agebant
lib. 3. cap. 8. vinciti sunt, & ad opera Egypti per metallia destinati, vel per ceteras
Euseb. in Chron. prouincias dispersi: alij vero ludis gladiatorijs, alij bestiis interempti
 sunt. Ut autem tanta multitudo Ierosolymis reperiaretur, causam azimorum fuisse refert, ob quam ex omni gente Iudei ad templum con-
 fluentes, vrbe quasi carcere sunt conclusi: opportuit enim in iisdem
 diebus paschæ eos interfici, in quibus Saluatorem crucifixerunt. Sic
 sustinuerunt miseri maledictione in Elizæ, quando iij vrsi, videlicet
 Vespasianus & Titus de Syria gentium egredi, tam miserabiliter eos
 dilaniarunt, vero Elizæ christo in monte Carmeli, i. cœli iam ascen-
 so. Consummatum est autem bellum an. 4. duobus quidem Nerone vi-
 uente, duobusq; postea. Veruntamen antequam templum euerteretur,
 ferme per vnum annum supra ipsum cometes apparuit, quandam gla-
 dii similitudinem in se ferens, denuntiabat enim ferro, igni, gentis,
 regni, vrbisq; ipsius futuram pariter vastitatem. Vespasianus itaq; &
 Titus magnificum & memorabilem de Iudeis agentes triumphum, ro-
 mani ingressi sunt. Colligitur omne tempus in 2 anno Vespasiani &
 nouissimam Ierosolymorum eversionem, a 15 anno Tiberii Cæsaris, &
 ab exordio euangelicæ prædicationis anni 42. A captiuitate autem
 quam ab Antiocho perselli sunt anni 239. Porro à Darii 2 anno, sub
 quo rursum templum ædificatum est anni 591. A prima autem ædifica-
 tione templi sub Salomone, vsq; ad nouissimam eius ruinam quaæ sub
 Vespasiano facta est anni hoc. Vespasianus romæ collossum erigit ha-
 bentem altitudinis pedes 107. Romam quoque incendiis deformem,
 ædificiorum copia renouat, capitolium & ædem pacis & Claudi repa-
 rat monumenta. Tres ciuitates Cypri terræ motu corruerunt. Lues in-
 gens Roma facta est ita ut per non nullos dies in ephemeridem 10 mi-
 lia ferme mortuorum hominum referrentur. Vespasianus anno vita 69
Sueton. in Vesp. cap. penul. moritur, seriis ioca quibus delectabatur admiscens, nam cum ventris
 profluvio fessus aslurrexisset, stantem ait imperatorem terris **excedere**
debet.

Titus Vespasiani filius succedit in regnum an. 2. Hic fuit vir om-
 nium genere virtutum mirabilis, & morum imperialium floribus ador-
 natus, & qui nulli quicquam negaret. Huius etiam fuit illud celebre
 dictum, quod quadam die cum recordatus fuisset in coena, se nihil illa-
 die cuiquam præstisse dixerit. Amici, hodie diem perdidisti. De isto qui-
 dam sic metro dixit.

Aufon. in Cæs.

Felix imperio, felix breuitate regendi;
Expers cuiusvis sanguinis, orbis amor;

Vnum dixisti moriens te crimen habere,
Sed nulli de te non tibi credidimus.

Euseb. in Chron.

In utraq; etiam lingua adeo disertas extitit, ut tragædias græce com-
 poneret, & causas latino poemate peroraret. Mons Bebius ruptus in
 vertice, tantum ex se iecit incendii, vt regiones vicinas & vrbes cum
 hominibus exurceret. Linus papa an 2 imperii Titi martyrio coronatur,

Post quem Cletus in episcopatu substituitur annis II. qui ex præcepto Petri apostoli, in urbe româ 20 presbyteros ordinauit. Titus in eadem villa qua pater suus apud Sabines obiit. Hic in hora mortis cum lectica veheretur, suspexisse dicitur cœlum, multumq; conquæstus est, eripi sibi vitam immerenti, Nec enim extare ullum factum suum, quod sibi *suet. in 77
potitendum esset, excepto uno: id quale fuerit neque ipse tunc prodi-
to c. penit.*

Domitianus frater Titi principatum obtinet anno 13. Iste primo clemens visus est & Dacos germanosq; bello deuicit, ius quoque perorabat æquissime, & Româ multa construxit ædificia, inter quæ ædificauit templum mirificum, quod Pantheon vocabatur, sed nunc in honore sanctæ Dei genitricis Mariae & SS. omnium consecratum esse dignoscitur. Deinde atrox factus, philosophos ex româ pepulit, multos nobilium perdidit, quosdam in exilium misit. In tantum quoque elatus est, ut statuas aureas & argenteas sibi in Capitolio iussit fieri, seque deum ac Dominum appellari. Tres virgines Vestæ ob stuprum damnatae sunt, nec multo post maxima virginum vestalium Cornelia coniuncta stupri, iuxta legem viua defossa est. Domitianus iussit omnes specialiter permisi, qui de genere David & regia stirpe descenderant. Hic etiam secundus post Neronem Christianos persequitur, & sub eo christianorum plurimi coroantur, inter quos Flavia Dimicilla, Flavia Clementis consulis ex sorore nepitis, in insula Pontianam relegata est, quia se christianam esse testata est Huius anno 11. Cletus papa gloriam martyrii adeptus, Clementem habuit successorem qui à beato Petro anno 11. romanam rexit ecclesiam. Hic multos doctores Ecclesia & Christi gregis procreatores ad diuersas nationes transmisit, qui in agro cœlestis disciplinæ, fideliter & instanter laborantes, abundantiorem fructum vitae, tam in se quam in suis sequacibus colligere meruerunt. Inter quos B. Fotinus Lugdunum missus est, Narbonam Paulus, Turonis Gaiatus. Ex his & magnus Dionysius Areopagita ipsius Pauli apostoli coœtus & discipulus, Galliarum prouincias & urbis egregiae Parisius cum Rustico presbytero & Eleutherio Diacono fines aggressus est, fidei semen & vitae spargens in cordibus populorum, vbi post multos agones & labores fidei mortem pro christi nomine tandem una cum focis suis capitis decisio[n]e suscipere meruit, ultimo anno imperii superdicti principis Domitiani qui est ab incarnat. D. Iesu annus 96. Apud Alexandriam Aniano successit Abylius. Quintilianus ex Hispania primus Romæ publicam scolam aperuit, & salarium e fisco accepit & claruit. Domitianus Ioannem apostolum in feruentis olei dolium misit, sed inde ipse Deo amabilis Ioannes ita exiuit illatus, sicut à corruptione libidinis semper fuerat alienus. Hic est Ioannes quem D. Iesus Christus semper amat plurimum, qui in cena super pectus eius recubuit, & cui dum penderet in cruce matrem virginem virginis commendauit. Hic etiam propter insuperabilem euangelizandi constantiam postmodum à præfato principe in Pathmos insulam relegatur, vbi

*Euseb. in
Chron.*

*Greg. Tur.
lib. I. hist.
cap. 28.*

*D. Hieron.
contra Ios.
uin. lib. I.*

CHRONOLOGIA AN.

diminitus consolatione accepta, vidit & audiuit plurima à Deo sibi presulare, in quibus christiana fides maximæ deuotionis, & spei firmitatis suscipit nutrimenta. Inibi siquidem Apocalypsim scripsit manu sua, vt puta omni humano destitutus auxilio 7 Asia ecclesijs, quas ipse

102.	<i>Anacletus an.</i>	103.	<i>9. mens. 2. d. 10</i>	104.	<i>10. d. 10</i>	105.	<i>11. d. 10</i>	106.	<i>12. d. 10</i>	107.	<i>13. d. 10</i>	108.	<i>14. d. 10</i>	109.	<i>15. d. 10</i>	110.	<i>16. d. 10</i>	111.	<i>Evaristus an.</i>	112.	<i>10.</i>	113.	<i>11. d. 10</i>	114.	<i>12. d. 10</i>	115.	<i>13. d. 10</i>
116.	<i>17. d. 10</i>	117.	<i>18. d. 10</i>	118.	<i>Adrianus an.</i>	119.	<i>21. d. 10</i>	120.	<i>22. d. 10</i>	121.	<i>Alexander</i>	122.	<i>an. 8. mens. 5.</i>	123.	<i>dib. 2. d. 11</i>	124.	<i>3. d. 11</i>	125.	<i>4. d. 11</i>	126.	<i>5. d. 11</i>	127.	<i>6. d. 11</i>	128.	<i>7. d. 11</i>		

antea in christo fundauerat. Sed & Deus illum de loco illo misericorditer properauit educere. Nam Domitianus eodem anno quo apostolum exilio relegauerat à Senatu damnatus, in palatio est occisus: Cuius cadaver populari sandapila per Vespillones exportatum atque ignominiosissime sepultum est. Multa signa atq; portenta Romæ & toto orbe facta.

Sueton. in
Domit. cap
17.

Euseb. in
Chron.

D. Hieron.
Proem. co-
ment. in
Math.

Euseb. in
Chron.

Idem ibidem

Nerua admodum senex imperat anno 1. Hic cum fuisset priuata vita lenis, lenior fuit in regno. Senatus decreuit omnia deduci in irrum quæ Domitianus statuerat. Itaq; multi quos iniuste eiecerat, de exilio reuersi sunt, nonnulli bona propria receperunt. Aiunt & Apostolum Ioannem hoc tempore exilio resolutum Ephesum secessisse, in qua vrbe & hospitiolum, & amicos amantissimos habebat. Vbi dum colisteret & etiam tuc hæreticorum semina pullarent, Cherinti scilicet & Ebionis vel cœterorum qui negant Christum in carne venisse, quos & ipse apostolus antichristos appellat, compulsus est ab Alio Episcopis & multarum Ecclesiarum legationibus de cœterna patris & Christi diuinitate altius sermonem facere. Indicto itaq; prius ieunio, idem theologus Ioannes statim in sui euangelij exordio S. Spiritus gratia inebriatus, quod fidei necessarium erat patenter ostendit, quod in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, & quod idem verbum 1. christus Iesus in propria venit, & suu eum non receperunt. 1. Iudei Iustus à Tyberiade Iudæorum scriptor agnoscitur. Nerua morbo periret an. ætat. 72. cum iam Traianum adoptasset in filium.

Traianus genere hispanus, apud Agrippinam Galliæ vrbe imperij insignia suscipiens imperat an. 19. Hic Germaniam trans Danubium

& gentes multas superauit. Daciam fecit prouinciam, Iberos, Sautomatas, Afroenos, Arabes Bosforanos, Colchos in fidem accepit, Seleuciam, Thesifontem, Babylonem occupauit & tenuit, in mari rubro classem instituit ut per eam Indiae fines vastaret. Hic etiam fuit liberalis inter amicos habens in re militari diligentiam, in ciuilibus latitionem, eratq; ei domi sanctitas, & in armis fortitudo & utrobique prudentia. Usq; ad huius principis tempora Ioannem apostolum Irenaeus episcopus permanisse scribit. Hic liquidem B. Ioannes cum Ephesi moratur usque ad ultimam senectutem, & vix inter discipulorum manus ad Ecclesiam deferretur, nec posset in plura verba vocem contexere, nihil aliud per singulas solebat proferre collectas, nisi hoc: filioli diligite alterutrum. Tandem discipuli & fratres qui aderant tandem affecti quod eadem semper audirent, dixerunt: Magister quare semper hoc loqueris? qui respondit dignam Ioanne sententiam: Quia praeceptum Domini est, & si solum fiat sufficit. Cum autem esset an. 99. Domino sibi apparente ultimum diem vitæ suæ praesciens imminere, praesentibus discipulis descendit in defossum sepultus & locum & ita migravit ad dominum, tam liber à dolore mortis quam extraneus à corruptione carnis. Post quem auditores eius insignes fuerunt Papias Hierapolitanus & Polycarpus Smyrnæus & Ignatius Anthiochenus. Anno 4 imperij Traiani, Clemens papa mersus in mare martyrium tulit. Huius pater fuit Faustus, mater Matidia, frater Faustinianus, de quo Paulus Philippensis scribit, Cum Clemente & ceteris adiutoribus meis. Hie instituit in canone. Te igitur. Fecit etiam 7 regiones diuidi notarijs fidelibus ecclesiæ qui gesta martyrum sollicite & curiose, vnuquisque per regionem suam diligenter perquirerent. Scripsit & multos libros zelo fidei, in quorum uno tales narrationem inseruit. Aiunt inquit B. Petrum, cum videret vxorem suam duci ad passionem, gauisum esse electionis gratia, ac regressionis ad propriam domum: & exclamasse post eam cum duceretur ac proprio nomine compellantem, dixisse: O coniux memento Dñi. Talia erant sanctorum coniugia, tam perfecta fuit affectio beatorum. Post Clementem, Anacletus pontificatum tenuit an. 9. Hic memoriam B. Petri construxit & composuit, dum presbyter factus fuisset à beato Petro, sed alia loca, vbi episcopi recondenter sepulturæ. Romæ aurea domus à Nerone totis priuatis publicisq; rebus impensis condita, repentina conflagravit incendio. Terramotu quatuor vrbes Asiae subuersæ sunt. Tres Galatiæ ciuitates, eodem terramotu dirutæ. Pantheon Romæ fulmine concrematum. Terramotus in Antiochia pene totam subruit ciuitatem. Traiano aduersum christianos persecutionem mouente, Symeon qui in Ierosolymis post Iacobum episcopatum tenuerat crucifigitur, cum esset 120 annorum. Hic filius Cleophæ, consobrinus secundum carnem Salvatoris fuisse dicitur, quia Cleopham fratrem fuisse Iosephi Egelippus testatur. Sub hac quoq; persecutione, Ignatius vir mirabilis & ardentissimo christiano succensus, traditur de Syriae partibus ad urbem Romanam à Traiano

D. Hiero.
in Epist. ad
Gal. lib. 3.
cap. 3.

Enseb. hist.
lib. 3. cap.
30.

Enseb. in
Chron.

CHRONOLOGIA M

principe transmissus fuisse, & ad bestias datus. Pro his nimio gaudio
Euseb. Eccl. fluctuans, deuotus christi Athlets dixisse fertur: O salutares bestiae quae
h. cap. 36 preparantur mihi, quando venient? quando emittentur. Quando eis
lib. 3. licebit frui carnibus meis? quas ego & opto acrius parari, & inuitabo
ad deuorationem mei, & deprecabor ne forte (vt in nonnullis fecerunt) timeant contigere corpus meum. Quinimo & si cunctabuntur,
ego vim faciam, ego me ingearam. Date quælo veniam, ego noui quid
expadiat mihi. Nunc incipio esse discipulas christi. Faces lat inuidia vel
humani affectus, vel nequitiae spiritualis. Ignes, cruces, bestiae, disper-
siones ossium, discriptionesque membrorum, ac totius corporis pœnæ
et omnia in me vnum supplicia diaboli arte quæsta conflentur, dum-
modo Iesum Christum merear adipisci. Item, frumentum inquit Dei
sum ego bestiarum dentibus molar et subigar, vt christo panis mundus
efficiar. Hic tandem Romæ præsente senatu, bestijs ut optauit suffoca-
tus christo animam reddit 10 anno ipsius Traiani. Post quem Heros
apud Antiochiam constituitur episcopus, apud Ierosolymam vero post
Symeonem, Iustus. Apud Alexandriam post Abylum Cerdus cui Pri-
mus successit. Alij etiam plures hoc tempore passi sunt, veruntamen

Plinius lib. 10. Epist. 97. & 98. Euseb. in Chron. Plinius secundus orator, cum quandam prouinciam regeret, & in ma-
gistratu suo plurimos christianorum interfecisset, multitudine eorum
perterritus, quæsivit à Traiano, quid factò opus esset, nuncians ei
& præter obstinationem non sacrificandi, et antelucanos coetus ad ca-
nendum christo ut Deo, nihil apud eos reperi. Præterea ad confœde-
randam disciplinam, vetati ab ijs homicidia, furta, adulteria et his si-
milia. Ad quem commotus Traianus rescribit, hoc genus quidem in-
quirendum non esse, oblatos vero puniri oportere. In romana sede
Anacleto Euaristus natione græcus successit annis 10. Hic titulos in
vrbe Roma diuisit presbyteris et 7 diaconos ordinavit qui custodirent
episcopum prædicantem propter stylum veritatis. Hoc tempore incre-
dibili motu Iudei quasi rabie efferati, per diuersas terrarum partes ex-

Ex lib. de Rom. Ponti or. lib. 7. cap. 12. arserunt. Nam et per totam Lybiam aduersus incolas atrocissima bella
gesserunt, Ægyptum vero totam et Cyrenem et Thebaida cruentis se-
ditionibus turbauerunt. In Alexandria autem commisso prælio vieti et
attriti sunt. In Mesopotamia quoque rebellantes precepit Traianus
imperator exterminari prouincia, aduersum quos Lysias aciem instru-
ens, infinita milia eorum interfecit, et ob hoc procurator Iudeæ ab
imperatore decernitur. Sane Salaminam vrbem Cypri, interfectis om-
nibus accolis, deleuerunt. Traianus apud Seleuciam Isauriæ, proflu-
vio ventris extinctus est. Ossa eius in vnam auream collata, et in foro
Traiani sub marmorea columna esse posita referuntur, solus omnium
imperatorum intra vrbem sepultus est.

Euseb. in Chron. Aelius Adrianus, Traiani filius imperat an. 21. Hic græcis litteris
impensis eruditus fuit, et non sermone tantum peritus, sed et cæteris
disciplinis canendi medendique scientia pollens, Facetus & acer nimis
ad lacessendum, et ad respondendum serujs, ioco maledictis: Sic enim
referebat

referebat carmen carmini, dictum dictui ut prorsus ad omnia premetatum putares. Sed in puerorum amores parum continens fuit, ut Antinoum puerum regium eximiae pulchritudinis consecrari in Deum, ex cuius etiam nomine urbs Antinoe appellata est. Hic Traiani inuidens gloriae, de Assyria, Mesopotamia, Armenia exercitus reuocat, quas in provincias Traianus redigerat. Post haec reliqua tributorum urbibus relaxat, plurimos etiam ipsis tributis liberos praestat. Euaristus martyrio coronatur cui Alexander succedit, aetate quidem iuuenis sed mentis senectute decorus, annis 8 romanam regens ecclesiam. Hic passionem Domini miscuit in * predicatione sacerdotum quando missae celebrantur. Constituit etiam aquam sparsionis cum sale benedici in habitaculis hominum. Adrianus bellum contra Sauromatas gessit & vicit. Remp. iustissimis legibus ordinavit: unde & ultra morem maiorum pater patriæ in Senatu appellatus est, & vxor eius Augusta. Basilides hæresiarachia in Alexandria commoratur a quo Gnostici. Alexander papa & cum eo Euentius presbyter & Theodosius diaconus martyrio coronantur. Post quem Sixtus pontificatum suscipit an 10. Hic constituit, ut ministeria sacrata non tangerentur nisi a ministris. Adriano, quidam vir Quadratus nomine apostolorum discipulus, Apologeticum librum oratione splendidissima pro nostra religione conscriptum, & validissimis assertionibus communictum obtulit: qui liber usque hodie seruatur. In quo libro quodam in loco sic dicit. Nostri Salvatoris opera semper aedrant viua & vera in his qui sanati fuerant, & in his qui a mortuis excitati sunt. Non enim visi sunt tantummodo vel resurgere vel sanari, sed perpetuo ab hominibus videbantur, non tantum salvatore presente, sed & post discessum eius multis temporibus, ita ut aliquanti qui ab eo vel curati, vel resuscitati sunt etiam ad nostra usque tempora perdurarent. Sed & Aristides vir fidelis & pietate nostræ religionis imbutus, Quadrato simile volumen ad Adrianum, pro fidei nostræ ratione conscripsit, cuius etiam nunc scripta seruantur. Sereonius quoque Granius legatus vir apprime nobilis, litteras ad imperatorem misit iniquum esse dicens clamoribus vulgi, innocentium hominum sanguinem concedi: & sine ullo crimen, nominis tantum & sectæ reos fieri. Quibus commotus Adrianus, Minutio Fundano proconsuli Asia scribit, non sine obiectu criminum christianos condemnandos. Terræmotu Nicomedia ruit, & plurima urbis Nicæna euersa sunt, ad quorum instauratem, Adrianus impensis de publico largitus est. Hic Atheniensibus leges petentibus ex Draconis & Solonis reliquorumq; libris iura composuit, insignes & plurimas aedes athenis fecit, agōnem addidit, bibliotecamque miri operis extruxit. Sane Iudeos perturbatione scelerum suorum exagitatos, & palæstinam provinciam quondam suam depopulantes, ultima cæde perdomuit, vltusque est christianos quos illi Cotheba duce, quia sibi aduersum romanos non assentirentur excrucibant. Præcepit etiam ne cui Iudeo introeundi Ierosolymam esset licentia, Christianis tantum ciuitate permissa: quam ipse in optimum statum

* precati-
one

Euseb. hist.
lib. 4. cap. 3.

Idem in
Chron.

Ide ibidem
prof. lib. 7.
cap. 13.

CHRONOLOGIA

murorum extructio reparauit, & Aeliam vocari de prenomine suo
præcepit: Cuius opera factum est, ut loca sancta i. Dominicæ Passionis
& Resurrectionis, quondam extra urbem iacentia, nunc eiusdem ur-
bis muro septentrionali circundentur. De hac siquidem urbe Ariston
Euseb. Hist.
lib. 4. cap. 6. Pellæus historiographus sic dicit. Ita factum est ut ciuitas post interitum
Iudaicæ gentis, incolis mox in eam peregrinæ nationis confluentibus,
permutatis ciuibus etiam ipsa Aelia appellaretur, ex cognomento impe-
ratoris Aelij Adriani, & in romanorum ius conuersa & ritum mutaret
& nomen. Tradunt autem quod usque ad hæc tempora, à Iacobo fra-
tre Domini superius memorato, primo Jerosolymorum episcopo 14.
ex circuncisione sibi breuissimis interuallis succedentes, propter perse-
cutionis rabiem præfules præfuerunt. Horum nomina hæc sunt. Si-
meon, Iustus, Zachæus, Tobias, Beniamin, Ioannes, Mathias, Phi-
lippus, Seneca. Item Iustus, Leui, Effrem, Joseph, & Iudas. Postquam
autem ex gentibus inibi cœpit ecclesia, primus ei Marcus episcopus
præfuit ex gentibus constitutus. Præterea in romana ecclesia Sixto co-
ronato, Thelephorus papa successit annis II. Hic constituit ut 7 heb-
domadas ante Pascha ieunium celebraretur, & in natali Domini no-
sti missæ celebrarentur. Et omni tempore ante horæ tertiaræ cursum,
nullus præsumeret missas celebrare, qua hora Dominus noster ascen-
dit crucem. Et ante sacrificium diceretur Hymnus angelicus, hoc est,
Gloria in excelsis Deo. Antiochiæ post Hieronem Cornelius subro-
gatur episcopus. Alexandriæ post Primum, Iustus, post Iustum Hyme-
naeus. Hoc tempore floruit Aquila orator genere ponticus post 70 le-
gis mosaicæ secundus interpres, Adrianus morbo intercutis aquæ,
apud Baias moritur.

129. <i>Sixtus an. 10.</i>		147.
130. <i>mens. 3. dieb. 21.</i>		148.
131.		149.
132.		150. <i>Hyginius an.</i>
133.		151. 4. <i>mens. 3. d. 6.</i>
134.		152.
135.		153.
136.		154.
137.		155.
138.		156.
139. <i>Thelephorus</i>		157.
140. <i>an. 11. mens. 3.</i>	<i>Antoninuspius</i>	158.
141. <i>dieb. 22.</i>	<i>cum filijs suis</i>	159.
142.	<i>an. 22. mens. 4.</i>	160.
143.		161.
144.		162. <i>Pius an. 12. m.</i>
145.		163. 4. <i>dieb. 21.</i>
146.		<i>Marcus Alio-</i> <i>ninus verus cù</i> <i>fratre suo Iaclo</i>

165.	Aurelio Com-	173.
166.	modo an. 19.	174.
167.		175. Sothe ann. 9.
168.		176. mens. 3. d. 21.
169.		177.
170.		178.
171.		179.
172.		180.

Antoninus cognomento pius cum filiis suis Aurelio & Lucio imperat an. 22. Hic ita tranquille & sancte rempublicam gubernauit, ut merito pius & pater patriæ nominatus sit. Nam ad illum etiam Indi, Bactriani & Hyrcani misere legatos, tanti imperatoris comperta iustitia. Erat enim carens ostentatione & gloriae appetentia. In urbe româ post Thelesphorum martyrio coronatum, Hyginius pontifex substituit annis 4. Hic clerum composuit & gradus distribuit. Quo præfulante Valentinus Heresiarches, & Cerdô magister Marcionis romam venerunt. Hyginio martyrisato Anicetus succedit an. 9. romanam regens Ecclesiam. Hic constituit ut clerus comam non nutritret secundum præceptum apostoli. Alexandriæ post Hymenæum, Marcus sacerdotium suscepit, qui Celadionem habuit successorem. Antiochiae post Cornelium Heros constitutus Episcopus. His diebus floruit Iustinus in habitu philosophi diuinum prædicans verbum & fidei nostræ rationem, tam scriptis voluminibus, quam viuae vocis assertione defendens, qui librum pro christiana defensione compositum, Antonino tradidit, benignumq; eum erga christianos fecit. Aduersus hunc Crescens Cynicus quia se gulorum & prævaricatorem philosophi coarguebat, persecutionem suscitauit, in qua ille gloriosum pro christo sanguinem fudit. Hoc tempore Iustus Episcopus Viennensis eniuit, & Lugdunensis Fortinus. His etiam diebus Polycarpus Smyrnæorum Episcopus romam venit & multos ab haeretico errore correxit. Venit & Galenus romanus medicus insignis à pergamo.

Marcus Antoninus Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo imperat an. 19. Hi primum æquo iure imperium administraverunt, cum usq; ad hoc tempus singuli Augusti fuerint. Porro Marcus Antoninus vir tantæ severitatis & grauitatis fuisse dicitur ut ab infantia vultum nec ex læticia neq; ex mœrore mutauerit. Lucius vero Aurelius dum Athenis sacrificaret, ignis ei in celo ab occidente, in orientem ferri visus. Aniceto papa martyrium passo, Pius succedit an. 11. Sub quo Hermes librum scripsit, in quo mandatum continentur, quod ei præcepit angelus domini, cum veniret ad eum in habitu pastoris ut sanctum pascha die Dominicæ celebraretur. Hic constituit haereticum venientem ex Iudeorum heresi, suscipi & baptizari, & constitutum de Ecclesijs fecit. Anthiochiae post Heroem Theophilus, post quem Maximus ordinatur Episcopus. Alexandriæ post Celadionem Agrippinus, & post

Euseb. in
Chron.

Idem Hist.
lib. 4. ca. II.
Ex Orof.
lib. 7. cap.
14.

Euseb. in
Chron.

Ide ibidem

Ex lib. de
Rom. Ponti

CHRONOLOGIA

eum præfuit Julianus. Ierosolymis post Marcum ij sibi breui tempore successerunt. Casianus, Publius, Maximus, Julianus, Gaianus, Symmachus, Gaius, Julianus, Capito. Forro post Capitonem ij sunt secuti per ordinem, Maximus, Antoninus, Valens, Dulchianus, Narcissus, Heilius, Germanio, Gordius, iursum Narcissus. Tantis apud Ierosolynam episcopis constitutis, non potuimus discernere tempora singulorum, eo quod vsq; in praesentem diem episcopatus eorum anni minime seruarentur. Marco Antonino & fratre eius Lucio imperantibus, cum rex Parthorum Armeniam, Syriamq; vastaret, Lucius per duces suos rebus magnis gestis, Seleuciam Assyriae urbem, super hydaspem fluuium sitam cum 400. hominum milibus cœpit, & cum fratre de victoria Parthica triumphauit. Post haec anno regni sui 9 dñm cum fratre in vehiculo sedet, casu morbi quem apoplexiā graci vocant suffocatus interit. Eo defuncto Marcus Antoninus solus Reip. præfuit, sed in diebus parthici belli, 4 iam post Neronem vice, præcepto eius persecutio in christianos effebuit, & tam in Asia, quam in Gallia multi sanctorum, martyrio coronati sunt In Asia siquidem tenuiente huius persecutionis impetu S Polycarpus, Ioannis Evangelistæ discipulus gloriose victor occubuit. Hic tranquillus moribus, orationibus maxime intentus, orabat pro pace Ecclesiæ & pro omni populo Dei. Ante triduum vero quam pateretur, in oratione positus per visionem vidit, quod cervical capitis sui flammis combureretur. Euigilans intelléxit & pronunciavit se pro christi nomine, vita exitum per ignem sortiturum. Qui cum à præfecto Cæsaris comprehensus esset, & saepè monitus ut Deum Cæsarem agnosceret eique immolaret, minime acquieuit. Et ad ultimum dictum est ei. Iura fortunam Cæsaris, & dic conuictum in Christum. Respondit 80 & 6 annis seruio ei & nunquam me læsít quomodo possum maledicere & blasphemare regem meum. Rursumque dixit. Nobis immobilis stat sententia, non possumus de bono ad malum per penitudinem commutari, facta post haec oratione, igni iniectus est, sed (res mira) flamma in modum cameræ, curuata specie quasi velum nauis vento sinuante supra martyris corpus stetit, quod corpus in medio positum, non quasi caro ardens sed quasi aurum in fornace illæsum fulgeret, odorem vero suauissimum naribus hauserunt discipuli, tanquam incensi thuris vel preciosissimi fragrantis vnguenti. Videntes ministri, corpus igne non posse consumi, mucrone illud mox transfixerunt unde tantus sanguis exiuit, vt ipsum extingueret ignem. Postea vero combusto corpore, reliquiæ ipsius à fidelibus collectæ sunt ac condigno loco locatae. Alij etiam 12 cum Polycarpo ex philadelfia venientes, apud Smyrnam martyrio coronati sunt. In Gallia quoque predictæ persecutionis detonante procella, Iustus Viennensis episcopus & Lugdunensis Fotinus, cum innumerabili multitudine martyrizantur, quorum miræ passiones leguntur. Secuta est lues plurimis infusa prouincijs, totamque Italiam pestilentia tanta vastauit, vt passim villæ, agri, atque oppida sine cultura atque habitatore deserta, in ruinas sylvasque con-

Euseb. in
Chron.

Idem bīf.
lib. 4. ca. 15

Oros. lib. 7.
cap. 15.

cesserint. Exercitum vero romanum, cunctasque legiones, ita consumptas ferunt, ut Marcomannicum bellum quod tunc exortum est, non nisi nouo delectu militum gestum sit. In quoquidem bello mira dei virtus apparuit. Nam plurimis gentibus ex Germania insurgentibus, cum Romanus exercitus, in fines earum progressus, hinc circunueniretur ab hostibus, hinc propter aquarum penuriam siti pene desiceret, quibusdam christianis militibus Christum inuocantibus, tanta vis pluviae, facta est, ut & romanos large resiceret, & e contra barbaros crebris fulminum impactibus alios interficeret, alios in fugam compelleret. Quorum Euseb. in Chron. terga romani usq; ad internectionem cedentes, gloriofissimam victoriam rudi paruoq; militum numero, sed potentissimo christi auxilio reportarunt. Extat imperatoris epistola qua protestatur, illam tunc victoriam, ad inuocationem nominis Christi fuisse collatam. Idemque Antoninus imperator Commodum filium suum assumpsit in regnum, & post victoriam à Deo datam, in largitione munerum magnificus fuit, pecuniam quæ fisco debebatur prouincijs concessit, tabulas debitorum in medio romæ foro incendi fecit, ac ne quid bonitati deesset, duras quaque leges nouis constitutionibus temperauit. Hoc tempore Melito Sardiensis episcopus, Apolinaris Hierapolitanus, Corinthiorum Dionysius habentur insignes. Heresis quæ Phrigastarum nominatur accepit exordium, Montano authore ex Priscilla Maximillaq; insanis vatisbus. Apud pisas Peregrinus philosophus rogo quem ex lignis composuerat semetipsum superiecit. Post Pium papam Sotho romanæ ecclesiæ sedem tenuit an. 9. Hic constituit ut nulla monacha pallam sacratam contingere, nec incensum poneret in sanctam ecclesiam. Smyrna vrbs Asia terræmotu ruit, ad cuius instaurationem decennalis tributorum immunitas data est. Per idem tempus floruit Egesippus scriptor historicus, floruit & Irenæus episcopus Lugdunensis & martyr, Theodocion quoq; 3 diuinæ legis interpres. Antoninus in Pannonia morbo perijt.

181.	Commodus an.	196.	18.
182.	13.	197.	
183.		198.	
184. Eleutherus an.		199. Victor an. 10.	
185. 15. mens. 6. d. 5.		200. mens. 2. d. 10.	
186.		201.	
187.		202.	
188.		203.	
189.		204.	
190.		205.	
191.		206.	
192.		207.	
193.		208.	
194.	Aelius Pertinax	209. Zephyrinus	
195.	et Severus an.	210. an. 9. mens. 6.	

CHRONOLOGIA

211.		217. Callistus an.
212.	Antoninus Ca-	218. s.mens. 2. d.2.
213.	racalla an. 7.	219.
214.		220.
215.		221.
216.		222.

Commodus filius Marci Antonini imperat an. 13. Hic aduersum
 Germanos bellum feliciter gessit. Post Soterem papam, Eleutherus
 bift. Rom. pontificatum suscepit an. 15. Hic firmauit, ut nulla esca à christianis re-
 pudiaretur, quæ tamen rationalis & humana est. Ad hunc papam misit
 Lucius rex Britonum literas & nuncios, petens vt ab eo christianitatem
 acciperet, & impetravit. Siquidem B. pontifex comperta eius de-
 votione, duos religiosos viros Fugatum & Damianum misit ad illum,
 qui verbi Dei incarnationem prædicantes, ipsum fonte baptismatis
 abluerunt, & genteam eius ad Christum conuerterunt, & templo deo-
 rum vni Deo, vero & viuo, sanctisq; dedicauerunt, per totum regnum
 paganismo pene deleto, & ea cœribus diuersis ordinatorum repleue-
 tyrologium runt. Erant enim tunc in Britannia 20 & 8 flamines i. pontifices paga-
 norum, nec non & 3 archiflamines, quorum potestati cæteri iudices
 morum atq; phanatici submittebantur. Hos denique ex præcepto apo-
 stolici, idolatriæ exipuerunt, & vbi erant flamines, Episcopos: vbi ar-
 chiflamines, archiepiscopos posuerunt. Sedes autem archiflaminum,
 in 3 nobilioribus ciuitatum erant, Londonij videlicet atque Eboraco,
 & in vrbe Legionum, quam super Oscam fluuium in Glamorgantia,
 veteris muri ædificia stram fuisse testantur. Per illud tempus apud Ale-
 xandriam, scolæ ecclesiasticae præerat vir in omni eruditione nobilissi-
 mus Pantænus, cui tantum studij & amoris erga verbum Dei fuisse tra-
 ditur, vt etiam ad prædicandum Christi euangelium gentibus, quæ in
 vltimis orientis secessibus reconduntur, fidei calore profectus sit, &
 usque ad citeriorem Indianm peruenerit, ibiq; Mathæi euangelium he-
 braice scriptum, & à Bartholomæo apostolo, qui primus illuc prædi-
 cauerat derelictum repererit atq; detulerit. Apud Alexandriam deniq;
 vitam clarissimam, optimo fine conclusit, & in librorum monumen-
 tis thesauros scientiæ dereliquit. Antiochiæ post Maximum Serapio,
 Idem eodē Alexandria: post Iulianum Demetrius ordinatur. Per id tempus pax ec-
 clesis per omnem terram propagabatur, & sermo Domini ex omni
 lib. cap. 21. genere hominum ad agnitionem & piatatem Dei summi, animas con-
 gregabat. Interim romanum regebat imperium Commodus cunctis
 incommodis, plurimos enim senatorum interfecit, maxime quos ani-
 maduertit nobilitate, industriaque excellere. Per omnia quoq; luxuriaz
 & obsecnitatis dedecore depravatus fuit, gladiatorijs etiam armis sa-
 pißime in ludo pugnauit, & in amphiteatro feris se se frequenter obie-
 cit: flagitia Regis pœna vrbis insequitur. Nam fulmine Capitolium
 istum, ex quo facta inflammatio, Bibliothecam illam maiorum cura

studioq; compositam, ædesq; alias iuxta sitas, rapaci turbine concre- *Oros. lib. 7.*
mauit. Deinde aliud incendium postea Rōmā exortum, ædem Vesta & *cap. 16.*
palatium, plurimamq; vrbis partem solo coæquauit, Nec multo post
Commodus in domo Vestiliani strangulatus interiit. Post hunc à senatu-
creatus est Aelius Pertinax, qui 6 mense quam regnare cœperat, Iuliani
iurisperiti scelere in palatio occisus est. Hic Aelius vir grandævius &
æquissimus fuit omniumque communis, & accepta iniuria nunquam
ad vlciscendum ductus, quem cum obsecraret senatus ut vxorem suam
Augustam, & filium Cæsarem appellaret, contradixit: sufficere sibi in-
quiens quod ipse regnaret inuitus. Julianus interfecto Pertinace, inua-
fit imperium, sed mox à Seuero apud pontem Milium, bello ciuili
victus & interfactus est, mense 7 postquam cœperat imperare. Ita in-
ter Pertinacem & Julianum unus assumptus est annus.

*Euseb. in Chron.**Idem Oros. locupl. ad.*

Seuerus genere Afer imperat an. 17. Hic natura fævus fuit, & bel-
licosissimus omnium qui ante eum fuerant, Græcisque ac latinis literis
sufficienter instructus, acer ingenio, & ad omnia quæ intendisset fine-
tenus perseverans, benevolentia vero quo se inclinasset mirabili, atq;
perpetua. Ad quæcundum quoq; diligens, & ad largiendum liberalis,
& in amicos & inimicos pariter vehemens. Multis lacefstitus bellis for-
tissime quidem Remp. sed laboriosissime rexit, & in honore Pertinacis
quem occisum vltus fuerat, Pertinacem se cognominari iussit. Pescen-
nium Nigrum qui in Ægypto & Syria ad tyrannidem aspirauerat, apud *Idem cap. 17.*
Cizicum vicit & interfecit. Iudæos & Samaritas rebellare conantes,
ferro coercuit. Parthos, Arabas, Adiabenosq; superauit. Post Eleuther-
rium, romanam sedem victor tenuit an. 10. Hic constituit ut sanctum
Pascha die Dominico celebraretur. Siquidem questione orta inter epis- *Euseb. in.*
copos in Asia, an secundum legem Mosis 14 die mensis Pascha obser- *Chron.*
uandum esset, Victor prædictus papa & Narcissus vir sanctitate præci-
puus Ierosolymorum episcopus, Polycrates quoque Ephesiortum, Ire-
næus Lugdunensium, Corinthiorum Bachilus, insignes episcopi, plu-
rimique ecclesiastum pastores apud Cæsaream Palæstinae concilium ce-
lebrarunt, & quod eis probabile visum fuerat literis ediderunt. Hoc
tempore Clemens Alexandrinus presbyter, in sacrarum eruditonum
scolis, quam maxime effloruit. Hic beati Pantæni auditor extitit, de
quo ipse scribit, quia cum per multas prouincias multos adierit amore
discendi, ad vltimum in Ægypto vsus sit magisterio Pantæni, virtutis &
scientiæ merito, omnibus præferendi: postquam scolæ ecclesiastice *Idem Hist.*
apud Alexandriam præfuit, ac docendi officium insignissime admini- *Ab 5 ca. III.*
stravit. Scripsit vero perplura, ex quibus liquet quam incomparabili
fuerit eruditione præclarus. Sed & multi religiosi sacerdotes hoc tem-
pore claturerunt. Nos vero interdum aliquos memoramus, quorum fi-
des & scientia mirabilior & præclarior habita est. Seuerus 5 in christia- *Idem lib. 6.*
nos persecutionem exercuit, qua persecutione plurimi SS. per diuersas *cap. 1. & 22.*
prouincias passi referuntur, inter quos Leonides pater Origenis pro
Christi nomine capite casus, teneræ adhuc ætatis eundem Originem

CHRONOLOGIA

cum 6 fratribus & matre vidua dereliquit. Sed ita erat præfatus Origenes iam grammatica eruditus 17 agens annum, ut ad docendum sufficeret, & quæ ad viatum erat ei necessaria, ex hoc pararentur: Censu quippe Leonidis qui maximus fuerat, regio fisco per proscriptionem sociatus erat. Sub hac etiam persecutione, in Lugdunensi ciuitate passus est S. Irenæus episcopus cum maxima multitudine cleri sui & populi, cui succedit Zacharias episcopus. Sed & Viennensem Paracodes regebat ecclasiam. Victor papa martyrio coronatur, post quem Zephyrinus sedidit an. 9. Porro Victore sepulto inter recedentes de sepultura, fertur columba infedisce in capite Zephyrini, qui tūc inter eos erat. Quod

Euseb. hist. videntes tam clerici quam populus, tali signo diuinitus ostendo dignum
lib. 6. ca. 21. illum ponificali honore censuerunt, moxq; papa vrbis eligitur Qui-

dam vero tradunt hoc fuisse gestum, super caput Fabiani papæ post mortem Antheri rom. pontificis. Clodio Albino qui se in Gallia Cæsarrem fecerat, apud Lugdunum interfecto, Seuerus in Britannos bellum

translulit vbi ut receptas prouincias ab incursione barbarica faceret securiores, vallum per 132 milia passuum à mari ad mare duxit. Per idem tempus claruit Symmachus elegans interpres post 70 quartus. Tertullianus Afer Centurionis proconsulis filius: omnium ecclesiarum ser-

monie celebratur. Origenes Alexandriæ Clementis auditor, eiusque in docendi officio successor, cœpit opinatissimus haberi: ipsoq; instanter verbum Dei prædicante, multi ex auditoribus eius palmam martyrij consecuti sunt. Inter quos & Potamiena virgo, quæ post innumera tor-

Idem Hist. tormenta tradita est cuidam Basilidi carnifici ad decolandum, quæ cum duceretur ad mortem, multitudo impudicorum conabatur ei illudere,
lib. 6. cap. 5. quam idem Basilides carnifex miserationis obtentu, abigebat ab ea. At illa religiosum viri votum erga se, & propositum humanitatis comple-

xa: Certus esto, inquit, quod cum abiero ad Dominum meum, sine mora boni huus tibi remunerationem parabo. Post hæc constanter martyrium sumpfit. Non multis post diebus Basilides cum inter colle-

gas suos ob quandam causam iuramentum posceretur, ait sibi non lice-
re omnino, pre eo quod esset christianus, & hoc publice fatebatur. Hac de causa pertrahitur ad tribunal, vbi cum perseuerasset in confes-

sione vinculis traditur. Tunc visitantibus eum nostris, narrauit, quod Potamiena virgo, post diem 3 martyrij sui, noctu illi assistens coro-

nam capiti suo imposuerit, dicens, deprecatam se pro ipso dominum, & impetrasse ut secundum quod scriptum est: qui recipit martyrem, mercedem martyris consequatur. Quibus auditis confessim signum

Dominicum tradunt, & die postera ob Domini martyrium, capite puni-
tur. Sed & alijs pluribus per illud tempus apud Alexandriam, cum

quibus verbo Dei in Origenis scola operam dederat Potamiena, simile munus traditur præstissime, assistens eis per ysum, & coronas marty-

rij impletatas à Domino deferens. Claruerunt hoc tempore plurimi ec-
clesiastici viri, nobiles & stilo illustres, ex quibus Herachitus & Maxi-

mus qui de famosissima omnium hæreticorum differuit questione, qua
queritur

Quæritur unde sint mala, vel unde sit malitia, vel quod materia facta
et non infecta. Seuerus Ebōraci in Britannia moritur relinquens duos
filios Bassianum & Getam, quorum Geta hostis publicus iudicatus in-
teriit, Bassianus assumpto regno potitus est.

orof. ca. 17.
lib. 7.

Aurelius Antonius Bassianus, qui & Caracalla Seueri filius imperat
an. 7. hic patre asperior exitit, omnibus autem hominibus, libidine
intemperantior, qui etiam nouercam suam duxit vxorem. Sub hoc
editio diuinatarum scripturarum in Hiericho reperta est in dolio. Post
Zephyrinum papam, romanæ Ecclesiæ Callistus præfuit an. 5. Hic con-
stituit ieunium die Sabbathi, ter in anno fieri: frumenti, vini, & olei
secundum prophetiam. Fecit & cœmeterium via Appia quod dicitur
Callisti ubi multri sacerdotes & martyres requiescunt. Antiochiz, post
Serapionem Asclepiades, postquam Philetus, & post Philetum Zeben-
nus. Alexandriæ vero post Demetrium Heraclas episcopus ordinatur.
Ierosolymæ vero Alexander sacerdotium suscipit, adhuc viuente Nar-
ciso, & cum eo pariter ecclesiam regit. Hic siquidem Narcissus mira
sanctitate effulgit qui lampades aqua repletas, oratione ad Deum fusa
ardere fecit. Antoninus Caracalla contra Parthos bellum moliens, in-
ter Ædesians & Carras ab hostibus circumuentus, occisus est. Post hunc
Macrinus præfecturam prætoriam agens, inuadit imperium, sed emen-
so anno, continuo apud Archelaidem militari tumultu occisus est.

Idem cap. 18.

Marcus Aurelius Antoninus, Antonini Caracallæ ut putatur filius
& sacerdos Heliogabali templi imperat an. 3. Hic adeo impudice in
imperio suo vixit, vt nullum genus obsecratis omiserit Tumultu au-
tem militari Romæ exorto, cum matre peremptus est. In Palæstina,
Nicopolis quæ prius Emaus dicebatur vrbis condita est, legationis in-
dustriam pro ea suscipiente Iulio Africano scriptore temporum. Per
idem tempus fuit Hippolytus, qui inter cætera studiorum suorum
opuscula decem nouennalem Paschæ canonem scripsit, quem Cyclum
nominavit.

Euseb. hist.
cap. 6. lib. 6

Aurelius Alexander, senatus ac militum voluntate imperator crea-
tus an. 13. regnat. Hic expeditione in Persas facta, Xersem regem eo-
rum gloriofissime vicit, & Vlpiano vsus asseſſore: sumimam sui mode-
rationem Republicæ exhibuit. Disciplinæ quoq; militaris, tam seue-
rus corrector fuit, vt quasdam tumultuantes legiones integras exauto-
rauerit. Sed in matrem suam nomine Mamam vnice pius fuit, & ob id
omnibus amabilis. Alexandro imperante 6 æditio diuinatarum scriptu-
rarum in Nicopoli Actiaca i Epyro in dolio reperta est. Callisto in ur-
be Roma mortuo Vrbanus in pontificatu succedit an. 8. Pet. idem
tempus, memorabilis Origenes claruit, quo in ecclesia post apostolos
nullus tanto ingenio viguit, tanto eloquio floruit; tanta postremo in
omni virtutum studio excelluit dignitate, Denique B Hieronymus 6
ænilia librorum eius, exceptis homelijs & epistolis se legisse fatetur.

orof. ibidē.

Euseb. in
Chron.

Idem ibidem

CHRONOLOGIA.

223. <i>Urbanus an. 8.</i>	<i>Alexander an.</i>	247.	<i>an. 7.</i>
224. <i>mens. II. d. 12.</i>	<i>13.</i>	248.	
225.		249.	
226.		250.	
227.		251.	
228.		252. <i>Cornelius an.</i>	<i>Decius a. I. m. 3.</i>
229.		253. <i>2. mens. 2. d. II.</i>	<i>Gallus cum Po-</i>
230.		254. <i>Lucius an. 3.</i>	<i>siano an. 2. m. 3.</i>
231.		255. <i>mens. 3. d. 3.</i>	<i>Valerianus cum</i>
232. <i>Pontianus an.</i>		256.	<i>Galieno filio</i>
233. <i>5. mens. 2. d. 2.</i>		257. <i>Stephanus an.</i>	<i>an. 15.</i>
234.		258. <i>4. mens. 3. d. 3.</i>	
235.		259.	
236.		260.	
237. <i>Anter^o a. 3 d. 15.</i>	<i>Maximus an. 3.</i>	261. <i>Sixtus an. 2.</i>	
238. <i>Fabianus ann.</i>	<i>Gordianus an. 6.</i>	262. <i>mens. III. d. 6.</i>	
239. <i>14. mens. II.</i>		263.	
240. <i>dieb. II.</i>		264. <i>Dionysius an.</i>	
241.		265. <i>2. mens. 3.</i>	
242.		266. <i>Felix an. 2. m.</i>	
243. <i>8. mens. II.</i>		267. <i>10. dieb. 25.</i>	
244.		268. <i>Eutychianus</i>	
245. <i>Philippus cum</i>		269. <i>a. 9. m. 10. d. 4.</i>	
246. <i>Philipo filio.</i>			

*Bisib. l.ift.
lib. 6. ca. 16.*

ide sep. 17.

Mammæa quoque mater imperatoris fama eius excita, eum ad se Antiochiam venire fecit, cuius doctrina imbura, fidem Christi recipiens inviolabiliter custodivit. De hoc in proverbio vulgatum est, quod hic esset, qui qualem habebat vitam, talem habebat sermonem. Ex hoc tempore, idem Origenes conscribendi commentarios in scripturas sanctas, initium sumpxit: qui notarios 7 habuit, qui ei incessabiliter astarent, quique sibi inuicem illo pene indefinenter dictante succederent. Scriptores alios tantos, Sed & puellas apprime eruditas in scribendo rotidem numero, in hoc ipsum vacare fecit. Ingens enim studij ipse erat, cui quicquid arcum & absconditum, in sacris literis regebatur pene pandebatur. His diebus in urbe Roma passa est B. virgo Cæcilia, & duo incliti martyres, Tiburtius & Valerianus. Urbanus quoque papa martyrio coronatur, cui successit Pontianus annis 5 qui postea ab Alexandro exilio deportatus est cum Hippolyto presbytero in Sardiniam insulam, ubi & defunctus est. Post hunc Anterus pontificatus suscepit anno 1. Hic gesta martyrum diligenter à notariis exquisivit & in eccllesia recondidit, propter quendam Maximinum praefectum. Porro Antero martyrium passo, Fabianus substituit an. 14. Hic regiones diuisit Diaconis & fecit 7 subdiaconos qui 7 notariis imminerent, ut gesta martyrum in integro colligerent. Alexander Ma-

*Aiber Rom.
Pontif.*

gontiaci tumultu militari occiditur.

Maximus qui & Maximinus interfector Alexandri , primus ex corpore militari , sine senatus auctoritate , ab exercitu Imperator electus , imperat an. 3. Hic propter christianam Alexandri , cui successerat & Mammæ matris eius familiam , vel præcipue propter Origenem presbyterum persecutionem in sacerdotes & clericos 6 post Neronem exercuit . Sed non multo post à Pupieno Aquileiæ interfactus , persecutionis & vita finem fecit . Moxq; Pupienus & Albinus frater eius , usurparunt imperium : sed statim in palatio perempti sunt . Claruit his diebus Iulius Africanus historiographus , vir inter scriptores ecclesiasticos nominatissimus .

Gordianus admodum adolescens imperat an. 6. Hic ingentibus prælijs aduersus Parthos prospere gestis , cum reueteretur ad patriam , suorum fraude haud longe à Cyrcesso interfactus est .

Philippus imperator creatus , Philippum filium suum consortem regni fecit , annisq; 7 regnauit . Hic primus omnium imperatorum Christianus fuit , ac 3 imperij eius anno , millesimus à conditione romæ annus impletus est , ob quam solemnitatem innumerabiles bestiæ in circu magno interfectæ sunt , ludiq; in campo martio theatrales , 3 diebus ac noctibus , populo per uigilante celebrati . Ad hunc siquidem Philippum & ad matrem eius Origenes literas fecit . Porro Origenes tam viuacis , & clari ingenij extitit , quod dialecticam & Geometriam , Astronomiam quoq; & Arithmeticam , Musicam , Grammaticam & Rheticam , omniumq; philosophorum sectas ita didicit , ut studiosos quoq; secularium literarum sectatores haberet , & interpretaretur eis quotidie , concursusque ad eum miri fierent , quos ille propterea recipiebat , vt sub occasione secularis literaturæ in fide christi eos instrueret . Sed & tantum studij habuit in scripturis sanctis , vt etiam hebream linguam contra ætatis , gentisque suæ naturam edisceret , & exceptis 70 interpretibus , alias quoque editiones in unum congregaret . Aquilæ scilicet Pontici proselyti , & Theodotionis Hebionei , & Symmachi eiusdem dogmatis . Præterea 5 & 6 & 7 editionem , miro labore reperit , & cum cæteris editionibus comparauit . Philippus & filius eius , diuersis in locis nam alter Verona , alter Romæ tumultu militari & Decij fraude occisi sunt .

Decius imperat anno 1. Hic aduersum Christianos septimus post Neronem feralia dispersit edicta , plurimosq; Sanctorum ad coronas Christi de suis cruciatibus misit , qua persecutione martyrizatus est Romæ Fabianus papa qui Cornelium habuit successorem 2 annis romana Ecclesiæ præsidem . Hic rogatus à quadam matrona Lucina corpora apostolorum Petri & Pauli de Catacumbis leuavit noctu : Primum quidem corpus B Pauli , B Lucina posuit in prædio suo , via ostiensi , ad latus vbi decollatus est . B vero Petri corpus accepit beatus Cornelius , & posuit iuxta locum vbi crucifixus est , in monte aureo in vaticano palati Neroniani . Præterea Deciana persecutione feruente , Alexander

Oros. lib. 7.
cap. 19.

Euseb. in
Chron.

Oros. lib. 7.
cap. 40.

D. Hiero.
de script.
Eccl. in O-
rigene.

Euseb. in
Chron.

Ex lib. rom.
Pontif.

CHRONOLOGIA

Euseb. lib. 6 cap. 29. Ieronolymorum episcopus, veneranda canicie præfulgens, postea quarti frequenter multis passionibus excruciatuſ glorificauerat Deum, dum de vinculis ad tribunal, & à tribunali reuocatur ad vincula, inter ipsiſ ſibi ſuccedentia tormenta defecit, cui Mazabanes in ſacerdotium ſuccellit, Sed & Babylas qui Zebenno apud Antiochiam in pontificatu ſuccelleraſt paſſus eſt: Postquem Fabius iubtitutus eſt. Alexandriae Dionysius Heraclæ ſuccellit, qui multis ſaþe confessionibus clarus, & pro tormentorum diuerſitate toto orbe magnifice claruit, & inter auditores Origenis insigniſſimus fuit: Deniq; non poſſumus euoluere quanta multitudines, perſecutiones prafatae, ſauiente procella in desertis & in montibus latitantes, fame, siti, frigore, languore, latronibus, bestijs que conſumpta ſunt. His diebus Nouatianus romanæ ecclesiæ prieſbyter auctore Nouato Cypriani prieſbytero, hæretim condidit Nouatianorum, qui ſe catharos i mundos nominabant, lapsis ſpem venie de negantes. Ob quam rem concilium fit in urbe Roma epifcoporum 60 numero, & prieſbyterorum totidem, in quo ſtatuitur, ut lapsis in certamine misericorditer venia promitteretur, & reconciliatio poſt dignam poenitentiam concederetur. Quamlibet enim criminosis poenitentia non negatur ſi vita mutetur, & poenitentia peragatur: Sed quem adhuc peccare deleſtat, falſum eſt quod de p̄teritis vere poeniteat. Antonius monachus in Ægypto naſcitur. Decius cum filio ſuo quem iam Cæſarem legerat in medio barbarorum ſinu perimitur,

Gallus Hostilianus, cum filio ſuo Volufiano imperat an. 2. Per idem tempus Romæ Cornelio p̄ſidente, Carthagini vero S Cypriano ambobus fide virtuteque p̄cipuis, orta eſt quaſtio in Africæ partibus, vtrum oporteret hæreticos rebaptizari, ſed tandem diſſinuitum eſt, iola eos manus impoſitione poſſe purgari. Porrō regnum Galli Hostiani cum floreret in initio, & cuncta ei ex ſententia cederent, sanctos viros qui pro pace & proſperitate regni eius Domino ſupplicabant persequi cœpit, vnde & Cornelius papa martyrizatur. Postquem Lucius an. 3 pontificatum ſortitur. Hie p̄cepit ut 2. prieſbyteri & 3 diaconi in omni loco epifcopum non deferant propter testimonium ecclesiasticum.

Orat. lib. 7. cap. 23. Statim exerit uultio violati nominis Christiani, & uſque ad profligandas Eccleſias edicta decurterunt, catenus incredibilium morborum pestis extenditur. Nulla fere prouincia romana, nulla ciuitas, nulla domus fuit, quæ non illa generali pestilentia correpta atque euacuata ſit. Hac ſola pernicie inſignes, Gallus & Volusianus dum contra Æmilianum nouis rebus ſtudentem, bellum ciuile moliuntur occisi ſunt. Æmilianus tamen 3 mense inuaſe tyrranidis extinctus eſt. Hoc tempore Origenes 70 ætatis ſuæ anno moritur. In huius viri opuſculis, plurima reperita ſunt fidei catholicae contraria, & reprehensione digna, de quo Hieronymus ſic dixisse fertur. Origenes ubi bene locutus eſt, nemo melius: ubi male, nemo peius. Quidam vero dicunt, hæc eius libris odio ab æmulis fuiffe inserta.

Valerianus in Rhetia ab exercitu, Galienus romæ à ſenatu impera-

Capiſſod. de inſtit. dini. lect.

tores creati imperant an. 15. Porro Valerianus ita primum sanctos venerabatur, ut domus eius, Dei esse Ecclesia credetetur. Sed depauatus per quendam magum, fidem Christianorum detestari coepit, & octauus a Nerone Christianos adigi per tormenta ad idolatriam induit. Multum ubique sanguinis funditur, & innumera SS. caterua, martyrij gloria decoratur. Quia persecutione Cyprianus Afer primum Rhetor, deinde presbyter ad extremum Carthaginensis Episcopus, doctima praecepius, & omni virtute admirandus martyrio coronauit. Lucius quoniam papa martyr efficitur, cui successit Stephanus an. 4 sacerdotium administrans. Hic constituit sacerdotes & leuitas veste sacrata in usu quotidiano non vti, nisi in ecclesia tantum. Sane Valerianus, non est diu tanti mali impunitate gauisus, nam dum aduersum Saporem regem Petrum congregreditur, statim ab ipso capitur, ibique scrutule miserabilis consenescit, id infamis officij gerens, ut ipse acclavis humi, semper ascensurum regem in equum, non manu, sed dorso attoleret. Ieroforo lynæ, post Mazabanem Hymenæus, Antiochiae post Fabium Demetriacum, Alexandriæ post Dionysum, Maximus ordinatur episcopus. Romæ Stephano martyrium passo, Sixtus in pontificatum succedit an.

2. Hic B. Peregrinum presbyterum cluemque romanum ordinavit Episcopum. Marsum vero presbyterum, Corcodonum diaconum, Iouianum protopresum vero virum per omnia eloquiem lectorem esse constituit, & ad Galilias gratia prædicandi direxit, qui nauali tramite massiliam petentes, martyrum Lugdunum usque perducti celare se nullatenus potuerunt. Exinde ad Autricum peruenientes cooperunt publica voce, Christi gloriam prædicare, ubi nobilium ingens tunica refederat turba, deorum vanas obsequiavas culturas. Sciscitantibus vero paganis Christianos se esse testati sunt: quibus dum Christum annunciant, tam exhibitione signorum, si doro, quam prædicationis instantia, que quidipius loci primorum fuit, ad Christianitatis gratiam conuolarunt. Moxque S. Peregrinus episcopus paruo ambitu Ecclesiam construxit, Christique nomini consecravit. Denique inibi omni paganitate deleta, socios ibidem relinquens Interannus terannum expetiit, ubi tunc gentiles ad festa Louis celebranda summo-pere concurrebant. Porro quid ibi egerit, vel quos agones pro Christo nes locis est pertulerit, historia passionis eius evidenter declarat. Complevit autem in martyrium suum abscisione capitis sub die 16 Cal. Iuliarum. Inferea rivo urbis Sixtus papa dum Romæ præsideret, imperius persecutionis effecfuet, in legitur in qua ipse & B. Laurentius eius archidiaconus, & Hippolytus aliqui in numeri, diuersis pro Christo supplicijs sunt necati. Post Sextum Dionysus pontificatum tenuit an. 2. Hic presbyteris ecclesiæ dedit, coemeteria regr. quæteria & parochias dioecesis constituit. Antiochiae, Demetrianoy Paulus Samosatenus successit. Hic indigna de Christo sentiens prædicabat eum hominem tantum communis naturæ fuisse, & de terra initium suscepisse, ob quam rem postea apud Antiochiam Episcoporum concilium congregatur, in quo Paulus conuictus est hereticus, Malchio ne presbytero viro disertissimo aduersus eum irrefragabiliter disputari.

Euseb. in Chron.

Oroslib. cap. 22.

S. Peregrini

Autricus
adem urbs
cum Altiss.

Altiss.

Interrannus

sue Iteran-

nes locus est

territorii

rio urbis

Altiss.

Hist. S. Pe-

teria

regr. que

kabetur in

Breniar.

Altiss.

CHRONOLOGIA

te. Paulo itaque deposito, & communione priuato, in locum eius quidam **Dominus** nomine subrogatus est. Interim vero Galienus romanum regebat imperium, qui dum se in omnem lasciviam dissoluisset, in vltionem sanguinis Christianorum gentes plurimæ, in omnes romanorum fines inuehuntur. Germani, alpibus, Rhetia, totaque Italia penetratis, Rauennam vsque perueniunt. Alemanni gallias peruagantes etiam in Italiam transeunt, Græcia, Macedonia, Pontus, Asia, Gothorum innundatione delentur. Nam Dacia trans Danubium imperpetuum aufertur. Quadi & Sarmatæ Pannonias depopulantur. Germani vtteriores abrasa potiuntur Hispania. Parthi Mesopotamiam auferunt Syriamq; corradunt. Verum cum Galienus lenius ac moderatus circa nostros agere coepisset, & pacem ecclesijs reddidisset, statim ira Dei in misericordiam versa est. Nam **Æmilianus** tyrannus apud Moguntiacum cum res nouas moliretur, oppressus est. **Marius** quoq; qui in Gallijs imperium inuaserat continuo interfecitus. Deinde **Victorinus Cæsar** à Gallis creatus, post paululum occisus est. At vero in oriente per Odenatum quandam collecta agresti manu, victi repulsiq; Persæ defensa Syria, recepta mesopotamia est, & vsq; ad Chelisfontem ciuitatem Syriae cuna Odenaro suo vincendo venerunt. Romæ post Dionysium Felix pontifex substituit annis 2. Hic constituit super memorias martyrum missas celebrari. Porro post Felicem Eutychianus romanæ præfuit ecclesiæ an. 9. Hic constituit fruges super altare, fabæ tantum & vuæ benedici. Hic temporibus suis per diuersa loca 342 martyres manu sua sepeluit.

Ex lib. rom. Pontif.

Colobium est **Tunica** sine manu, cisis. **Colobum**

eft **Tunica** sine manu, cisis.

Oros. lib. 7. cap. 23.

Qui hoc constituit ut quicunque fidelium, martyrem sepeliret sine dalmatica aut colobio purpurato nulla ratione sepeliret, quod tamen vsq; ad notitiam sibi diuulgaretur. Galienus cum Remp. deseruisset ac Mediolani libidinibus inferuisset occisus est.

Claudius voluntate senatus imperator creatus imperat an. 1. Hic statim Gothos Illyricum Macedoniamq; vastantes bello adorsus, incredibili strage deleuit, cui à senatu clypeus aureus in curia, & in capitulo

270. nulli abrazo	Cladius an. 1.	271. nulli abrazo	Aurelian an. 11.	272. nulli abrazo	Carus cum Carino
273. nulli abrazo	Cladius an. 12.	274. nulli abrazo	Numeriano	275. nulli abrazo	Numeriano
276. nulli abrazo	Carinus cum Maximiano	277. nulli abrazo	Marcellinus	278. nulli abrazo	Diocles an. 2.
279. 4. dieb. 9. mens. 6.	Tacitus mens. 6.	280. nulli abrazo	Probus an. 6. m.	281. nulli abrazo	Maximiano an. 17.
282. nulli abrazo	4. dieb. 10. mens. 7.	283. nulli abrazo	4. dieb. 11. mens. 8.	284. nulli abrazo	4. dieb. 12. mens. 9.
285. nulli abrazo	5. dieb. 13. mens. 10.	286. nulli abrazo	5. dieb. 14. mens. 11.	287. nulli abrazo	5. dieb. 15. mens. 12.
288. nulli abrazo	6. dieb. 16. mens. 1.	289. nulli abrazo	6. dieb. 17. mens. 2.	290. nulli abrazo	6. dieb. 18. mens. 3.
291. nulli abrazo	7. dieb. 19. mens. 4.	292. nulli abrazo	7. dieb. 20. mens. 5.	293. nulli abrazo	7. dieb. 21. mens. 6.
294. nulli abrazo	8. dieb. 22. mens. 7.	295. nulli abrazo	8. dieb. 23. mens. 8.	296. nulli abrazo	8. dieb. 24. mens. 9.
297. nulli abrazo	9. dieb. 25. mens. 10.				

298. m. n. dicitur quod ad hoc annos 300. ab origine regnorum Romanorum	304. ad Marcellus	305. ad Maximianum
299. ad. 300. ad. 301. ad. 302. ad. 303. ad.	306. ad Galerius	307. ad. 308. ad. 309. ad. 310. ad.
	Maximianus	Galerius cum Co-
		stantio anno 309.
		311. ad. 312. ad. 313. ad.

statua æque aurea decreta est: sed continuo apud Syrmium priusquam biennium in imperio expleret, morbo correptus interiit Claudio mortuo Quintillus frater eius ab exercitu imperator creatus, vir quidem vnicæ moderationis, & solas fratri præferendus, 17 die imperij interfecitus est.

Aurelianus imperat an. 5. Hic industria militari excellentissimus expeditione in Danubium suscepit, Gothos magnis prælijs profigauit, ditionemq; rothanam antiquis terminis statuit. Inde in orientem conuersus, Syriam subiugauit. Hinc ad Gallias veniens nonus post Neronem crudelia in Christianos edicta proposuit. Veniens itaque apud urbem Senonis quoscunq; Christianos ibi reperit, & S. Columbam gladio animaduerti præcepit, missis quoq; satellitibus sanctos iussit inquiriri, & inuentos puniri. Porro funesti satellites, dum huc illucq; discurrerent, S. Priscum cum ingenti multitudine apud pagum Antissiodorensem in loco qui Coeiacus dicitur, repererunt, eosque cum in fide iniuncti persisterent, pariter trucidarunt. Sanctum quoque Benignum presbyterum, Andochium Tirsuum, Simphorianum, Felicem, idem persecutor Aurelianus varijs affectis supplicijs. Sed & alios innumerebiles Christo martyres dedicauit. Gallia urbem antea Gennabum dictam, Aureliam nuncupari fecit, castrum Divionum condidit, romanam firmitoribus muris cinctit. Iste primus apud romanos diadema capit intelixit, gemmisq; & aurata omni ueste quæ adhuc romanis moribus fere incognita visebatur usus est. Romæ post Eutichianum Caius pontificatum suscepit an. 11. Hic constituit ut omnes ordines sic ascenderent. Si quis Episcopum fieri mereretur, ut esset prius ostiarius, Lector, exorcista, sequens subdiaconus, diaconus, presbyter, exinde episcopus ordinaretur. Ierosolymæ post Hymenæum Zaddas, Antiochia post Dominum Thimotheus, Alexandriæ post Maximum Theonas ordinatur Episcopus. Hoc tempore S. Marcellianus Antissiodorensem regebat ecclesiam, cui succedit Valerius. Deniq; Aurelianus cum plurimum sanctorum sanguinem effudit, fulmen ante eum cum magno paurore circumstantium ruit, ac non multo post in itinere occisus est. Post quem Tacitus imperium obtinet mensibus 6. quo apud Pontum occiso, Florianus mense 3 post quam regnare coepit apud Tharsū interfecitus est.

Probus imperat an. 6. hic Gallias iam dudum à Barbaris occupatas per multa & grauia prælia, deletis tandem hostibus ad perfectum liberauit. Bella deinde ciuilia duo gessit, vnum in oriente, quo Saturium tyrannum oppressit, & aliud quo Proculum & Bonosum apud

CHRONOLOGIA

Euseb. lib. 7 cap. 27. Agrippinam superatos occidit. hoc tempore Manes hæreticus à quo
Manichæi dicuntur, malo suo emerit. hic genere Persa vita & mori-
bus barbarus fuit, tam acer ingenio vt dæmonio plenus insanire vide-
etur: Christi se nunc gerere formam conabatur ostendere, nunc se
esse paracletum asserebat. Discipulos 11 elegit quos ad predicandum
misit dogmata stulta & impia à diuersis hæreticis qui iam exticti fue-
rant mutuata disseminans, & nostro orbi persica venena propinans.
hic inter alia quæ peruersissime adiuuenit, duo principia esse afferuit,
vnum boni, & alterum mali, vnum lucis & alterum tenebrarum; cum
nihil sint tenebrae nisi absentia lucis, nec aliud malum esse, quam non
bonum existere. Antiochia post Tymæum Cyrus ordinatur episcopus
Anatolius Laodicenus episcopus philosophorum disciplinis eruditus,
plurimo sermone celebratur. Probus apud Syrmium militari tumultu
perempsus est.

Idem Orof. loco suprad. Carus Narbonensis imperat an. 2. hic cum filios suos Carinum &
Numerianum consortes fecisset imperij bello parthico postquam duas
nobilissimas Parthorum vrbes Colchæ & Ctesiphonem cepit super
Tigrudem. fluuium in castris fulmine factus interiit. Numerianus qui
cum patre fuerat, cum ob oculorum dolorem lecticula veheretur, in-
sidijs Apri saceri sui occisus est.

te cap. 25. Diocletianus genere Dalmata scribæ filius, ab exercitu imperator
creatus, imperat an. 17. hic mox vt potestatis copiam habuit, Aprum
interfectorem Numeriani manu sua interfecit. Carinum deinde quem
Catus in Dalmatia Cæsarem reliquerat, flagitiose degentem, difficil-
limo bello victimum extinxit. Dehinc cum in Gallia Amandus & Ælian-
dus collecta rusticorum manu quos Bagaudas vocabant, pernicio-
sos tumultus excitaissent, Maximianum cognomento herculium Cæ-
sarem fecit misitq; in Gallias, qui facile agrestium hominum imperi-
tan & confusam manum militari virtute compescuit. Sed in ipso itine-
re, Thebæa legio cui B. Mauritius præterat, dum sacrificare renuit, sub
prefato Maximiano. Sedani Gallæ in loco Agauno, pro Christo tam
fortiter, quam libenter occumbit suo sanguine roseo gloriose perfusa,
gloriafissime coronata. Deinde per omnes fines rom. imperij, subita-
rum turbationum fragores concreuerunt, Carausio in Britannijs re-
bellante, Achilleo in Ægypto, cum & Africam Quinquegentiani in-
festarent. Narses etiam rex Persarum orientem bello premeret. hoc
periculo Diocletianus permotus, Maximianum herculium ex Cæsare
fecit. Augustum Constantium vero & Maximianum Galerium Cæsares
legit. Constantius herculij Maximiani priuignam Theodoram accepit
vxorem, ex qua 6 filios fratres Constantini suscepit, Galerius vero
filiam Diocletiani duxit Valeriam, & sic ambo vxores quas habuerant
reputiare compulsi sunt. Carausius Britannia sibi per 7 annos fortissi-
me vindicata, ac retenta, tandem fraude Allecti socij sui interfectus
est. Allectus postea erectam Carausio insulam per triennium tenuit,
quicun Asclepiodorus præfectus prætorio oppressit Britanniam; post
10 annos

10 annos recepit. Constantius vero Cæsar in Galliam primo prælio ab Alemanis profligato exercitu suo , vix ipse subreptus est , secundo autem secuta est satis secunda victoria. Nam paucis horis iuxta Lingonas 60 milia Alemannorum cæsa referuntur. At Maximianus , Quinquegentianos in Africa perdomuit. Porro autem Diocletianus Achilleum obsecum per 8 menses apud Alexandriam cœpit & int̄fecit , sed immoderata vſus victoria, Alexandriam direptioni dedit , Ægyptum totam proscriptionibus cœdibusq; fœdauit. Præterea Galerius Maximianus ~~com~~ 2 iam prælijs aduersus Narseum conflixisset , tertio inter Gallicum & Caras congressus & victus , amissis copijs ad Diocletianum refugit , à quo arrogantissime receptus est , ita ut p̄ aliquot milia paluum , purpuratus ante vehiculum eius cucurisse referatur. Dehinc multas vndiq; copias contrahens , raptim in hostem reuersus , Narseum vicit , & extintis Persarum copijs , ipsoq; Narseo in fugam acto , castra eius inuasit & immensam vim gazæ persicæ diripuit , captiuos quam plurimos Persarum nobilium abduxit. Reuersus in Mesopotamiam à Diocletiano plurimo honore receptus est , postea per eosdem duces Sarmatæ & Basternæ gentes deuictæ sunt. Interea Diocletianus in oriente , Maximianus Herculijs in occidente vastari ecclesiæ , affligi interficiq; Christianos , decimo post Neronem loco præceperunt , quæ persecutio omnibus fere anteactis diuturnior immaniorque fuit : nam per 10 annos incendijs ecclesiæ , proscriptionibus innocuum , cœdibus martyrum incessanter acta est. In tantam namq; superbiā Diocletianus mentem extulerat , vt se tanquam Deum faceret adorari , primusq; gemmas vestibus calciamentisq; iuberet inseri , cum ante eum omnes imperatores in modum iudicum salutarentur & chlamydem purpuream , à priuato habitu plus haberent. Nefarijs itaque edictis vbiq; propositis iubentur diuinæ scripturæ comburi , Ecclesiæ vbiq; ad solum dirui , & Ecclesiæ principes trucidari. In diebus Paschæ subuersæ sunt Ecclesiæ , non sexus , non conditio , non ætas excipitur , sed quisquis sacrificare renueret , exquisitis supplicijs necabatur. Flagris alij diserpebantur , alij vngulis fodiebantur , alij ignitis laniis vrebantur. In vrbe Roma Caio martyrium passo Marcellinus in pontificatum succedit an. 7. Huius tempore tanta vis persecutionis effebuit vt intra 30 dies , 17 milia hominum promiscui sexus , per diuersas prouincias martyrio coronarentur. De qua te & ipse Marcellinus ad sacrificium ductus est vt thurificaret quod & fecit , & post paucos dies pœnitentia ductus , à Diocletiano pro fide Christi cum Claudio & Cirino & Antonio capite truncatus est , A quo die cessavit Episcopatus an. 7. mens. 6. Diocletiana persecutione immaniter sauentे. His diebus apud Ægæam vrbe passi sunt Cosmas & Damianus inlyti martyres , carne spirituque germani , uno partu editi , uno die martyrij gloria decorati. Hi primo à præside tenti & torti sunt , post in mare demersi sed cælitus eruti , post injecti ignibus sed illæsi , post lapidati sagittatiq; sed prorsus intacti , lapidibus & sagittis in ipsos qui iecerant vi

Ann. sal.
300.Euseb. lib. 8
cap. 1.2

3.

Ex lib. roms
Pontif.Insigne ss.
Cosmæ
Damiani
martyriums

CHRONOLOGIA

diuina retortis, ad ultimum cæsi, capite triumpharunt. Sed & infinitæ multitudines, per omne rom. imperium, diuersis pro Christo punitæ sunt generibus tormentorum. Apud Phrigiam, vrbis quadam Christianorum ciuium, cum omnes simul fidem Christi inconcussæ tenerent, iussa est à militibus circundari, & iniecto igne cum omni pariter populo concremari. In Britannia quoque fere deleta est christianitas, quæ à tempore Eleutheri papæ & Lucij eiusdem insulæ regis illic floruerat. Romanæ Ecclesiæ post septennem episcopatus cessationem, Marcellus præsidet an. 6. Ierosolymæ post Zaddam Termon, Antiochiae post Cyrillum Traianus, Alexandriæ post Thernam Petrus ordinatur episcopus. Factus est terræmotus circa hoc tempus in Syria, ex quo apud Tyrum & Sydonem passim labentibus tectis, multa milia hominum prostrata sunt. Diocletianus deniq; ab inuito Maximiano exegit ut simul purpuram imperiumq; deponerent, ac iunioribus in rem publicam substitutis, ipsis in priuato otio consenserent. Itaque sub una die Diocletianus apud Nicomediam, Maximianus apud Mediolanum potestatem imperij, simulq; cultum deposuerunt. Post quos Galerius Maximianus & Constantius Augusti, in duas procurationes orientis scilicet & occidentis, primi romanorum imperium diuiserunt. Et Galerius Illyricum, Asiam & orientem. Constantius Italiam, Africam, hispaniam & Gallias obtinuit. Veruntamen Constantius viæ tranquillissimus, Gallia tantum hispanique contentus, Galerio ceteris partibus cessit. Porro Galerius duos post se Cæsares legit, Maximinum, quem in oriente constituit, & Seuerum cui permisit Italiam, ipse in Illyrico constitutus. hic persecutionem à Diocletiano & Maximiano missam atrocioribus edictis accumulauit, & cum esset nimia deditus superstitioni, iusfit per orientem vetusta delubra reparari, tantaq; impietate Christianos cepit persequi, vt omnes qui eum præcesserant Christiani nominis persecutores, magnitudine scelerum anteiret. Sanctorum quippe membris singulis, specialia gestiebat inferre supplicia. Sub huius persecutionis impetu passus est apud Alexandria, Petrus eiusdem vrbis episcopus, vir inclitus, & maximis virtutibus adornatus. huic siquidem Petro dum teneretur in vinculis, apparuit pius dominus Iesus in specie pueri, cum ingenti lumine: colobio candidissimo cooperitus, quod à summo vsq; deorsum scissum erat, quodq; ambabus manibus ad pectus suum constringerat. Quem vir beatus vt vidit ipsum esse Dñm intellexit, & ait Domine, quis scidit hanc vestem tuam? Cui Dominus: Quotidie inde es tectus, & nescis quomodo sit scissa. Hoc mihi fecit Arrius, qui separauit à me populum hereditatis meæ comparatum sanguine meo. Vide ergo ne ei amplius communices, sed cum presbyteris tuis Achilla & Alexandro, qui tibi in tua sede successuri sunt, eum excommunicatum habe, hæc B. Petrus postea narravit duobus præfatis presbyteris, & sicut ab ipso prædicta sunt, ita postmodum contigerunt. Nam & Petru martyri Achyllas & Achillæ, Alexander in sacerdotium successit, & Arrius pro sua perfidia apud Constantinopolim postea visceribus

Euseb. in
Chron.

Oros. lib. 7.
cap. 25.

Ex actis
martyrj
qua legun-
tur apud
sur. tom. 6.
die 25. Nou

disruptis interijs. Passus est etiam hac persecutione Pamphilus Cæfariensis presbyter, inter præcipuos tam moribus, quam doctrina præcipuis, qui tantam in Bibliotheca sua librorum copiam adunauit, ut cunctos qui eum in hoc labore præcesserant, superarit. Siquidem in Bibliotheca sua, prope 30 librorum milia dicitur habuisse. Huius vitam describit Eusebius Cæfariensis episcopus, qui & Eusebius Pamphili datus est, qui etiam eiusdem Pamphili in omni studio & virtute & sacræ Bibliothecæ diligentissima peruestigatione ita æmulator extitit ut alter Pamphilus crederetur. Præterea passi sunt sub persecutione prædicta; Lucianus Antiochenus presbyter, in scripturis disertissimus diuinis & Quirinus Sciscianus episcopus, qui manuali mola ad collum ligata, è ponte præcipitatus in flumen, diutissime supernatauit, & cum spectantibus collocutus, ne sui terrorentur exemplo, vix orans ut mergeretur obtinuit. Hæc quidem in oriente Galerius, Verum Constantius in occidente, multa clementia erga homines, erga Deum vero, religione magna vtebatur. Qui tandem Eboraci in Britannia diem obiit, & Constantimum filium ex concubina Helena procreatuum, imperatorem Galliarum reliquit. Arnobius Rhetor in Africa clarus habetur. Qui cum in ciuitate Siccæ ad declamandum iuuenes erudiret, & adhuc ethnicus ad credulitatem somnijs compelleretur, neq; ab episcopis impetraret fidem quam semper impugnauerat, elucubravit aduerlus pristinam religionem luculentissimos libros & tandem velut quibusdam obsidibus pietatis feedus impetravit.

Euseb. in
Chron.

D. Hieron.
in Chron.
addito ad
Euseb.

309.	Constantinus	325.
310. Eusebius an. 2.	Augustus ann.	326.
311. mens. 2.	30. mens. 10.	327.
312. Melchiades an.		328.
313. 3. mens. 7. d. 8.		329.
314.		330.
315.		331.
316. Silvester an. 23		332.
317. mens. 10. d. 11.		333.
318.		334.
319.		335.
320.		336.
321.		337.
322.		338.
323.		339.
324.		

Constantinus igitur 34 ab Augusto, in Britannia gubernacula imperij à Constantio patre suscepit, quæ 30 annis mens. 10 felicissime tenuit qui statim ut imperator creatus est, mira quadam Dei gratia ciuibus charus, exercitu acceptus, viris fortibus imitandus, facinorosis

CHRONOLOGIA

verò & ignauis terribilis fuit. In vrbe roma post Marcellum papam Eusebius pótificatum tenuit an. 2. Postquem Melchiades substitutus est an. 3. Hic constituit vt nulla ratione die Dominicō , aut quinta feria ieiuniū quis de fidelibus ageret , quia eos dies pagani quasi sacrum ieiunium celebrabant. Post hunc Silvester præfuit an. 24, cuius tempore maxime est delera gentilitas , & Christianitas dilatata. Vsq; ad hunc Siluestrum quotquot romanæ præfuerunt ecclesiæ , martyres afferuntur fuisse. Ierosolymæ post Hermonem , Macarius. Antiochiae post Dorotheum Tirannus. Alexandriæ post Petrum Achyllas ordinatur episcopus. Imperante in Gallijs Constantino , & imperij conforde Licinio : Romæ Maxentius Maximiani Herculij filius , à prætorianis militibus imperator creatur , aduersus quem Galerius Augustus Seuerum Cæsarem cum exercitu mitit. Sed Seuerus dum Romam obsidet , à suis deseritur , fugiensq; Rauennæ occiditur. Porro Maximianus Maxentium filium suum deponere nifus imperio , sed repulsus transit ad generum suum Constantinum , vt ipsum quoq; dolis imperio deturbaret: Veruatamen per filiam detectus Massiliæ fugiens occiditur. Interea Galerius cum multis Christianorum cœtibus exhausisset prouincias , alias proscribens , alias inauditis tormentis afficiens , morbo supra modum horrendo correptus est , ita vt ei peccus introrsus putreficeret , dissoluerentur vitalia , per os etiam vermes eructaret. Sed cum medicos , iam eius ultra fœtorem non ferentes , crebro iuberet occidi , quia nihil conferrent remedij : à quodam medico ei responsum est , non hunc humanum esse morbum , sed diuinam vindictam ob sua scelera irrogatam. Quibus commotus imperator edictis late missis imperat proscriptis sua restitui , & à Christianorum persecutione cessari. Ipse autem cruciatus non sustinens miserabiliter interiit. Interim Maxentius in vrbe Roma , plus se tyrannum exhibens quam Augustum , in tanto impunitatis cœno verfabatur , vt per vicia cuncta diffueret , nullumq; genus flagitij præteriret. Deinde inter Constantinum & Maxentium bellum exoritur. Cum itaque Constantinus de bello imminentí sollicitus , multa secum peruo-
Ex lib. rom.
Pontif.
prof. lib. 7.
cap. 28. ↗
Euseb. hist.
lib. 8. ca. 18.
Idem lib. 9.
cap. 9.
lueret , vidit per soporem in cælo signum crucis rutilans , angelosq; dicentes. Constantine in hoc vince. Tum vero euigilans , de victoria spem concipit , & signum quod widerat tam in fronte sua , quam in militari bus vexillis depingit. His itaq; religionis armis instructus , aduersus hostem prægreditur , & ecce Maxentius agit in occursum & cum exercitu pertis Romæ proruens , præcurrat armatus. Cumq; vtrinque acriter pugnaretur , & non tam armis quam virtute crucis Constantino vitoria cederet , Maxentius exterritus ad vrbe refugit , & pontem quem super fluvium naüigis dolose sterni iusserat incautus ascendit. Cumq; festinaret , lapsu equi in præceps agitur & in profundum demergitur , quo demerso bellum dirimitur , & Constantinus triumphat. Cumq; triumphanti sibi ob honorem imagines senatus erigeret , vexillum Crucis Dominicae in dextera sua iubet depingi , & subter ascribi. Hoc est signum invincibile Dei viui. His ita gestis Maximianus quem

Galerius Cæsarem legerat, aduersus collegam Constantini Licinium bellum parat, contra quem Licinius congreditur, & deuincit. Cumq; ferro Licinij, Maximini exercitus cecidisset, pars quæ superfuerat imperatorem suum deserit, & Licinio victori se subdit. Maximinus fugit, iterumq; instaurat exercitum, vt rursus ineat cum hoste conflictum, sed statim maxima ægritudine corripitur, & interno dolore viscerum vheimerter torquetur ita vt morbo, lumina amitteret, & miserabiliter interiret. Diocletianus autem haud procul à Salonis in villa sua palatio moritur, & solus omnium priuatus inter Deos refertur. Crispus & Constantinus filii Constantini, & Licinius adolescens Licinij Augusti filius, Constantini ex sorore nepos, Cæsares appellantur, quorum Crispum.

Euseb. in
Chron. an.
319.

Lactantius latinis literis eruditus: vir omnium in suo tempore eruditissimus, sed adeo in hac vita pauper, vt plerumq; etiam necessarijs indigerit. Post hæc Licinius sororis Constantini coniux, repentina rabies fuscatus, oannes Christianos de palatio suo eiecit multosq; sanctorum vel incarcerat vel occidit, mox bellum inter ipsum & Constantinum efferbuit. Sed Constantinus, Licinium in Pannonia primum vicit, Deinde apud Cibalas oppresxit. Vniuersa græcia potitus, Licinium crebris bellis terra mariq; assurgentem & repressum, tandem iussit occidi. Sic itaq; omnibus ministris nefariae persecutionis extintis, ad Constanti- num monarchia deuenit. Nec mirum si semper vinceret, qui non tam armis, quam signo crucis innitens consideret. Siquidem hoc signum bellicum illi semper inter alia pretiosius erat, quod semper se faciebat precedere, & ante ordines vniuersos proponi, & à militibus adorari. Vnde & decus imperij romani in signum crucis mutatum est, vt frequenti visione atque cura desuescerent à priore more subiecti, & eum solum arbitrarentur Deum, quem coleret imperator. Constantinum vero à B Siluestro papa baptizatum, eiusdem pontificis actus declarant, vnde plurimum admiramus quid sit, quod tripartita historia asserit, cum distulisse baptismi gratiam, eo quod intenderit in extremo, in ipso flumine iordanis baptizari, quodque rursum dicit. Hunc piissimum principem in Nicomedia ciuitate, ultimo vitae sua anno suscepisse baptismum. Postquam igitur omni Tyrannorum discussa caligine piissimus imperator, monarchiam orbis adeptus est, christiana fidei augmenta dedit, gratias deo referens, non sibi arrogans, quod eum Deus habere ministrum consilij sui dignatus sit, quatinus per eum à Britanno mari, vsque ad orientem, christiana religio augeretur, Denique incredibile est memoratu, quam breui eius studio S. creuerit ecclæsia. Publico siquidem edicto statuit, paganorum templa claudi facticia prohiberi, per diuersa loca ecclesiæ construi, earumq; in construendo expensas ex imperiali fisco largissime ministrari, ex terra sibi subdita & ex unaquaque ciuitate, detrahens publico certum vestigal ecclesijs provincialibus cleroque distribuit, & imperpetuum hoc manere fanciuit. Sed & per totum rom. imperium priuilegia singulis ciuitatibus dedit, vt omnis populus christianus, sub Episcoporum ordinis

Oros. lib. 7.
cap. 28.

Hist. trip.
lib. 3. ca. 12.

Lib. 1. eis.
hist. cap. 5

CHRONOLOGIA

tione libere Domino deseruiret. Signo crucis signari, tam nummum, quam arma, milites fecit. Die Dominico sanctius à iudicij vacandum. Supplicium etiam crucis, quod prius apud Romanos erat in usu lege prohibuit. Antiochia post Tirannum Vitalis, Alexandria post Achil-

latini Alexander sanctitate praelatus ordinatur episcopus. Huius presbyter Arrius extitit, qui à veritate fidei catholicae devians, exitiale plurimis dogma constituit. Qui simul ut primum Alexandriæ vel notus, vel notatus inter confusos vulgo sectatores insectatoresque factus est, ab eodem Alexandro ecclesia pulsus est. Cumque homines quos in errorem seduxerat, etiam in seditionem excitaret, apud Nicæam urbem Bithyniæ conuentus 318 episcoporum iuslū ipsius Constantini factus est, per quos Arrianum dogma exitiale, & miserum esse, evidentissime deprehensum, & omnibus compositione deiectum est, multaque ibidem alia fuere salubriter instituta. Hic concilio B. Nicolaus Myrræorum episcopus interfuisse asseritur, sicut in verioribus Græcorum historijs reperitur. Repellenda est proinde scriptura quæ dicit, quod usque ad Iustiniani tempora perduravit, cum vita ipsius historia ipsum Constantini tempore comprobet claruisse, & secundum Chronicorum fidem certum sit quod 200 ferè annis Iustinianum, Constantinus præcesserit.

S. Agræcii Ar-
civesepso. Fertur quoque S. Agræcius Senonensis Archiepiscopus prædicto af-
fuisse concilio, quem in pontificali sede post beatos Sauinianum Po-
tentianumque martyres, feruntur isti per ordinem præcessisse quorum
nomina infra subjecimus. Leontius, Seuerinus, Audatus, Eraclius,
Lunarius, Simplicius, S. Vrscinus, Theodorus, Siclinus, S. Ambro-
sius. Post S. vero Agræcium isti pontificalem sedem sortiti sunt Eraclius,
Paulus, Leo, quorum idcirco tempora non digessimus quia ad manum
habere nequiuimus. Fuit autem ut dicitur Synodus nicæna anno impe-
rij Constantini zo celebrata. Porro vicennalia Constantini Nicome-
dia facta, & sequenti anno Romæ sunt edita. Huc usque chronica sua
perduxit Eusebius Pamphili martyris contubernalis, qui ut ait B. Hiero-
nymus in scripturis diuinis studiosissimus, & bibliothecæ diuinæ
cum Pamphilo martyre diligentissimus peruestigator, edidit infinita
volumina. De quo alibi idem Hieronymus, Eusebius inquit Cæsariensis
clavis scripturarum, custosque noui testamenti multis maior in conscrip-
tione esse à Græcis commendatur. Ab hinc B. Hieronymus sui tempo-
ris digessit historiam. Per idem tempus Helena Constantini mater fœ-
minæ incomparabili fide diuinitus admonita, Ierosolymam adit, & lo-
co sibi cœlitus ostendo, Crucem Domini & clavos dominicos reperit,
& omnibus rite dispositis, partem preciosi ligni, desiderabile munus,
filio detulit: partemque thecis argenteis conditam dereliquit, templo
ibidem mirifice regia ambitione constructo. Sed hic insolubilis exori-
tur controversia, cum legatur in gestis pontificum, quod sub Eusebio

Ruff. Hist. Eccl. lib.
io. cap. 7. & 8. papæ Crux Domini sit invenuta: Sed nec satis mirari possumus quomo-
do illa apocrypha scriptura, in qua plenius describitur huius inuentio-
nis fictiæ historia, ad legendum sit in ecclesiam introducta. Nam nul-

Ex lib. rom
Pontif.

latenus stare potest si temporum series disciriatur & veritas inquiratur. Ibi enim traditur quod Constantinus an. 6 regni sui , dimicaturus contra barbaros super Danubium , tunc ei signum crucis cœlitus sit ostensum : cum teste Eusebio temporum descriptore verissimo , hac visione tunc sit læticatus , cum circa pontem Miliuum esset cum Maxentio conflicturus. Afferit quoq; idem Eusebius se ab ipso Constantino audisse referente , quod circa meridiem , declinante iam sole viderit crucis signum ex lumine factum , & scripturam consignatam ei dicentem , In hoc vince. Dumq; cogitaret quid esset , nox superuenit & dormienti Christus apparuit cum signo quod viderat in cœlo , iussitq; ut signum hoc depingeret , quo semper de hostibus triumpharet. Consideremus nunc , & singula refellamus. Refertur ibi quod Ierusalem deserta tunc esset , cum innumeræ testentur historiæ quod eam Ælius Adrianus extruxerit & ex suo nomine , Æliam nuncuparit. Refertur ibi quod 3 milia Iudæorum , tunc illic inuenta sunt : cum à prædicti imperatoris tempore , vsq; in præfens , prorsus Iudæi à Iudea finibus sint exclusi. Proinde Episcopis & circuncisione cessantibus , illic constitui ex tunc Episcopi cœperunt ex gentibus. Porro refertur ibi Constantimum ab Eusebio papa suscepisse baptismum , cum in hoc reclament actus B Siluestri , qui & si videantur apocryphi , tripartitam relegamus historiam , in qua nobis aliud innuitur de baptismate Constantini. Quod autem Constantimum , nequaquam baptizauerit Eusebius , facile conuincitur si tempus pensetur. Siquidem Eusebio præfulante , & post ipsum aliquanto tempore persecutionis adhuc rabies grassabatur. Vnde & Siluester , secundus post Eusebium pontifex , montem Soractem petijt , vt lateret , eo quod adhuc persecutio defauiret. Sub Siluestro autem innumeris attestantibus historijs , initiatus est Constantinus fidei christianæ mysterijs , & detumescente turbine persequentium , recepit Ecclesia pacem , pariter & prouectum. Deniq; refert illa pseudoscriptura quod Quiriacus Ierosolymorum præfuerit ecclesia Constantino regnante , cum in Catalogo patriarcharum qui Ierosolynis præfuerunt , nomen eius nullatenus reperiatur ascriptum , præsertim cum lumine clarius constet , Macarium sub Constantino Ierosolymorum fuisse Episcopum , qui & Nicæno concilio affuit , & inter cæteros confessores mirabili sanctitate præfulsit. Sub quo & regina Helena Ierosolymam venit , inuenitq; Crucem Dominicam. De isto vero Quiriaco nusquam fit mentio , vt pote qui non fuerit , sed fuisse confictus sit , aut si fuit plane tempora ista non habuit. Absurdum vero est credere cæteris Ierosolymæ patriarchis in ordine digestis , istum fuisse Quiriacum aut obliuione aut negligentia prætermissum. Confutandum est igitur , quod sic & auctoritas refellit & ratio : arbitrandumque est figuratum esse falsitatem , cum ibi nullum eluceat vestigium veritatis. Quod si quis alterat hoc ideo esse tenendum , quia recitari in ecclesia ex longa consuetudine sit inductum , sciat , quia vbi ratio repugnat usui , necesse est usum cedere rationi. Sed de his hactenus , nunc intermissum ordinem

Euseb. in vi
ta Confat.
lib. 1. ca. 23.

Auctor
Chronici
histo. inue.
Dominice
Crucis dis-
cutit.

CHRONOLOGIA

- Ruff. lib. 10 cap. 8. repetamus, Beata igitur Helena Cruce Dominica, cum clavis intenta, quibus Dominicum corpus fuerat affixum, cum parte ligni salutaris clavos ipsos portar ad filium, ex quibus ille frenos composuit quibus vteretur ad bellum, & ex alijs galeam, nihilominus belli usibus aptam fertur armasse. Postea idem princeps fretus pietate, Sarmatas, Gothos, aliasq; barbaras nationes nisi qui vel amicitijs & deditione sui praeuerant, in solo proprio armis edomuit. Etenim quanto se religiosius, & humilius Deo subiecerat, tanto amplius ei Deus vniuersa subdebat.
- Athan. in Vita An^ton. Floruit hoc tempore S Antonius monachorum regula, Anachoretatum forma, exemplar virtutis, speculum sanctitatis. Ad hunc Constantinus literas suppliciter misit, ut pro se, ac liberis suis domino suppliaret. Donatus haereticus agnoscitur, a quo per Africam Donatiste.
- D. Hiero. in Chron. Antiochiae post Vitalem Philogonus ordinatur episcopus, cui succedit Paulinus, post quem Eustachius. Quo in exilium truso, ob fideli testimonium, Arriani Ecclesiam occuparunt, Quorum idcirco non digestimus tempora quia non eos iudicauimus Christi episcopos sed potius inimicos. Alexandriæ post Alexandrum Athanasius vir mirabilis & æterna memoria dignus, pontificatum suscepit. Quantas hic persecutions pro fide catholica sustinere meruerit, tripartita historia, & liber vitae ipsius, quamuis non ad plenum, tamen ex parte commemorant. Hic pro integritate Catholicæ fidei ostendenda, *Quicunq; vult. &c.* composuit. In Antiochensi Ecclesia post Valerium, Valerianus successit. Hic vir mira simplicitatis & sanctitatis extitit qui cum a progenitoribus S Amatoris ad eius fuisse nuptias venire rogatus, ut utroque benediceret, Dei nutu arrepto sacramentorum libello, pro benedictione coniugali leuiticam eis imposuit. Hic etiam cum ceteris coepiscopis Senonensi, Carnotensi, Trecensi, Meldensi, & Parisiensi, S Euurtium Aurelianorum ordinavit Episcopum. Porro S Euurtius romana Ecclesia subdiaconus tunc Aurelianis forte deuenerat in peregrino habitu constitutus, ubi tunc conuenerant quamplures Episcopi ciuitati pontificem electuri. Cumq; triduano ieunio celebrato, omnes orationi incumbenter, sanctusq; Euurtius iuxta ecclesiæ ianuas staret, ecce columba per fenestram aduolat Ecclesiæ & supra caput eius visa est insedisse. Mox cum omnium fauore eligitur, & in pontificem sublimatur. Hic cum quadam die mysteria sacra conficeret, super eum apparuit manus, sicut nix candida tertio benedicens oblata. Romæ Constantinus extruxit Domino Saluatori, & S Ioanni baptista ecclesiæ intra Lateranense palatium, quam voluit esse caput & verticem omnium ecclesiarum, in qua etiam baptisterium consecravit quod est ex lapide porphyretico, & exornauit illud intus argento purissimo, & posuit in medio eius columnam porphyreticam, quæ gerebat phialam auream, ubi ardebat die ac nocte balsamum probatissimum. Fecit & basilicam B Petro apostolo in templo Apollinis, cuius loculum cum corpore ære, & cupro omni ex parte conclusis pedibus grosso. Fecit & Basilicam B Paulo apostolo, cuius corpus ita reclusit sicut B Petri. Fecit &
- s. Valeria-
nus 4. An-
tiss. Episco.
p. Ex libell. de
munif. Cō-
stantini.
- S. Euurtius
factus Au-
relian. Epis.

fecit & basilicam in palatio Sessoriano vbi de ligno S. Crucis posuit, & in auro & gemmis conclusit, quam nominauit Ierusalem. fecit & basilicam S. martyris Agnetis, rogatu filia sua. fecit etiam basilicam B Laurentio martyri via Tiburtina. Aedificauit præterea Bizantium maritimam ciuitatem, diuersisq; fabricis adornauit, & duas inibi construxit Ecclesias, quarum vnam Irenem appellauit, alteram apostolorum titulo dedicauit. Omnes quoque pene nobiles romanorum Consulares viros, & ordinem Senatorum, cum vxoribus & liberis eō transtulit, & ex suo nomine Constantinopolim vocauit, & in tantum prouexit, vt sola Roma tot seculis miserijsque prouectæ, forma & potentia mérito possit æquari. Priulegium vero romanae sedis SS. Apostolis Petro & Paulo, & S. Syluestro eiusq; sequacibus in perpetuum reliquit. Sancuit etiam & instituit testamento, vt omnia quæ ad ecclesiasticum ordinem pertinet, romani pontificis iudicio dispositionem accipiant. Imperialem vero sedem apud Constantinopolim statuit, dignitate tamen Romani, non Constantinopolitani imperatores appellati sunt qui post eum imperium tenuerunt. Vnde & Constantinopolis dicta est altera Roma, & circa eam regio, Romania. Præterea cum consilio Augusti S. Syluester post Nicænum concilium, aliud quoque in vrbe roma concilium 277 episcoporum celebrauit, in quo Arium & Fotinum, Sabelliumque damnauit. Hic constituit ab episcopo chrisima confici, & vt baptizatum consignet, & vt liniat presbyter chrismate leuatum de aqua. Et vt nullus laicus crimen clericu audeat inferre. Et vt Diaconi Dalmaticis in ecclesia vterentur. Et vt nullus clericus propter causam quamlibet, in Curiam intret, nec ante iudicem causam dicere nisi in ecclesia, & sacrificium altaris non in serico neque in panno tincto celebrari nisi tantum in lineo, sicut Corpus Domini nostri Iesu Christi in sindone linea & munda sepultum est. Iuuencus Presbyter natione Hispanus Euangelia heroicis versibus explicat. Nazarius rhetor insignis habetur qui filiam habuit quæ etiam patri in eloquentia coæquata est. Pestilenta & fame innumerabilis multitudo in Syria Ciliciaque perijt. Romæ post Siluestrum Marcus pontifex subrogatur annis 2. Hic constituit vt episcopus Ostiæ qui consecrat episcopum vrbis Romæ pallio vteretur. Constantinus donec vixit, habitum regium gemmis, & caput suum perpetuo diademate exornauit, Nutriuit semper bonas artes sed præcipue studia literarū, nunc legens, nunc scribens aut meditans, Tricennialibus suis Dalmatium Cæsarem legit. Sciendum est autem quod Constantinus duos fratres habuerit, non quidem ex eadem matre, sed ex eodem patre quorum vñus Dalmatius, alter Constantius vocabatur: & Dalmatius quidem sui nominis habuit filiuin, quem diximus in tricennialibus Constantini Cæsarem constitutum. Constantius vero duos habuit filios, Gallum scilicet & Iulianum, quorum Gallus modico tempore sub Constantio Augusto Cæsar factus, sed ab ipso peremptus fuit. Iulianus vero imperium postea solus obtinuit. Constantinus cum bello pararet in Persas in villa publica iuxta Nicomediam, dispositam

*Ex lib. pon-
tif. Damasi
Pape in
sylvest.*

CHRONOLOGIA

bene re publicam filiis tradens, diem obiit anno ætatis 66. Post quem
eius liberi Constantinus, Constantius & Con stans ex Cæsaribus apel-
lantur Augusti

340. Marcus an. 2.	Constantinus cū	354.
341. mens. 8. d. 20.	Constantio et	355. Liberius an. 10.
342.	Constance fra-	356. mens. 7.
343. Julius ann. II.	tribus suis ann.	357.
344. mens. 2. d. 7.	24.	358.
345.		359.
346.		360.
347.		361.
348.		362.
349.		363.
350.		364.
351.		365. Felix an. I.
352.		366. Iterum Libe-
353.		rius an..
		7. Iulianus ann. I.
		mens. 8
		Ioustinianus mēf.
		7.

orof. lib. 7.
cap. 29.

Constantius cum Constantino & Con stance fratribus suis adeptus imperium imperat an. 24. Fuit inter successores Constantini & Dalmatius Cæsar fratrii filius, sed continuo factione Constantij patruelis & tumultu militari occiditur. Imperavit autem Antiochia Con stans, Romæ Constantius, Constantinopoli Constantinus. Constantius autem in regno confirmatus magis Arrianis quam orthodoxis fauere coepit: factus est enim Arrio cæterisq; eius discipulis promptus aditus & facilis via. Suadetur Constantio ut quosdam in Deo gradus credat, & qui per ianuam ab errore idolatriæ fuerat egressus, rursus in sinum eius dum in Deo deos querit tanquam per pseudothyrum inducitur. Peruerso igitur zelo potestas armatur illusa, & sub nomine pietatis, vis persecutio nis agitatur. Tanta denique rabies Arrianorum & cæterarum hæresum hoc tempore effebuit ut in multis ciuitatibus episcopi & diuersi ordi narentur. Antiochia enim Alexandria, & Constantinopolis multo tempore, binis siue trinis præfulibus diuidebantur in fœmetis, & interdum miserabili contentione dissentiebant, cædesq; plurimas catholicis ingerebant. Celebrata sunt hoc tempore plura concilia propter Arrij infidelitatem nequissimam, cuius complices multarum vrbi um præfules, dolo inimici decepti sunt, errantes & in errorem mittentes. Siquidem & imperij Constantij anno actum est Antiochiæ episcopo rum 70 concilium, vbi Nicæna fides confirmata est. Item in Syrmio fuit Concilium vbi Fotini dogma, & Sabellij Libyensis & Pauli Samo sateni damnatum est, & reæta fides exposita sub præsentia Constantij. Hoc tempore multæ orientis vrbes terræmotu horribili conciderunt. Constantinus dum Constantem fratrem bello insecatatur incauta petulantia periculo se se offerens, à ducibus eius iuxta Aquileiam occisus

est. Romæ post Marcum Iulius II. annis sedit. Hic constituit ut nullus clericus causam quamlibet in publico ageret nisi in ecclesia. Floruit hoc tempore Hilarius Pictavensis episcopus, qui nimia profunditate subtilis, & cautissimus disputator, altas scripturarum diuinarum abyssos in medium reuerenter adduxit, thesaurus scientiæ, lux doctrinæ, cuius dicta qui legerit non credit dicere sed tonare. Floruit & Eusebius natione Sard^o & exlectore romanæ vrbis Vercellensis episcopus. Maximus quoque Treuerensis à quo Athanasius Alexandrinus, cum à Constantio quereretur ad poenam honorifice suscepimus est. Hi omnes & doctrina præcipui, & sanctitate præclarí, velut luminaria quædam ecclesiæ immobilesque columnæ, magnam fidelibus constantiam verbo fidei, atq; miraculis, in tanta persecutione præbuerunt. Erat enim ecclesiæ facies tunc deformis, cum hinc premerentur catholici, hinc inualescerent Arriani. His diebus Sapor rex Persarum Mesopotamia vastata, duobus ferme mensibus, Nisibin romanis subiectam obsecedit, in qua tunc erat pontifex vir sanctissimus nomine Iacobus, cuius meritis vrbs illa fugatis hostibus, diuinitus est liberata hoc modo. Rex siquidem præfatus, ingenio fecit aquas continere mygdonij fluuij qui per mediam vrbum præterfluebat, fecit hoc in superiori parte, spem habens ut impetus retenti fluuij postea irruendo, muros ciuitatis euertet quod ita accidit. Dilapsis igitur violentia irruentis fluuij muris, illo die non sunt hostes vrbum ingressi propter inundantiam aquæ, quæ cuncta repleuerat, operiebanturq; ut diluculo vniuersa pro suo libitu diriperent. Mirum dictu factu mane, muri ciuitatis vndiq; erexit & integrari, diuina virtute reperti sunt Quædam etiam fulgens insolita claritate persona, supra murum ab hostibus visa est, ita ut rex Persarum putaret imperatorem hunc esse, qui diadema et purpura tam mirabiliter resplendebat. Minabatur etiam rex suis qui illi asseruerant ibi imperatorem non fuisse. Sagittam igitur contra illum dirigere impetravit vere insanus qui incorporeum, corporali se iaculo transfodere posse arbitrabatur. Intellexit demum rex cœlestem hanc esse personam: & ait, Deum bella gerere pro romanis. Videntes hoc ciues, S. pontificem exorabant, ut hostibus mala imprecaretur. Ille vero oratione ad Deum fusa, innumerabiles cinyphes in hostes inferri obtinuit, quarum aculeis constricti in fugam omnes conuersi sunt. Sic quoque liberauit Deus à paganis vrbum meritis electi antistitis sui. Fertur etiam hic beatus vir non solum virtutum excellentia, sed etiam speciali claruisse doctrina, & plurima conscripsisse. Neocæsaria in ponto subuersa est, excepta Ecclesia & episcopis cæterisque qui ibidem reperti sunt. Dirachium terræmotu corruit. Perloca etiam alia facti sunt terræmotus multi & magni, quibus multi populi perierunt Sed & Roma 3 diebus ac noctibus nutauit, & pericula populo minabatur: plurimæq; campaniæ vrbes vexatae sunt. Eusebius episcopus Emesenus Arrianæ signifer factionis, multa & varia describit. Solis facta defectio. Constan^o aduersus Persas & Saporem, qui Mesopotamiam vastauerat, & prælij^s suprad.
N i j

Lib. 5. Hier. Trip. cap. 4.

D. Hieron. in Chron.

ores. loca suprad.

CHRONOLOGIA

parum prospere decertauit. Nouissime seditione atque intemperantia militum, nocte adoriri pugnam coactus, patratam pene victoriam insuper victus amisit. Post cum se intolerandis vitijs dedisset, ac pena prouincialium, fauorem militum compararet, Magnentij dolis in oppido, cui Helena nomen est in proximo Hispaniae interfectus est. Magnentius enim apud Augustodunum arripuit imperium, quod continuo per Galliam, Africam Italiamq; porrexit. In Illyrico autem Veteraniōnem ætate grandænum, imperatorem sibi milites creauerunt, virum natura simplicem, cunctisq; iucundum, sed qui ne prima quidem vnquam elementa literarum didicisset. Itaq; cum primas literas, literarumq; syllabas imperator senex interdum intentus meditaretur, à Constantio deponere iussus imperium, abiiciens cum literis purpuras, palatum simul scholamque dimisit. Nepotianus deinde Romæ Cōstantini sororis filius, inuadit imperium, qui deinde cum improbus esset, à Magnentianis ducibus oppressus est, caputque eius pilo per urbem circumlatum. Sequitur bellum illud horribile inter Constantium Magnentiumque, apud Mursam urbem gestum, in quo multa Romanorum virium profligatio etiam in posterum nocuit, Magnentius tamen victus aufugit, ac non multo post apud Lugdunum propria se manu interfecit. Decentius quoque frater eius, quem Cæsarem Gallis præfecerat, apud Senonas laqueo vitam finiuit. Continuo Constantius Gallum patru filium Cæsarem elegit: quem rursus crudeliter ac tyrannice agentem, paulo postquam crearat occidit. Romæ post Iulium Liberius pontificatum tenuit an. 10. Hic pro fide catholica à Constantio in exilium detrusus est, quo facto omnes clerci iurauerunt, ut nullum alium susciperent. Verum Felice Liberij presbytero ab Arrianis in sacerdotium substituto, plurimi peierarunt. Qui tamen Felix fidem Nicenam inconcusse seruauit, & celebrans Romæ concilium cum duos ibi presbyteros Vrsaticum & Valentem agnouisset infectos Arriana peste, Constantio consentire, eos à concilio expulit, & ab ecclesiastica communione præcidit. Vnde indignatus Constantius, Felicem depositus, & Liberium reuocauit, qui deinceps tædio victus exilij, in hæretica prauitate subscrispsit. Facta est proinde persecutio in clero & populo, ita ut intra ecclesiam presbyteri & clerci tum ab Arrianis, non prohibente Liberio, sint necati. Qua persecutione B. Eusebius presbyter quodam cubiculo inclusus occubuit, Felix vero depositus fecessit in quendam locum non longe ab urbe, ac postea pro fide capite plexus est. Ierosolymæ post Macarium, Maximus ordinatur Episcopus. Post quem ecclesiam Arriani inuadunt i' Cyrilus Eutichius, rursum Cyrilus Hireneus, terrio Cyrilus Hilarius, quarto Cyrilus. Quorum Cyrilus cum à Maximo fuisse presbyter ordinatus, & post mortem eius ita ei ab Acatio episcopo Cæsariensi & cæteris episcopis Arrianis episcopatus promitteretur, si ordinationem Maximi repudiasset, Diaconus in Ecclesia ministrauit. Ob quam impietatem sacerdotij mercede pensatus, Heraclium quem moriens Maximus in suum locum substi-

*Ex lib. pon.
isif. Damasi
P. in Libe-
rio.*

*D. Hieron.
in Chron.*

tuerat, varia frande sollicitans, de episcopo in presbyterum regradauit. Constantinopoli post Alexandrum ordinatur Paulus, in parte vero Arrianorum Macedonius. Sed post paululum de tali ordinatione, Constantius imperator indignatus, Eusebium Nicomediae Episcopum fecit transmigrare in Constantinopolim, & illam ecclesiam gubernare, qui Omousianorum omnimodum erat inimicus. Hic Synodus iterum fieri petijt à Constantio & impetravit. Facta est conuocatio episcoporum in Antiochia Syriae: venerunt itaq; illuc episcopi 90 vbi fides transformata est Nicaei concilij. His gestis, Paulus recuperat sedem suam Constantinopolis, quod imperatori valde displicuit. Contra hunc rursus Arrianus Macedonius a quo hæresis Macedonica insurrexit, electoque Paulo ecclesiam recepit. Porro Paulus crudelitate præfecti Philippi fautoris Macedonij & Arrianorum insidijs strangulatur. Arrianus igitur sœuentibus & persecutionem mouentibus, Constantius fauens parti eorum catholicos episcopos in exilium iubet trudi, inter quos Eusebius Vercellensis, qui postmodum gloriosus martyr effectus est, & Hilarius pictaviensis, Lucifer Caralitanus, Dionysius Mediolanensis illustres episcopi, & Pancratius quoq; Romanus presbyter & Hilarius diaconus exilio sunt damnati. Hoc tempore Antonius monachus eremi cultor, & totius religionis exemplar 105 ætatis anno migravit ad Christum cuius sepultura longo tempore fuit incognita. Hic diuinitus admonitus interiora deserti nimio feruore penetrans, S. Paulum reperit primum eremitam iam centenarium, qui 60 annis in eremo conuersatus, diuinitus sibi victu administrato, coruo baiulo vixerat. Huius animam de corpore egressam, postmodum vidit S. Antonius inter apostolos & patriarchas assumptā, & dignissime collocatam. Corpus vero ipsius leone comitante, diuino nutu sepeliuit. Sarmata, Amathas & Macharius discipuli Antonij insignes habentur, quorum Sarmata à Sarracenis in monasterium B. Antonij irruentibus postea est peremptus. Timothei apostoli reliquiæ, & ossa Andréæ apostoli, nec non & Lucæ Euangelistæ à Constantinopolitanis miro fauore suscepta sunt. Synodus apud Ariminum & Seleuciam Isauræ facta est, in qua patrum antiqua fides decem primo legatorum, dehinc omnium productione damnata est. Omnes pene toto orbe ecclesiæ sub nomine pacis & regis Arrianorum consortio polluuntur. Victorinus Rhetor natione Afer & Donatus Grammaticus præceptor Hieronymi clari habentur. Paulinus Treuerorum episcopus in Phrygia ob fidem exulans moritur. Nicomedia terræmotu funditus cœrsa est, vicinis vribibus ex parte vexatis. Nata est in Syria hæresis Antropomorphitarum, Syro quodam Audeo nomine, huius peruersi dogmatis inuentore. Hic nempe fatue intelligens quod scriptum est, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, humanam formam asserebat habere Deum, partibusq; corporeis circumscriptum. Nam quod scriptura plerumq; commemorat Deum oculos habere, vel manus & terasque huiusmodi corporis partes, nequaquam intelligenda est corporalis formæ distinctio,

D. Hieron.
in Vita S.
Pauli.

Idem in
Chron. an.
363.

Epiph. tom.
1, lib. 3, he-
ref. 70.

CHRÓNOLOGIA

Eladius Episcop. Al-
sed potius quædam potentia spiritales. Hoc tempore, Antissiodorensem regebat ecclesiam Valeriani successor Eladius. Ad hunc S. Amator & sponsa eius venerunt, seque virginitatis propositum velle tenere professi sunt, quorum vota considerans, alteram religiosarum numero, alterum clericatus assignauit officio. Hilarius cum apud Constantiopolim librum pro se Constantio porrexisset, ad Gallias redijt propriamque sedem recepit, & ab Ariminensis concilij perfidia, Galliam sanæ doctrinæ profusione defendit. Constantius Augustus 19 imperij sui anno, Julianum patrualem suum Galli fratrem sublimat in Cæsarem, dñsq; ei coniugem Constantiam sororem suam, contra barbaros eum destinauit ad Gallias. Hic Julianus ab initio christianus tam secularibus

Lib. 6. Hist. trip. cap. 1. quam diuinis literis fuit eruditus. Sed post ex christiano in paganum declinans vt interim suspicionem celaret, attensus monachicam simulabat vitam, deniq; in ecclesia Nicomedie lector est constitutus. Itaque à Constantio Cæsar factus euersas oppressasq; Gallias ab hoste strenuissime in integrum restituit, Alemannorum paruis copijs, magnam multitudinem stravit, Rheno Germanos reuinxit. His elatus successibus fastigium usurpauit Augusti, & mox Italianum Illyricumq; peruidens, Constantium Parthicis prælijs occupatum, regni parte priuauit. Constantius Juliani scelere comperto, dimissa expeditione Parthorum, dum ad ciuale bellum retineretur in itinere inter Ciliciam Capadociamq; defunctus est. Ita factum est vt qui ecclesiæ unitatem discederat, torum tempus imperij bellis tam in consanguineos quam in externos duceret inquietum, ac sub eo accidèrent innumeræ tam populorum quam locorum ruinæ quas superius ex parte retulimus.

Idem ca. 30 eiusdem lib. Julianus iamdudum Cæsar, post autem Augustus imperat anno 1. m. 8. Hic christianam religionem arte potius quam potestate infectari cœpit, honoribus magis illiciens quam tormentis impellens. Aperto tamen præcepit edicto, ne quis christianus, docendorum liberalium studiorum professor esset. Sed tamen omnes vbiq; propemodum præcepti conditiones amplexati, officium quam fidem deserere maluerunt: inter quos etiam Prohæresius Atheniensis Sophista cum sibi specialiter Julianus concederet vt Christianos doceret, scolam sponte deseruit.

D. Hiero. in Chron. His diebus Eusebius Vercellensis, & Lucifer Caralitanus episcopi de exilio reuertuntur: e quibus Lucifer ascitis alijs duobus confessoribus, Paulinum Eustachij episcopi presbyterum, qui se numquam hæreticorum communione polluerat, in parte catholica Antiochiae episcopum facit. Siquidem ante hunc Paulinum Acatius & Georgius Arriani episcopi Meletium Sebastiæ Armeniorum episcopum Antiochiam transtulerant, qui tamen non multo post cum presbyteros qui ab Eudoxio anteceslore suo depositi fuerant suscepisse, exiliij iustissimam causam subita fidei mutatione delusit. Georgio per seditionem populi incenso, qui in locum Athanasij ab Arrianis ordinatus fuerat, Athanasius Alexandriam redit. Julianus paulatim erga idolorum cultum fortius insarcere cœpit, templaq; referari præcepit. De hinc publice iubet edici, vt

Christiani milites aut sacrificarent, aut cingulum militare deponerent. Dicebat enim procurationem prouinciarum, militiae cingulum, & iuriis dicendi officium Christianis non debere committi, ut pote quibus lex propria gladio prohibeberet vti, in quaquidem persecutione, multi ex nostris voluntate propria corruerunt, multi vero in fide viriliter persistentes, palmam martyrij percoperunt. Inter quos Joannes & Paulus Constantiae, magni Constantini filiae cubicularij, gloriose sunt martyrio coronati. Tunc Arthusij & Gazaei sacrarum virginum diuise-runt vteros & ordeo cumularunt, & porcis ad comedendum dederunt. Heliopolitani Cyrillum diaconum non solum peremerunt, sed etiam secantes ventrem ex eius iecore comedenterunt: Sed non impune, nam huius auctores sceleris, dentes & linguis visumque perdentes, tabe consumpti sunt. Arethusij Marcum suæ vrbis episcopum, sanctitate & canicie reuerendum, primum per plateas tractum ac dilaceratum, truncatum auribus, graphijs transfixum à pueris, dehinc in foentia loca depositum, post liquamine ac melle perunctum, appendentes in sporta exposuerunt vespis & apibus comedendum. Innumera quoque alia in omni terra & mari, ab impijs contra pios commissa sunt. Tunc maxima ecclesiæ vastatio fuit, & paganitas vehementer efferbuit. Tunc Hilarius monachus vita & signis admirandus, & plurium in palestina monasteriorum fundator, per diuersa fugiebat loca, cupiens latere nec valens, quia nomen eius & sanctitas ubique per dæmones vulgabatur. Per idem tempus Valentinianus postmodum imperator erat millenarius, & circa palatium constitutus. Hic zelum quem pro pietate habuit non celauit, dum enim quadam die quoddam templum ingredieretur Augustus, & ex utraque parte ianuarum, astantem ministri templi, qui aspersione aquæ, sicut ipsi dicebant purgarent ingredientes, Valentinianus precedens principem, aspersoris guttam sua vidi in chlamyde. Et indignatus, pugno, templi ministrum percussit, dicens se illa aspersione maculatum potius quam purgatum. Quod respiciens imperator, iussit eum in custodiam recipi, & demum ad eremum destinari. Iudeis quoq; licentiam dedit, templum in Ierosolymis reparandi, qui ex diuersis locis conuenientes cum omnia reædificationi templi necessaria præparal sent, terræmotus ingens oboritur, & non solum fundamentorum saxa longe iactantur, sed & totius pene loci ædificia complanantur. Porticus quoq; in qua commanebat multitudo Iudeorum operi insistentium, subito corruit. & omnes qui ibi reperti sunt oppressit. De quadam etiam æde in qua ferramenta & alia operi necessaria seruabantur, repente globus ignis emicuit, & per medium plateas discurrens, omnes qui aderant de Iudeis aduulit. Sequenti etiam nocte, in vestimentis omnium qui residui erant, signum crucis apparuit ita euidentis ut deleri non posset. Sic deterriti Iudei mane cæptum deleuerunt & locum. Porro Julianus bellum aduersum Parthos parans, christianorum sanguinem diis suis vout palam persecuturus ecclesiam, si potuisset adipisci victoriam. Nam & amphiteatrum Hierosolymis ex-

Ruff. M. cap. 32.

Hist. trip. lib. 6. t. 12.

Item ca. 35.
eiusdem lib.

Item ca. 43.
eiusdem lib.

orof. lib. 7.
cap. 30.

CHRONOLOGIA

trui iussit, in quo reuersus à Parthis episcopos, monachos, omnesque eius loci sanctos bestiis saeuissimis obijceret laniandoisque spectaret. Itaq; postquam à Cthesifonte castra mouit dolo cuiusdam, transfugæ in deserta perductus cum fame & siti apostamatam perdidisset exercitum, & inconsultius à suorum erraret agminibus ab obuio forte equite hostium, conto ilia perfoſſus est. Acceptoque vulnere blasphemiam in lib. 6. c. 47. Christum protulit dicens: vicisti Galilæ, vicisti: atq; in his vocibus miser expirauit. Sicq; misericors Deus impia confilia, impii morte dissoluit.

Hist. tripar. item lib. 7 cap. 1. Iouinianus in summo rerum discrimine ab exercitu imperator creatus imperat mens. 8. Hic fuit vir fortis & nobilis, & illo tempore millenarius quo Julianus militibus suis proposuit optionem, vt aut militia cederent, aut idolis immolarent. Maluit vero cingulum deponere quam impiis præceptionibus obedire. Hunc tamen Julianus ad bellum Parthicum proficisciens, propter belli necessitatem inter vitos militares habebat. Qui cum violenter post Juliani necem à militibus ad imperium traheretur, dixit, non se velle paganis hominibus imperare, cum ipse christianus existeret. Cumque vox omnium ei communiter proclamasset, dicentium, se quoq; christianos esse, voluntati eorum acquieuit, imperiumq; suscepit. Factus igitur imperator cum & locorum iniuitate captus & hostibus circumseptus, nullam euadendi facultatem perspiceret fœdus cum Sapore rege Persarum pepigit, & Nisibim partemq; superioris Mesopotamiæ illi concessit. Mox rex Persarum romano exercitu inedia iam pene consumpto forum venalium statuit in deserto, sicq; Iouinianus de medio hostium exercitum reduxit illæsum. Inde ad Illyricum rediens cum in cubiculum quoddam nouum se se cubitum receperisset, calore prunarum & nidore parietum calce nuper illitorum aggrauatus, vitam finiuit.

Ammian. lib. 25.

367.	<i>Valentinianus</i>	383.	<i>fratre & Theodoſio an. 6.</i>
368.	<i>cum fratre Va-</i>	384.	
369.	<i>lente an. 10.</i>	385.	
370.		386.	
371. <i>Damasus ann.</i>		387.	
372. 18. m. 2. d. 10.		388.	
373.		389. <i>Ciricius an. 15.</i>	<i>Theodosius cum</i>
374.		390. <i>mens. XI. d. 25.</i>	<i>Valentiniano an. II.</i>
375.		391.	
376.		392.	
377. <i>Valens enim Gra-</i>		393.	
378. <i>tianus & Valen-</i>		394.	
379. <i>tiniano an. 4.</i>		395.	
380.		396.	
381. <i>Gratianus cum</i>		397.	
382. <i>Valentiniano</i>			

Valentinianus

Valentinianus magnus tribunus scutariorum, e Panonia Cibalen-sis apud Nicæam urbem consensu militum imperator creatus, imperat an. II. Hic ab impio Iuliano pro fidei constantia militiae tribunatu expulsus, sed retribuente domino restitutus, non modo fortitudine, sed & temperantia atq; iustitia & corporis magnitudine præfulgebat. Vir per omnia egregius & Aurelianō moribus similis, nisi quod severitatem eius nimiam & parcitatem, quidam crudelitatem & avaritiam interpretabantur. Sic etiam regalis & urbanus extitisse perhibetur, vt dum ei alium date consortem tentaret exercitus, ille responderet: vestrum o milites fuit mihi dare regimen imperii. Verum ubi hoc ego suscepī, meum iam & non vestrum est de rebus cogitare communibus. Moxq; fratrem suum Valentem assumpsit in regnum, ibi quidem partes occiduas retinens, illi vero orientales regendas concedens. Porro Valens cum esset ante catholicus, coniugis sua quæ Ariana erat alloquio est seductus. Valens itaque ab Eudoxio Arianorum episcopo qui tunc Constantinopolitanam regere videbatur ecclesiam, secundo baptizatus & persuasus, in saeuissimam heresim declinavit: Iuramento se coram Eudoxio obligans, quod in illa impietate permanet, & vndiq; contraria sapientes expelleret, malignam tamen insectationem diu te-xit, nec voluntati potestatem admiscerit, quo usq; aduenientis fratris auctoritate compreslus est. Terræmotus per totum orbem factus, ita turbatum quoque pelagus excusit, vt per vicinas terrarum campæstrum partes, refuso mari, plurimæ insularum urbes concusse & subrata perisse referantur. Procopius qui apud constantinopolim tyran-nidem inuaserat: apud Phrygiā extinctus est, & plurimi Procopianæ partis cœsi atq; proscripti. Romæ post Liberium Damasus ordinatur episcopus, & non multo post Ursinus quidam diaconus à quibusdam episcopos constitutus. Sicinium basilicam cum suis intradit, quo Dama-sianæ partis populo confluente, crudelissimæ interfectiones diuersi sexus perpetratae sunt: verum pars Damasi præualuit. Hic inuidiose de adulterio accusatur, & facta synodo purgatus est à 47 episcopis, qui & accusatores damnarunt. Hic in versibus componendis elegans inge-nium habuit, multaq; & brevia nictro edidit. Hic constituit vt psalmi die noctuq; canerentur per omnes ecclesiæ. Anno Valentiniani & Valentis imperii 3 Gratianus Valentiniani filius Ambianis factus est im-perator. Eodem anno tanta constantinopoli tempestas orta est, vt miræ magnitudinis decidens grando, nonnullos hominum interficerit. Apud Atrebatas lana è cœlo pluuit mixta defluxit. Nicæa quæ sâpe ante cofruerat, terræmotu funditus euersa. Hoc etiam anno S. Hilarius Pictaviensis migrat ad Dominum de quo sic Hieronymus ait. Hilarius episcopus, romanorum luciferi ecclesiærumq; lucernæ, & pretiosus la-pis ad quem mortalia vix ascendunt, pulchro sermone aureoque ore vniuersa loquitur. Anatharicus rex Gothorum christianos in gente sua crudelissime persecutus, plurimos barbarorum ob fidem Christi inter-fecitos, ad coronam martyrij sublimauit, Quorum tamen plurimi in

Oros. ca. 32.
lib. 7.D. Hieron.
in Chron.Idem lib.
descrip. ec-
cle. in Da-
maso.Idem in
Chron.Oros. loco
suprad.

CHRONOLOGIA

D. Hieron.
in Chron.
an. 374.

romanum solum intrepidi pro Christi confessione fugerunt. Lucifer Caralitanus episcopus moritur : qui cum Gregorio episcopo Hispaniarum & Philone Lybiæ, nunquam se Arianæ miscuit prauitati. Presbyter Syrmij nequissime decollatur quod Octauianum ex Proconsule apud se latitatem prodere noluisset. Floruit hoc tempore Didymus Alexandrinus, qui a parua ætate luminibus orbatus, & ob id elementorum quoq; ignarus, tantum miraculum sui omnibus præbuit, vt Dialecticam & Geometriam, Astronomiam quoq; & Arithmeticam quæ vel maxime visu indigent, vsq; ad perfectum didicerit. Is plura nobiliaq; conscripsit, commentarios in psalmos omnes, & in euangelium Mathæi & Ioannis. Librum quoq; de spiritu S. composuit quem Hieronymus de græco in latinum transfudit. Per idem tempus patres monachorum vita & antiquitatis merito, Macarius & Isidorus aliasque Macarius atq; Heraclides, & Pambus Antonij discipuli, Moyses, Benjamin, Paulus, Ioseph per Ægyptum & maxime in Nitriæ partibus habebantur, viri qui confortium vitæ & actuum, non cum cæteris mortalibus sed cum supernis angelis habere credebantur. Anno Valentinianni imperij 8. B. Martinus Turonensibus datur episcopus, vir omni virtute mirabilis, signis & prodigijs inclytus. Eodem anno Athanasius Alexandrinus post multos agones multasq; patientiæ coronas, anno sacerdotij sui 46 migrat ad Dominum. Qui sciscitatus de successore, Petrum tribulationum suarum participem ac socium de legit sibi in sacerdotium subrogandum. Hic post Valentis interitum tam affabilis in recipiendis hereticis fuit, vt nonnullis suspicionem acceptæ pecunia intulerit. Sub hoc tempore Ambrosius adhuc cathecumenus Mediolanensis datur episcopus. Hic dum plebem alloqueretur, vt seditionem inter catholicos Arianosq; compelceret, pro loco & officio praefecturæ sua, subito vox infantis insonuit. Ambrosium episcopum, moxque Ambrosius capitul & baptizatur & 8 die cum summa lætitia pontifex consecratur. Hic cum quadam die verbum in ecclesia faceret quidam Arianus vidit angelum qui ei susurbat in aure, quid deberet populo prædicare. Interea Valentinianus, Saxones gentem in Oceani littoribus & paludibus in iwijs sitam, virtute atq; agilitate terribilem, periculosam Romanis finibus eruptionem magna mole meditantes, in ipsis Francorum finibus oppressit. Francos quoq; multis prælijs lacepsuit. Porro Franci origine fuere Troiani. Hi post euersionem Troiæ, Priamo quodam duce inde digressi, iuxta Thraciam super ripas Danubij consederunt, ædificantesq; ibi ciuitatem, vocabunt eam Sicambriam, manseruntq; ibidem vsq; ad tempora Valentiniani imperatoris, à quo inde expulsi, pro eo quod tributa romanis iuxta morem cæterarum gentium soluerent recusarent. Egressi inde Marcomiro Summone & Nebaudo ducibus venerunt, & habitauerunt circa ripam Rheni in confinio Germaniæ & Alemanniæ. Quos cum multis postmodum idem Valentinianus prælijs attentasset, nec vincere potuisset, proprio eos nomine Francos i' feroce appellavit. Ab illo tempore in tantum vir-

Idem libr.
de script.
Eccl. in Di-
dimo.

Ruff. Hist.
lib. II ca. 4.

D. Hieron.
in Chron.

Paulinus
in Vita &
Ambros.

Oref. loco
suprad.

Origo gen-
tis Franco-
rum.

tus Francorum excreuit, ut totam tandem Germaniam & Galliam usq; ad iuga Pyrenæi & ultra subjugarent. Alij Francos à quodam Francione appellatos volunt. Dicunt namq; quod post excidium Troiæ, multitudine magna inde fugiens, ac deinde in duos populos se diuidens: alia Francionem quandam super se regem leuauerit, alia Turcum nomine secuta sit, atq; ex eo duos populos sumpto nomine Francos & Turcos usq; hodie vocari. Præterea Burgundiones, qui plusquam 80 milia jvt ferunt armatorum ripæ Rheni fluminis insederant, Valentinianus bello perdomuit. Hi quondam subacta interiore Germania à Druso & Tiberio adoptiuis filijs Augusti, per castra dispositis in magnam coeruleant gentem, & ita nomen sumpserunt ex locis, quia crebra per limites habitacula constituta, burgos vulgo vocant. Hoc tempore Melania nobilissima mulierum romanorum, & Marcelli quondam consulis filia, unico prætore tunc Urbano filio derelicto Ierosolymam nauigauit, vbi tanto præcipue virtutum, humilitatis miraculo fuit, ut nomen Teclæ acceperit. Valentinianus denique cum Sarmatae se per Pannonia diffudissent easque vastarent, bellum in eos parans, apud Brigonem oppidum subita effusione sanguinis quod Græci apoplexiā vocant suffocatus & mortuus est. Postquem filius eius Gratianus occidentis imperium tenuit, fratremque suum Valentinianum admodum parvulum consortem creauit imperij, Valente patruo in orientis partibus constituto. Porro iste Valentinianus, Valentiniani filius natus est de Iustina, quam viuente Seuera priore coniuge, Valentinianus vxorem habuisse probatur. Ex qua etiam tres filii natæ sunt Valentiniano Augusto, Iusta, Grata, & Galla, quarum duas, in virginitate manserunt: Gallam vero maior Theodosius postea vxorem duxit, de qua Placidam progenuit, Nam Arcadium & Honorium ex Placella coniuge noscitur genuisse. Eunomius agnoscitur à quo heresis Eunomiana. Aquileienses clerici quasi chorus beatorum habentur. Theodosius miserabilis presbyter dum aduersum conscientiam furoris sui sacrificia Deo offerre audet in medijs precibus eliditur.

Valens cum Gratiano & Valentiniano nepotibus imperat ann. 4. Hic legem dedit ut monachi militarent, nolentesque iussit fastibus encari vnde tribuni & milites per Egyptum missi sunt qui multa Sanctorum agmina dum militare renuerent occiderunt. Clarebant hoc tempore Gregorius Nazianzenus & Basilius Cæsariensis insignes episcopi. Hi ambo nobiles ambo collegæ, cum Athenis ambo eruditæ fuissent, ambo de auditorio digressi, ad profitendam rhetorican rogabantur. Quod opus magnifice quidem implebat Basilius, Gregorius vero magnificenter contemnebat. Quique cum se totum Dei seruitio mancipasset, tantum de collegæ amore præsumpsit, ut sedentem Basiliū de doctoris cathedra deponeret, ac secum ad monasterium manu iniecta perduceret. Ibique per annos (ut aiunt) 13 omnibus Græcorum secularium libris remotis, solis diuinæ scripturæ voluminibus operam dabant, earumque intelligentiam non ex propria præsumptione, sed ex

orof. lib. 7.
cap. 32.

D. Hieron.
in Chres.
an. 377.

Ruff. lib. II.
cap. 9.

CHRONOLOGIA

maiorum scriptis & auctoritate sequebantur. Porro Gregorius apud Nazianzon oppidum postea in locum patris episcopatum suscepit, & haereticorum turbinem fideliter tulit, cuius se gloriatur Hieronymus fuisse discipulum in explanationibus scripturarum. Basilius vero postea episcopus Cæsarea in Cappadocia tam miraculis claruit, quam doctrina, Valens denique cum multis orientis ecclesiæ pastore nudasset præfectum suum ad hunc Basiliū misit, qui eum ut sibi faueret aut ministraret. At præfectus S. Basiliū euocans, caput nunc dona, nunc imperatoris amicitias polliceri, dicens propter parvam dogmatum subtilitatem, non debere sinere ecclesiam perturbari. Cui S. Basilius, haec inquit pueris congruunt illi & illorum similes talia promissa, respiciunt. Nam qui diuinis saginantur eloqujs, corrumpere de diuinis dogmatibus, nec unam syllabam patiuntur, sed pro his si contingat etiam omnes mortis species amplectuntur. Amicitias autem imperatoris, magnas quidem cum pietate iudico, sine qua perniciem potius has appello. Cumque præfectus in eum sauviret, stultumque vocaret, hanc ait Basilīus. Stultitiam semper habere exopto. Sed & sibi mortem numitant, respondisse fertur: utinam aliquid mihi esset digni muneris quod offerrem huic, qui maturius Basiliū de nodo foliis huius absoluere. Cumque daretur ei nox quæ erat media, ad spatium deliberandi: respondisse denuo perhibetur. Ego crastino ipse ero qui nunc, tu, te utinam non murares. Et illa quidem nocte, vxor imperatoris velut tortoribus tradita cruciatur: filius vero qui eis erat unicus extinctus est. Ita ante lucem missi sunt qui rogarent Basiliū ut pro ipsis intercederet, ne & ipsi similiter interirent. Sicque factum est, ut cum omnes pene catholicos Valens expulisset, Basilius usque ad vitæ exitum libet in ecclesia perduraret. Alia quoque vice, cum eundem Basiliū, Valens in palarium euocasset, contigit adesse Demosthenem Valentis dapiferum, & in loquendo facere barbarismum. Tunc subridens S. Basilius inquit sine literis Demosthenem. Cum autem ille è contra minaretur, S. ait Basilīus: Tuum est de pulmentarijs cogitare, non dogmata diuina de coquere. Interea in Africæ partibus Firmus tyrrannidem arripuit & Africam Mauritaniaque vastauit. Contra quem comes Theodosius, Theodosij postea imperatoris pater à Valentiniano missus, effusas Maurorum gentes, multis prælijs frexit ac fudit, ipsumque Firmum ad mortem coegit nec multo post stimulante inuidia iussus interfici, prius apud Carthaginem voluit baptizari, quod assecutus ultro præbuit inglelum percussori. Gratianus interim imperator admodum iuuenis apud Argentariam oppidum Galliarum, plusquam 30 milia Alemannorum longe impati numero militum interfecit. Per idem tempus gens Hunnorum diu inaccessis seclusa montibus, repentina rabie percita exarsit in Gothos: eosque sparsum conturbatos ab antiquis sedibus expulit. Gothi fugientes Danubium transierunt, & à Valente sine vlla foederis pactione suscepiti sunt. Feruntur autem fuisse 4 Scythæ gentes i Gothis ipagothi, Gepidae, & Vandali unam linguam habentes sed nomine

Hist. tripar.
lib. 7. ca. 36.

• Orof. lib. 7.
cap. 33.

Idem ibide

tantum diuersi, quibus duo duces praeerant Frigidernus & Athanaricus. Porro iij cum inter se post Danubij transiit dissiderent, Athanaricus ad Valentem confugit, à quo suscepimus cum foedere & adiutio, Frigidernus deuicit. Huius beneficij gratia Gothi à Valente deposcunt episcopos sibi mitti, qui eos fidei esent regula instructi. Tunc Valens Arianos episcopos eis misit, à quibus perciperent non tam fidei sacramenta quam execrabilia perfidia. Deinde per intollerabilem Maximi ducis auaritiam, fame & iniurijs ad acti in arma consurgunt, & victo Valentis exercitu sese per Thraciam rapinis, cædibus, incendijsque diffundunt. Porro Valens de Antiochia exire compulsus sera pœnitentia ductus, episcopos ceterosque Sanctos reuocari de exilijs iubet. Itaque iij imperij sui anno lachrymabile bellum, in Thracia cum Gothis gessit, vbi primo statim impetu Gothorum, perturbata romanorum equitum turmæ, nuda peditum deseruere præsidia. Mox legiones peditum undique à Gothis, cinctæ ac primum nubibus sagittarum obrutæ, deinde cum fugerent, gladijs in sequentium cæstæ funditus perierunt. Ipse imperator Valens cum sagitta saucius fugeret, & ob dolorem nimium saepe equo laberetur ad cuiusdam villulæ casam deportatus est. Quo per sequentibus barbaris, & incensa domo, communis quoq; sepultura caruit. Hucusque Hieronymus presbyter sui temporis digessit historiam. Ab hinc Sigebertus Gemblacensis monach^o incepit Chronographiam suam. Cui nos sicut & in præcedentibus quædam ex diuersis locis excerpta adneximus, quæ his locis possent satis necessarie & competenter aptari, & prædicti viri satisfacerent nimia breuitati.

Gratianus cum Valentiniiano fratre post mortem patrui imperi
an 6. Is pietate & religione omnes pene qui ante fuerant principes superabat, vsu armorum strenuus, velox corpore, & ingenio bonus, sed iuuenili exultatione plus fere laetus quam sufficiebat, & plus verecundus quam reipublicæ intererat. Fuit etiam admodum litteratus, parcus quoq; cibi ac vini victorque libidinis. Hic cum afflictum & pene colapsum Reipublicæ statum videret, accersiuit ab Hispania Theodosium virum militia strenuum, moribus & ætate maturum, eumq; papud Syria purpura induens orientis imperio Thaciæque præfecit, sibi vero ac fratri, partes occidas reseruauit. Porro Theodosius gentes illas Sythicas quas etiam magnus Alexander dicitur euitasse. Hoc est Alanos, Hunnos & Gothos, incunctanter aggressus est, multisque ac magnis prælijs vicit, & sic mita celeritate laßam rempublicam in orientis partibus reparauit. Verum ne romanum exercitum assidue bellando atteneret, foedus cum Athanarico rege Gothorum percussit. Qui confederatus Theodosio, & ab eo Constantinopolim inuitatus, mox 15. die quo venerat ibidem obiit, vniuersi vero Gothi postquam rege destituti sunt, romano imperio dediderunt. Iisdem diebus Persæ ad Theodosium legatos miserunt, pacemque supplices poposcerunt. Clarebat eo tempore Ambrosius Mediolanensis qui libros de Spiritu S. ad Gratianum imperatorem scripsit vir lacteii sermonis emanator, cum grauitate

D. Hieron.
in Chron.
Sub an. 384.

Ruff. lib. II.
h. st. Ecc. cap. 13.

Oros. lib. 7.
cap. 34.

CHRONOLOGIA

acutus in violenta persuasione dulcissimus , cui fuit æqualis doctrina cum vita , quando ei non paruis miraculis gratia diuinitatis arrisit. Clas-
Sigebert in rebat Martinus Turonensis , clarebat & Miletius Antiochenus episco-
Chron. sub pps , per hoc clarior quod Theodosius in somnijs præuidit se ab eo in-
an 381.
dudi chlamyde imperiali & diademate coronari. Clarebat Pacomius vir apostolicæ , gratiæ , tam in docendo quam in signa faciendo , & fundator cœnobiorum Ægypti , qui scriptit regulam utriusque generi monachorum aptam , quam angelo dictante didicerat. Clarebat & Ruffinus Aquileiensis presbyter non minima pars doctorum ecclesiæ , qui maximam partem Græcorum bibliothecæ latinis exhibuit , in transferendo de græco in latinum elegans satis habens ingenium. Florentinus & Bonifacius & Rufinus insignes monachi habentur. E quibus Florentinus tam misericors in egentes fuit , ut vulgo pater pauperum nominatus sit.

S. Amator Clarebat S. Amator Antissiodorensis episcopus. Hic iuuenili ætate co-
Antissiod. actus est a parentibus quandam virginem despousare , Sed cum iam
Episcopus. tempus copulationis vrgeret , uterque se mutuo adhortantes votum vir-
ginitatis fecerunt , & ecce angelus assuit , qui duas eis coronas attulit , propositum laudans , & ad perseverandum exhortans. Porro altera virginum cœtui se tradidit , alter vero in clericatum tanto præconio vir-

tutum enituit , ut post excessum S. Eladij mereretur in pontificatum substitui: Factus itaque pontifex , multis effulsi miraculis , cæcos illu-

minans , paraliticos curans mortuos etiam reducens ad vitam. Cum au-

tem multos subiecerit iugo fidei , tum exhibitione signorum , tum instantia prædicandi : videns paruam adhuc ibidem esse basilicam , nec posse capere christianorum multitudinem tam ingentem , petijt à quodam Antissiodorensi ciue Rupilio nomine , ut sibi concederet domicilium quod intra claustrum vrbis habebat amplum atque excelsum. Ille statim abnegat , sed non multo post grauissime infirmans sancto annuit quod rogauit. Tunc vir Dei , eandem domum basilicam fecit , in qua S. Germanum postea tonsurauit. Hæc est hactenus basilica , in honorem prothomartyris Stephani christianis populis frequentata. Hie deniq;

febre correptus , cum sibi inminere obitum præsensisset , clerum & populum conuocans , thronum pontificalem ascendit , & inter manus obsequientium clericorum emisit spiritum Quemquidem beatum spiritum , videre multi in specie columbae ab angelis in cœlum deferri. Per idem tempus Paula inter nobiles romanorum matronas prænobilis , cum filia sua Eustochio mundo abrenuncians Ierosolymam adit , omni pompa seculari postposita , Christi pauperiem amplexata. Theophilus Alexandriae episcopus clarus habetur. Hic cyclum de observatione paschæ per 100 annos digestum , quem laterculum vocavit , à pri-

mo anno imperij Theodosij inchoauit. Psalterium quod secundum 70
Sigebert in interpretes in omnibus ecclesijs catabatur Hieronymus correctit , Quo
Chron. an. iterum vitiato psalterium nouum composuit quod & à 70 interpretum
382. editione non multum discordaret , & cum hebraico multum concor-
daret. Quod ut omnibus clarum fieret , ipsum psalterium distinxit per

asteriscos i stellas ** & per obelos i virgam iacentem / docens ea quæ continentur sub asterisco vsq; ad duo puncta, in hæbreo non haberet, & à 70 intermissa esse. Ea vero quæ continentur sub obelo vsq; ad duo puncta, in hæbreo non haberet, sed à 70 addita esse, iuxta Theodosianis duntaxat translationem. Hoc psalterium Damasus papa rogatu Hieronymi in Gallicanis ecclesijs cantari instituit, & propter hoc gallicanum vocatur, romanis psalterium secundum 70 retinentibus sibi, propter quod romanum vocatur. Hæc duo psalteria cum non sufficerent ad proponenda testimonia de Christo contra Iudeos, qui non recipiunt nisi ea quæ habentur in hebræo, addidit & tertium quod vocatur hebraicum, pro eo quod rogatu Sophronij viri sapientis, transtulit illud de hebraica veritate, in latinum verbo ad verbum Quod psalterium & alia Hieronymi opuscula idem Sophronius, de latino in græcum transtulit. Damasus papa instituit rogatu Hieronymi dicere in ecclesia in fine psalmorum Gloria patri &c. Instituit etiam psalmos in ecclesia nocte dieq; cantari. Ut autem chori in duas partes diuisi ipsos psalmos alternatim cantarent iam tempore Constantij imperatoris in ecclesia Antiochenæ instituerant, primi Flauianus & Diodorus viri probatae vitæ, & doctrinæ, quod inde ad terminos totius orbis vsq; peruenit. Basilius Cæsariensis qui gemina philosophia, Scientia & sanctitate clauerat, cui Deus apparens ad precem eius eum docuit, ut proprijs verbis S. Sacrificium consecraret. Cui reuelatum est quod Mercurius miles & martyr, Julianum imperatorem peremerit: qui iuuenem qui ob amorem virginis sibi per diabolum conciliatae negauerat Christum reconciliauit Christo, palam altercans cum diabolo Qui impetravit à Deo ut S. Effrem Syrus græce loqueretur: qui peccata peccatricis scripta & signata, orando oblitterauit. His & multis alijs clarus, dum medicus hebræus imminere sibi statim mortem per tactum venæ reuera prænunciaret, mortem orando in crastinum distulit, & ita medicum cum suis ad Christum conuertens, feliciter moritur. Apollinaris Ladiçæ episcopus conuersus in hæresim sui nominis, à Damaso papa damnatur, quia dicebat quod Christus natus, solam carnem non animam suscepit, aut si suscepit non rationalem, sed tantum viuificalem animam suscepit. Sed potentia deitatis, susceptæ carni pro anima fuerit, & ipsa caro non de Maria suscepta sit, sed caro & verbum unius substantiæ fuerint. Damasus papa decreuit ne quid contra episcopos presumant Archidiaconi qui dicuntur etiam corepisci i regionum vel villarum episcopi, χωρα enim græce, villa vel regio latine. Corpus Pauli Constantinopolitanus episcopi sub Constantio in exilio ab hereticis pro Christo suffocati, Constantinopolim refertur cum gloria à Theodosio imperatore: In Gallia S. Romanus blauiensis obiit. Francis post Priamum, Marcomirus Priami filius, & Sumno filius. Antenoris principiantur, Quorum ducatu Sicambria egressi, confedere secus Rhenum in opidis Germaniæ. Interea Theodosius cum subiectis barbaris Thracias liberasset filiumque suum Arcadium ad imperium pro-

*Idem ibidem
an. 382.*

an. 383.

An. 384.

An. 385.

CHRONOLOGIA

Orof. lib. 7. cap. 34. mousset, Maximus vir quidem strenuus, & Augusto dignus, nisi contra rem publicam aspirasset, in Britannia propemodum inuitus, ab exercitu imperator creatus est. Qui cum Pictos & Scotos Britanniam incursantes vici set in Gallias transit, ubi Gratianum Augustum dolis circumventum occidit, fratremq; eius Valentinianum, simulato pacis foderare per triennium Italia expulit. Valentinianus nece fratris audit, ad Theodosium refugit, qui eum & paterne suscepit, & imperio reformat.

Theodosius qui cum Gratiano iam 6 annis in oriente regnauerat, post mortem eius cum Valentiniano imperat an. II. Secunda Synodus vniuersalis 350 patrum iubente Theodosio, & annuente Damaso papa Constantinopoli congregatur, quae Macedonium negantem Spiritum S. Deum esse condemnans, consubstantialem patri & filio, Spiritum S. esse docuit, dans symboli formam, quam totali latinorum & Græcorum confessio in ecclesijs ad missas soleimnibus diebus decantat. Hic decretum est ut Constantinopolitanus tanquam nouæ Romæ episcopus, post romanum pontificem habeat priuilegium. Exorta est hoc tempore heresis Priscillianistarum, Priscillianus enim in Hispania episcopus, à fide deuians personas Trinitatis confundebat dicens, eundem esse patrem quem filium & Spiritum S. carnium escas pro immundis habebat, coniuges viros à nolentibus feminis, feminas à nolentibus viris separabat, opificium omnis carnis non Deo bono & vero, sed malis angelis assignabat, animas eiusdem naturæ & substantiæ cuius est Deus esse dicebat, & eas ad agonem quendam spontaneum, non tamen in terris exercendum per 7 coelos, & per quodam principatus gradatim descendere, & in malignum principem incurre, à quo mundum istum factum esse dicebat. Atq; ab hoc principe per diuersa carnis corpora seminari: homines vero fatalibus stellis colligatos, corpusq; nostrum secundum 12 cali signa compositum esse dicebat. Constituens arietem in capite, taurum in ceruice, geminos in humeris, cancrum in pectore, leonem in manibus, virginem in ventre, libram in umbilico, scorpium in coxis, sagittarium in virili, aquarium in vesica, capricornum in tibij, pisces in plantis. Super his auditus in concilijs episcoporum romanum petijt, ibiq; à sanctis Damaso & Ambrosio repudiatus. In Gallijs quoq; in Synodo Burdigalensi à S. Martino alijsq; hereticus iudicatus, vbi se damnandum intellexit. Maximum imperatorem appellat, à quo auditus, & episcopatu pulsus, Treueris ab Euodio præfecto perimitur cum multis suis sequacibus, edicente imperatore, vt huius seæ complices in Hispania perimerentur. Itacius & Vrsatius episcopi accusatores Priscilliani, communione ecclesiae priuantur ab episcopis nefas esse dicentibus cuiuscumq; modi hominem episcoporum accusatione necari, Maximo imperatore & aliquibus episcopis Itacium & Vrsatium defendantibus, & hac de causa S. Martinus à Maximo molestatur, quia nolebat communicare Itacianis, vix tamen obtinuit ut Priscillianistæ non occiderentur, Paula romæ præponens Bethleem,

ibi cum

Siegbert in
Chron. au.
386.

ibi cum filia sua Eustochio ancillatur Christo, & sancte viuendo, mulcas ad emulationem sanctitatis inuitat. Damaso prope octogenario feliciter defuncto, Siricius pontificatum suscepit an. 15. Hic praecepit pœnitentibus viaticum non negari & addidit in canone, Communi-
 cantes & diem sacratissimum. Constituit etiam hæreticum pœnitentem per impositionem manus sacerdotalis ab Ecclesia esse recipien-
 dum. Hic Manichæos Romæ inuentos exiliauit. Ierosolymæ post Cy-
 rillum Ioannes, Alexandriæ post Petrum Timotheus, post quem
 Theophilus, Antiochiæ post Meletum Flauianus ordinatur episcopus.
 Ambrosius episcopus ritum antiphonas in Ecclesia canendi, primus ad
 latinos transtulit à Græcis, apud quos hic ritus iam dudum inoleuerat,
 ex instituto Ignatij Antiocheni episcopi & apostolorum discipuli, qui
 per visionem in cœlum raptus vidit & audiuit quomodo angeli per
 antiphonarum reciprocationem hymnos S. Trinitati canebant. Hic
 etiam B. Ambrosius post Hilarium Pictauensem, hymnos in Ecclesia
 canendos primus composuit. Corpora BB. martyrum Geruasij & Pro-
 thasij diuinitus reperit ita incorrupta, ac si eodem die fuissent sepulta.
 Augustinum quoq; adhuc manichæum, ad fidei integritatem reduxit,
 & relictis scholis mundiq; negotijs baptizauit. Franci Quintinum &
 Eraclium romanorum duces cum omnibus pene suis iuxta Treverim
 delent. In Ægypto Ioannes anachoreta sanctitate & prophetia spiritu
 claret. Theodosius in vltionem necis Gratiani, aduersus Maximum
 totis viribus orientis insurgit. Porro Maximus apud Treverim, sedem
 imperiale statuerat, Sed tunc audiens Theodosium aduersus se con-
 gressurum, Aquileiæ infederat, Andragatio comite summam belli ad-
 ministrante, qui cum largissimis militum copijs, omnes alpium ac
 fluminum aditus occupasset Dei iudicio dum nauali expeditione, in-
 cavatum hostem præuenire & obruere patet, sponte eadem quæ ob-
 struxerat claustra deseruit. Ita Theodosius nemine sentiente, alpes
 transireans, Aquileiam improvisus aduenit, & hostem illum magnum
 Maximum clausit, cepit, occidit. Andragatius autem comes, vt Ma-
 ximi necem comperit se se in vndas præcipitem è naui dedit & perijt.
 Ita Theodosius incurvantam victoriam Deo procurante suscepit. Ig-
 tur Valentinianus iunior extincto Maximo eiusque filio Victore, quem
 imperatorem Gallijs reliquerat, imperio restituitur tam Gallia quam
 Italia in ius pristinum reformata. In Hispania Prudentius Lyricus poe-
 ta clarus habetur. Per idem tempus Theodosius instigante diabolo,
 facinus immane commisit. Nam Thessalonicae seditione orta, cum
 quidam iudices fuissent occisi, Theodosius repentina nuntiis atrocitate
 succensus, iussit pariter omnes interimi, nec à nocentibus innocen-
 tes fecerni. Hac itaque cæde fere 7 milia hominum perempta sunt.
 Hanc cladem audiens vir virtutis Ambrosius, cum princeps Mediola-
 num veniens, templum ingredi voluisse, eum ab ingressu modeste
 obiurgando prohibuit. Quam ille obiurgationem, & ab Ecclesia ex-
 clusionem patienter excipiens, commissum facinus imitabili pœni-

An. 387.

An. 388.

An. 389.

Orof.lib. 7.

cap. 35.

An. 390.

An. 391.

Theod.hift.

trip.cap. 30

lib. 7.

CHRONOLOGIA

tentia diluit, & humillime satisfecit. Qui cum denique post longa lamenta, publicamque pœnitentiam à B. Ambrosio absolitus fuisset, hanc legem statuit ut intra 30 dies sententia necis atq; proscriptio[n]is in literis tantum scripta permaneat, & interim examinetur causa, ratio consulatur, vt demum quid facto opus sit, sub libra iudicij proferratur. De hinc à S. præsule imperator in Ecclesiam introductus, statim se pauimento prosternit, flet largiter, capillos euellit. Cumq; hora venisset qua fieri solet oblatio, surgens cum lachrymis ad altare munus obtulit, & rediens intra cancellos stetit. S. Ambrosius requirit quid ibi exspectaret, illeq; respondit, quia sacri perceptionem mysterij sustineret. Cui S. præsul per archidiaconum remandat: O Imperator interiora loca solis sacerdotibus, eorumque ministris scito esse collata. Egredere itaq;, & hanc expectationem cum ceteris communem habet. Purpura namque imperatores, non sacerdotes facit. Quam ille traditionem gratanter suscipiens non audacie(inquit)causa intra cancellos mansi, sed apud Constantinopolim hanc esse consuetudinem noui. His diebus Gregorius Nazianzenus vir vita purissimæ & incomparabilis eloquentiæ diem obiit. Hic dum adhuc viveret episcopum in loco suo ordinauit quo episcopante, ipse ruri vitam monachi exercuit. Caput Ioannis baptistæ à Theodosio imperatore Cōstantinopolim translatum est, quod cum Valens imperator, olim illuc voluisse transferre, vehiculum in quo S. caput ferebatur nullomodo mouere potuit. Terribile in cœlo signum columnæ per omnia simile apparuit. Alexandriæ iussu Theodosij templa idolorum à Theophilo episcopo destruntur, & cuerso famoso Serapis fano, martyrium ibi consecratur, & in eo ossa S. Ioannis Baptistæ reconduntur, quæ hoc modo Alexandria[m] translata fuerant. Apostata Iuliano imperante, & contra Christum furente, pagani ossa Ioannis Baptistæ in vrbe Samaria sepulti, effraæto sepulchro extrahentes dispergebant per agros, eaque rursus collecta igni cremabant, & sanctos cineres pulueri immixtos, per aera dispergebant. Sed quidam monachi ex Ierosolymis immixti furentibus paganis quotquot potuerunt ossa collegerunt & ad abbatem suum Philippum Ierusalem detulerunt. Philippus ea Athanasio episcopo Alexandriae misit. S. Patricius Scotus in Hibernia cum suis fororibus venditur, vbi cum esset regis portarius, angeli sa[nt]e colloquio fruitur. Arsenius romæ claret, qui usque ad 40 ætatis annum in aula imperatorum gloriose militans, ex senatore fit monachus, & per annos 55. in eremo sanctitatis exemplo, omnibus mirabilis eniuit. Hieronymo sacras scripturas veteris testamenti, de hebraica veritate in latinam linguam vertente, æditio 70. interpretum quæ tenebatur à cunctis & græcis & latinis, cepit in secundis haberi: quod cum contra inueteratum Ecclesia usum fieri, quamuis sancti & docti viri ægre ferrent, præualuit tamen auctoritas hebraicæ veritatis, postquam patuit quantum ab ea discrepant 70 interpretes. Hoc tempore in castello Iudeæ Emmaus, natus est puer perfectus, ab umbilico & sursum diu-

Sigebert
an. 392.

Ruff. lib. 2.
bif. Eccl.
cap 28.

An. 394.

An. 395.

Sigebert
an. 396.

fus, vt haberet 2 pectora & 2 capita, & vnuisquisq; sensus proprios, & vnuis edebat & bibebat, alter non edebat, vnuis dormiebat & alter vigilabat: nonnunquam insimul dormiebant: insimul ludebant ad altervtrum, & flebat vterque & percutiebant se inuicem. Porro vixerunt annis ferme 2, & vnuis quidem mortuus est, alter vero superuixit diebus 4. Corpora Abacuch & Michæ prophetarum reuelantur. Didimus anno ætatis 85 Alexandriae obiit. Valentinianus iunior cum transisset in Galliam, & tranquillam rempublicam in pace ageret, apud Viennam dolo Arbogastis comitis sui vt ferunt, à suis cubicularijs strangulatus, atq; vt voluntariam sibi consciuisse mortem putaretur, laqueo suspensus est, cum adhuc cathecumenus esset: baptisatum enim distulerat, quia pro deuotione à B. Ambrosio baptizari cupiebat. Quod cum audisset idem antistes vehementissime doluit, & de eius morte lamentationis librum composuit. Porro Arbogastes comes, occiso Valentiniano, mox Eugenium tyrannum creat, vt sic ipse imperium ageret, ille vero imperatoris titulum obtineret. Arbogastes innumeratas vndiq; contrahit copias, tam barbarorum auxilijs quam praesidijs romanorum. Eugenius & Arbogastes instrutas acies campis expedierant, & alpium transitus occuparant. At Theodosius in summis alpibus constitutas, destitutus suis & clausus alienis, dum imminens periculum contipicit, ad Deum tota deuotione recurrit. Dehinc postquam insomnem noctem precum & lachrymarum continuatione transegit, fiducialiter arma cotripiit, de se quidem diffidens sed in Domino ex toto confidens. Prima salutis via extitit Arbitrio, hostilium partium comes, qui cum ignarum imperatorem circumpositis exceptisset insidijs conuersus ad reverentiam eius, non solum liberauit periculo, sed & instruxit auxilio. At vbi ad contigua miscenda pugnae spatha peruentum est, continuo maximus turbo ventorum in ora hostium ruit, ferebanturq; per aera spicula missa nostrorum, atque ultra mensuram humani iactus per inane deportata nusquam cadere priusquam impingerent sinebantur, & quæ ipsi vehementer intorserant ventorum impetu supinata, & coacta retrorsum, ipsos infeliciter configebant. De hac quidem victoria, sic loquitur Claudianus, poeta quidem eximius sed paganus,

*O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas hiemes, cui militat æther
Et coniurati, veniunt ad clasica venti.*

Videns autem pars aduersa, illa tempestate se deprimi, hostes vero protegi, pugnare desinunt & victori Theodosio se prosternunt. Eugenius captus atque interfectus est. Arbogastes vero, sua manu se percult. Ita cælitus iudicatum est inter partem de Dco solo humiliter sperantem, & partem de viribus suis arrogantisne præsumentem. Igitur Theodosius, adepta victoria redit ex hoc in Deum deuotior, quem sic semper adiutorem sentiret, qui se tot tantisq; victorijs insignisset. Fertur autem idem princeps, à Traiano imperatore originem dedu-

orof. lib. 7.
cap. 35.

Clandian,
in Panige-
ry. ad Hon.
imp.

CHRONOLOGIA

xille. Religioni sacræ semper studuit propaganda, templo cum idolis funditus diruit: expulit hæreticos, orthodoxos fouit. Fuitque vir clemens animo: & ita amicis communis, vt solo habitu differre se ab eis putaret. Prætereat fuit in omnes homines munificus: sed effusius in bonos. Simplicia ingenia diligere, erudita mirari: largiri magno animo magna & irasci quidem rebus indignis, sed flecti cito. Hic etiam consobrinarum nuptias vetuit, tanquam sororum. Vxor quoq; eius nomine Placella multis erat virtutibus admiranda. Nam claudorum atque debilium maximam habebat curam, non seruis, non alijs vtens ministris, ad hæc officia peragenda: sed per semetipsam hoc agens ad eorum habitacula veniebat, & vniuersique quod opus habebat præbens, & per ecclesiarum Xenodochia discurrens, suis manibus infirmis ministrabat, ollas eorum extergens, ius gustans, offerens coclearia, panem frangens, cibos ministrans, calices diluens: & alia cuncta faciens quæ seruis & ministris mos est solemniter operari. His autem qui eam de rebus talibus prohibere nitebantur, dicebat: Aurum distribuere, opus imperij est, Ego autem pro ipso imperio hoc opus offero bona mihi tribuenti. Theodosius autem bene iam tranquillata republica, apud Mediolanum constitutus diem obiit: anno regni sui 17. vitæ vero suæ 60. Postquem filij eius Archadius & Honorius commune imperium diuisis: tantum sedibus tenuerunt: Corpus denique Theodosii Constantinopolim translatum est atque tumulatum.

Arcadius cum Honorio fratre suo imperat annis 13. Verum Arcadius partes tenuit Orientis & Honori Occidentis, utriusque tamen cura & palatii disciplina, duobus potentissimis viris erat: Ruffino scilicet & Stiliconi commissa: Ruffino aule Orientalis & Stiliconi occidentalis.

398.			412.	Theodosio nepote suo an. 15.
399.			413.	
400.	Arcadius cum Honorio fratre suo annis 13.		414.	
401.			415.	
402.			416.	
403.			417.	
404.			418.	
405.	Anastasius		419.	
406.	an. 2. dieb. 26.		420.	
407.	Innocentius		421.	
408.	an. 15. mens.		422.	
409.	2. dieb. 20.		423.	Zotimus an.
410.			424.	I. m. 8. d. 25.
411.	Honorius cum		425.	Bonifacius an. 3. m. 8. d. 33.

Gildo etiam comes Africæ prærat. Ruffinus magister militiae orientalis rebellans à Stiliconi magistro militiae occidentalis perimitur.

Porro Gildo Africæ comes, ut defunctum cōperit Theodosium re-
 bellare cœpit: & consueta stipendia Romanis substraxit. Huic Malcel-
 zel frater fuit, qui nouarum rerum in fratre molitiones perl orrescens,
 relictis apud Africam in militia duobus filijs adolescentibus, in Italiam
 rediit. Gildo & absentiam fratris, & presentiam filiorum eius suspe-
 cēdam habens, adolescentes dolo circumventos interfecit. Anno impe-
 rii Arcadij & Honorij 2. B. Martinus obiit, anno ætatis suæ 81. episco-
 patus vero sui 26. Hoc quidem secundum quosdam. Sed secundum
 Prosperum anno 5. Arcadij & Honorii idem S. Antistes obiit: & sic se-
 cundum Seuerum, qui scribit in vita eius post mortem Prisciliani
 16. an. vixisse. Anno quoq; sequenti B. Ambrosius oblit. Hic tantæ pie-
 tatis tantæq; dulcedinis extitit: quod cum illi aliquis lapsum suum con-
 fessus esset, ita compungebatur in fletu, ut etiam confidentem flere
 compelleret. Ante paucos equidem dies obitus sui, cum 43 psalmum
 dictaret, excipiente Paulino eius notario: Idem Paulinus se vidisse te-
 status est, ignem in modum scuti breuis cooperuisse caput eius, atque ta s. Am-
 paulatim per os ipsius fuisse ingressum. Post quod facta est facies eius brof.
 candida sicut nix: postea vero reuersus est vultus eius ad speciem suam.
 Romæ post Siricum Anastasius presidet, annis 2. De hoc dicit Hiero-
 nymus, quod eius diuturna vita, mundus immeritus sit frui. Hic consti-
 tuit ut quotiescumq; Euangelia sancta recitantur, sacerdotes non sede-
 rent, sed curui starent. Aduersus Gildonem in Africa rebellantem Ma-
 celzel frater eius, ab Honorio missus est, qui & eius contumaciam re-
 tunderet: & filiorum suorum à Gildone occisorum sanguinem vindi-
 caret. Itaque Maczel Caprariam insulam adiit: unde secum sanctos orof. loco
 seruos Dei aliquot permotos precibus suis sumpsit: Cum his orationi-
 bus, ieiuniis, psalmis, dies noctesq; continuans, sine bello victoriam
 meruit, ac sine cæde vindictam. Ardalio fluminis nomen est, quod fluit
 inter Thebastem & Metrigeram ciuitatem: vbi cum 5 millibus militum
 contra 70 milia hostium castrametatus est. Sed cum inde loci angustias
 fugere cupiens, latiorē campi planitiem expetere deliberaret: nocte
 superueniente non potuit. Igitur dum sopori membra dedisset, yudit in
 somnijs B. Ambrosium paulo ante defunctum, baculo quem gerebat
 locum victoriae sibi demonstrantem atque dicentem. Hic, hic, hic. idem ibidem
 Quo vir sapiens protinus intellexit, verbo locum, numero diem signi-
 ficari. Substitit ergo: & in diem 3, ab ipsis cælestium sacramentorum
 mysterijs procedit in hostem circumfusum. Et cum ad eos, qui primi
 occurserant, verba pacis loqueretur: signiferum insolenter refisen-
 tem iam iamque pugnam excitantem gladio percussit in brachio. Qua-
 percussione, protinus ille pronum inclinavit vexillum. Quod cernen-
 tes reliquæ cohortes, deditioñem priorum fexi purantes: statim Ma-
 celzel certatim se signis tradidere conuersis. Barbari vero quos Gildo
 coadunauerat territi, in diuersa fugerunt. Gildo ipse fugiens nauem in-
 travit: sed volens nolens cogentibus ventis in Africam remeauit. Quo
 cum degeret: post aliquot dies strangulatus interiit, & non post mul-

Sigebert
an. 398.Oros. lib. 7.
cap. 36.

An. 403.

Oros. loco
suprad.

Idem ibidem

CHRONOLOGIA

tos iterum dies Mascezel elatus insolentia fortunæ: cum sanctos quodrum meritis victor extiterat nequiter inquietaret, occisus est. In oriente Gainas quidam genere Celticus consilio barbatus, qui post Russicum suscepserat militiae magistratum: dum imperium cogitaret arriperet, capite plexus est. Roilus dux Scythia cum in numero exercitu Danubium transiens, terrasq; depopulans: ipsam quoq; regiam urbem obsedit: sed & ipsum & omnem eius exercitum vis diuina fulminibus concremauit. Romæ post Anastasium Innocentius papa presidet an. 15. Hic decreuit pacis osculum ad missas dari, Sabatho ieiunium celebrari, oleo ad vsls infirmorum ab Episcopo consecrato licere vt non solum presbyteris, sed etiam omnibus christianis, in suam suorumq; necessitatem vngendo. Ierosolymæ post Ioannem, Parillus postquam Iuernalis. Antiochia post Flauianum Porphyrius, postquam Alexander? Alexandria post Theophilum Cirillus, postquam Diocorus ordinatur Episcopus. Anno Arcadii & Honorij 8. Romæ Alexis Romanorum nobilissimi vita mirabilis declarata est: qui prima nuptiarum nocte sponsam relinques, pro Christo peregrinatus est per 17 annos, & tandem apud Aedessam Syriae urbem, imagine sanctæ Dei genitricis Mariae cum diuulgante: inde quoq; fugit & ad portum Romanum non sponte appulsus, a patre suo vt pauper excipitur, ibique nulli cognitus 17 annos agens, tenore vitæ suæ descripto in charta obiit, & diuina voce manifestatus: totam Romanam stupore & gaudio afficit. Anno Arcadii 9. Paula Bethleem obiit, cuius vitam Hieronymus scribit. Augustinus Afer Hipponeñsis oppidi Episcopus in Ecclesia philosophatur: vir eruditio[n]e diuina & humana orbi clarus, fide integerimus, vita purissimus, debellator hereticorum, defensor fidelium & famosorum palma certantium. Huius librorum, tractatum & epistolatum numerus plusquam ad 1030. extenditur, multis numero non comprehensis. Scripsit enim quanta nec inueniri possunt, vt merito illud eidictum conueniat. *Mentitur qui te totum legisse fatetur.* Hic in quibusdam libris nimia est difficultate reconditus: in quibusdam vero sic est planissimus vt etiam parvulis probetur acceptus. Cuius aperta suavia sunt, obscura vero magnis vtilitatibus referta pingueſcunt. Huius vero ingenii viuacitatem si quis nosse desiderat libros ipsius confessio[n]um legat, vbi se refert omnes mathematicas disciplinas sine magistro comprehendisse: quas aliis sub doctis expositoribus vix datur attingere.

An. 406. Honорий post mortem Arcadii cum fratre suo Theodosio imperat an. 15. Constantinopoli post Ioannem Chrysostomum Neclarum successorem, Atticus ordinatur Episcopus. Romanæ Ecclesiæ post Innocentium Zozimus praesidet. Post Zozimum qui anno uno & 8. mens. pontificatum tenuit, Bonifacius praesidet annis 3. Anno Honorii II. B. Hieronymus apud Bethleem obiit, anno ætatis suæ 96. Hic usque ad finem vitæ virginitatem corporis custodiuit, totumq; tempus vitæ suæ interpretando & exponendo scripturas expendit, literis hebraicis græcis ac latinis incomparabiliter eruditus, totus diuinæ scripturæ deditus,

An. 410.

An. 416.

An. 420.

An. 421.

D. Hieron.

obitus.

in. 404.

Ex Brevia-

rio Rom.

die 17. July

An. 406.

An. 410.

An. 416.

An. 420.

An. 421.

D. Hieron.

obitus.

semper aut legens aut scribens sanctæ Ecclesiæ murus immobilis, firmamentum & columnæ veritatis, paupertatis amantisimus, forma virtutis, monachorum regula, speculum sanctitatis. Hic denique libris suis per annos 56 confectis, ita corpore præ laboribus exhausto defecerat: ut de lepto surgere nequiret nisi apprehenso manibus fune, qui ad hoc pendebat e trabe. Hoc eodem anno qui erat ab incarnatione Domini 421. B. Amator Antissiodorensis antistes migrat ad Dominum ac per manus Sancti Germani iam tunc presbyteri miraculis comitantibus in monte Autrico iuxta predecessores suos sepultus est. Post eum vir illustrissimus Germanus pontificatus suscipit, in quo per 30. annos, tanquam clarissimum sydus incomparabili luce resplenduit. Hic patre Rustico, matre Germanilla, genere nobilissimis editus: & ab infantia studijs liberalibus extitit ad prime imbutus. Dehinc Romam adiit, ibiq; iurisscientiam perfecte addiscens, tantum dignitatis adeptus est: ut eum ad Gallias respublica transmitteret: ut illic ducatus apicem obtineret. Accidit autem quadam die ut Germanus suis constipatus, Ecclesiam S. Stephani ingredi voluisse. Quod comperiens B. Amator, tunc Antissiodorensis Episcopus ei fuit obuius, ipsumq; & suos admonet: ut prius arma deponant, quam templum introeant. Quibus depositis postquam sunt ingressi: prædictus pontifex Ecclesiæ fores præcipit obserati. Mox cum clericis Germanum apprehendit, & tonsurat, exhortans eum ut amodo commissum sibi à Domino honorem immaculatum custodiret: nam post eius excessum ipse adepturus esset pastoris officium quod & factum est. Paulo post enim S. Amator felicissime obiit: & subito plebs vniuersa Germanum uno ore proclamat. Antistitem. Quibus ille diu multumq; renitur, sed tandem resistere non valens in pontificem promouetur. Mox substantia in pauperes dispensata. Christi pauper efficitur & omni secularitate calcata, totum se contulit ut Christi vestigia sequeretur. Iam vero qualem quantumq; se exhibuerit, lingua mortalis expedire non sufficit: quia supra hominem fuit omne quod gessit. Cuius talis extitit vita ut si miraculis cartuisset, incredibilis videretur: tanta fuerunt miracula, ut nisi piaz conuersationis merita præcessissent, phantastica putarentur. Ecclesiam cui præfuit: non solum spiritualibus, sed etiam temporalibus incrementis copiose prouexit. Cuius facultas, cum ante eum fuerit per exigua, ipso procurante multipliciter est adaucta. Omnia enim quæ ex paterno iure habuit, Ecclesiam heredem constituit. Sunt autem prædia quæ habuit numero per plura quantitate per maxima, sibique contermina; ac redditum vberate præclara. Horum in uno cui Eponiacus nomen est, venerabiles parentes eius Rusticus & Germanilla decenter sunt conditi. Basilicæ S. Stephani B. præsul hæc contulit. Varziacum, Vetzicum, Pauliacum, Marciacum, Tociacum, Patrimacum, Cutiacum cum omnibus omnium appendijs. Fecit & monasterium in honore SS. martyrum Cosmæ & Damiani, vbi & monachos esse constituit: eorumq; stipendijs hæc prædia delegauit i villam cui Monticellus nomen est, ad vinum,

D. Germanus factus.
Antissiod. Episcop.

CHRONOLOGIA

colligendum. Fontanetum vero ad frumenta serenda: agrum autem cui miciglis vocabulum est: ad buclarum cæterarumq; pecudum nutrimenta seruanda: vbi & postmodum S. Marianus à fratribus eiusdem monasterij missus est ad eadem pecora custodienda. Monstratur hodie que in eodem monasterio oratorium eiusdem S. Germani nomine consecratum: vbi incunctanter nouimus fuisse cellulam afflictionum eius & cruciatuum conscientiam cui nescio ostiolum an fenestram dixerim, tanta erat humilitate perexiguum: vt nemo quamuis tantilli corporis, nisi pronus perinde repere potuerit. Fecit & basilicam in honore SS. martyrum Agaunensium Mauricij scilicet & sociorum eius, in qua etiam S. Saturnum vita probatissimum, suumq; discipulum ordinavit presbyterum, vt sub professione sacerdotalis tituli, martyrum inibi memorijs deseruiret. Fecit & basilicam sancti Albani martyris infra muros ipsius urbis, quam in honore eiusdem martyris dedicauit reliquiasq; ipsius quas secum à Britannijs detulerat, ibidem honorifice compoluit. Sacratissima deniq; corpora multitudinis illius quam cum B. Prisco apud locum Tociacum Aureliana persecutio trucidarat, diuinatus reperit: quæ propter sauvientem rabiem à Christianis, qui tunc existerent ratissimi, clam subducta fuerant, & in cisterna quadam vetustissima, passim ea congeserant. Quorum memoria longis temporibus obscurata, ad tempus usq; Germani delituit: sed per ipsum Dominum reuelante innotuit. Illic itaq; Ecclesiam condidit, ac monasterium monachorum constituit. Siquidem hoc cœnobium permanxit usq; ad tempus persecutionis hunnorum, quibus Galliam deuastantibus, funditus est euersum. Caput quoq; B. Prisci martyris eidem Sancto pontifici Deus mirifice reuelauit: cui recondendo & ab urbe milibus basilicam construens, consecravit. Honorius Constantium virum sororis sue 423. Placidiae in imperium asciscit: sed non multo post idem Constantius moritur & scilicet mense quam ceperat imperare. Honorius Tricennalibus suis de pompa capti Maximi Tyranni Rauennæ celebratis, obiit.

426. Bonifacius an.	Theodosius mi-	440.
427. 3.m.8.d.13.	nor cum Valen-	441.
428.	tiniano genere	442.
429. Celestinus an.	suo, an. 27.	443.
430. 8.m.1.d.9.		444.
431.		445. Leo primus p.
432.		446. 21.m.1.d. 27.
433.		447.
434.		448.
435.		449.
436.		450.
437. Sixtus ann. 8.		451.
438. d. 19.		452.
439.		

Ioannes Cassianus claret, qui a Ioanne Chrysostomo diaconus ordinatus sed postea de Constantinopolitana Ecclesia, ab ipso ejectus apud Massilium Galliae presbyteri honorem adeptus est. Hic scripsit experientia magistrante librato sermone, & ut apertius dicamus, sensu verba inueniens & actione linguam mouens, res omnium monachorum professioni necessarias & compertas in Aegypto vitas patrum doctrinasq; & regulas, datis ad plurimos libris exposuit. Vallia Rex Gothorum Vandalos odio insectans, etiam in Africa eos persequi dispoxit: sed morte praeuentus obiit: eique in regnum Theodericus successit. Vandalici nauibus Africæ irruentes prouinciam vniuersam deuastant, rapinis, cæde, incendijs, nulli sexui, nulli parcentes ætati vel ordini. Sub hoc turbine tribulationis B. Augustinus amarissimam & lugubrem præ cæteris suæ senectutis iam pene extremam duxit vitam: videns tantam hostium saevitiam vbiq; graffari, videns alios hostili nece extinctos, alios effugatos, Ecclesiæ Sacerdotibus viduatas, ciuitates cum accolis dissipatas. Accreuit deniq; eius mœroribus: quod sub ipsius tempore Hippoñem urbem cui pontifex præerat barbari obsedere. Sed ecce tertio obsidionis mense febribus decubuit, sibi & penitentiales psalmos scribi iussit: ipsosq; quaterniones iacens in lecto contra parietem positos, diebus infirmitatis suæ intuebatur ac legebat, & viderit ac iugiter flebat. Et ne à quoquam impediretur eius intentio, ante ferme decem dies migrationis suæ, petijt nullum ad se ingredi, nisi his tantum horis quibus medici ad inspiciendum ingrediebantur, vel cum ei refectio offerretur. Obsidionis demum mense 13 coram positis fratribus migravit ad dominum: anno ætatis suæ 73. Clericatus vero vel Episcopatus sui 40. Hic sapientiæ lumen perfulgidum, propugnaculum veritatis, errorum excidium, fidei tutamentum, omnes Ecclesiæ doctores tam ingenio quam scientia vicit, incomparabiliter florens tam exemplis virtutum, quam affluentia doctrinarum. Etenim tanta scripsit, vt non solum ab aliquo toto vita suæ tempore scribi, sed nec quidem possint lectione percurri. Obiit autem anno Domini 440. Hoc tempore sub Vorciguo rege Britanniæ, surrexit quidam Ambrosius Merlinus vocatus, spiritu prophetiæ canens plurima per secula futuræ: qui Sibyllæ more de Regibus Britonum, multa præciniuit. Hoc etiam tempore ex Britannijs directa legatio, Gallicanis Episcopis nunciauit, Pelagianam peruersitatem in locis suis late populos occupasse, & quamprimum fidei Catholicae debere succurri. Ob quam causam Synodus numerosa collecta est, omniumque iudicio duo præclara religionis lumina, vniuersorum precibus ambiuntur: Germanus ac Luperus apostolici Sacerdotes, terram corporibus, cælum meritis possidentes. Hi itaque Oceanum mare Christo duce condescendentes, Britanniam pertuenerunt, eamque suis prædicationibus atq; virtutibus impleuerunt. Tandem peracto conflictu cum Pelagianis: confirmant fidem, verbo veritatis simul & miraculorum signis. Sed & bellum Saxonum Pictorumq; aduersus Britones, eo tempore iunctis viribus suscepimus, di-

*Siebold
An. 417.*

*Pofid. in
vita S. Au-
gust. cap. 29
& 30.*

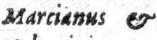
*Prosper re-
fert obitum
S. August.
sub an. 430*

An. 436.

CHRONOLOGIA

uina virtute retundunt, cum Germanus ipse dux belli factus, non tubæ clangore, sed clamore Alleluya, totius exercitus voce ad sydera leuata, hostes in fugam vertit immanes. Compressa itaq; perueritate damnabili, beatissimi Sacerdotes reuersi sunt. B. Germanus cum Seuero Treuerensi Episcopo, iterum missus in Britanniam trans-fretat, ibique renascentem hæresim pelagianam extirpat. Porro rediens Italiam adiit, vbi apud Rauennam à Valentianio & Placidia matre eius, cum summa reuerentia suscepimus, paucis transactis diebus vidit in somnijs se à Christo vocari, datoq; viatico, de peregrinatione ad patriam inuitari. Igitur post aliquot dies, idem gloriosissimus Præfus singulariter præclarus, millies felix & innumerabiliter beatus migravit ad Dominum, cuius corpus cum deuotione multa & frequentia populorum, ut ipse petierat reportatum, à proprijs ciuibus cum ingenti honore & amore Cal. Octobris suscepimus est, & condigne traditum sepulturæ. Obiit autem anno incarn. Dominicæ 450. Episcopatus vero sui 30. Hic tam in vita, quam post transitum, tanta enituit virtute signorum, ut non scripto digeri, non verbis valeant explicari. Si quidem & tres mortuos suscitauit: unum quando Aurelianis transiens à S. Aniano totius populi concursu reuerenter exceptus, mortuum iam elatum obulam habuit, quem mox virtute precis, vita pristinæ reformauit. Alterum vero cum apud Italianam Præfecti filium, quem vis febrium extinxerat, reuocauit ad vitam. Sed & quodam ex discipulis suis mortuo, sepulchrum reuelli iussit, ipsumq; vocans ex nomine, quid ageret, an secum adhuc militare cuperet, requisivit. Mox vitali resumpto spiritu defunctus residet, cunctaq; sibi constare suavia, ac se nolle huc ulterius reuocari respondet. Tum Sancto annuente ut quiesceret, ille capite deposito rursus obdormiuit in Christo. Porro post B. Germanum Alodius in Sacerdotium subrogatur, qui B. Germano adhuc superstite, monasterio illius archimandrites præfuerat, & tam vitæ meritis, quam doctrina clarebat. Theodosius imperator obit, post quem Marcianus ab aulicis militibus imperator creatus est, Valentianio iuniore adhuc in occidentis partibus imperante.

Alodius.
Antif. E-
piscopus.
An. 451.

453.	<i>Marcianus</i> 	465.
454.	<i>Valentinianus</i>	466. <i>Hilarius</i> ann.
455.	<i>an. 7.</i>	467. 6. m. 3. d. 10.
456.		468.
457.		469.
458.		470.
459.		471.
460.	<i>Leo primus im-</i>	472. <i>Simplicius</i> an.
461.	<i>perat an. 27.</i>	473. 15. m. 1. d. 7.
462.		474.
463.		475.
464.		476.

477.	Zeno an.16.	485.
478.		486.
479.		487. Felix ann. 8.
480.		488. mens. II. d. 17.
481.		489.
482.		490.
483.		491.
484.		492.

Marcianus cum Valentiniāo imperat an. 7. Hic literis a prime deditus, in scripturis studioſiſſimus fuit. Decreta etiam edidit, Chronica ſcripſit, plurimum oblationis legentibus conferentia, An. 2. imperij Marciani Attila rex Hunnorū, VValemeris Ostrogothorum regis & Ardarici Gepidarum regis, & multarum aquilonariarum gentium ſibi ſubjeſtarum auxilio fultus, à Pannonijs egressus occidentale impe- rium inuadit, cum 500 armatorum milibus, & primo per totas Gallias tanta per eos Dei efferbuit indignatio: ut nullam omnino ciuitatem Caſtellum vel oppidum, aliqua à furore eorum potuerit tutari munitio. Postremo Aurelianis vrbeis eis obſidentibus ad ſubſidium Galliarum aduolauit Patricius Romanorū Aetius, fultus & ipſe Theoderici VViſigothorum regis & Merouei Francorum regis, aliarumq; gentium copijs militaribus. Conſerto prælio in campis Catalaunicis, pugnatum eſt vſq; ad direptionem noctis Aetius superior quidem reſeclit, Attilam tamen non vſq; ad interneſionem deleuit. Caſa ſuntib⁹ 180 pugnato- rum milia inter quos etiam cecidit Theodericus Rex VViſigothorum, cui Thurismundus filius eius ſuccedidit in regnum. Porro Attila vietus in clauſtra quæ de plaueſtris præparauerat, ſe recepit, Aetius vero Patri- cius inde digreſſus, ad patriam remeauit. Attila quoq; resumpta ſpe ex Aetij reſecſu repatriauit, mature rediturus ſuppleto exercitu. Porro in reſitu nunc huc nunc illuc irruens per Gallias, ſtrages dedit innume- ras, vrbes Vesunctionem & Tullum, Lingonis & Treueris diruens, ſed maxime Tungris quæ funditus euerſa. Metis prorsus incenſa eſt, ex- cepto prothomartyris oratorio quod quidam deſuper in armis ſplen- didus à talium hostium flammis defendit. Ventum eſt Trecas, pugnatū ad portas deſuper B. Lupus hostem compellans, Quis nam tu es inquit qui ſic nos impetis? Cui Rex: Ego sum Atila flagellum Dei. Quo con- tra humilis præſul gemens, & ego ſum inquit Lupus heu vaſtator gre- gis Dei, & dignus nimum flagello Dei. Mox B. Lupus portas aperit, intrant hostes, ſed mirum dictu diuinitus cœcati à porta ad portam tranſeunt, neminem aut videntes aut laedentes.

Omnibus bellis famosius fuit bellum quod candidatus Sanctarum II. milium virginum exercitus bellauit, duce sancta virgine Vrſula quæ filia vnica Nothi nobilissimi & ditissimi Britannorū principis, cum nundum nubilis à filio cuiusdam feriſſimi Tyranni ad nuptias expete- tur, & patrem ſuum ſuper hoc anxiati videret qui Deum metuebat, ſi

sigebert an
453.

Greg. Tu-
ron. His.
Fran. lib. 2.
cap. 6.

An. 453.

CHRONOLOGIA

filiam iam Deo deuotam nubere cogeret & Tyrannum timebat si filiam ei denegaret diuinitus inspirata nutanti patri suasit, vt Tyranno assentiretur, ea tamen illi proposita conditione, vt ipse & Tyrannus 10 virgines, genere forma & aetate electas sibi traderent, & tam sibi quam singulis illarum, mille virgines subscriberent & comparatis ad numerum ipsarum 11 triremibus inducias triennij sibi darent ad exercitum virginitatis suae: novo vfa consilio, vt aut difficultate proposita conditionis animum eius a se auerteret, aut hac opportunitate omnes coæuas suas Deo secum dicaret. Et ex hoc condicō virginibus, triremibus & sumptibus comparatis per triennium belli præludia cunctis mirantibus; tandem sub uno die agente vento, ad portum Galliae qui Ticla dicitur, & inde Coloniam sunt appulsæ, ibiq; ex Angeli monitu Romam tendentes, ad urbem Basileam nauibus, à Basilea Romam vsq; pedibus profectæ eodem eundi tenore Coloniam sunt ruerſæ, ab Hunnis vndique obſellam. A quibus cunctæ martyrizatae, nouo & mirabili modo triumpharunt, & Coloniam sanguine & sepultura sua clariorem reddiderunt. Hac de historia Britonum. Veruntamen de B. Collegio ac sacro martyrio 11 milium virginum, aliter sentiendum venerabilis sanctimonialis Elizabeth nomine in sua reuelatione dignissime manifestat, quæ iam in nostro seculo, anno videlicet incarnationi verbi 1156 diuinitus mirabiliter meruit edoceri non solum quo tempore prædictæ passæ sint virgines, verum etiam quis pater Vrſulæ, quæ cognatio eius, quantis religiosis personis tam laicis quam ecclesiasticis, Collegium virginum fretum fuerit, & qui & quomodo etiam ipsi pro Christo cum sacris virginibus martyrium pertulerunt. Dicit enim quod quidam papa urbis Romæ Quiriacus nomine 19 post Petrum, cum illis passus sit, fuit si quidem iste Pontianus papæ successor & rexit Ecclesiam an. i. & mens. 10. & sic in loco suo virum sanctum qui Anteros dictus est ordinavit, & cum 11. millibus virginum discedens, sedem suam reliquit. Nam & ipse de Britannia natus, plures consanguineas in sanctarum numero puellarum afferitur habuisse, & quia sedem Apostolicam inuito Clero reliquit, nomen ipsius de Cathalogo Romanorum pontificum idem clerus erasit. Ipse tamen secure hoc fecit quia diuinus sibi fuerat reuelatum cum eidem virginibus martyrij palmam se percepturum. Passum est autem sanctum virginum Collegium iuxta præfatā narrationem circa annum incarnationi verbi 237. Claruerunt hoc tempore viri Ecclesiastici scripturarum eruditione precipui, Eucherius Lugdunensis Episcopus elegans in sententijs, ornatus in verbis, qui ad Hilarium Arelatensem Episcopum eremii deserta petentem, edidit opusculum vnum de laude eiusdem eremi luculentissimo & dulci sermone dictatum: Idem quoq; Hilarius Arelatensis Antistes vir paupertatis amator & erga inopum prouisionem, non solum mentis pietate sed & corporis sui labore sollicitus. Nam pro reficiendis pauperibus etiam rusticationem contra vires suas homē genere clarus & longe aliter educatus exercuit, sed nec in spiritualibus neglexit. Nam & in docendo gratiam habuit & absque perso-

Gennad. de
 scrip. Eccl.
 cap. 69.

narum acceptione omnibus castigatum opus prædicationis ingessit. In-
genio vero immortali aliqua & parua edidit quæ eruditæ animæ & fi-
delis linguae inditio sunt, in quibus vitam parentis & prædecessoris sui
B. Honorati Episcopi scripsit suavi & præclaro præditam eloquio. Aui-
tus à Romanis imperator creator: cum quo Marcianus vnanimitatis
fœdus composuit. Sed cum ambo rem publicam concorditer admini-
strarent: Marcianus 6 imperij sui anno obit.

An. 457.

An. 468.

Per idem tempus B. Mammertus Viennensis Episcopus floruit, qui tres dies Rogationum ante Ascensionem celebrari instituit. In diebus enim Episcopatus eius, maximus terræmotus in Vienna vrbe accidit, qui multas Ecclesias domosq; subuertit. Sed & lupi aliæq; Syluatice bestiæ per vrbum discurrebant & homines deuorabant. Denique cum per totum annum hoc fieret, ad hanc cladem multum terroris ad-didit, quod ipso die Sancto Paschæ regis palatium cœlesti est incendio concrematum. Cumque hi peruersti casus quotidie fierent, appropin-quante Ascensionis die prefatus Sanctus præsul, omni populo ieuniūtrum triduanum indixit, & sic illa tribulatio conquieuit. Deinde totius Cleri ac populi Episcoporumq; consensu statuitur, ut per omnes Galliarum Ecclesias hic litaniæ & ieuniiorum ritus imperpetuum tñneretur. Quæ-
quidem obseruantia multum necessaria esse cognoscitur: tum pro pace
tum pro conseruandis frugibus, tum pro cæterarum necessitatium oc-
cursibus. Dicitur autem hæc litania minor, ad differentiam illius quæ
romana consuetudo 7. Kal. Maij induxit: quæ maior vocatur, ut pote
a maiori hoc est à B. Gregorio instituta.

Saluianus Massiliensis Ecclesiæ presbyter floret, qui humana & di-
uina litteratura instructus, & Episcoporum magister scripsit scolastico
& aperto sermone multa. Hoc tempore apud Antissiodorum præsulan-
te Alodio, & regente monasterium sancti Germani viro digno ac vene-
rabili Mamertino, S. Marianus à partibus Bituricensium adueniens,
prædicto monasterio sociari se postulabat, quia idem monasterium an-
tique beatitudinis retinens statum odore suauissimo redolebat. Porro
hic B. vir quantæ sanctitatis extiterit libellus de vita ipsius editus ple-
nius ostendit. Claret Auitus Viennensis Episcopus, scientia secularium
literarum doctissimus, & sanctitate præcipuus. Hic metrice de condi-
tione mundi libros composuit. Hic aduersus hæresim Arrianam, quæ
tunc non solum Africam, sed & Galliam Italiamq; ex parte occupaue-
rat, magno fudore decertauit: quod clarissima opera eius testantur.
Scribit enim dialogum satis elegantem, hæresim illam oppugnans fi-
delissimo & doctissimo immortaliq; ingenio, ad Gundebaudum Bur-
gundionum Regem filium Gundouei. Item alios libellos duos contra
Nestorium Epilcopum & Euticem abbatem autores erroris scribit,
luculentissimo & castigato sermone. Fuerunt & alia illius plura eximia
opera in Christi Ecclesia probatissima. Hic Sigismundum Regem in fi-
de pietatis erudiuit. Qui agente illo postmodum monasterium SS. mar-
tyrum Agaunensium Mauricij sociorumq; eius construxit. Quem post-

An. 475.

s. Marian⁹

Antissiod.

aduenit.

An. 490.

CHRONOLOGIA

modum captum & à francis occisum, vehementer doluit, hucus in presul's epithaphio inter alia sic dicitur.

*Ado 6.
stat.*

*Vnus in arce fuit, cui quolibet ordine fandi,
Orator nullus similis, nullusque poeta.*

Clamant quod sparsit, per crebra volumina libri

Qui vixit, venit, pergit, omnia secula visset.

An. 492. Zeno imperator obit.

493.	<i>Anastasius an.</i>	518.
494.	26.	512.
495.		513.
496. <i>Gelasius an.</i>		514.
497. 4.m.8. d.19.		515.
498.		516.
499.		517. <i>Hormisdas an.</i>
500. <i>Anastasius</i>		518. 9. dieb. 17.
501. 5.I.m.11.d.24		519.
502. <i>Simeonites an.</i>		520.
503. 15.m.7.d.28.		521.
504.		522.
505.		523.
506.		524.
507.		525.
508.		526. <i>Ioannes an.2.</i>
509.		527. <i>mens.9.</i>
510.		

An. 496.

Anastasius imperat annis 26. Hic decus Romani imperij Euthicianus haereseos illuuiie maculauit, fauensq; haereticis catholicos persequutus est. Clodoueus rex Thuringiam sibi subiugat, ac deinde regnum suum vsq; Sequanam dilatat. Post vsq; Ligerim procedit, castrumque Meledunum capit. Erat autem adhuc gentilis tam pertinax, vt nec vxor sua Clothildis Christianissima eum ab errore gentili auocare posset, licet id saepius attentasset, verum tandem cum Alemannis congressurus esset, vidensq; immensos globos hostium expauisset, votum vovit Domino, quod si victoriā tribueret, ipse Christianismum susciperet:

An. 499. voto itaq; fidei suscipiendae se obligans, victoria potiri meruit, & perempto Alemannorum rege Alemaniā sub tributo rededit. Porro reuersus S. Remigium adiit, petens se fieri Christianum. Cumque ad fontem sacri Baptismatis peruenisset, nec adesset, qui afferre Christi debuerat, ecce subito columba cælitus elapsa ampullam cum christmate rostro detulit, de quo B. Pontifex regem in baptismo liniuit. Siquidem haec ampulla in Remensi ecclesia hodieq; seruatur, & inde reges Franciae inunguntur. Baptizata sunt quoq; multa Francorum milia, sui regis exemplo permota. Porro Clodoueus Remensem Ecclesiam mul-

tis nobilitauit honoribus , prædijsq; ditauit. Ex quibus multa B. Remigius Ecclesiæ Laudunensi contulit , sedemq; Episcopatus inibi esse constitutens primum illic Genebaudum Episcopum ordinauit , eundemq; in fornicatione cum sua quondam vxore prolapsum , fed se pennisal pœnitentia purgatum , & de reclusione diuino iussu eductum , sed suæ restituit. Clodoueus itaq; Christianitate suscepta , cepit in fide proficere , honorare Ecclesiæ , prædijsq; prouehere , ac regni magnificen- *s. Fratrum*
tiam ampliare. Erat autem annus ab incarnatione Domini 500 regni 9 *Altiss.*
verò sui 15. quando idem rex fidei suscepit initia , in gente Francorum *Episcopus*
est Christianitas dilatata. Apud Antissiodorum Alodio defuncto , man-
sat eadem ciuitas absque Episcopo annis 10. Quibus finitis Fraternus
consecratur Episcopus , qui eodem die consecrationis suæ a barbaris
urbem vastantibus est martyrio coronatus. Post hunc Censurius sedet ,
annis 38. cuius tempore Constantius Lugdunensis presbyter & Rhetor
facundissimus , obtenuit S. Patientis Lugdunensis Episcopi , vitam S.
Germani mirabili stilo edidit , omniq; diligentia elaboratam eidem
postmodum Episcopo Censurio habendam direxit , anno fere 40. post *Fundatio-*
transitum eiusdem Germani Antistitis gloriosi. Per id tempus florebat *cenobij s.*
Theudechildis , Clodouei Regis filia , virginitate pariter & pietate fa-
mōsa. Hæc in conspectu Senonis cenobium sub honore Apostolorum
construxit , multis illud ædificijs amplians & prædijs locupletans. Quo
peracto ad dedicandam basilicam cum S. Eraclio tunc Senonis præfule
vicinarum quoq; urbium præsules affuere , vbi dum in orationibus per-
nōstant , angelicas audiere voces dulcissime concrepantes. Facto ma-
ne accedentes ad altare , vident in 4 angulis medioq; marmoris , Cru-
cis signacula decenter impressa. Stupentelq; proinde , non ausi sunt
ulterius consecrare locum , quem cernebant coelitus consecratum. Leo-
nardus Aurelianensis ciuis , vir pietate & religione præcipitus , in regno
Francorum emicuit. Hic B. Remigij discipulus , postmodum ad Aquitanæ
partes secedens , in Lemouicinæ urbis territorio longo fertur tem-
pore , heremiticam vitam duxisse. Captiuorum specialis patronus apud
Deum singulari quodammodo merito , se deuote inuocantibus frequen-
tius affuisse , experimentis euidentibus comprobatur. Hic etiam in no-
stro seculo famosissimum illum & strenuissimum militem Christi Boe-
mundum Regis Siciliæ filium , se in carcere sollicitius inuocantem , mi-
rabiliter consolatus est , & ad extremum de pagani vinculis liberum
cum gaudio principatu reddidit.

An. 517.
Iustinus senior imperat annis 9. Floruit B. Benedictus Cassinensis
abbas monachorum pater præcipius , qui spiritu omnium iustorum
plenus fuisse dignocitur. Hic multorum miraculorum efficacissimus
patrator & mortuorum resuscitator emicuit. Scripsit monachorum re-
gulam luculento sermone , religione & discretione ornatam quæ ar-
etam illam & arduam viam insinuare videretur , per quam certissime
Christo attestante peruenitur ad cœlum. Huius vitam S. Papa Grego-
rius scripsit virtutibus plenam ac miraculis choruscantem , quam ab his

An. 538.

CHRONOLOGIA

didicit & audieuit, qui faciem illius viderunt, & ei in presenti peregrinatione comites fuerunt. Quam etiam vitam & regulam, sua idem Dominus Apostolicus, auctoritate roborauit & stilo: vnde & ab illo tempore mos inoleuit, vt pene omnes qui monachico habitu induuntur, secundum huius S. patris regulam se viuere profiteantur. Hic etiam habuit sororem virginem Deo consecratam nomine Scolasticam, cuius animam vidi de corpore egressam in columbae specie, secreta cœli penetrare. Cuius mox obitum fratribus ac discipulis nunciauit ac omnipotenti Deo multiplices gratias pro illius reddidit glorificatione. Vedit etiam hic Sanctus Dei Benedictus, nocte quadam in oratione positus. Germani Capuani Episcopi animam ab angelis assumptam, in sphæra ignea in cœlum deferri. Huius patris discipulus B. Maurus leuita extitit, qui in monasterio ab eo nutritus, ab anno 12 etatis, 20 cum eo annos expleuit. Quem 32. vitæ anno, vt pote iam fortem & promptum in operibus bonis iuuenem, Sanctus pater cum quibusdam alijs ad Gallias misit, vt in illa regione petente & agente sanctissimo Bertigno Cenomanensi Episcopo filios lucis procrearent & monastica instituta, quæ a tam Sancto patre suscepserant, nouam progeniem generando confirmarent. Quem etiam Abbatem ordinauit, & regulam iam dictam quam manu propria scriperat, ei contradidit, panisq; libram & vini mensuram vas æneum eadem assignauit, siccq; cum sua benedictione abire permisit. In castino vero misit Sanctus vir Benedictus iam dicto Mauro epistolam, in hac verba dicens. Accipe dilectissime extrema institutoris tui dona, quæ & longum nostrum testentur amorem, tibiq; & commilitonibus tuis contra omnium perpetim munimem præbeant impedimenta malorum. Post expletam enim totam trinam vigeniorum decurcionem annorum, ex quo monasteriale adisti perfectionem in gaudium Domini tui es introducendus, vt nobis Dominus hesterno die, postquam à nobis digressus es, ostendere dignatus est. Prædico etiam tibi moram vos in eundo esse passuros, ac cum difficultate habilem locum inuenturos, pro his quæ & Deo ordinante perficiuntur, & quæ inimicus humani generis molimine calliditatis suæ in vos concitat. Nusquam tamen benignitas misericordiæ Dei vobis deerit, sed potius differendo, licet ad desiderium animi vestri in longum extendendo, aliorsus quam sperauimus, aptissimam largiri dignabitur meditationem. Iamque valeas! felix in prouectione: felicior futurus in preventione. Hanc epistolam Beatus Maurus præ nimia dilectione quam erga hunc sanctissimum patrem habuit, sibi post obitum consepeli rit.

528.	Inustinianus im-	533. Bonifacius an. 2
529. Felix ann. 4.	perat an. 38.	534. Ioannes an. 2.
530. mens. 2. d. 13.		535. mens. 4.
531.		536. Agapitus an.
532.		537.

538. Syluerius an. 1.		552.	
539. mens. 5.		553.	
540.		554.	
541. Vigilius an. 17		555.	
542. mens. 6. d. 26.		556. d. 26. p. 1. mens. 10.	
543.		557. d. 26. m. 10. e. 10. f. 10. v. 10.	
544.		558. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.	
545. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		559. Pelagius an. 4.	
546. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		560. mens. 10. d. 18.	
547. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		561. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.	
548. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		562. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.	
549. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		563. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.	
550. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		564. Ioannes an. 13.	
551. d. 26. m. 10. f. 10. v. 10.		565. mens. 11. d. 27.	

Sanctus Leo Archi-episcopus Senonensis, successor venerabilis Antistitis Pauli floret, qui 16 eiusdem urbis pontifex, sanctitate perspicuus, animo pius, post plurima misericordiae opera defunctus, Christo animam redditit. Habuit succesorem honorabilem virum nomine Constantimum. Antissiodorensi Ecclesiae post Censurium Ursus praeftuit, vir sanctitate conspicuus, qui iuxta S. Amatoris Basilicam reclusus, anachoreticam duxit vitam, ubi usq; hodie est oratorium eius nomini dedicatum. Cuius sanctitatis euidens testimonium fuit, quod cum quadam die ciuitas subito conflagaret incendio, ipse populi clamore permotus familiarem illuc baculum destinauit, eoq; inter minaces flamas constituto, omne incendium dicto citius deflagravit. Sancti viri merito taliter declarato, urbis decadente pontifice, vi extractum præfulatu suffecere. Cella eius in Ecclesiam cessit, cui Theodosius succedit, Theodosioq; Gregorius, ac Gregorio succelsit Optatus, qui omnes sanctitatem clari, in Ecclesia B. Germani venerabiliter sunt sepulti. Romæ post Pelagium Ioannes præsidet an. 14. Hic Ecclesiam Apostolorum Philippi & Iacobi perfecit & dedicauit, & cœmeteria SS. martyrum restaurauit. Senonensi Ecclesiae post Constantinum, Arthemius præfuit, vir satis honestæ & religiosæ vitae, qui eandem Ecclesiam longo tempore prudentissime rexit. Antissiodoro post Optatum Droctaldus, postquam Eleutherius ordinatur Episcopus.

An. 550.

4. Aliss.
Episcopi vi
te sancti-
monia præ-
clari.

566.	Instinus an. 11.	575.	
567.		576.	
568.		577.	
569.		578. Benedictus an.	Tyberius an. 7.
570.		579. 3. m. 1. d. 18.	
571.		580.	
572.		581. Pelagius an. 10.	
573.		582. mens. 2. d. 10.	
574.		583.	

CHRONOLOGIA

575.

Anno Iustini 7. **Gregorius Turonensis** ordinatur Episcopus , vir clarus in omnibus a quo inter cætera quæ scripsit , S. Martini virtutes & miracula multa descripta sunt , quæ in diebus ipsius abundantissime prouenerunt. **Fortunatus** poeta vir egregius , ingenio clarus , sensu celer , ore suavis floret , qui ab Italia Turonis veniens , actus B. Martini quatuor libris heroico metro contexit. Verum inde post assuimptus , ordinatus est Pictauorum Episcopus . Per id tempus S. Maurus , B. Benedicti discipulus obiit. Hic biennio ante obitum suum ordinato Abbatore in suo cœnobio , quod in pago Andegauensi super ligeris fluuium ipse construxerat , pastorale onus depositus , & assidue orationi deditus cum Sancto Desiderio expectabat diem vocationis suæ . Dum hæc agebat quadam nocte volenti illi Ecclesiam orationis causa ingredi , apparuit furibundus hostis antiquus minitans atq; dicens Eia Maure , qui nos de sedibus nostris expellere , ad hanc patriam venisti. Non tibi semper vt putas vota prospera succedent. Nunc tibi vindicabo in tuis iniurias , quas à te hacenus suscepi. Data est siquidem mihi à Deo potestas ad tempus debachandi in tuos. B. vero Maurus hæc audiens simpliciter respondit. Imperet Deus tibi sathan. Ingressus quoq; Ecclesiam , ante altare prosternitur , & Deum suppliciter exorat : vt huius rei exitum ei sua pietate dignetur manifestius declarare. Quem mox amarius lacrimantem cœlestis nuntius consolatus est & intimavit ei , vt suis premoneret paratos esse , & quia plures eorum in breui ad Deum colligendi essent. Post hæc S. Maurus suis quæ perceperat , annuntiavit , confortansque fratres & instruens , vt præparati securi expectarent suum Saluatorem , qui nunquam deserit sperantes in se paratos eos ad hoc & demotos agnouit & gauisus est. Factum est itaq; Deo volente , vt infra quinque menses , 100 & 16 monachi in illo cœnobio quod glanna folium ex antiquo vocatum est , morerentur. Post quos & ipse Beatus pater mortuus est.

584.	Mauricius ann.	598.	
585.	20.	599.	
586.		600.	
587.		601.	
588.		602.	
589.		603.	
590.		604.	
591.		605.	
592.		606.	
593. <i>Gregorius ma-</i>		607. <i>Sabinianus à.</i>	
594. <i>gnus an. 13. m.</i>		608. <i>1. m. s. d. 9.</i>	
595. <i>6. dieb. 10.</i>		609. <i>Bonifaciº m. 8.</i>	
596.		610. <i>Bonifaciº ann.</i>	
597.		6. d. 12.	
			<i>Phocas an. 7.</i>

Antissiodoro post Etherium, Augarius pontificatum suscepit. Hic genere nobilis cum adolescens in palatio Guntranni regis moraretur, postposita seculari pompa, clericatus assumpsit officium, & exinde Siagrum expedit Augustodunensem Episcopum, virum sanctitate & doctrina præclarum. Huius eruditione & exemplo, adprime informatus Augarius tandem crescentibus meritis ad Antissiodorensis Ecclesiæ regimen est assumptus, vbi multo tempore multis virtutibus floruit, & eandem Ecclesiam multis euexit prædijs, multis illustravit salubribus institutis. Monasterio quoq; S. Germani multa largitus est, in quo venerabilem sepulturam fortitus est. Porro huius frater Germanus extitit Austrenus nomine Aurelianorum pontifex, nepos quoq; eiusdem ex forore Agia, Lopus Archiepiscopus Senonenfis, vir eminentissimæ sanctitatis. Antissiodorensi Ecclesiæ post Augarium, Desiderius natione Aquitanus præfuit, vir nobilissimus atq; mitissimus, cuius secularis dignitas tanta extitit, vt ei nemo suo tempore, quamvis potentissimus ex æquo se conferre potuerit. Fuit enim propinquus Brunehildis Reginæ filijsq; eius tam Francorum quam Burgundionum regibus, quorum & munificentia tantam prædiorum amplitudinem consecutus est, vt nulla vel medianæ Burgundiæ, vel Aquitanicæ prouinciae inueniatur Ecclesia principalis, quam non rebus auxerit proprijs. Basilicam sane B. Stephani cui fedit, miro decoro ampliavit, ingenti testitudine à parte orientis applicata, auroq; ac musuo splendidissime decorata. Prædia quoq; & vasæ tanti aurea quam argentea contulit illic innumera, multaq; missoria tam ex auro quam argento varijs celaturis exsculpta. Sed & B. Germani Ecclesiam & vasis prætiosissimus adauxit & prædijs. Monasterio sanctorum Cosmæ & Damiani, & monasterio puellarum quod ultra flumen Icaunæ in honore sancti Martini constructum est, cæterisque Ecclesijs infra & circa Antissiodorum constitutis multa distribuit: cuius etiam solatijs, Ecclesiam sanctorum Gerualij & Prothalij quidam Diaconus construxit, eorumdem martyrum reliquijs venerabiliter ibidem reconditis. Senonensem Ecclesiam post Arthemium rexit Lopus Sanctissimus, miraculorum gloria præclarus. Huic aliquando Eucharistiam consecranti, gemma de cælo à Deo in calice descendit. Hic caduco morbo laborantibus singularis patronus in finibus suis esse, innumeris vtriusque sexus collata sanitatem comprobatur.

Circa ab.
600.

611.	<i>Heraclius cum</i>	620. <i>Bonifacius an</i>
612.	<i>Constantino fi</i>	621. <i>5. dieb. 13.</i>
613.	<i>lio suo an. 31.</i>	622.
614.		623.
615.		624.
616.		625.
617.	<i>Deusdedit an.</i>	626. <i>Honorius an.</i>
618.	<i>3. dieb. 20.</i>	627. <i>12. II. d. 17.</i>
619.		628.

CHRONOLOGIA

629.		665.	
630.		666.	
631.		667.	
632.		668.	
633.		669.	
634.		670.	
635.		671.	Constantinus
636.		672.	Adeodatus an. 37.
637.		673.	sedit ann. 14.
638.		674.	mens. 2. d. 5.
639. Seuerinus an. 2.		675.	Julianus palma cum aliis.
640. mens. 4. d. 29.		676.	adat. aduersus. s. u. u. o. c.
641. Ioannes an. I.		677.	Domnus an.
642. mens. 8.	Constantinus	678.	1. m. 5. d. 10.
643. Theodorus se-		679.	Agatho an. 2
644. cundus an. 6.		680.	mens. 6. d. 3.
645. mens. 5. d. 8.		681.	Paulus
646.		682.	Leo m. 1. d. 17.
647.		683.	Benedictus m.
648.		684.	10. dieb. 12.
649.		685.	Paulus
650. Martin⁹ mar-		686.	Ioannes m. I.
651. tyran. 6. m. I.		687.	Conon m. II.
652. dieb. 26.		688.	Sergius an. 13.
653.		689.	mens. 8. d. 23.
654.		690.	10.
655.		691.	Antonius
656. Eugenius an. 2		692.	11. 8. m. 11. 10. 11. 12. ann.
657. mens. 9. d. 22.		693.	Paulus
658. Vitalianus se-		694.	Paulus
659. dit an. 14. m.		695.	Paulus
660. 6.		696.	Paulus
661.		697.	Paulus
662.		698.	Paulus
663.		699.	Paulus
664.		700.	

Sanctus Amatus qui in Sénonensi Ecclesia B. Lupo successerat, à Theoderico Rege instigante Ebroino graui diu tribulatur exilio. His diebus Antissiodorensem regebat Ecclesiam B. Vigilius, Palladij successor vir clarus genere sed clarior sanctitate. Hic inter cetera virtutum suarum insignia; etiam monasterium in suburbano Antissiodori construxit, quod pluribus ditatum muneribus in honore S. Dei genitricis Mariae dedicauit. Quod etiam muro circuncingens, monachorum esse constituit, simulque Xenodochium pauperum ibidem esse præcepit.

Porro post B. Vigilium, Scopilio, ac post eum Tetricus præfuit dictæ s. *Tetricus*. Ecclesiæ vir mitissimus & omni bonitate ornatus. Hic prius Abbas S. 24. *Antiff.* Germani extitit, vbi cum multis eriteret virtutibus, cunctis fauentibus ad pontificium est assumptus. Hic primo anno ordinationis sua concilium habuit, in quo statuit ut Abbates vel Archipresbyteri Antifffiodorensum Ecclesiarum, vel circumiacentium vicorum, in Ecclesia S. Stephani diuinum officium vicissim persoluerent, & singuli singulis hebdomadibus altario deseruirent. Statuit etiam omnibus in sua vice ad peragendum officium conuenientibus, ex Dominico cellario per manum œconomi, sufficientia stipendia ministrari. Si vero tardi occurrerint, ac negligentes apparuerint 40 dies a vino abstineant. Vicedominus autem ac Cellerarius, si quod iure eis ministrare debent, in aliquo substraxerint, retrusi in monasterium per annum dimidium pane & aqua contenti, debitam pœnitentiam faciant. Is tandem B. pontifex, cum per aliquot annos feliciter Episcopatum rexisset, accidit ut scamno sopore resolutus quiesceret, moxq; eum quidam Archidiaconus suus gladio transuerberans, transmisit ad Christum. Idem autem interfector sicut fertur mox ut a domo exiit, subito turbine raptus nusquam comparuit. Sanctus autem Tetricus in Ecclesia S. Eusebij venerabiliter est sepultus. Sane de scamno super quod imperfectus est, plures ex dolore dentium ob meritum S. martyris obtinuere remedium.

701.	<i>Tyberius</i> an. 7.	709.	<i>Constantinus</i>
702.	<i>Iohannes sex-</i>	710.	<i>an. 7. d. 15.</i>
703.	<i>tus an. 3. m.</i>	711.	
704.	<i>2. dieb. 13.</i>	712.	
705.	<i>Iohannes septi-</i>	713.	
706.	<i>muis annis 2.</i>	714.	<i>Philippus</i> an. 1.
707.	<i>m. 7. d. 16.</i>	715.	<i>Anastasius</i> a. 2.
708.	<i>Nijsim⁹ d. 20.</i>	716.	<i>Gregorius</i> 2. an. 16. m. 8. d. 21.
	<i>Infinia</i> an. 6.		

Senonensi Ecclesiæ post S. Amatum præfuit Mederius, post quem Hyldegarius post Auriperthus, post Ermentarius, post Arnulphus, post Landebertus cui succedit S. Emmo. Porro S. Emmoni substitutus est vir Deo dignus VVlfrannus qui per id tempus sub Carolo principe effloruit mirabili sanctitate. Antifffiodorensem Ecclesiam post S. Tetricum rexit Socoldus ac post eum Sabaricus, qui cum esset genere nobilis postposita dignitate Epilcopi, cœpit saevitiam exercere tyranni, adeo ut tam pagum Aurelianensem quam Niuernensem, Tornodorensim quoq; atq; Aualensem necnon & Trecassimum manu inuadens militari sua subiiceret ditioni. Nam tunc temporis Franci inter se dissidentes, plurima ciuilia bella commouebant. Is demum Sabaricus exercitu plurimo undecumq; collecto cum Lugdunum ad expugnandum pergeret diuino fulmine iactus interiit: Indeque relatus in S. Germani basilica est sepultus.

CHRONOLOGIA

717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729.	<i>Theodosius à. i.</i> <i>Leo an. 24.</i>	730. 731. 732. <i>Gregorius ter-</i> 733. <i>tius an. 10.m.</i> 734. 9. dieb. 24. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741.
--	---	---

Circa an.
700.

Post Sabaricum Haimarus præfuit, vir valde strenuus, cuius in tantum potestas seculariter excreuit, ut vsq; ad Ducatum totius Burgundiaꝝ perueniret. Hic cum multa strenue peregrisset à quibusdam æmulis suis in pago Tullensi cum quodam nepote suo lanceis confossus, ibiq; dicitur fuisse sepultus. Huic successit Theodrannus qui prædicto Haimaro adhuc superstite, ex eius consensu fuerat ordinatus Episcopus. Post hunc Quintilianus sedet, prius Abbas S. Germani, sed ob virtutum dignitatem prouectus in præsulēm. Huius pater Quintilianus monasterium Melerense construxit, ac rebus proprijs ditauit. Porro Quintiliano Gillianus, & Gilliano Clemens succedit, qui cæxitatem corporream passus iuxta basilicam apostolorum Petri & Iacobi diuersorum habuit. Senonensem Ecclesiam post B VVlfrannum rexit Gericus vir clarissimus, quem idem VVlfrannus in loco suo ordinans, Fontanellam monasterium petijt, ibiq; monachus effectus Frisiām prædicavit, vir sanctitate & doctrina præfulgidus multisq; miraculis glorioſus. Gerico vero successit S Ebbo eiusdem Gerici nepos. Hic cum parentibus orbatus esset eq; Castrum Tornodorum hæreditario iure competeteret, Senonis latenter fugit, ibique in monasterio S. Petri vini diu Christo sub Abbatis imperio militauit. Cuius loci postmodum Abbas factus, & iade ad pontificatum promotus, tam signis effulgit quam meritis. Antissiodorensi Ecclesiæ post Clementem præfuit Adulfus, ex cantore Episcopus, vir in diuinis officijs strenuus, & Episcopali largitate famosus. Huius tempore res Ecclesiastica ab Episcoporum potestate per Carolum principem abstractæ in dominatum secularium cesserunt. Siquidem centum tantummodo mansis Episcopo derelictis, quicquid villarum superfuit in sex principes Baioarios distributum est, abbatiae vero singulis abbatibus dilargitæ: Quam Ecclesiæ humiliationem idem religiosus pontifex pene exitialiter doluit, adeo ut paralisis morbo corruptus, vniuersis sui corporis officijs priuaretur: Eodem itaque diuersorio cum prædicto Clemente adhuc superstite clausus, stipe Ecclesiasti-

ca vsque ad diem sui obitus alebatur Maurino ex voluntate eiusdem pontificis subministrante publicas functiones.

742.	<i>Constantinus</i>	760.	
743. <i>Zacharias</i> an.	<i>an. 35.</i>	761.	
744. <i>Io. m. 3. d. 15.</i>		762.	
745.		763.	
746.		764.	
747.		765.	
748.		766.	
749.		767.	
750.		768.	<i>Hic obiit Pippinus Rex Franc.</i>
751.		769. <i>Cōstantīnus a. 1.</i>	
752.		770. <i>Stephanus an.</i>	<i>Karolus magn⁹</i>
753. <i>Stephanus</i> fe-		771. <i>3. m. 5. d. 28.</i>	<i>regnat.</i>
754. <i>cundus</i> an. 5.		772.	
755. <i>dieb. 28.</i>		773.	
756.		774. <i>Adrianus an</i>	
757.		775. <i>23. m. 10. d. 28</i>	
758.		776.	
759. <i>Paulus</i> an. 10.			

Senonensi Ecclesiae post S. Ebbonem, S. Honobertus præfuit, vir omni honestate præcipuus, cui successit Honulfus & Honulpho Othbertus qui virum honorabilem nomine Lupum habuit successorem. Antissiodensem hoc tempore regebat Ecclesiam Marinus Haydulfi successor, vir vrbanae facundiæ & eximiæ sanctitatis: Hic Carolum regem adjit, & ab eo obtinuit ut decedentibus singulis qui tunc res Ecclesiasticas obtinebant, paulatim cuncta reciperet: Sicque annuente Deo res prospere cessit ut fere intra biennium nullus pene eorum restiterit, quibus prædia Ecclesiastica contra licitum deserueriebant: Sub hoc præfule Eomenoldis primus Antissiodori comes in suo ipsius prædio monasterium in Salvatoris honore construxit: Senonensi Ecclesiae post Lupum præfuit Viricarius, & post eum Godeschalus cui successit vir dignissime vitæ S. Gumbertus, qui dominum Petrum virum venerabilem habuit successorem:

A.D. 760.

777.	<i>Leo</i> an. 5.	785.	
778.		786.	
779.		787.	
780.		788.	
781.		789.	
782.	<i>Hyrene cum fi-</i>	790.	
783.	<i>lio suo Constantino</i> an. 10.	791.	
784.		792. <i>Constantinus</i>	<i>Constantinus</i>

CHRONOLOGIA

793.	<i>solanus ann. 7.</i>	798.	<i>20. m. 5. d. 16.</i>	
794.		799.		
795.		800.		
796.		801.		
797.	<i>Leo tertius an.</i>			<i>Hyrene sola an.</i>
				<i>3.</i>

Antissiodorensem Ecclesiam post Maurinum rexit Aaron, qui proficidente Romam Carolo magno cum ipso pariter profectus est, qui & ipse sicut & predecessor suus in Ecclesia B Gerualis est sepultus. Senonensi Ecclesia post Petrum Vilebaldus præfuit cui Berardus successit postquam Raibertus ac post eum Magnus, quū Ecclesiam in honore Salvatoris ædificauit, ubi canonicorum sepulturam instituens, seipsum ibidem sepeliri fecit. Sub hoc præfule Carolus magnus S Stephano dedit villas & prædia, ornamentaque varia, preciosissimas insuper sanctorum reliquias.

802.	<i>Karolus Imperator imperavit</i>	829.		
803.		830.		
804.	<i>13. an.</i>	831.		
805.		832.		
806.		833.		
807.		834.		
808.		835.		
809.		836.		
810.		837.		
811.		838.		
812.		839.		
813.		840.		
814.		841.		<i>Lotharius an. 15.</i>
815.	<i>Stephan⁹ m. 7.</i>	842.		
816.	<i>Paschal an. 7.</i>	843.	<i>Sergius an. 3.</i>	
817.	<i>diec. 17.</i>	844.		
818.		845.		
819.		846.	<i>Leo an. 8. m.</i>	
820.		847.	<i>3. diec. 6.</i>	
821.		848.		
822.		849.		
823.	<i>Eugenius an. 3</i>	850.		
824.	<i>mens. 2.</i>	851.		
825.		852.		
826.	<i>Valetin⁹ d. 40</i>	853.		
827.	<i>Gregorius</i>	854.		
828.	<i>an. 16.</i>	855.	<i>Benedictus an. 2. m. 6. d. 10.</i>	

*Ludovicus cognomento Pius Caroli magni filius imperat annis 26.
huius*

Huius imperij ingressus secundus fuit & placidus, sed finis multis incommoditatibus fatigatus. Post Magnum Ieremias præfuit: Hic prius monachus & procurator cœnobij S. Richerij in pontiuo pago siti, cum videret post mortem Karoli magni in eadem prouincia paganos diffundi, timens: quādam sanctorum reliquias quæ illuc erant secum accepit, Senonesq; deuenit, vbi cum hospitaretur accidit Magnum tunc archiepiscopum decedere, moxq; præfatus Ieremias nutu dei totius fauore populi meruit in pontificem promoueri. Antissiodorensim Ecclesiam post Aaron rexit Angelelmus natione Baioarius vir summe simplicitatis & charitatis, in elemosinis præcipuus ac pene suo tempore singularis. Fertur enim interdum amore largitatis, ægritudinem simulasse, vt absq; vlliis contiadictione quæ habere poterat, in vñus pauperum erogaret. Ecclesiam S. Stephani cui præfuit varijs & pretiosis ornamentiis ditauit, cæteris quoq; Antissiodorensibus Basilicis plurima dona distribuit. Senonensi Ecclesiaz post Ieremiam præfuit Aldricus Ferrariensis cœnobij prius Abbas. Hic cœnobium S. Remigij quod erat ante portam ciuitatis, in propria villa eiusdem cœnobij quæ vocatur Vallilias commutauit: quo tamen imperfecto, plenus virtutibus dormiuit in Domino. Post Aldricum præfuit VVenilo qui cœnobium S. Remigij apud Vallilias à suo prædecessore inceptum perfecit quod facultatibus & multis honoribz ditauit. Ecclesiam vero S. Stephani quæ erat vetustissima renouauit pristinoq; decore reformauit. Sed & Ecclesiam sanctæ Columbae dedicauit in honorem sanctæ Crucis, & in crastino dedicationis die, corpora SS. Columbae & Lupi cum maximo honore leuauit de tumulis, vbi prius iacuerant.. Huic etiam Archiepiscopo beati martyres Sauinianus, Potentianus, Altinus, Eodal-dus, & Serotinus se revelare dignati sunt qui eorum corpora de Ecclesia & loco in quo sepulti erant in Basilicam S. Petri viui cum honorificentia multa transposuit. Antissiodorensi Ecclesiaz post Angelelmum præfuit Heribaldus. Hic ecclesiam S. Stephani & parietibus & laqueariis renouauit, vitreis quoq; ac picturis optimis decorauit, coronas argenteas quatuor instituit. Hic sanctorum martyrum Alexandri & Crisanti pignora ab urbe Roma detulit, quæ in prædicta Ecclesia recondidit, fredamq; cum cancellis benigno studio exornauit. Hic etiam corpus beatissimi Germani precepto regum Karoli & Ludouici ex loco in quo primum tumulatum fuerat, venerabiliter Cal. Septemb. transmutauit anno Domini 841. quod ita & soliditate integrum, & vestibus reperit incorruptum vt quondam fuerat a venerabili Augusta Placidia decentissime compositum. Hic etiam præsul cum regi Karolo & charus esset & intimus, eius munificentia villas quādam obtinuit quæ olim iuri ecclesiastico fuerant abdicatae. Porro huic successit Abbo germanus eiusdem, prius abbas cœnobij S. Germani, vir strenuus atq; tam in diuinis scripturis quam in secularibus principaliter eruditus, qui ambo in Ecclesia S. Germani cum multa sunt honorificantia tumulati.

An. 840.

CHRONOLOGIA

856.	<i>Ludouicus ann.</i>	874.	<i>Karolus calvus</i>
857.	<i>Nicolaus. an.</i>	875.	<i>annis 2.</i>
858.	<i>g. m. 2. d. 20.</i>	876.	<i>Karolus. Iude-</i>
859.		877.	<i>ni filius an. 12.</i>
860.		878.	
861.		879.	
862.		880.	
863.		881.	
864.		882.	<i>Martinus. 1. m. 5.</i>
865.		883.	<i>Adrianus. 1.</i>
866.		884.	<i>Stephanus an.</i>
867.	<i>Adrianus</i>	885.	<i>6. dieb. 8.</i>
868.	<i>annis 5.</i>	886.	
869.		887.	
870.		888.	
871.		889.	
872.	<i>Ioannes 8.</i>	890.	<i>Formosus. 2. 4.</i>
873.	<i>annis 10.</i>		

Ex marty-
rol. m. s. mo-
nast. Pulte-
riarum sub
die 25. Au-
gusti.

Anno Ludouici 7° qui erat ab Incarn. Domin. 862. **Corpora SS.** martyrum Urbani papæ & Tiburtij Antissiodorum sunt delata, & in Ecclesia S. Germani decenter reposita. Anno 865. corpora SS. martyrum Eusebij & Pontiani, comes Girardus de Rossilione, largitione Papæ Nicolai, ab vrbe Roma in Gallias transtulit, & B. Eusebium Pultiaci, Pontianum vero Verzelliaci, in monasterijs scilicet quæ ipse fundauerat in Lingonensi diœcesi, vbi hodie requiescant honorifice composuit. Senonensi Ecclesiæ post Venilonem præfuit Egil monachus, omni bonitate conspicuus: Sub cuius tempore faines & mortalitas magna per regnum francorum efferbuit, & maxime per Aquitaniam & Burgundiam, ita ut præ multitudine morientium non esset qui mortuos sepeliret. Apud Senones vero crudelius lues ista plures prostrauit, sed miserante Deo ipso anno cessavit. Antissiodorensim Ecclesiam post Abbonem rectit Christianus natione Alemannus, vir simplex & humilitate præcipuus. Hic B. Amatoris corpus a primæ sepulturæ loco in criptam ipsius domus festiue transuexit. Senonensi Ecclesiæ post Egilem præfuit Ansegisus monachus, vir in cunctis optime agens, cuius tempore Senonensis Ecclesia magno & pacifico viguit honore. Siquidem Ioannes papa totius ei Galliæ & Germaniæ primatum contulit, ut esset primus post Papam, synodumq; præsulum euocaret, & de fortioribus quibusq; ac grauioribus iudicaret cui resistere voluit. Hincmarus Rhemorum Archiepiscopus, sed apostolica auctoritate compressus est. Huic etiam Ansegiso venerabili præsuli, præfatus papa dedit caput B. primi papæ Gregorij, & brachium S. Leonis papæ & doctoris, quas ille venerandas reliquias Senones detulit, & in Ecclesia

S. Petri viui cum debita veneratione reposuit. Idem quoque translulit corpora SS. pontificum Leonis, Vrsini, Agricij & Ambrosij in prædictam Ecclesiam de Basilica S. Leonis vbi primum fuerant tumulata, qua prius dedicata fuit in honore SS. Geruasij & Prothasij. Fuit autem ipsa habitatio monachorum magna, sed paganis vrbe obſidentibus est deſtructa. Tranſlulit & prædictus pontifex corpus B. martyris Sanctiani de villa quę ex eius nomine Sanceia vocatur cum corporibus Augustini martyris, & Beate virginis prædicti Sanctiani sororis quos omnes in Basilicam sancti Petri condigne recōdidit. Feruntur autem ijdē martyres Sanctianus & soror eius Beata, fuisse consanguinei S. Columbae martyris, & ob amorem eius à partibus Hispaniæ cum alijs pluribus aduenisse, & apud Senones, Aurelianii imperatoris iuſſu martyrum pertulisse. De sancto vero Augustino fertur quod fuerit Archiepiscopus Treueris, orationisque cauſa ad S. Martinum deuenerit & itineris labore confectus, hospitandi gratia in villam Sanceiam dixerit, ibique ægrotans diem extreum clausit sepultusque est iuxta tumulum martyris Sanctiani. Impetrauit etiam præfatus Ansegisus ab Hugone S. Germani Antissiodorensis abbate, corpus S Romani, translulitq; illud in Ecclesiam S Remigij. In Antissiodorensi Ecclesia Christiano successit VVala prædicti Archiepiscopi Ansegisi frater, vir scientia clarus & moribus adornatus, Huius studium fuit magistros literarum charitatue amplecti, eorumque alloquijs & consilijs vt suoque conuiicio participari, Ecclesiæ theſaurum, ac si sacrilegium vitabat contingere, donaria argentea vel aurea, palliaque peroptima sancto contulit Stephano. In omni coniunctu atque secreto presentia suorum v̄sus est clericorum, non patiens quicquam finistrum de illis audire vel loqui vtens vulgari prouerbio: nesciant laici quid faciunt clerici, & pares paribus socientur. Porro huic VVallæ successit Vmbaldus episcopus, Senonensi Ecclesiæ post Ansegisum præfuit Eurardus cui succedit VValterius scientia & nobilitate clarissimus. Antissiodorensim Ecclesiam post Vmbaldum rexit Herifridus, vir ornatus cunctis virtutibus, signis etiam admirandus. Huius tempore ciuitas improuiso flammis exusta, penitus versa est in cineres tantum & rudera, Quod videns sacer prælul, suo induxit animo, quod sibi nunquam in vrbe habitaculum faceret, nisi prius beatæ Mariæ virginis, ac sanctorum Ioannis & Stephani basilicas integre reparasset: quas paruo contentus tugurio mox reædificare cœpit mirificeque restruxit, sed morte præuentus, domum Episcopalem reparare non potuit. Huic successit Gernanus vir vita venerabilis, cuius tempore cum Normannorum gens impia omnem circumquaque regionem prædis, cædibus, incendijs deuastaret: idem strenuus præfut suo euocat, verbis hortatur benedictione corroborat, vtque bellicis accincti armis secuna proficiscantur exorat. Mox cum suis vrbe egreditur & inuentis hostibus, bello eos aggreditur quibus profligatis, victoria Domino adiuuante potitur,

Circa an.
900.

CHRONOLOGIA

891.	<i>Arnulphus</i>	906.
892.	<i>annis 12.</i>	907.
893.		908.
894. <i>Bonifacij d. 15</i>		909.
895. <i>Stephanus a. 1 m. 3</i>		910.
896. <i>Romanus m. 3.</i>		911. <i>Anastasius</i>
897. <i>Theodorus d. 20</i>		912. <i>an. 2. m. 2.</i>
898. <i>Ioannes a. 2. d. 15</i>		913. <i>Lando m. 6.</i>
899. <i>Benedictus</i>		914. <i>Ioannes ann.</i>
900. <i>an. 3. m. 2.</i>		915. <i>13. m. 2. d. 3.</i>
901.		916.
902. <i>Leo d. 40. Christi</i>		917.
903. <i>Sophorus m. 7.</i>	<i>Ludouicus</i>	918.
904. <i>Sergius an 7.</i>	<i>annis 10.</i>	919.
905. <i>dieb. 16.</i>		

*Sigeb. sub
An. 912.*

Bernus abbas moriturus Odonem olim musicum, constituit abbatem Cluniacensis cœnobij, ea conditione ut Ecclesia Cluniacensis solueret annuatim Ecclesiam Gigniacensi censem 12 denariorum. Hic beatus Odo mira sanctitatis extitit, & incomparabilis in monastica disciplina ferooris ac pene suo seculo singularis, valde enim hoc tempore religionis monasticæ feroor in plerisque Galliarum locis tepuerat, & rarus in aliquo monastico habitu induito, mundi contemptus inueniebatur. Abatiæ siquidem antiquiores quæ in urbibus Franciæ, seu in castris nobilioribus fuerant editæ à religiosioris propositi tramite adeo exorbitauerant, ut pene omnes qui in eis diuinis videbantur mancipati obsequijs, curis carnis ac suæ voluntatis studio & intentioni addicti essent. Vnde non immerito rariores hoc tempore spirituales viri fuerunt, & vix vel unus magna famæ aut sanctitatis immensæ his diebus extitisse referatur qui ponit posset in lucem gentium, ut salus esset his qui in extremis vitiorum finibus morabantur. Nam præter Dominum Odonem religiosissimum Abbatem qui hoc tempore floruit cuiusque sanctitas & religio non mediocris fuisse certissime comprobatur, vix aliquis enituit qui fraternalè correptionis ardore repleretur. Hic igitur beatus vir ob suæ sanctitatis cumulum, non solum Cluniacensis sed & multorum in regno Hesperiarum cœnobiorum effectus est abbas egregius, & disciplinæ regularis sagacissimus propagator. Ipsius enim industria & feroore monachorum tepor versus est in ardorem, & in fidei & religionis deuotionem venerandam. Valde quippe per eum & sub eo refloruit exstincta monachorum deuotio, & B. Benedicti institutio laudabilis viguit plurimum in cœnobij & conualuit reparata. Cluniacensis denique Ecclesia tanta religione sub hoc sanctissimo patre Odone in initio ac longe post floruit ut merito fonti aquæ viua comparari potuisset, quæ veræ religionis puritate ad se venientes & inibi Deo de-

feruentes plenissime abluebat, Senonensem Ecclesiam post V Valterium, rexit V Valterus eiusdem V Valterij nepos, cuius tempore pagani Burgundiam vastauerunt, factumque est bellum inter Christianos & paganos in monte Chalo peremptis ex Christianis multis milibus vbi Garnerius vicecomes Senonensis interfactus est. Porro V Valterio successit Adaldus veneranda memoria. Antissiodorensi Ecclesiae post Gerrannum, Betto praeuit, vir sanctimonia clarus, & sapientia documentis egregius. Hic a pueri monachus ac post coenobij S. Columbae praepositus, multa illuc studio acquisiuit, multis operosis aedificijs locum illum excoluit. Siquidem in giro coenobij monenia cum turribus fundauit, & usque ad propugnacula erexit. Quodquidem castrum peregisset, nisi eum de loco illo diuina electio submouisset. Exedras quoq; B. Lupi & S. Columbae, bracteis aureis atque argenteis fabrili artificio sculptis ambiuit. Huic vero successit Gualdricus qui primo a parentibus suis monasterio S. Germani deditus & prouectus in monachum, tandem crescentibus meritis in abbatem eiusdem loci meruit promoueri. Deinde vniuerso clero & populo acclamante ob vitam sublimitatem sublimatur in praesulem. Hic instituit ut omnes episcopatus sui sacerdotes cum suis parochianis per dies Penthecostes festiuos cum crucibus atque vexillis, ad ecclesiam S. Stephani conuenirent, ibique ab Episcopo siue Archidiacono spirituali exhortatione refecti, & Episcopali benedictione percepta, deinde redirent ad propria. Sancto quoq; Stephano multa tam in vasis preciosis, quam in pallijs mirifice coloratis contulit ornamenta. Denique quando Romam causam orationis adiit a Ioanne papa B. Laurentij martyris ac S. Eugeniae reliquias impetravit secumque reuexit, de quibus partem monachis S. Germani dedit, aliam vero sibi retentam ad Varziacum deferens, in ecclesia eiusdem virginis Eugeniae cum honore recondidit. Tandem vero viam vniuersae carnis ingressus, sicut & Beto praedecessor eius, in ecclesia S. Germani venerabiliter est sepultus.

920.	Henricus an. 18.	934.	
921.		935. Leo annis 12.	
922.		936. m. 6. d. 10.	
923.		937.	
924.		938. Stephanus an.	Otto an. 36.
925.		939. 3. m. 4. d. 15.	
926.		940.	
927. Leo m. 7.		941. Marinus an 3.	
928. Stephanus an.		942. mens. 6. d. 10.	
929. 2. mens. 1.		943.	
930. Joannes an. 4.		944.	
931. mens. 10.		945. Agapitus an.	
932.		946. 10. m. 6. d. 10.	
933.		947.	

Frodoard.
in Chron.
An. 925.

CHRONOLOGIA

948.		961.
949.		962. Benedict ^o m.2
950.		963. Leo an. I. m. 4.
951.		964. Ioannes ann.
952.	Venerabilis	965. 7. mens. II.
953.		966.
954.		967.
955. Joannes an. 7.		968.
956.		969.
957.		970.
958.		971.
959.		972. Benedict ^o a. I.
960.		973. Onus a. I. m. 6

Senonensem Ecclesiam post Adaldum rexit Vilellmus. Anno Otto-

An. 937. mis imperatoris primo Radulphus rex Francorum apud Antissiodorum moritur, cuius corpus in Ecclesia S. Columbae Senonis tumulatur. Post eius mortem Franci coacto in unum concilio VVillelum Senonens. Archiepiscopum miserunt in Angliam ad Oginam reginam quondam Frácorum ut filium suum Ludouicū remitteret ad regnum paternum. Cui datis obsidibus, & sacramentis adhibitis accepit Ludouicū p̄fatus antistes & in Franciam adduxit qui apud vrbeā Laudunum in regem vñctus & coronatus est, regnauitq; annis 19. Anno Othonis II. 16 Kalendas Martij à Gallorum cantu vsq; ad lucem diei sanguinæ acies per totam cæli faciem apparuerunt. Sequenti mense Hungari per Austrasiā & Alemanniā multis ciuitatibus, igni & gladio consumptis VVormaciæ rheno transito Gallias secundo aggrediuntur. Burgundiāq; & Franciam & Aquitaniam miserrime depopulantur. Peruenientes autem Senonis vrbeā, B. Petri viui cœnobium incenderunt. Quod cernens Sanson Abbas & monachi, SS. Sauiniani & Potentiani corpora cum alijs reliquiarum pignoribus intra vrbeā detulerunt reliquo corpore S. Serotini in cripta retro altare S Petri, eo quod eiusdem martyris Serotini oratorium minime potuisse incendi. Tandem vero pace redditā p̄dicatorum sanctorum corpora ad propriam Ecclesiā vnde allata fuerant honorifice sunt relata. Post hæc Sansone abate mortuo, S. Odo Cluniaci primus abbas, S. Petri cœnobium suscepit regendum. Hic itaq; accersiens VVillelum Archiepiscopum cum assensu monachorum eidem cœnobio Arigaudum abbatem constituit, S. Benedicti monachum, virum religiosum & timentem Deum. Porro VVillelmo in Archiepiscopatu successit Gerlannus, S. Germani Antissiodorensis monachus qui cum per aliquot annos Senonensem strenue rexisset Ecclesiam, demum migrans ad Dominum in Ecclesia S. Germani vnde assumptus fuerat fecit se tumulari. Post hunc Hyldemannus monachus S. Dionysij pontificatum suscepit. Antissiodorensi Ecclesiæ post VValdricum, p̄fuit Guido vir honestæ vitæ, & conuersationis

An. 938. 12. Martij. 12. Martij. 12. Martij.

An. 947. 12. Martij. 12. Martij. 12. Martij.

eximis. Hic Ecclesiam S. Stephani ab ipsis fundamento erexit, & ampliori decori quam fuerat antea, vitreis magnis & camera exornauit. *Antiss. E-*
Hic etiam dictatu propriæ manus edidit responsoria cum antiphonis pscopus.
 canenda in solemnitate S. martyris Iuliani, instar tamen harmoniæ habentia melodiam Germani gloriose, ob hoc præcipue quod idem pontifex sanctissimus sicut in gestis ipsius inuenitur, prædicti martyris solemnis natalicij diem vniuersis incognitum, Domino sibi reuelante ostenderit celebrandum. Post Guidonem præfuit Richardus B. Germani à pueritia monachus vir nimiæ simplicitatis & minoris industria.

974. Bonifaci⁹ a. 1.	Otto 2. an. 10.	989.
975. Benedictus		990.
976. an. 9. m. 6.		991.
977.		992.
978.		993.
679.		994.
980.		995. Gregorius a. 2.
981.		996.
982.		997. Ioannes m. 2.
983.		998. Silvester an.
984. Ioannes m. 9.	Otto 3. an. 19.	999. 4. m. l. d. 10.
985. Ioannes an. 10.		1000.
986. mens. 7.		1001.
987.		1002. Ioannes m. 5.
988.		

Senonensi Ecclesiæ post Hildemannum præfuit Archembaldus. Sub huius tempore sanctorum Columbae virginis & Lupi confessoris mausolea per noticiam cuiusdam veterani monachi sunt detecta, quæ à tempore paganorum usque ad tempus illud in crypta ipsius Basilicæ fuerant occultata. Ut itaque de illorum præsentia certiores facti sunt, inuitato Archembaldo Archiepiscopo, populoque innumerabili cum magna eos honorificentia leuauerunt. Porro idem Archembaldus cum esset vir peruersus & seculo deditus, cœnobium S Petri ad solum usque contrivit Ecclesiæ & villas & ornamenta distrahens, suisque distribuens, reliqua in proprios usus retinuit. Archiepiscopalem quoque domum relinquens, habitauit in claustro monachorum, canesque suos & accipitres ibi collocare non timuit: sed iutu Dei quotquot illic mittebantur mane mortui reperiebantur Remanserant autem ibi 15 monachi ex quibus 12. una nocte mortui sunt, tres vero de ipsa plaga euaserunt qui tamen ipso anno defuncti sunt. Denique cum tot malis finem Dominus facere decreuisset, B. Sauinianus martyr prædicto Archembaldo semel & secundo apparuit, admonens illum ut resipiceret & malefacta corrigeret: Sed illo in sua malitia perdurante, tertio cum sanctus corripuit inuisibiliterque percussit: dicens, Non amplius patie-

A.D. 960.

CHRONOLOGIA

mur desolari locum effusioni nostri sanguinis consecratum, quam vocem audientes cubicularij experienti sunt, & surgentes inuenierunt illum miserabiliter nudum, in terra prostratum. Porro ipso adhuc præsulante Ecclesia S. Stephani incensa & post incendium funditus est euersa, claustrum quoque Canonicorum crematum est, librariumque & ornamenta Ecclesiae, insuper & preciosissimæ perierunt reliquæ. Sane Archembaldo mortuo eligitur Anastasius vir Deo dignus. Hic miræ sanctitatis & abstinentiæ fuit, vigilarum amator continuus, & elemosinarum distributor largissimus, clericorum nutritor, monachorum potissimumvenerator. Hic ab illo die, quo sacerdotium sumpsit usq; ad finem vitæ carnem non comedit, nec indutus est lino, sed semper usus est cilicio. Huic B. Sauinianus apparuit comminans & contestans, ut Ecclesiam S. Petri restituaret. Tunc S. præsul locum sanctum reparare cœpit, monachos reuocare, terras prædiaque redimere. Ecclesiam quoque S. Stephani perfecte reparasset nisi citius ex hoc mundo migrasset. Qua nocte autem obiit cuidam Germanæ ipsius sanctimoniali in monasterio S. Faræ angelus Domini apparuit dicens. Sciatis hac nocte S. Anastasium ad Dominum migruisse, surgite itaque & hymnos Domino decantate, quæ surgentes & diem notarunt & horam & ita inuenerunt factum, sicut ab angelo fuerat nunciatum.

Post S. Anastasium Seuinus præfuit, vir Deo deuotus. Hic ab illo die quo sacerdotium sumpsit usque ad finem vitæ suæ carnem non comedit nec lino indutus ad nudum fuit. Hic restaurauit cœnobium S. Petri viui, & abbatem ei ordinavit & ordinem renouavit quia monachi vagi diutius sine pastore permanerant. Huic etiam S. Sauinianus martyr primus eiusdem vrbis Episcopus apparuit comminansque & dixit. Cur locum effusionis nostri Sanguinis non restauras, cur nostra prædia in proprios retines usus? Expergefactus vero vir Dei adjit claustrum S. Petri, prostratusque humo coram monachis veniam precabatur, reddens eis quicquid de illorum rebus ante possederat, quæ scilicet Archembaldus mirabilis antistes eis auferens sub Archiepiscoporum iure redegerat. Omnibus denique suis à se alienatis interrogatus Sanctus vir Seuinus quid post hæc facturus esset, vel unde pasceret se vel suos, humiliter respondit. Pascet Deus pauperes suos, non enim habebat quid vel uno die comedaret quia possessiones B. Stephani iniqui plures tyrannice possidebant. Sed in breui diuinitus actum est, ut omnes morerentur & possessio B. Stephani restituta est præfato antistiti glorioso, vnde adprime ditatus est, Ecclesiam quoque prædicti martyris Stephani à suis prædecessoribus cœptam nec consummatam perfecit, eamque

An. 983, 3. non. Octob. solemniter dedicauit. Dedit etiam ad stipendia clericorum villas & ecclesiæ plures quas hereditario iure possidebat. Antifiodorensi ecclesiæ post Richardum præfuit Eribertus filius Hugonis

Eribertus
47. Antiff. Episcopus.
postmodum Francorum regis. Hic licet curis carnis deditus esset, & prior ad mundana, religiosis tamen quibusque clericis & præcipue monachis reuerentiam summi impendebat honoris. Sub huius tempore dux

re dux Henricus frater eius, vt erat totius religiositatis amator, monasterium B. Germani Domno Baiolo commisit abbati, vt sicut in multis locis tam in Gallijs quam in Italia fecerat, sic inibi corrigenda corrigeret & statum ordinis monastici teformaret. Longo enim iam tempore transacto, locus idem absq; abbate à præpositis regebat, qui gratanter illum fuscipiens, regulari distictione quæq; repererat deuia, ad vnguem correxit. Postmodum vero præfecit ibidem virum honorabilem Heloricum abbatem, qui & ipse prædictum locum ad regularis B. Benedicti tramitis informanit callem. Porro prædictus pontifex duo stabiliens castra muniuit, vnnm iu riu Launto apud sancti Ferreoli vil lam, aliud à ciuitate decimo miliario Thuciacum vocabulo. Denique ornamenta Ecclesiæ & si non auxit tamen non minuit. Ottone 3 incipiente regnare, Lotharius rex Francorum ad inuadendam Lotharingiam rursum laborans, vrbe Virdunum & Godefridum ipsius vrbis comitem capit. Sed cum videret Othonem virtute militum suorum proficere, quæcunq; inuaserat tam vrbe quam comitem reddit. Sequenti anno qui erat Ottonis imparatoris 3, moritur idem rex Lotharius, postquam filius eius Ludouicus substitutus in regno regnauit fere biennio. Hunc Hugo dux Francorum persequi cœpit, & tandem eo superato regnum adeptus est. Porro Ludouico voluit in regno succedere Carolus frater Lotharij patrius Ludouici, vt pote quod ex paterna & auita successione sibi debitum videbatur. Contra Hugonem itaque regem regni usurpatorem insurgit, eumq; bello perurgens Laudunum vrbe capit. Mox Hugo in Lauduno eum obsidet, sed secundo obsidionis mense obcessi profluentes, castra obsidentium incenderunt, & ipse rex Hugo plurimis suorum peremptis, turpiter fugiens vix easit. Post hæc idem Carolus montem acutum expugnat Suestionis vfq; va stando peraccedit, inde Rhemos aggreditur & Laudunum multa cum præda reuertitur. Postea vero dolo Ascelini Laudunensis vrbis Episco pi vrbs capta est, & Carolus cum vxore sua vinculis alligatus in turri Aurelianensi positus est, vbi & vxor eius grauida in carcere peperit geminos qui postmodum adulti ad imperatorem configuerunt. Hoc modo & hoc tempore progenies Caroli magni imperatoris à regno Francorum defecit, & obtinuit vt diximus regnum illud Hugo dux an. Dom. 989. & dominatus est an. 9. non tamen diademate regni vſus. Anno Ottonis 14. Hugo rex Francorum moritur, regnante iam Roberto eius filio rege pijſimo. Hic erga sanctos Dei supplex extitit, beniuolus & deuotus & totius religionis amator egregius, Regnauit vero post mortem patris in Francia annis 34. His diebus Dominus Seuinus Senonensis Archiepiscopus obit. Hic iacturam monasterij S Petri viui quam Anastasius prædecessor suus releuare cœperat, in pristinum restituit statum, ibiq; sub distictione regulari ordinavit Abbatem Rainardum nomine, cuius industria idem locus valde est reparatus. Hic etiam Seuinus Romæ per manum Ioannis papæ Archiepiscopale pallium quo antecessores eius infulati sunt, & primatum Galliæ suscepit.

CHRONOLOGIA

Hic quoq; monasterium S. Petri Melidunensis ab imo relevauit, & monachos in illud mittens, Abbatem Galterium nomine eis præfecit. Matrem etiam Ecclesiam S. Stephani quæ igni cremata fuerat, ab epistylis erigens, & ex integrō perficiens signis & ornamentis ecclesiasticis decorauit, & adiunctis sibi Milone Episcopo Trecensem, & Heriberto Antissiodorense, Rocleno quoq; Niuerensem cum maximo honore dedicauit. Eadem die ad stipendia clericorum ibidem Deo famulantium, tria altaria sub priuilegijs testamento delegauit. Deinde brachium S. Leonis papa cum digitis S. Ebonis ab Abate Rainardo & à fratribus monasterij S. Petri multa prece obtinens, auro & gemmis ornauit, & eidem casæ Dei contulit. Decreuit etiam hic Seuinus vt abbas S. Petri viui in conuentu Abbatum vel Clericorum post Episcopum primus sedeat, & inter cæteros eiusdem Episcopatus Abbes primatum teneat, eius vero est prouidere vt dignus sit tali honore. Tabulam quoq; ex auro & argento ante altare S. Stephani construxit, de qua postmodum ante monasterium facta est turris. Sepultus vero est sicut & prædecessor eius S. Anastasius in cœnobio S. Petri viui, ubi mos est Archiepiscopos sepelire, cuius epitaphium tale reperimus.

Hic humilis tumulus merito cunctis venerandus.

* An. 1606

die 20.

Maj, Rd^o.

Trecensis

Episcopus

caupsam in

qua corpus

eiusdem s.

Mastidia

est recondi-

tū resera-

uit, quod

quide ad-

buc inte-

grū inuen-

tum est, mē

bris decen-

ter compo-

fitis, eorū g

cōpage m-

nime disso-

luta, capite

tantum

disiuncto

& veluti

absenso.

seuini membra continet egregia.

Angelicam cuius felix animam paradisus,

Pastorum sancto posidet in numero.

Qui misericordia pro religiosis honore,

Hac in sede sedens, multa tulit patiens:

Iamque senex factus, migravit in astra locandas.

Cui parcat petimus, cunctipotens Dominus.

Per hos dies quibus præfatus pontifex obiit Seuinus, Rainardus quoque comes Senonis est defunctus. Hic abbatias S. Columbae & S. Faræ diu sub dominio habuit, easq; multipliciter aggrauauit. Nec non & abbatiam S. Mariae pro posse destruit in cuius possessione castrum quod Iouiniacum dicitur firmissime muniendo construxit. Aliud quoq; castrum in terra Ferrariensis cœnobij condidit & muniuit, quod ex suo nomine castrum Rainardi vocauit. In parte vero quadam urbis Senonicae turrim maximam extruxit, cui filius eius Fromundus successit. Post Dominum vero Seuinum Leothericus venerabilis archidiaconus, in pontificem est electus, cuius electionem cum multi malevoli impedirent, ipse Romam adiit præsidente tunc papa Syluestro qui & Gerbertus dictus est quem idem Leothericus apud Remis urbem habuerat præceptorem, ab eo itaque gratanter exceptus est, & cum apostolica benedictione remissus, electione eius confirmata & totius ei Galliae primatu concessa. * Sub hoc tempore apud urbem Trecassinam præsulante superdicto Milone in fundamento Ecclesiae eiusdem sedis inuentum est cuiusdam electæ Dei virginis venerabile corpus purpura integra inuolutum, inuenerunt etiam nomen ipsius, Mastidia. Collocatum est ergo corpus huius sanctæ Mastidiae virginis, & in Trecensi sede ve-

nerabiliter retinetur. Floruit hoc tempore Gislebertus Meldensis Episcopus vir eximiae virtutis & gloria miraculorum insignis cuius vita stilo clarissimo edita multarum exempla, virtutum viuentibus & victuris per secula administrat. Floruit & Adraldus * Trecassinae urbis Archidiaconus, pia memoria dignus, & digno honore memorandus, cuius vita lux seculi gloria honor Ecclesiae & verissimum documentum Christianorum fuit. Sepultus est in ecclesia S. Sepulchri in territorio praefatae urbis, quam ipse in vita sua pietatis igne succensus fundavit, & aedificauit. Florebat scientia literarum Abbo abbas Floriacensis qui super calculum Victorij commentatus est, & Fulbertus primo cancellarius Roberti regis, & ex cancellario Episcopus Carnotensis. Hic vita honestissimus, sapientiaque clarissimus, fecit Chorus nouae Hierusalem, Stirps Iesse, Solem iustitiae, & plura huiusmodi.

* Legitur
in Veteri
Chron. m. s.
cænobij s.
Petri viii
cumdem s.
Adraldu
e vita mi-
grasse an.
1004.

1003. <i>Ioannes an. 5</i>	<i>Henricus an. 22.</i>	1014.
1004.		1015.
1005.		1016.
1006.		1017.
1007.		1018.
1008. <i>Sergius an. 2</i>		1019.
1009. <i>mens. 9.</i>		1020.
1010.		1021.
1011. <i>Benedictus</i>		1022.
1012. <i>an. 12.</i>		1023. <i>Ioannes an.</i>
1013.		1024. <i>9. m. 9.</i>

Henricus imperat an. 22. Hic mox ut regnare cœpit potentiores regni viros, bella libi concitare volentes celeriter deuicit, & reges gentilium in interiori Germania commorantes, qui VViudi dicuntur tributarios fecit. Huius anno primo post mortem Henrici ducis mota contentione de ducatu Burgundia, Burgundionum primoribus Roberto regi rebellibus, idem Robertus congregauit exercitum copiosum, tam de gente Francorum, quam Normannorum habens secum Richardum ducem ipsorum. Cumque primitus ad ciuitatem Antissiodorum deuenisset, volens eam capere quod fertur urbi illi nunquam contigisse, ciues eiusdem urbis ei fortiter restiterunt, Landrico comite, ipsam urbem tenente. De hinc cum ad B. Germani castrum expugnandum, tota regis falanx idem rex loricatus intenderet, nutu diuino territus cum multa cæde suorum inde rediens penetrauit ararim usque superiora Burgundia ipsamque Burgundiam vastauit, ac dehinc Franciam repetiuit. Romæ post Ioannem alter Ioannes præsidet an. 5. Antissiodorensi Ecclesiae post Heribertum Ioannes præfuit vir vitæ honestate præcipuus, & literarum studijs in scola Gerberti apprime imbutus. Hic cum infirmitate correptus ad extrema deuenisset raptus in extasi decoram satis visionem vidit, quam protinus retulit dicens, Mo-

CHRONOLOGIA

do inquit apparuit mihi Dominus meus Iesus Christus simulque cum eo Germanus beatissimus, alijque quam plures splendidissimi viri, quorum presentia per maximum contulit mihi & mei doloris leuamen & animi solitatem. Qui etiam mihi spoponderunt Domino miserante, mox ut euocatus à corpore fvero, protinus in illorum adunari consortium. His dictis orando summis labijs nomina sanctorum depromens crebrisque suspiriis & lachrymosis oculis ad cœlum respiciens, excesit à corpore, sepultusque est apud S Germanum non infra Ecclesiam sed de foris iuxta parietem sicut ipse rogauerat humilitatis gratia. Huic in episcopatu successit Hugo genere & vita egregius, longo tempore commissam sibi regens Ecclesiam. Sub huius tempore Robertus Francorum Rex constituit consilium Episcoporum & Abbatum innumeræque multitudinis in Antissiodorensi pago, apud villam Airiacum in quo Leothericus Senonensis & Goslinus Bituricensis Archiepiscopi cum prædicto rege Roberto, aliisque Episcopis & Abbatibus affuerunt, ubi de singulis locis delata sunt sanctorum Martyrum, Confessorum & Virginum pretiosa pignora in suis scriniis, interquæ de cœnobio B. Petri viui dum deferretur vel referretur B. martyr. Sanctianus immimentibus noctium tenebris, super duo capita scrinii, emicuerunt duo præclarissima sydera, omnes totius noctis tenebras suo splendore superantia, oculis quidem deducentium visibilia, sed tactu impalbabilia. Quibusdam vero potentibus ut gloriosi Germani corpus, illuc deferetur, respondit Hugo episcopus. Absit ut ossa incomparabilis viri, pro quacunq; re aliquando commoueantur. Sane in illo concilio, statuta sunt multa Ecclesiarum statui profutura. Porro prædicto Hugone præsulante, ciuitas Antissiodorum exitialiter igne cremata est, & res humanae, in fauillas redactæ, præter Ecclesiam B. Albani martyris a B. Germano construetam. Tunc principalis Ecclesia prothomartyris Stephani funditus corruit, quam protinus idem præful cœpit maiore ambitu ac criptarum curuaturis, quadris lapidibus certatim reædificare; Nam prius delicatiore materia constiterat minimisq; lapillis. Iam vero altius opere Ecclesiæ ædito rursus ciuitas reincensa est, sed nouum Ecclesiæ opus mansit incolue. Hic etiam Hugo Melerense cœnobium tam ædificiis, quam possessionibus ampliatum suppellectileq; varia decoratum sacrauit. Corpusque B. Desiderii rogatu fidelium illuc transferens in argentea theca reposuit. Ecclesiam sane B. Stephani palliis, libris, aliisque ornamentiis Ecclesiæ necessariis honorauit conferens etiam vasa preciosa, mirique operis & precii vestimenta. Per idem tempus in cœnobia S. Petri viui Senonensis, Rainardus abbas idem monasterium ab imo renouauit, & claustra monasterij cum domibus ad se pertinentibus, ex toto reædificauit, & monachos regulari tramite instruens, liberalibus disciplinis edocuit, ex quibus fuit quidam Odorannus monachus ingenio subtilis, cuius arte & industria eidem loco plurima bona prouenerunt. Scripsit etiam quædam breuissima chronica de suo tempore, ex quibus aliqua quamvis parua excerptimus in

hæc verba. Robertus (inquit) rex piissimus peractis diuersis restauratiōibus Ecclesiārum , nec non ornamentiōis sanctorum corporū, corpus S. Sauiniani Senonēsis primi antistititis & martyris auro & gemmis argentoque ornauit. Quod qualiter actum sit paucis est differendum. Factum est dum quodam tempore , idem Robertus rex Romanam peteret , vt Constantia regina cum Hugone filio suo paruilo remaneret , quod vt regina dudum causa consanguinitatis à rege repudiata comperit , prosecuta est eum sperans se fauentibus ad hoc quibusdam aulicis regis,iussi apostolico restitui thoro regio. Vnde Constantia regina timens se amoueri à regio latere inenartibili detinebatur mōtore. Quæ dum nocte quadam ob hoc nimis cogitationum tumultibus pulsata obdormiret , apparuit ei per vitum inenarrabili claritate circundatus vir quidam angelicis decoratus canis , in sacerdotali habitu virgam pastoralem gerens manu. Quem nimio timore perterrita dum requireret quis esset , innotuit se fore episcopum & appellari Sauinianum. Cui & dixit : Constans esto Constantia quia Deo propitio liberata es ab imminentī tristitia. Illa vero de tam præclara visione perterrita , factō mane cœpit à circumstantibus clericis sollicite perquirere si illis in regionibus haberetur Episcopus qui Sauinianus diceretur , ex quibus vnius Theodericus nomine qui postea Aurelianis Episcopus fuit , respondit pro omnibus de hoc nescientibus dicens. Est Domina in monasterio S. Petri viui Senonensis. S. Sauinianus primus Metropolitanæ vrbis Senonensis , Archiepiscopus & martyr , cuius si deuota mente adieris præsentiam id quod promisit absq; dilatione noueris te consecuturam. At illa de tanti viri consilio gaudens effecta , citissime vna cum filio expetijs S. Petri limina , & diutissime lachrymans ante corpus B. martyris torisque viribus se committens eius fidei , gaudens remeauit ad propria de visitatione tanti patroni confortata. Tertia dehinc die subito adest intempesta nocte legatus regis ante ianuam nuncians in proximo regem venturum. Qui Deo propicio proprijs sedibus restitutus , vt veracissima approbaretur promissio martyris , deinceps propriam conitigem magis quam eatenus dilexit eandem Constantiam : & sub eius nutu omnia iura regalia , & quæcumque possidere videbatur , manere disposuit. Sed illa minime oblitera promissionis Sancti , satagere cœpit , qualiter exornaretur corpus eius gemmis & auro , quod diu inclusum plumbo , ab antiquis patribus absconditum fuerat sub aruo : Et regi suggestens sua vota , Deo auxiliante ad ea implenda , paratum illum inuenit per omnia. Dedit igitur Robertus Rex aurum & argentum copiosum , gemmasq; pretiosas quibus B. Sauiniani sepulchrui , opere est mirifico insignitum. Habuit autem ex eadem Constantia filium Hugonem regem , qui coronatus est , & post 8 annos ante patrem suum mortuus est. Deinde habuit alios filios Odonem scilicet , & Henricum qui post eum regnum obtinuit. Odo namque nimis stultus fuerat. Anno Henrici imperatoris 7. terra Ierosolymorum permittente Deo ab immundis Turcis inuasa & Ierusalem capta , & Chri-

*Ex Odora-
ni chrono-
M.S.*

CHRONOLOGIA

sti Domini gliosum sepulchrum ab eis possatum. Iudæi multi eo anno præ timore baptizati sunt. In multis locis per orbem tali rumore auditio, timor & mœror corda plurimorum occupauit: & suspicati sunt multi seculi finem adesse. Sanioris animi quique, salubri vtentes consilio de vita suæ correctione attentius studuerunt. Anno Henrici imperatoris 10. Herueus Archiclaus B. Martini Turonis obit. Hic suo in tempore famosa admodum sanctitate præfusus: construxitq; basilicam quæ nunc in honore S. Martini Turonis clara habetur. Leothericus Archipræfus Senonis habet illustris. Hic diligenter requisuit, vbi haberentur Reliquiæ, ab Ieremia Archiepiscopo de S. Richarij basilica Senonis asportatae: quas tandem Domino reuelante reperit, retro altare S. Stephani in arca repositas, & in earum inuentione tanta curationum genera cælitus exhibita sunt, quanti aliqua parte corporis imbecilles, ibi confluxerant. Corpora quoq; SS. Sauiniæni & Potentiani à tempore Guillelmi Archiepiscopi ob timorem paganorum, in antris abscondita, sed per notitiam cuiusdam veterani comperta, levauit & in plumbeis locellis cum omni diligentia recondidit, quæ postea Robertus Rex Francorum vt iam dictum est, auro argentoq; & gemmis insigniter adornauit. Sane prædictus Leothericus cum multis floreret virtutibus, multas ab impijs persequeutiones sustinuit. Siquidem Fromundo Senonum Comite mortuo, & Rainardo filio eius nequissimo succedente, grauis pressura Senonensi Ecclesiæ ab eodem est Rainardo illata. Etenim cum præfatus Archipræfus diuinum officium celebrans vultum dans populo salutaret, Rainardus ille quod dictu horridum est vultum auertens, in posterioribus suis ei pacem offerebat, nonnunquam in eius faciem expuebat homines eius interficiebat, eumq; qui buscumq; poterat iniurijs affligebat. Oppressus itaq; prædicti Comitis vesania, ciuitatem regi Roberto reddidit: ipse vero comes fugiens nudus eusasit. Frater autem eius Fromundus, & quidam milites virbis regi restiterunt: turrimq; aliquanto tempore defenderunt. Quos tandem Rex cœpit, sed pietate victus absoluit, Fromundum vero apud Aurelianis urbem in carcerem trusit, vbi & obiit. Rainardus autem vt dictum est fugiens, Odonem Comitem adjit, quo sibi ferente auxiliu, castrum Monasteriolum nomine supra Sequanam fluuium extruendo munivit. Sumptis deinde viribus Senonis ciuitatem obsedit, tribusq; diebus ac noctibus omnia circunquaq; vastauit. Tunc quoq; S. Mariæ extra muros Sanctiq; Leonis, necnon & S. Desiderij basilicæ, cum ipsiis duobus suburbis sunt incensa. Quam persecutionem fames & mortalitas magna e vestigio est secura. Demum vero Robertus Rex & Leothericus Archiepiscopus cum Rainardo Comite pacis fœdera subiere. Reddidit autem ei rex medietatem suam sub tali tenore: vt post eius obitum altera medietas virbis in dominium S. Stephani cederet, altera in Regis dominium deueniret. At vbi in urbem receptus est quidquid ante promiserat irritum fecit, ipsumq; Archiepiscopum & seruos eius multimodis iniurijs affecit.

1025.	Conradus an. 15.
1026.	
1027.	
1028.	
1029.	
1030.	
1031.	
1032.	Benedictus
1033.	annis 13.
1034.	
1035.	
1036.	
1037.	
1038.	
1039.	
1040.	

1041.	
1042.	
1043.	
1044.	
1045.	silvester d. 56
1046.	Gregori ⁹ an. 2
1047.	Clemens m. 9.
1048.	Damas ⁹ d. 23.
1049.	Leo annis 5.
1050.	mens. 2. d. 6.
1051.	
1052.	
1053.	
1054.	Victor an. 2.
1055.	mens. 4. d. 13.
1056.	

Henricus an. 17.

Anno imperij Conradi 7. Robertus Rex Francorum moritur , vir pietate egregius , & innumeris elemosinis deditus , hic fecit Sequentia Sancti Spiritus adsit nobis gratia , & Responsorium , Iudaea & Ierusalem , & multa alia scripsit . Eodem anno tanta fames fuit in Gallia , vt etiam in quibusdam locis vix alter ab alterius carnibus abstineret . Post Robertum vero regnauit in Francia filius eius Henricus an. 30. Sub ipso tempore hæresis noua & inaudita apud urbem Aurelianis exorta est . Erant autem ipsi hæretici ex melioribus ipsius ciuitatis clericis , quamobrem concilio ibidem collecto , communi omnium iudicio decernente , præfati hæretici , iussi sunt incendio concremari . Senonesi Ecclesiæ post Leothericum Gelduinus præfuit , non cleri electione vel populi , sed muneribus in pontificem sublimatus . Nam Mairnardum ipsius Ecclesiæ Archiclauem clerus elegerat , sed regis præualente potentia , præfatus Gelduinus apud Parisios Episcopalem consecrationem adeptus est . Qui Senonis rediens nullatenus intrare potuit , Odone Comite & cum eo Damberto viceComite cum suis fortiter obfistente . Eodem anno Henricus Rex cum multo exercitu Senonis venit in qua expeditione Comes Andegauensium Fulco post Regem primus , cœnobium S. Petri fregit , & clausum monachorum terratenus incidi fecit : Deinde Henricus Rex cum suis Parisijs redit , & sequenti anno exercitu adunato prope Senones castra ponit , vbi diebus 7. morantes cœnobium S. Remigij & burgum S. Heraclij , quod nunc S. Ioannis dicitur , nec non & burgum S. Leonis prædando & incendendo yastrarunt : ac deinde ad sua reuersi sunt . Tandem vero urbis Senonicæ medietate Regi Henrico concessa , inter ipsum & Odonem Comitem pax facta est , & Gelduinus Archiepiscopus in sua fede receptus est , non tam rector Ecclesiæ quam prædator , Siquidem cœnobium S. Petri ,

CHRONOLOGIA

quocunque modo potuit dissipavit, seruos & ancillas eiusdem loci de-
prædans & carcerans iniurijisque affligens, ornamenta etiam Ecclesiæ
quæ subripere poterat inuadians & prodige dilargiens suæ complici-
bus prauitatis. Antissiodorensi Ecclesiæ post Hugonem præfuit Heri-
bertus 2. Hic cum à Roberto duce Burgundiæ suis adhuc diebus Antis-
siodoro principante, multas sustinuisse molestias, tandem secularibus
abrenuntians, & æternis inhians, apud S. Salvatorem in pago Seno-
nico habitum monachalem suscepit: vbi multis postea regulariter vi-
uens annis, bono fine quieuit & ibidem sepulturam accepit. Hoc tem-
pore Ecclesia sancti Sepulchri in Bituria constructa est ad formam S.
Sepulchri Ierosolymæ. An. 1049. Leo papa in Germania Synodis ha-
bitis Ecclesiæ statum meliorabat. In Gallia quoque apud Remis urbem
concilium celebravit ibique Gelduinum Senonensem Archiepiscopum
& Hugonem Lingonensem Simoniaca peste infectos & saepe redargu-
tos nec correctos depositis, & in eadem urbe Ecclesiam B. Remigij
consecravit. Porro Gelduino deposito, Mainardus Trecensis Episco-
pus ad Archiepiscopalem sedem translatus est. Hic omnes iniustas con-
suetudines quas in urbem Gelduinus immiserat vel immitti permiserat
redegit in nihilum, suam multipliciter sublimans Ecclesiam, reficiens
diruta & antiqua renouans instituta. Gelduinus vero ignominiose vitæ
deditus Radulfum comitem adjit, eique castella ex iure paterno sibi
contingentia, vt se ad recuperandum honorem amissum adiuuaret de-
dit, & sic nihil proficiens omni se honore priuauit, deinceps vt scurra
vagus & profugus super terram. Anno Henrici imperatoris 15. facta est
tempestas valida per totum pagum Senonicum, quæ vastauit omnia
sata & segetes, & vineta & nemora interfecitq; quam plures homines
& iumenta. Eodem quoque anno vigilia cœnæ Domini post primum
pallorum cantum effecta est Luna tota nigra, sicut carbo extinctus
horis fere duabus, & post facta est in Eclipsim iterum reaccensa. Se-
quenti anno fundata est in Burgundiæ partibus Ecclesia nobilis nunc
& valde famosa S. Mariæ de charitate. In quo loco requiescit S. Girar-
dus prior eiusdem constructor Ecclesiæ: vbi multorum monachorum
deuota caterua diuinis obsequijs mancipatur. Super Ligerim fluuium
in episcopio Antissiodorensi hic locus situs est.

1057.	
1058. Stephan⁹ m. 9.	
1059. Benedict⁹ m. x	
1060. Nicolaus an.	
1061. 2.mens.6.	
1062. Alexander	
1063. an. 11. m. 6.	
1064. dieb. 35.	
1065.	
1066.	

Henricus an. 50

1067.	
1068.	
1069.	
1070.	
1071.	
1072.	
1073. Gregorius an	
1074. 12.m.1.	
1075.	
1076.	

1077.		1092.	
1078.		1093.	
1079.		1094.	
1080.		1095.	
1081.		1096.	
1082.		1097.	
1083.		1098.	
1084.		1099. <i>Paschalis an.</i>	
1085.		1100. 18. m. s. d. 7.	
1086. <i>Victor m. 2.</i>		1101.	
1087. <i>Urbanus an.</i>		1102.	
1088. II. mens. 4.		1103.	
1089.		1104.	
1090.		1105.	
1091.		1106.	

Senonensi Ecclesiae post Mainardum Richerius præfuit. Antissiodorenssem Ecclesiam post Heribertum rexit Godefridus vir vitæ venerabilis & genere illustris. Hic Ecclesiam S. Stephani ornamenti exultam reperit, sed eam prouexit admodum & multiplicitate adauxit. Anno Domini 1068. Sub hoc tempore venerabili Richerio Senonis præsulante dum reædificaretur Ecclesia, quæ in principio Christianæ fidei à S. Sauiniano in honore S. Salvatoris sacrata est, in qua etiam idem martyr, aliqui innumeri suscepto martyrio sunt sepulti, reperta sunt in ipsis Ecclesiae fundamentis sepulchra plena Sarcophagis & loculis sarcis, plumbeis, gypseis, seictisq; ac complanatis litoriorijs, quæ omnia erant plena corporibus honestissime palliatis & aromatizatis: quodq; mirum est quibusdam deerant capita: quædam etiam in pedibus habebant sandalia. Interquæ repertus est tumulus scripturam habens huiusmodi.

Calixtor mundi, iacet hic Titulphus arena

Corpore contextus, sydera mente tenet.

Anno Domini 1075. incensa est Antissiodorensis ciuitas ab Ecclesia S. Petri quæ est super pontem vsq; ad molendinos cantantis ranæ, feriatis diebus Paschæ: in quo igne multa ornamenta S. Germani perdita fuerunt. Eodem an. Arnulphus abbas S. Columbae reliquias S. Theobaldi fratri sui ab Italia detulit: quas in eadem abbatia depositus. Antissiodorenssem Ecclesiam post Godefridum rexit Robertus, vir multæ potestatis in seculo, multæ pietatis in Domino. Hic res ecclesiasticas tam vigilanter tamq; potenter seruavit, vt suo tempore nullus esset, qui eas inquietare præsumeret. Hic statuit vt nullus ab obitu suo canonicus vsq; ad annum integritate prebendæ priuetur, sed totos inde redditus presbyter aliquis pro defuncto suscipiat, qui missam quotidie celebret, horarum victimas soluat, iugiter oret. Tantæ vero lenitatis fuit vt nulla vñquam esset asperitas malignitatis, quam non posset le-

CHRONOLOGIA

nire eius pulchritudo blandi sermonis, motus autem carnis tam studiōse compressit: vt vix aliquando vinum bibere acquieuerit. Anno Domini 1078. totum tempus æstatis nimis callidum sine pluvia fuit, vnde multi fuerunt perterriti. In ipso anno vindemiauerunt mense Augusto, & ipsum vinum op̄sum fatis & abundantanter fluxit. Hoc anno S. Hugo Gratianopolis Episcopus fit, ubi per annos 52. virtutum exemplis incomparabiliter floruit. Anno Domini 1080. magnus terramotus cum graui terræ mugitu factus est 6. Cal. Aprilis, prima hora noctis. Sequenti anno apud Exoldunum castrum, quod est in Bituria situm, celebratum est concilium. Anno autem altero defuncto Meldensi Episcopo, venerabilis Hugo Diensis Episcopus & Apostolicæ sedis legatus, apud eandem urbem, concilium habuit & Robertum Ecclesiæ Resbacensis abbatem, Episcopum ordinavit: Quod Richerius Senonensis Archiepiscopus sine assensu suo & præsentia indignans fieri, eundem Robertum excommunicauit aliumq; postea in eius loco Episcopum ordinans subrogauit. Circa id tempus S. Hugo Gratiopolitanus Episcopus, videt per somnum in solitudine Cartusia, Dominum suæ dignationi habitaculum construentem, stellas etiam ducatum sibi præstantes itineris. Et ecce sanctitatis eius odore traxi ad ipsum veniunt 7 viri qui omnes uno desiderio succensi, locum eremiticæ vitæ congruum quærebant, nec dumq; repererant. Horum primus magister Bruno vir religione scientiaq; famosissimus alij 4 literati duo laici, quos S. Hugo grataanter suscepit, & voti compotes fecit. Ipso namq; considente, iuuante, comitante, Cartusia solitudinem intrauerunt, atq; extruxerunt. Sic cœpit ordo Cartusiensis, inter ceteros ordines puritate mentium, ac Theoriæ studio singularis. Anno Domini 1093. Iaculum ignitum à meridie ad aquilonem per caelum ferri visum est, Cal. Augusti prima hora noctis. Hoc anno S. Petri viui cœnobium cum tota villa & Ecclesia S. Sauiniani penitus est crematum. Sequenti anno in Gallia & Germania grauis hominum mortalitas facta est. Anno 1096 iubente Richerio Senonensi Archiepiscopo in cœnobia S. Petri viui facto conuentu solemni, Sacratissimum Caput magni papa Gregorij, in quodam scrinio prius repositum, palam omnibus est ostensum. Senonensi Ecclesiæ post Richerium præfuit Dainbertus, ipsius Ecclesiæ vicedominus. Antissiodorensim Ecclesiam post Robertum rexit Humbaldus, qui eandem Ecclesiam multis beneficijs & ornamentiis intus & exterius decorauit, multiplicauit ædificijs, honoribus insigniuit. Ecclesiam sane beati Petri sancti, Eusebij canonicorum regularium esse constituit, vita vero tam honestæ fuit ac sobriae, vt ex quo Episcopus factus est, se se à carnibus abstineret, leguminis ei comedendo sufficeret, nec vinum nisi parum biberet. Qui tandem Ierosolymam profectus, inter redeundum naui periclitante submersus expirauit in fluctibus.

1107.		Henricus iunior	1129.	Innocentius
1108.		annis 20.	1130.	annis 13.
1109.			1131.	
1110.			1132.	
1111.			1133.	
1112.			1134.	
1113.			1135.	
1114.			1136.	
1115.			1137.	
1116.			1138.	Conrardus
1117.	Gelasi⁹	an. 5.	1139.	annis 15.
1118.	Calixtus	an. 1	1140.	
1119.	m. 10.	d. 13.	1141.	
1120.			1142.	
1121.			1143.	Celestin⁹ m. 5
1122.			1144.	Lucius m. 9.
1123.			1145.	Eugenius
1124.	Honorius	an.	1146.	annis 8.
1125.	s. m. 2.		1147.	
1126.			1148.	
1127.			1149.	
1128.	Zotharius		1150.	
		an. 12.		

Anno 1107 Paschalis papa concilium celebrauit apud Trecas. Eodem anno apud Floriacum præsente Philippo Rege Francorum, alijsq; quam plurimis proceribus, episcopis, abbatibus, corpus S. Benedicti leuatum est impositumq; feretro, auro & gemmis mirifice fabricato. An. 1109 Philippus Rex Francorum moritur & apud Floriacense cœnobium tumulatur, post quem filius eius Ludouicus apud Aurelianis consecratur in regem à Dainberto Senonensi Archiepiscopo, regnauitq; annis 28. Eodem an. S. Anselmus Cantuariae Archiepiscopus & S. Hugo Cluniacensis abbas migrarunt ad dominum, quorum vita claruit tam miraculis quam virtutum exemplis. Florebat hoc tempore Hildebertus prius Cenomanensis Episcopus, deinde Turonis Archiepiscopus vir scientia perspicuus, & tam in versificando quam in dictando gratiam peculiarem adeptus. Indicant hoc diuersa eius opuscula, quæ metrice edidit, & epistolæ quas ad diuersos direxit, quæ omnia modo commendat & elegantia sensuum, & lepos breuitasq; verborum, vnde quidam de eo sic ait.

*Inelytus & prosa, versuq; per omnia primus,
Hildebertus olet prorsus ubiq; rosam.*

Florebat & Iuo Carnotensis Episcopus, qui vita atq; doctrina sua, eiusdem sedis ecclesiam illustravit, quique inter cætera opera sua volumen illud quod Decreta Iuonis dicunt, sua industria utiliter compi-

CHRONOLOGIA

auit. An. 1113. Bernardus annos natus circiter 22. Cistercium ingressus est cum socijs amplius quam 30 sub abate Stephano, qui successerat Alberico, vbi quantæ deuotionis quantiq; ferooris extiterit, lingua vix exprimit. Si quidem ab ipso ingressu tanta districione corpus affligere studuit, vt tota deinceps vita sua infirmitate multiplici laborauerit. Factum est autem post breve tempus vt Cisterciensis Ecclesia tam rebus & gente pauper quam tempore, nouam de cætero Domini benedictionem perciperet, & quæ prius sterilis erat plures iam Abbatias & præcipuas parturiret. Prima siquidem Firmitas fuit, 2. Pontiniacum, 3 Claraullis, 4 Morimundus, 5 Pulliacum ex quibus aliae innumeræ diuersis locis, diuersis sunt temporibus propagatae. An. 1114 Pontiniacense cœnobium fundatum est in alodo Hildeberti canonici Antissiodorensis matris Ecclesiæ, eodem Hildeberto rogante, sub Vmbaldo venerabili Episcopo tunc Antissiodoro præsidente. Huius cœnobij primus abbas extitit Dominus Hugo vir religionis eximia & præcipuae honestatis. Eodem anno Claraullis fundata est, cuius primus abbas extitit seruus Dei Bernardus vir opinatissima sanctitate præclarus, per quem sui temporis ecclesia in antiquum religionis decus refloruit. Anno Domini 1115 tria concilia celebrata sunt in Gallijs à Conone sedis Apostolicæ legato, primum Remis, secundum Beluaci, tertium Cathalauni. An. 1118 Gelasius papa indicto Remis concilio, transgrediens Alpes in Gallias venit, ad quem vir Dei Notbertus nudis vt erat incedens pedibus accessit: eq; animi sui propositum pandens, licentiam & auctoritatem seminandi vbiq; verbum Dei accepit. Inde usque Valencianas rediens infra 15 dierum spacium, tres socios quos solos habebat morte præreptos amisit, & ibidem pro tribus vnum recepit, Hugonem videlicet, qui ei in regimine Præmonstratensis ecclesiæ succedit. Ipso anno 8 Idus Maij fere vbiq; terrarum magno gelu attrita sunt vineæ, sed maxime apud Antissiodorum urbem ita vt in omnibus eius vineis, quarum illic magna est copia vix potuerit colligi, vnde vel vnum posset vni sextarius eliquari. Anno Domini 1119 Gelasius papa Cluniaci moritur, & Guido Viennensis Archiepiscopus Stephani Burgundionum comitis germanus in papatum eligitur, & ab eo concilium à prædecessore suo indictum Remis celebratur. Vbi excommunicati sunt simoniaci vniuersi, & qui exigunt præmium pro sepultura, vel chrismate, vel baptismo, vxorum quoq; & concubinarum contubernia, presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, ibi sunt penitus interdicta. Porro prædicto concilio Remis celebrato, vir Dei Notbertus vt erat nudis pedibus affuit, vbi ab Episcopis & Abbatibus qui conuenerant cum gaudio suscepimus est, admirantibus cunctis super excellentia verborum prædicationis, & responsis eius, & super asperitate assumptæ pœnitentia & vitæ duricia, de qua cum rogaretur à plurimis sibi paululum relaxari nullatenus acquieuit. Auctoritatis vero Apostolicæ literas acceptas à papa Gelasio, renouari sibi petiit à Caixto, quod ille benigne annuit eumq; venerabili Bartholomeo Lau-

dunensi Episcopo attentius commendauit, ut eius curam ageret, eique locum ad remanendum in suo episcopio prouideret. Qui eum libenter exceptit, & finito concilio Laudunum deduxit. A quo cum Ecclesia B. Martini viro Dei offerretur, tum propter vrbis viciniam, tum quia eiusdem Ecclesia clerici, propositi & vitæ eius austoritatem horrebant eam reliquit & ab Episcopo diuersis eiusdem prouinciæ locis religione congruentibus sibi ostensis tandem diuinitus in loco Præmonstratenſi reſedit, ibiq; ſolitarius religiosam vitam agere cœpit, & tempore quadragesimæ ad colligendos socios ſolus egressus, ante Pascha cum 13 ſocijs redijt, & cum his in Præmonſtrato loco ſecundum canonicæ institutionis normam ad tenorem regulæ B. Auguſtini Deo militare cœpit. Tali igitur modo cœpit ordo Præmonſtratenſis ſub patre Notberto florere, & tanquam vinea fructifera ſuos circumquaq; palmites propagare, cœpit autem circa Pascha An. 1120. Calixto papa præſulante, Ludouico Philipi filio regnante in Francia. Hoc anno in Ecclesia Virziliacensi in vigilia tranſitus B. Mariæ Magdalena incertum quo iuſto Dei iudicio innumerabiles promiscui ſexus & ætatis, atq; ordinis, in ipſo crepusculo noctis atq; diei, Ecclesia ſubito conflagrante combuſti ſunt. Antiffiodorenſem hoc tempore tegebat Eccleſiam, Domnus Hugo S. Germani primus abbas S. Hugonis Cluniacensis abbatis nepos, vir pro virtutum ſuarum iriſignibus perpetuo memorandus. Hic ordinem Cistercienſem qui tunc temporis adhuc reſens erat, dulcissima viſitatione frequentabat, & iuxta facultatem ſuam ei in multis neceſſaria ministrabat. Suo enim tempore eiusdem ordinis abbatiæ, Regniacum, Rupes, bonus Radius fundationis ha- buerunt initium, & per manus eius, tum in ministrando neceſſitatibus eorum, tum in acquirendo poſſeſſiones, non modicum incremen- tum. Porro in Episcopali ſede non erat affiduus, mundanas occupatio- nes fugitans, & quietem amplexans animi, deſideransq; cum clauſtra- libus conuerti, inter ipsos non appetens Episcopus videri vel dici ſed monachus. Præterea incumbente negotio dum Romam proficiſci ve- let, compulſus eſt à Sacerdotibus ſuæ diocesis ad expenſas tanti itine- ri auxilium poſtulare: nec tamen quæſiuſt ab aliquo, quam quoē cuiusq; propria voluntas offerret. Iter itaq; aggressus transiuit mon- tem Cinicum, ſed viam tutam ibidem non eſſe intelligens, conſilio inito ſtatim redit. Poſthac scripta relegens quantum ab uno quoq; fa- cerdotum pro confiſciondo itinere accepiffet, vnicuiq; quod dederat resignauit. Senonensi Eccleſia poſt Dainbertum præfuit Henricus cognomento Aper. Per idem tempus erat in Antiffiodorenſi ma- tre Eccleſia clericus quidam Iterius nomine deuote ibidem ſeruiens, nullos tamen reditus illic habens vir quidem ſimplicis animi & mi- noris industria, ſed probati testimonij & conuerſationis honestæ. Erat vero apud eandem vrbem ultra Icaunam fluvium, locus, quem olim B. Germanus in cœnobium monachorum extruxerat, & co- piōſe ditarat, in quo etiam fuerat eiusdem præſulis cella ſanctorum

Bonus Ra-
dius Boras.

CHRONOLOGIA

ei⁹ gemituum cruciatuumque conscia. Is itaque ~~locus~~ vbi quoniam celebriter religio sacra floruerat ad tantam tunc dirutus vastitatem deuenierat, vt vbique fruteta succresserent, vbiq; circum habitantium gallinæ libere discursarent. Porro præfatus vir dum in vita B. Germani ~~relegeret~~, vel lectum audiret, quanto hic locus in diebus antiquis claruisset præconio sanctitatis, vt erat deuoti animi, afficiebatur medullitus, videns locum penitus desolatum, olim tam celebrem tam præclarum. Dum in hac itaque voluntate persisteret, visione mirabili de reparando loco meruit incitari. Siquidem videre sibi visus est, præfato se adesse in loco, vbi gloriosam Dei matrem aspiceret filium suum quem tenebat in vlnis, volentem in cunabulis reclinare. Tum illa propter astantem eum intuens ad se vocat, & vt sibi ad reclinandum puerum cooperetur inuitat. Illo vero se vociferante indignum, ipsa ei rursus imperat, ne trepidet sed accedat. Tum ille trementer accessit, & in tanto eam vt decebat ministerio reuerenter adiuuit, vt autem expperitus est, cœpit cogitare propensi⁹ quid vidisset. Et accedens ad Dominum Hugonem tunc præsulem virum magnæ virtutis, intimat ei seriem visionis. Cui ille, Domini inquit & gloriosæ matris eius voluntas est, vt locum illum restituas, repares diruta, ruinosa reficias. Vere enim locus Sanctus est, & terra sancta, vt pote sanctorum habitatio perantiqua. Hac igitur occasione cepit homo Dei frequentius locum inuiscere. Interea B. Germani natalis instabat. Tum ille ob honorem Sancti, altare quod adhuc supererat pallio decenter adornat, quibusdam etiam cortinulis per ruinosos parietes circum quaque protensis. Accedit autem vt plueret ipsa nocte. Summo mane ille reuertitur existimans superpositum altari pallium omnimode peioratum, eo quod nullum ab imbre defenderet tegumentum, mira res, terra circumiacens, ipsique parietes cum cortinulis madescabant, sed ornamentum altaris nullatenus attigit pluua, cum omni carceret penitus opertura. Viso itaq; miraculo stupidus votum vovit: quod deinceps pro modulo suo obnixius loco incumbere refreuendo. Pauculis prouinde vineis quas ex patrimonio possidebat distractis circa reparacionem loci cœpit instantius occupari. Anno Domini 1129. Ecclesia Vallis lucentis fundata est. Anno sequenti Honorio Papa defuncto: Gregorius Cardinalis Diaconus & Petrus Leonis ad papatum eliguntur. Et Gregorius Innoceti⁹, Petrus Anacleti nomine alterantur. Sed Petro ob parentelæ sua fortitudinem apud S. Petrum commorante, Innocentius Roma egressus, in Gallias proficiscitur, & gallicana sibi adherente Ecclesia Concilijs celebratis, primo Remis, secundo Parisijs in papatu confirmatur: & Petrus ab omnibus Galliæ & Germaniæ Episcopis anathematizatur. Porro Innocentius Papa cum Antissiodorum deuenisset, supra memoratus venerabilis Iterius ipsum adjit obnixe rogans, vt locum quem iam ex parte refecerat, dignanter inuiseret: ibique altare sub beatissimi Germani titulo dedicaret. Quod Pius papa benigne annuit, & altare solenniter consecrans, diuina ibidem mysteria celebrauit. Videns

quoque innumerabilem populi adesse concursum, Sermonem fecit ad populum, Sic exorsus, vere inquiens locus iste Sanctus est, & ego nesciebam &c. Sane ex tunc cœpit idem locus reuerentius honorari, adiri frequentius, & copiosius ampliari. Veruntamen dām instaretur operi, quanta fuerit euidentia diuini miraculi, non debet tacite præteriti. Etenim opera Dei reuelare honorificam, sed silentio sepelire damnosum. Peracto beati Germani oratorio, alterius quoque partis Ecclesia iam extructa testudine, visum est debere submoueri centra, quibus fuerat testudo suffulta. Dum submouentur super submouentes testudo corruit, eosque consternans adoperit. Auditio ruinæ strepitu, vnde congruitur: moles arenæ & lapidum certatam eruit, qua eruta mirum dictu, nullam in eis inueniunt læsionem quos estimauerant prostratos ad mortem. Denique loco iam aliquatenus dilatato, cœpit ille vir Dei in suscipiendis hospitibus liberalis existere, & eis quantamcumque poterat munificentiam exhibere, sed præsertim his in quibus habitus religionis maiorem videbatur prætendere speciem virtutis. Quadam autem die cum quosdam ex Cisterciensi ordine suscepisset, forte non habuit quid susceptis apponenter. Ad emendum ergo pisces mitti præcipit, sed cum nullos prorsus inuenisset emendos, qui fuerat missus redit. Dumque in redditu pertransit Icaunam, piscem non modicum subito nauicula applicari, conspicit: moxque eum tanquam missum celitus manu capit. Sic seruo Dei non defuit, vnde hospitem, immo Christum in hospite posset reficere, sic Deus liberalitatem animi deuoti, voto suo non pertulit defraudari. Anno 1135. præmonstraten sis ordo venit Dei locum. Anno 1136 defunctus est sanctæ memorie Dominus Hugo Antissiodorensis Episcopus. Hic cum extrema egritudine laboraret, sibi que diem sentiret adesse nouissimum, fratres circumstantes circa horam nonam diei his verbis admonuit. Horas diei que supersunt quas debemus Domino persoluamus, quoniam finitis horis statim requiescam. Cantauerunt igitur Domino, & hora Completorij completa completus est terminus vita eius, sicque ut ipse prædixerat requiescens in Domino, in Ecclesia B. Germani ubi prius abbas extiterat tumulatur. Huic in episcopatu successor alter Hugo Pontiniaci primus abbas vir in sacra religione feruens & strenuus, & licet iuxta propositum ordinis sui mira esset patientiae, in Ecclesia tamen hostes districtus erat executor iusticiae. Hic in ea nocte qua in castellum electus est in Antissiodensem Episcopum vidit in somnijs, quod mater sua, sibi esset nuptiali fœdere copulata. Qui cum in Senonensi Ecclesia propter suspensionem Henrici metropolitani locum consecrationis non haberet, apud Ferrarias monasterium a Domno Gaufrido Carnotensi Episcopo consecratus est. Florebat hoc tempore Theobaldus Comes Campaniæ, pater orphanorum, & iudex viduarum, cœcorum occlus, pes claudorum, in sustentandis pauperibus singulariter munificus, in extruendis cœnobij & erga religiosos quosque incomparabili largitate. Hic genuit Henricum Comitem, Theobaldum Comitem &

Hugo Pon=
tim. I. Ab=
bas, fit Epi=
scop? An=
tiss.

CHRONOLOGIA

Stephanum Comitem. VVillelimum primo Carnotensem electum de-
 inde Senonensem Archiepiscopum, post Remensem. Filias etiam plu-
 rimas habuit, quarum vltimam Adelam nomine Ludouicus rex pjsfi-
 mus postea in vxorem accepit, ex qua filium Philippum nomine tegni
 successorem suscepit. Porro idem Theobaldus quanta fuerit elemosia-
 naruin largitione profusus & religionis amator & propagator eximiūs
 vix lingua sufficit explicari. Florebat & Guillelmus Niuernensis Comes
 vir iusticia & honestate insignis, cuius postmodum deuotio mira eni-
 tuit, dum de potenti principe seculi factus est in Carthusia humillimus
 pauper Christi. An. 1138 apud Antissiodorum clarus habebatur Iterius
 de quo iam supra fecimus mentionem, vir quidem & si non multa lit-
 teratura preditus, in ædificatione tamen adeo sermone profusus ut cun-
 ctis esset admirationi tam eloquendi copia quam gratositate audiendi.
 Hic videns locum quem reædificandum suscepit, non tam sua in-
 dustria, quam Domini gratia sub se & per se aslida capere incremen-
 ta, cœpit apud se pensare altius, seque reputare felicem, si conuentum
 ex præmonstratenſi ordine illuc adducere posset, qui iugiter Deo inibi
 deferuaret. Quod ergo minus per se poterat, per alios implere parat.
 Adit & consulit venerandum Hugonem Episcopum, & Guillelmum
 Niuernensem Comitem nec non & Comitem Theobaldum, viros tam
 vitalaudabiles quam in seculo prepotentes. Horum concilio, & auxiliij
 præmissione munitus præmonstratum petijt, & à venerabili Hugone
 tunc præmonstrati abbate quod petebat obtinuit. Fratres itaq; ad Con-
 ventum deliguntur, eisque Dominus Rainerus abbas præficitur: prius
 præmonstrati prior, & ex magna parte præmonstratenſi ordinis in-
 stitutor. Literatûræ vero tantæ tamq; prudens consilij, ut in toto præ-
 monstratenſi ordine, vix eo posset potior inueniri: mira gratia præpol-
 lens in cunctis, nisi quod laborabat incommodo modicæ surditatis.
 Venit igitur in locum designatum ipse cum fratribus, Anno Domini,
 1139. Innocentij Papæ decimo. Ludouici iunioris regis Francorum
 post mortem patris sui tertio. Erat autem idem locus tenuis admo-
 dum & angustus. Amplificandi vero vix vlla spes erat, cum hi quorum
 possessiones locum circumcingebant nullatenus acquiescerent, eas
 aut vendere, aut pro æque valentibus commutare. Cum itaque eos op-
 primeret, hinc loci angustia, hinc tenuitas facultatum, præfatus Niuernen-
 sis Comes, inter alia plura beneficia dedit eis terram vbi grangiam
 quæ Capella dicitur, extruxerunt, vbi etiam sorores per aliquantum
 temporis habitarunt. Dedit quoque eis molendinum de stagno sed &
 ipsum postea stagnum adjacens molendino. Dominus præterea Hugo
 episcopus non modica spes eorum auxiliij eo quod & ipse ordinem fe-
 cisset adduci, inter cætera beneficia perplura quæ contulit, terram
 grangiæ de bosculo emit eis de proprio. Denique considerans locum
 nimia arctitudinis esse, non posse ordini suo congruas dilatari vel ex-
 trui officinas, maxime propter tenaciam circumiacentes possessiones
 habentium, initio consilio Ecclesie Sanctæ Mariæ in Antissiodorensi
 suburbio

saburbio sitam, eis cum suis appenditijs concessit habendam: cuius Ecclesiae canonicis id proposuit optionis, vt aut inde recederent, aut superuenientium fratum se ordini conformarentur. Illuc ergo fratres adueniunt, ubi etiam multas tam loci quam rerum angustias pertulerunt. Denique cum ob secularium inquietudinem, in sinistram partem Ecclesiae dispositissent officinas transferre, rogauerunt quendam ibidem habitantem Canonicum vt pro domo sua susciperet aut commutationem aut pteum. Qui cum omnimodis reniteretur, iusto Dei iudicio mox grauiter infirmatur, & quinta die sequentis hebdomadæ traditur sepulturæ: Sic obtinuerunt à mortuo, quod à viuente non potuerant extorquere. Porro Dominus Rainerus vir consilij sapienter agebat in omnibus, suos & verbo instruens & exemplo præcedens: quem etiam multiplex corporis infirmitas opprimebat, propter paupertatis incommodum, quod cum cæteris in nullo sibi indulgentior sustinebat. Hoc tamen duplici incommodo paupertatis scilicet & infirmitatis frangi non poterat, vt pote quem exercitatio virtutis diutina, in sacra religione fundarat. Sane cum tot in eum diuinæ gratiæ confluxissent dona, non potuit sub modio latere lucerna. Siquidem Sanctus eum Bernardus tam regi quam principibus notum fecerat & famosum, vt pote quam nouerat virum multæ virtutis, discretionis eximia & precipua honestitas, qui etiam vallem profundam eisdem fratribus impetravit à rege donari. Anno Domini 1140 Senonis presente Rege Ludouico Episcorum & Abbatum Religiosorum fit conuentus contra Petrum Abailardum, Hic ingenio subtilissimus, mirabilisq; philosophus, qui construxerat cœnobium in territorio Trecassino in prato quodam ubi legere solitus fuerat: in quo sanctimoniales plurimas Episcopali auctoritate congregauit, quod Paracletum nominauit. Quibus sanctimonialib⁹ Heloissam quondam vxorem suam religiosam fœminam, & literis tam hebraicis quam latinis ad prime eruditam pefecit abbatissam. Quæ vere ipsius amica magnam ei post mortem in assiduis precibus fidem conferuauit, corpusq; eius de loco ubi obierat transtulit ad prædictū cœnobium. Anno 1144 Henricus Senonum archiepiscopus hoc anno mortuus est, & voces auditæ fuerunt media nocte, primum in Burgo S. Petri, postea in ciuitate. Porro Henrico in archiepiscopatu succedit Hugo præcentor. An. 1146 Dominus Rainerus S. Mariani primus Abbas quibusdam de causis Præmonstratum profectus, dum rediret apud Pruuium ægritudinis lecto decubuit, ubi Theobaldus Comes principum illustrissimus eum læpius visitauit, vt pote quem sciebat virum sanctum & iustum, & sua visitatione dignissimum. Post paucos autem dies, ingrauesciente morbo beatum vitæ finem ibi sortitus est, & in Xenodochio quodam pauperum vt ipse petierat inter pauperes, pauper Christi sepultus est. Postmodum vero eodem Xenodochio in Abbatiam canonicorum quæ nunc sancti Iacobi dicitur commutato, contigit eiusdem loci Ecclesiæ ampliari, & intra Ecclesiæ ambitum, eius includi supulchrum, ubi nunc vt fertur multæ

Paracleten-
se cœnobii,
conditū est
in diœceſe
Trecœſi an-
1131. Ut li-
quet ex di-
plomate In-
noc. Papæ,
eodem an.
apud An-
tissiod. in
gratiâ He-
lioſſæ con-
cessio.

CHRONOLOGIA

Languentibus curationes præstantur , quibus viri Dei meritum declaratur. Obiit autem pridie Cal. Martij expletis postquam abbas effectus est 6 annis & 3 mensibus & 20 diebus , cui successit Bertoldus urbe Colonia oriundus vir vitae probabilis & præcipua mansuetudinis : qui cum undecim mensibus præfuisset, obiit, eiq; Osbertus successit. Per idem tempus in Alemaniae partibus habebatur admirabilis virgo quædam prouerba ætatis cui tantam gratiam virtus diuina contulerat , ut cum ipsa laica & illiterata esset , mirabiliter tamen ab hoc mundo raperetur frequentius , & in summis disceret non solum quod postea in imis diceret , sed potius quod satis mirabile est & inauditum , etiam scribendo latine dictaret , & dictando libros catholicæ doctrinæ conficeret. An. 1147 Guillelmus Niuernensis Comes relicto seculi principatu & omni honore calcato , Carthusiam petit, ibiq; digne Deo in humillima paupertate conuersans, infra annum conuersationis suæ fœlicem terminat cursum vitae. An. 1148 S. Malachias Hybernorum archiepiscopus & Apostolicæ sedis legatus & Nonas Nouembris apud Claramullen migrat ad dominum , loco quem præcepit, tempore & die quem prophetice designarat, homo præ ceteris sui temporis vita & virtute apostolicus , & in faciendis signis atq; prodigijs , in diebus suis potentia singularis. An. 1151 obiit Hugo Antissiodorensis episcopus , vir moribus & scientia clarus , cui successit Alanus , Ripatorij * primus abbas. Item obiit nobilis & religiosus princeps , & pauperum pater Comes Theobaldus , de hoc Comite quidam sic dixit

Te , bonitas notum dedit omnibus optime consul:

Nunc modo fama manens hoc operatur idem.

An 1152 S. Gibertus ex potenti milite seculi , humillimus miles Christi , elemosinarum, abstinentiae, paupertatis admirandus exemplis , apud scolam aterniæ vicum migrauit ad dominum. Sepultus est autem in monasterio non procul a præfato vico , vbi Præmonstratenium ordinem pij laboris instantia ipso anno adduxerat , cuius magnitudinem meritorum , miraculorum magnitudo declarat. An. 1153. Papa Eugenius S. Bernardi in sancta conuersatione filius, ab hac luce , vel ab hac magis caligine , migrauit ad lucem. Hic mirabilis vir iustitiae & pietatis amator & cultor eximus, cuius merita in ipsa cui insigniter præfuit urbe miraculis pluribus illustrata choruscant , postquem præfuit Anastasius. Eodem anno dilectus Dominus Bernardus Clarauallenensis coenobij primus abbas , aliorum quoq; amplius quam 160 monasteriorum patet consummatiæ fœliciter vita sua diebus & annis circiter 63 expletis 13. Cal Septembbris inter filiotum manus obdormiuit in Christo , & ex illa sua Claraualle ascendit in montem claritatis æternæ. Sepultus est ante altare beatissimæ virginis matris , ipsoq; in tumulo pectori eius superposita est capsula reliquias continens B. Thadæi apostoli , quas eodem anno ab Ierofolima hibi missas suo iussuerat corpori superponi, de ipso sequentes versus scripti sunt.

Sunt clarae valles , sed claris Vallibus Abbas.

*Ripatorij
(Lariour)
coenobii est
Cister. ord.
2 leucis ab
Urbe Tri-
cass. distas ,
in quo ho-
dieq; affer-
uatur testa-
mentum A-
lani scriptu-
m. 1182.
cui^o etiam
sepulchrale
monumen-
tum adhuc
visitur in
eccles. Cla-
raual. mo-
nastery, ubi
perpera in
tabula iux-
ta tumulu-
s appensa, est
notatum ip-
sum obisse
an. 1181.

Clarior, his clarum nomen in orbe dedit.
Clarus avis, clarus meritis, & clarus honore
Claruit eloquio, religione magis,
Claraq; mors, clarusq; cinis, clarumq; sepulchrum,
Clarior exultat spiritus ante Deum.

An. 1154. Anastasius papa moritur senex valde & plenus dierum, successit ei Nicolaus, vir disertus, genere anglicus, primo abbas S. Ruffi deinde albanensis episcopus & papa dicitur Adrianus. Hic Fredericum imperiali diademate Romæ coronauit: cuius quidem coronationi cum Romani resisterent à Theutonicis potenter repressi sunt. Hoc anno Ludouicus Francorum Rex filiam imperatoris Hispaniæ fœminam morum honestate præcipuum accepit in coniugem apud Aurelianis urbem, ibiq; nuptijs quam solemniter celebratis, ab Hugone Senonensi archiepiscopo vñcta est, in reginam. Quod Sanson Remensis archiepiscopus ægre tulit, dicens, sui esse iuris vñcunq; consecrandi fuerint reges Francorum & reginæ eos à se consecrari debere: cum hoc nec approbet ratio, nec suffragetur exemplum. Quodquidem Iuo Carnotensis, decretorum ac legum peritisimus, in epistolis suis tam rationibus astruit quam exemplis, dicens. Nullo vñquam scripto vel exemplo probari posse, Remensem archiepiscopum regem Francorum extra Belgicam prouinciam vnxisse aut coronasse. Ac proinde cum eadem potestas sit cuiusq; Metropolitanus in metropoli sua, iniuriosum videtur si vñus in proprium ius ambiat vendicare, quod mulitorum constat esse commune. An. 1155 dimisit Osbertus Abbatiam suam expletis annis 8 Domnumq; Milonem habuit successorem. An. 1156. Ludouicus rex Senonensem Ecclesiam libertate donauit à malis & pessimis exactionibus quibus Senonica sedes, morente Archiepiscopo solet fatigari & opprimi. Elizabeth sanctimonialis vidit visiones multas de gloria vndecim milium virginum. An. 1159. Adrianus papa obiit, quo mortuo facta est in Ecclesia Romana magna turbatio, Cardinals namq; ab inuicem diuisi, duos sibi pontifices elegerunt, Rolandum cancellarium qui papa Alexander dictus, & Octauianum gravi lchismate Ecclesiam disrumpentes: vnde proceres regionum turbati, quidam vni, quidam vero alteri adhæserunt. Imperator siquidem Romanus cum suis episcopis Octauiano, qui à sibi fauentibus papa Victor acclamatus est, cessit. Rex vero Francorum Ludouicus, & Rex Anglorum Henricus, cum suis Episcopis Alexandrum in patrem & dominum suscepérunt. Anno 1160. In Ecclesia S. Petri viui inuenta sunt corpora sanctorum Christi discipulorum ac martyrum Potentiani atq; Altini sub maiori altari à venerabili Hugone Senonensi Archiepiscopo in sarcophagis intrinsecus plumbeis, extrinctus ligneis, quequidem ibidem diu latuerant, sed à nullo fratum in eadem Ecclesia Domino seruientium sciebantur. Præfatus autem pontifex de tanta reuelatione cum multis clericorum suorum lætificatus Domino grates reddidit, & tantorum martyrum corpora absq; vlla diminutione in

Iuo Carno.
epift. 70.

CHRONOLOGIA

eodem loco vbi Deo annuente diu requieuerant, sicut prius erant cum
ingenti honore reposuit. Ipsoq; anno mortua est Regina Franciæ, fi-
lia Imperatoris Hispaniæ, fœmina vitæ laudabilis, aetibus clara, mori-
bus perornata. Rex vero Ludouicus consilio procerum suorum acce-
pit in coniugem filiam bonæ memoriæ venerabilis comitis Theobaldi,
quam postmodum prædictus Hugo Senonensis Archiepiscopus Parisi-
us in reginam vnxit, ipsamq; cum domino suo Ludouico ipsa die præ-
sentibus tribus cardinalibus Othono videlicet & Vilemio papiensi,
aq; Henrico Pisano in Ecclesia B. Mariæ coronauit, & in eadem Ec-
clesia ipsis Cardinalibus & multis alijs præsentibus Missæ officium so-
lemniter celebrauit, quod factum valde displicuit Remensi Archiepi-
scopo, & eius Episcopis. Anno 1161. Guillelmus Niuernensis comes
moritur, & apud S. Germanum in capitulo tumulatur. Postquem fi-
lius eius æquioculus comitatum obtinuit, qui mox vt dominari cœpit
multas à vicinis proceribus comite scilicet Louiniaci & comite sacri cæ-
faris Stephano infestaciones sustinuit, sed tandem præualuit. An. 1162.
Alexander papa in Gallias venit, & à regibus Francorum videlicet &
Anglorum suscepitus est. Anno 1163. Guillelmus Niuernensis comes
Comitem Stephanum iuxta Marchiam in bello deuicit, & de suis mul-
tos occidit & cœpit, cum magna victoria Niuernis peruenit. Ipso
anno in festo S. Hieronymi venit idem Papa Senonis cum multa ca-
terua episcoporum & cardinalium Romana Ecclesiæ ibiq; ab Hugo-
ne Archiepiscopo alijsq; Episcopis & Abbatibus & omnibus vicinarum
Ecclesiarum conuentibus, honorificentissime receptus est & per an-
num ac dimidium in sede Archiepiscopali moratus est. Porro in Eccle-
sia S. Stephani rogatu Archiepiscopi & clericorum eiusdem Ecclesiæ
sub titulo BB. Petri & Pauli consecrauit altare. S. martyris quoq; Co-
lumbæ dedicauit Ecclesiam tunc à fundamentis extructam. Anno
1164. Thomas Cantuaria Archiepiscopus exulat in regno Francorum,
primo in cœnobio Pontiniacensi moratus est, postea Senonis in
cœnobio S. Columbae regijs expensis sustentatus est.

1151.			1164.	
1152.			1165.	
1153. <i>Anastasius</i> a. I. perat annis 30.	Fredericus im-		1166.	
1154. <i>Adrianus</i>			1167.	
1155. an. 5.			1168.	
1156.			1169.	
1157.			1170.	
1158.			1171.	
1159. <i>Alexander</i>			1172.	
1160. annis 22.			1173.	
1161.			1174.	
1162.			1175.	
1163.			1176.	

1177.		1199.	
1178.		1200.	
1179.		1201.	
1180.		1202.	
1181.		1203.	
1182.		1204.	
1183.		1205.	
1184.		1206.	
1185. <i>Urbanus an. 2.</i>		1207.	
1186. <i>Gregori⁹ m. 2.</i>		1208.	
1187. <i>Clemens an. 3.</i>		1209.	
1188.		1210.	
1189.		1211.	
1190.		1212.	
1191. <i>Celestinus</i>		1213.	
1192. <i>annis 6.</i>		1214.	
1193.		1215.	
1194.		1216.	
1195.		1217.	
1196.		1218.	
1197.		1219.	
1198.		1220.	

Anno 1165. Alexander Papa Romam reuersus est, & cum magna processione à Romanis est suscepitus. Ludouico Regi Francorum nascitur filius Philippus nomine de cuius natali hoc distichon scriptum

Anno mileno, centeno, bis q̄ triceno

Quinto, de nato fit Francia lata Philippo.

Guichardus Pontiniaci secundus abbas in Lugdunensem Archiepiscopum assumptus est. Anno 1166. Radulphus Antissiodorensis matris ecclesiae Thesaurarius obiit, vir non paruæ in seculo gloriae, eo quod genere moribusq; clareret, & diuitijs non mediocriter redundaret. Hic cum sibi finem cerneret imminere, miræ deuotionis, miræ pœnitudinis coepit esse, & cum alios, parentum quos deserunt amor afficiat, cura solliciter, ille omni affectu post habitu carnalis parentelæ, nihil eis omnino voluit impartire ut omnium quæ possidebat Christum hæredem faceret immo fieret hæres Christi cuncta quæ habuit dispositus Ecclesijs dilarigiri: Ex quibus S. Mariani canonis, maximam contulit portionem, vnde tenuitas eorum non modice est adauēta. Seipsum quoq; illis confetens mire deuotus & pœnitens, exitum inter eos vitæ fortitus est: quem ob beneficij & dilectionis eius erga eos maximæ monumentum, in presbyterio ante maius altare tradiderunt sepulturæ. Anno 1167. Alanus episcopus dimisit episcopatum suum, cui successit Vilelmus Antissiodorensis Ecclesiae Thesaurarius & Senonensis Archidiaconus, frater ante Hugois eiusdem Ecclesiae archiprætulis. Mori-

CHRONOLOGIA

tur Amalricus Siluanectis episcopus. An. 1168. pestis gauissima in terra Ierosolymorum fuit, vbi peregrini nostri pene omnes hoc anno mortui sunt. Vilelmus quoq; Niuernensis Comes armis strenuissimus moritur in terra illa sine herede, cuius honorem & terram Guido frater eius suscepit. Ipso anno circa dies paschæ in Scicilia grauis est exorta sedatio, cancellarius enim regis qui erat francigena tunc plurimum potens cum à plurimis odiretur in curia, quidam curiæ potentes in eum eiusq; complices conspirauerunt, & sigillum regis trans-formantes litteras sigillo adulterino signatas vbiq; per regnum direxerunt, vt quotquot ex Francia reperirentur capitaliter punirentur. Primo igitur in vrbe Mellana factionis authores nefandum detexere consilium & clericum quandam Odonem nomine præfati cancellarij consiliarium præpotenter apprehendentes veste prius nudatum, dehinc asino super impositum ligatumq;, ita vt os eius, asini posteriora respiiceret per totam vrbem vapulando duxerunt, & horrendo demum discerpere suppicio, deinde quotquot Francigenas repperere, puniti sunt. Sed & per diuersa loca strages non modica facta est. Res tandem Regi delata est, & in seditionis autores durius vindicatum. Hoc anno moritur Hugo Senonensis Archiepiscopus, cui succedit Vilelmus famosissimi comitis Theobaldi filius, Carnotensis electus, sed nondum episcopus consecratus, Quem Senonis consecravit venerabilis Mauritius Parisiorum episcopus. Florebat Antelinus ex priore Cartusiæ Bellismensis episcopus. Anno 1169 canonici S. Mariani sedem pristinam mutauerunt 16 Cal. Decembris, in locum quem nunc inhabitant venientes die Dominica cum processione celeberrima & innumerabili clericorum, laicorumq; caterua. Qualiter autem eundem locum fuerint assediti paucis est expediendum ad memoriam posteriorum. Cum post Obertum regimen abbatia suscepisset Dominus Milo, pensare coepit attentius, quia loci prioris habitatio nec amplificandis officinis foret congrua, nec ordini conseruando, tum quia eos loci angustia premeret, tum quia ex nimia vicinitate vrbis, grauamen eis multiplex proueniret. Nam audiebantur frequentissime cantilenæ muliebres, plausus seculares, strepitus populares eo quod loco illi fons esset contiguus ad quem ex tota vrbte iugis omnium fit occursum. Proinde considerans præfatus abbas quia inter tot strepitus seculi, difficillime possit quies animi custodiri, locum coepit inquirere, qui paululum ab vrbte remotor, plus haberet quietis, & officinis regularibus foret competentior extruendis. Ad hoc itaq; tam ei quam fratribus locus ille placuit: qui B. Martini ecclesiam, cœnobium quondam virginum circuncingit. Videns vero quia non facile obtineri posset eo quod plurimos habitatores haberet, comitem Niuernensem qui apud sanctum Germanum postea sepultus est adit, rei pandit negotium supplicat vt sibi annuat quod depositit. Tunc Comes videns locum, rei ad quam petebatur aptissimum, quicquid in eo sui erat dominij concedit Abbat: suis quoq; hominibus illic habitantibus vt locum exoccupent imperat, & terram eis

ad quam domos suas congrue transponant assignat. Exoccupato denique loco ædificiorum disponitur amplitudo , iaciuntur fundamenta , eriguntur structuræ iamque completis aliquibus officinis , anno prædicto venerunt vbi nunc sunt, trahente eos desiderio tum amplitudinis tum quietis. Anno 1170 sunt audita tonitrua horribilia, micuere fulgura 3 Cal. Ianuarij & 3 Februarij quo tempore & die sequenti anno Thomas præsul occiditur. Hoc anno Henricus rex Anglorum coronari fecit Henricum filium suum post Penthecostem, contradicente Domino Thoma Cantuariensi Archiepiscopo, licet apud Senonas Galliæ in exilio posito. Nec multo post eum reuocat præfatus Rex & cum eo fœdus pacis init, qui ipso anno reuersus in Angliam ab anglis cum exultatione suscepimus est. Anno 1171. 4. Cal. Ianu. infra octauas natalis Dñi præfatus Thomas Cantuariæ archipræsul 30 die postquam applicuit fer. 3. est occisus ab impijs ministris prænominati Henrici regis Anglorum in Ecclesia Metropolitana Cantuariensi non longe ab altari hora vespertina glorioſo martyrio , faciens sacrificium vespertinum gratissimum Deo. Cuius meritum magnum apud altissimum esse cum causa iustissima quæ vere martyrium facit, tum assertio euangelica quæ dicit: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quam innumeræ & inaudita contestantur miracula. Per huius enim B. pontificis & martyris meritum cooperante diuina clementia cæci vident, furdi audiunt, claudi diriguntur, & muti loquuntur, resurgunt mortui, sanantur leprosi obsecrati a demonibus multi liberantur, & omne genus languidorum optatam frequenter obtinet sanitatem: in cuius obitum scriptum hoc distichon.

Annus millenus centenus septuagenitus

Primus erat, primas cum ruit en se Thomas.

Anno 1172 ad sepulchrum præfati S. Thomæ Cantuariæ Archiepisco-
pi multa miracula fiunt.

*Annus hic ipse mihi, sextus decimus fuit ævi,
Quo mea Christe tuo, præbeo colla ingo.*

Anno 1173. Petrus Comestor celebris habetur in Francia magistro-
rum Parisiensium primas vir facundissim⁹ & in scripturis diuinis excel-
lenter instructus qui vtriusq; testamenti historias uno compingens vo-
lumine , opus edidit satis vtile , satis gratum ex diuersis historijs compi-
latum . Anno 1174 obiit bona memoria Harduin Abbas S. Germa-
ni vir religiosus & mitis , cuius tempore idem locus & religione floruit
& bonis exterioribus afflxit. Guarinus tertius Abbas Pontiniaci tam
religione clarus quam genere, ad Bituricensem Archiepiscopatum pro-
uehitur. Anno 1175 valde fuerunt tenues segetum missiones, quia ma-
gna ex parte quæ coloni terræ mandauerant, præterriti anni exunda-
tiones obruerant. Floret Mauricius Parisiensis episcopus , qui ob in-
dustriam ac literaturam eximiam & disertitudinem linguae præcipuam,
de infinito magna paupertatis, ad pontificalis demum euæctus est api-
cem dignitatis. Hic inter præclara opera sua, Ecclesiam cui præterat à

Auctor
Chronici
factus mo-
nachus an.
1172.

CHRONOLOGIA

fundamentis extruxit, duosq; pontes lapideos condidit, alterum super Sequanam, alterum super Matronam. Anno 1176 maxima per Gallias famae inualuit in qua multarum Abbatiarum sed præcipue Cisterciensis ordinis magna apparuit munificentia in pauperibus sustentandus, in plerique etiam ecclesijs multa ob sustentationem pauperum inuadiata sunt ornamenta, multa sanctorum feretra decrustata. Anno 1177 Vilelmo de Senonensi Archiepiscopatu ad Remensem translato, Guido Antissiodorensis ecclesæ præpositus in Archiepiscopum est promotus. Ipso anno urbem Auenionem adolescens nomine Benedictus aduenit dicens se a domino missum ut ibi super rhodanum, pontem construeret, derisus est ille cum illi nec sumptus ad opus & operi complendo spem demeret fluminis magnitudo & profunditas tam vasti & latitudine tam diffusi. Ille tamen institutus predicando, nec multo post diuino nutu incitati ciues certatim aggressi sunt opus iamdictum, licet supra modum difficile incredibiliter sumptuosum, ad quod peragendum sanctæ admodum vitæ iuuenis per multas diu prouincias ex fidelium elemosinis infinitas aggregauit expensas, quem ferunt etiam nonnullis claruisse miraculis. Anno 1178. Fredericus imperator cum papa Alexandro pacem componit, abjurat scisma, publice satisfacit. Sic depulso scismate unitas reformatur ecclesiæ, & quæ iam per 16 annos ob suorum dissencionem membrorum grauissime desolabatur, nunc ob eorum redintegrationem in domino consolatur. Siquidem cum legatur Romanam Ecclesiam multis scismatisbus fuisse discissam, nullum tamen isto aut vehementius incanduit, aut diutius perdurauit. Anno 1179. Alexander papa Romæ post medium quadragesimæ concilium celebrauit, vbi ex diuersis terrarum partibus factus est innumerabilis tam Episcoporum quam Abbatum conuentus. Hoc anno filia Ludouici regis Francorum constantinopolim dicitur & imperatoris filio despontatur. Hoc etiam anno in solemnitate omnium sanctorum Philippus puer præfati regis filius cum esset annorum 14. Remis à Vilelmo eiusdem urbis Archiepiscopo in regem vngitur, & regio diadematè insiguitur. Petrus Comestor famosissimus doctor obiit, qui testamento sapienter disposito, cuncta quæ habuit, pauperibus & ecclesijs prouersus distribuit. Huius sepulturae hoc epitaphium habetur insertum.

Petrus eram quem petra tegit, dictusq; Comestor

Nunc comedor, viuis docui nec cesso docere

Mortuus : Ut dicat qui me videt incineratum

Quod sumus, iste fuit, erimus quandoq; quod iste.

Anno 1180, Philippus nuper vincitus in regem Hainocensis comitis filiam Comitis Flandriæ neptem accipit in uxorem, quam Guido Senensis Archiepiscopus unxit apud S. Dionysium in reginam, quod matri eiusdem Regis & matri fratribus valde displicuit, ac proinde castra suæ dotis contra filium munire præsumpsit, quo comperto à filio expulsa ad fratres configit ac per hoc eorumdem fratribus contra Regem simulas incandescit. Non multo post diffinito consilio & illa reducitur

ducitur & procerum simulta sopitum. Hoc anno in Antissiodorensi foro, surgente graui & grandi incendio, magna pars eiusdem fori combusta est. Ludouicus Rex Franciae anno regni sui 43 obiit, filio eius Philippo iam in regnum prouecto. Sepultus est in monasterio a se constructo, quod dicitur Sacer portus non procul a Meliduno. Porro vir iste multa fuit honestate laudabilis, erga religiosos quoq; supplex ac benevolus, & erga subditos vnicarum moderatione, suumque tranquille satias ac strenue regnum souit. Hinc est quod sub ipso pace vigente tot nouae villa conditae sunt & veteres amplificate, tot excisa nemora & exulta, ordinesq; diversi diversisque in locis multipliciter propagati. Ipsorum quoq; anno obeunt Guarinus Bituricensis, Mathaeus Trecensis, Ioannes Carnotensis Episcopi, tam sapientia quam animi strenuitate famosi, quorum Ioannes S. Thomae cuius & socius extitit passionem descripsit. Scripsit & librum quem prænotauit de curialibus nugis, in quo de diuinis ethniciq; scripturis affatim testimonia congerens, satis innotuit quam fuerit ipse omni affluens sapientia, quam venustus eloquio, quam præclarus doctrina. Philippo rege natale Domini Senonis celebrante, orta est inter Guidonem Archiepiscopum regemque dissensio, eo quod Archiepiscopus quædam decreta concilij nullatenus patetur infringi. Si quidem commune concilium Romæ sub Alexandro papa anno præterito celebratum statuerat, nullum deinceps Christianorum, mancipium fieri iudeorum. Volebat itaque Rex his nequaquam teneri, volebat quoq; secularium rerum causas non nisi sua in curia diffiniri, illaque tantum quæ ad ius Ecclesiasticum pertinent Archiepiscopali iudicio referuari. His alijsq; nouis usurpationibus Archiepiscopo viriliter resistente, adeo ira regis incanduit, ut ipsum iuberet, aut sedem relinquere aut suis iuribus assentire: qui tamen maluit subire exilium, quam contra iustitiam regium implere præceptum. Verum paulo post accepto saniore consilio rex penitentia ductus exilem reuocat, & vt prius ei suum in omnibus ius reformat. Sub hoc tempore in territorio Senonico villa * Cudot habetur puella celebri opinione vulgata, nec enim mirum si celebris in qua nimirum effulget miraculum eminens ac præclarum, nempe diuinitus illi collatum est in corpore degere, & corporalis cibi subsidio ut dicitur non egere. Decem circiter annis usque ad annum hunc iam decursus ex quo primum diuino munere tali est privilegiata virtute. Haec quidem genere infima, officioque bubulca, Alpis nomine graui admodum atque diutino prius est castigata flagello, adeo ut propter affluentem de toto corpore saniem, suis quoq; fieret in horrem. Sed qui contemptibilia mundi elegit & infirma, post longa patientia probamenta, respexit humilitatem ancillæ suæ, & quo magis eam quasi in camino tribulationum excoxit, eo digniori effectit, corpus ei redintegrans spiritualique alimento sustentans. Ita vero sui est impotens ut non nisi ab altero moueri queat, iacens continue resupina, præter caput & dexteram, membris ceteris sui vigore officij destitutus. Cumque nullum facile cibum possit trahicere, ad trahiendum tamen

sanus sue
sacer portus
Abbatia
de Barbeaux.

*Cudot, vi-
cus est Se-
non. dix.
quiq; 6. len-
cis ab urbe
Seno. distat
in cuius loci
Ecclesia, hu-
matum est
corpore huius
s. Virginis
Alpis sue
Alpaidis
forte Elpis
sub tuba la-
pidea, cui
superposita
est ipsius effi-
gies etiæ la-
pidea, floribus
(illæ se-
pudicitæ
symbolum)
coronata,
ibiq; puli sumo
cū honore
sanctitatem
eius crebris
miraculis
consignata
veneratur.

CHRONOLOGIA

viaticum, naturalem meatum habet libere præparatum, Sane in corpore facta est admodum pereculis & marcida, quippe intestinis præ longa introrsus inedia vacuatis. Attamen ita venusta corpulentaque in vultu cernitur, ac si deliciarum copia perfruatur. Frequenter autem rapitur in excelsum, & angelo duce freta, nunc pœnarum percurrit loca, nunc gaudia beatorum. Ad se rediens, quid & cui proferat caute librat, magistrante nimis interius spiritu & docente quid silere debat, quid proferre. In solemnitatibus vero Domini, vel matris, datum est illi per excessum pletumque sursum rapi, mundumque & omnia quæ in mundo sunt libero mentis intuitu contemplari. Cum autem post unum vel plures dies de illa altissima quiete regreditur, sicut ipsam audiuiimus referentem, videtur sibi de quadam amplissima lumines regione in tenebras reiici, ac velut molam quandam mentis suæ oculis superponi. Refert quoque quia dum in illo est raptu conspiciat vniuersaliter mundum, in modum pilæ forma tereti circumscripsum, solem terra maiorem, terram velut ouum in medio pendulum, & aquis vndique circuncinctum. Res vero rerumque rationes & causas tam infinitas esse tam abditas, ut ea tanto minus quisque capiat quanto curiosius inuestigat. Plerumque in spiritu videt absentia, præuidet plerumque futura. Verum illud eo specialius admirandum quo rarius, fœminam editam & educatam ruri, ruralique operi assuetam, tantæ dono sapientiae insignitam. Cum ea sane plures collocutus fateor obstupui, tantam inesse fœminæ sapientiam in consilijs, circunspectionem in verbis. Etenim tam prudenter eloquitur, tam discrete consulit, tam salubriter adhortatur, ut luce clarius sit ipsum qui docet omnem hominem scientiam in ea sibi delegisse sedem, in ea facere mansionem. Anno 1181 obiit Vilelmus Antissiodorensis episcopus. Hic Ecclesiæ cui præfuit teatum vetustate detritum fecit dirui, reficie, ac cum ipso tabulato sublimius erigi & lateribus coopertum, decenter intrinsecus camerati. Cumque plura altaria illic essent, & præter maius omnia seruitore carerent, ipse alia quoque quatuor exceptis his, inibi consecravit & tam ista quam cætera, aut per ipsum aut sub ipso per alios assignatis redditibus sunt dotata, ita ut singula, singulos vel etiam plures ex tunc habuerint seruitores. Sed & reditus episcopales non mediocriter ampliavit emptione agrorum & pratorum, constructione ædificiorum, acquisitione masniliū. Ecclesiam S. Mariæ ac S. Ioannis ipsamq; in qua sedet, aut dotauit in quibusdam, aut ornauit. Præterea cum sub ipso Niuerensium comitum fieret crebra mutatio, & ex his aliqui molirentur inducere consuetudines prauas, tam Ecclesiæ quam populum grauaturas, ipse viriliter restitit, nec destitit, donec obtinuit non solum illas violentias irritas fieri, sed & libertatem Ecclesiæ priuilegijs communiri. Deniq; cum cunctis esset affabilis & benignus bonitatis tamen præcipua erga S. Mariani ecclesiam dedit indicium, dum nec considerata paupertate loci, se ibidem statuit sepeliri. Post cuius obitum inter canonicos orta dissensio, diuque protracta, non parua

Ecclesiæ intulit detimenta. Hisdem quoque diebus comes Campaniæ illustris Henricus, dum de Ierosolymis per Asiam redit, à Turcis captus sed ab imperatore Græciæ liberatus est. Ut demum terram suam attigit, quos ex redditu lœtificauerat, ex celeri obitu mox contristat. Circa id tempus Philippus Rex comitatum Niuerensem in suam rededitationem. Hac autem de causa. Guido comes duos liberos quos ex coniuge Mathilde suscepserat, moriens tutelæ regiæ deputarat. Post hæc Mathildis Petro Flandrensi nupsit, quo paulo post mortuo nupsit Roberto, sed quia erant consanguinei postmodum ab inuicem sunt disiuncti. His itaque gestis liberorum iam dicti Guidonis alter obit alterum Rex apud se tenuit, sicutque terram in suum dominium vendicauit. Interea Antiliiodorensi Ecclesia canonicorum dissensione turbata, iusfit Rex contra ius in iura episcopalia manum mitti, & tam intra urbem quam extra, quicquid episcopaliū erat redditum totaliter confiscari. Anno prædicto apud Aruernis urbem circa festum S. Ioannis Baptiste grandis tempestas ingruit, quæ minus quidem in latum, sed nimis in longum processit, ac segetes, vineas, arbores grauissime profligauit. Post breue apud Aurelianis urbem, insigne prodigium diuinitus est ostensum. Circa festum B. Laurentij die Dominica, sacerdos quidam missam celebrans duas parauerat hostias, alteram quam reponeret, alteram vero quam sumeret. Tam usque ad Dominicam orationem processerat, cum repente ipsam quam tenebat in manibus hostiam, rubeo conspicit colore lussusam. Vedit deinde ebullientem ex ea sanguinem, iamque sibi inter digitos profluentem. Mox eam super corporale deponens per tria loca transposuit, & in singulis quantum loci ipsa continuit, tantu[m]dem sanguine purpurauit. Dum hæc cernens sacerdos repletus extasi moram facit, ut moræ causam inquireret, propius minister accessit. Qui videns rem tam mirabilem, mox conuocat populum tunc astantem. Accurrunt vniuersi, & in re tam stupenda, nimio sunt stupore percussi. Porro sacerdos ut sacrificium ex more perageret, alteram libauit Eucharistiam, quam parauerat reponendam. Per crebre sciente fama miraculi ad tantum spectaculum vrbs tota confluxit. Rex quoque qui non longe tunc aberat festiuus aduenit. Plerisque vidimus qui viderunt ipsam hostiam in formam carnis liuidæ, & supra corporale, ipsas sanguinis notas cum transponeretur hostia ad modum hostiæ circulatas. Post modicum in Burgundia apud castrum Carolum res quidem similis sed dissimiliter accidit, vbi profecto insignius diuina virtus irradiat, dum vna eademque hostia partim carnis, partim panis speciem representat, accidit autem sic. In festo omnium sanctorum præfati loci prior dum mysteria diuina conficeret, & iam in hora fractiōnis ex more vellet hostiam tripartire, frangere ipsam non potuit, sed manens integra solummodo est per medium replicata. Mox cruentam carnis speciem vna pars induit, pars reliqua in pristina figura remansit. Tale quid etiam illo in tempore alibi contigisse certissime fertur: quod nunc apud Brennam oppidum reseruatur. Siquidem illic per eiusdem

obitus Henrici Campanæ Comitis, Ecclesiæ Stephanii Trecencis fudatoris in qua ipse humatus est, contigit an superiore, scilicet 1180 ut liquet ex inscriptione incisa super eius tumulum, laminis argenteis antiquo sed eleganti opere obtatum & ornatum.

CHRONOLOGIA

oppidi Dominum de loco vbi contigit est allatum. Sed & in Vndoci-
nensi territorio prodigium super eadem re simile, pro certo comper-
tum est effusisse. Ante paucos quoque annos apud Atrebatensem vr-
bem euensis rem similem, veridica relatione vulgatum est. Hinc eu-
dientissime claret, panem & vinum in altari per verba Christi, in Chri-
sti carnem & sanguinem transmutari, indubitanter ergo credendum
est quod sic & res ipsa comprobatur & veritas asseuerat. Quod tamen
ideo nobis oculitur, ut fides meritum sortiatur, in id namque tanto
maiis est fidei meritum, quanto magis humanum supergreditur intel-
lectum. Enimvero quibus mens est sanior, fit stupor non modicus, quod
eodem fere tempore super Domini corpore tanta prodigia claruere,
nam nullatenus præter causam, teste quippe scriptura, nihil in terra sit
sine causa. Si ergo causa & in minimis, quanto magis in tam magnis, at-
quamquam res ista sit abyslus multa, credi tamen tam secure quam pie
potest, id esse diuinitus gestum ad cōfutationem perfidia & fidei firma-
mentum nempe illorum quos Puplicanos vel catharos vel paterinos
populicanos vocant, hæresis execranda, quæ Christi abnegat sacra-
menta, per id tempus clam quidem pluribus in locis irreplerat sed pa-
lam in Guasconia maxime populos occuparat. Illic namque à catholi-
ca communione præcisi, castra habent quam plurima aduersus catho-
licos communita, catholico ritu posthabito suis adinuentiōibus infer-
uientes, earumque virulentia quos potuerint toxicantes. Quocirca ad
eorum retundendam vesaniam missus ab Alexandro papa vir linguae
disertæ, Henricus ex Abbatे Clatæuallis, episcopus Albanensis, qui
prædicationis verbo militum peditumque copias vndecumque contra-
xit prefatosque hæreticos expugnauit verum id frustra. Nam vt sui com-
potes facti sunt, se in erroris pristini volutrabo reuoluerunt. Inter im-
peratorem Alemannia ducemque Saxoniam post grauia vtrimeque exci-
dia, pax demum est reformata, tali interueniente pacto vt ducatum
non recuperet, nisi prius septemnio exulasset. Ipso anno Alexander
papa vir discretus, multaque litteratura præditus, obit: obit autem in
festo SS. Fœlicis & Adauerti vnde quidam sic ait

Hunc festis auxere suis, fælix & Adauertus

Cum quibus est fælix, factus adauertus eis.

*Coniuratio & conspi-
ratio in re-
gem Gallia*

Post quem, Humbaudus Ostiensis episcopus vir mitissimus sed gran-
dæus, in papam eligitur, Luciusque vocatur. Eodem anno Philippus
comes Flandriæ, Odo dux Burgundiæ, Guilelmus Remensis Archie-
piscopus, Theobaldus Comes Blesensis, Stephanus sacrificarius, mu-
tuam ineuentes confederationem vñanimiter conspirant in regem:
Turbatur proinde Francia, regnum concutitur, imminensque pericu-
lum, vehementer ab omnibus formidatur, præsertim quia nulla pa-
tent effugij loca, commotionum vndique detonante procella. Por-
ro Rex videns, plurima se parte suorum destitui, gentem nefariam,
quos Brebentones vocant, in suum auxilium accersiuit, cum quibus
Stephani Comitis terram peruagatus abrasit, castra dilapidans, incen-

dens villas, omniaque deprædans. Comes interim Flandriæ, cum manu valida terram regis peruidit, & vicos quamplures, villas & oppida, aut diruit, aut spoliat, aut incendit. Post hæc dominico instantे natali, paululum a bellis quiescit, datis inuicem inducijs, & expeditiōnibus vtrīmq; solutis. Anno 1182. Hoc anno in quadam villa, in Trecenti territorio sita, dæmon innotuit, nemini quidem nocens, sed tantum quibusdam blandiens, quibusdam insultans, cuiusquidem vox loquentis patenter audiebatur, sed nulla priorsus eius species cernebatur. In eadem quoq; domo in qua erat, si quid forte audiret præcipi, vel sternerentur thori, vel aliud aliquid ageretur, excutiebat illico cultiras, & quicquid agendum erat, summa celeritate complebat. Deniq; cum sacerdos adesset, vt ad expellendum eum, aquam exorcizaret, ille mox vas deiecit, & aquam effudit, clamitans se toties id facturum, quotiens sacerdos, aquæ inciperet exorcismum. Verum non multo post dæmon abscessit. Etat per Franciam non minima circumquaque formido, timebant nimirum, post damna grauia, se adhuc incurrere grauiora, vicos proinde valabant, murabant vrbes, oppida muniebant. Augebat metum, quod Regis aduersarijs Fredericus imperator se spoponderat subuenturum, ac per totum imperium mandarat edici, vt in expeditionem forent cuncti sine cunctatione parati. Porro regi fauebat, fouebatq; partem eius Rex Angliæ cum filijs Henrico iam rege, & Richardo Aquitanorum duce, his mediantibus, de pace interim agitur, multaq; inter regem & principes colloquia celebrabātur, & turbulentiam illam quæ tam acriter effebuerat, vix tandem pax reformata tranquillat. Ipsi anno Antissiodorenses canonici, Garmundum 4. Abbatem Pontiniacensem elegerunt in præsulē, non tam ipsius merito, quam follicito studio fratris eius Ægidij, tūc a Rege præ ceteris in curia sublimati. Verum cū quedam expersonis ecclesiae restitissent, romam proinde pars vtraq; profecta est, ibiq; diutius sunt detenti, eo quod multis vtrīmq; rationibus allegatis nequirit, negotium terminari. At illic maxima interim mortalitate graflante, Garmundus moritur sicque contentio terminatur. Quodq; mirandum est per eosdem dies quibus peste in curia Romana obiit, frater eius in Franciæ curia principatum amisit. Huius autem Ægidij frater extiterat Robertus cognomento Clemens qui regem a prima ætate nutrierat & instruxerat, vir moderatus & prudens regique fidelis & qui regalia industrie satis & strenue administrarat negotia, dum regem post mortem patris habuit in tutela. Huic prædictus Ægidius in regni administratione successerat. Eodem anno, quo sic concussum est Franciæ regnum, Constantinopolitanum quoque imperium, graui est perturbatione discissum. Quodquidem vt fertur sic accidit. Manuel imperator vir strenuus dum adhuc viueret, latinos ita dilexerat, quod suas non nisi per eos expeditiones ageret, & primis eos palati honoribus insigniret, siquidem & latinam coniugem duxerat, & susceptum ex ea filium, latina coniugi, hoc est Ludouici Regis Francorum filia copularat. Quo defuncto quidam de imperiali profa-

*Diabolus
apparet in
villa agri
Tricassini
innoxius.*

*Exorcismū
impedit
dæmon.*

CHRONOLOGIA

Andronici sapia, Andronicus nomine, se violenter intrusit, & imperatoris ad-violen̄ta in- trusio. *huc iuuenuli se tutorem effecit. Hic itaque cœpit Græcorum animos commouere, sugerens exterminandos fore græcos à latinis, nisi latini exterminarentur à græcis. Sic animati tandem græci irruunt in latinos, & intra Constantinopolim, fit acerrimus vrimque conflictus, græci quotquot ex latinis inueniunt, aut trucidant, aut ex vrbe pro-turbant. Andronicus, palatium occupat, portus incenditur, vbi dif-fusus debachante flamma, inestimabilis facta est ædificiorum opumq;*

Constanti-nopolis de-formata incendio. *iactura. Sic ex parte attrita est illa florentissima Constantinopolis, & opulentia & amplitudine, omnibus in orbe vrbibus insignis. An. 1183. Quædam pacis nouitas apud Anitium vrbem exorta est, per quendam rebus & genere satis humilem, qui dicebat se diuinitus admonitum, vt*

populum hortaretur ad pacem. Primo itaque paucis sibi aggregatis, matris Domini signaculum, in signum pacis gerentibus, factus est eo-rum in breui numerus infinitus, ita vt e vicinis quoque castris & vr-bibus plerique principes se eis adiungerent, aduersantium sibi, dei-je-rent castra impiosque delerent, sicque regionem illam, diu iam à la-tronibus circumquaque corrosam, tutam efficerent & quietam. Ipso

** al. Ale-mania.* *anno * Aruerniæ proceres, in mutua pacis fœdera coniurarunt, & ne-fandam illam Brebentonum cohortem, iam per multos annos, mul-tis in locis, sed in Aruernia maxime, rapinis & cædibus inhiantem,*

aggressi sunt, & ex eis tria circiter milia trucidarunt, nullum tamen ex suis vt dicitur, prostratum vel saucium repererunt. Antissiodori, Hu-go Thesaurarius creator episcopus. Apud Constantinopolim, Andro-nicus, imperatorem exterminat, imperiumque usurpat. Dux Burgun-

Vergiacum circunsede-tur. *diæ castrum Vergiacum obsidet. At cum eiusdem castræ Dominus, Gar-nerij Trienneñis viri pernobilis gener esset, idem Garnerius, proce-res Campaniæ secum traxit, vt genero subueniret, guerra perinde*

vrimque mota, dux eis damna intulit grauia, sed ab eis omnino per-tulit grauiora. In Aquitania regionibusque vicinis, factum est graue & grande dissidium, ecclesiastarum spoliatio, castrorum, villarumque

vaſtatio, quia Henricus Rex & dux Ricardus fratres inuicem diffense-runt, patre eorum Henrico Anglorum Rege, Richardi partem fo-uente, sed non multo post Henricus iunior moriens, sicut vitæ, ita & dissidij finem fecit. Inter Romanos & Lucium papam exoritur acerba

Dissidium inter Pōti-ficem sum-mum & popul. rom. *dissentio, Lucius proturbatus ex vrbe, frequenter à Romanis impeti-tur multisque iniurijs laceſſitur, quod ex hoc vno satis liquet, quia multis ex parte papæ captis, eruerunt oculos, imposuerunt mitras ac remisere mitratos, accepto ab eis iuramento, quod papæ presentarent taliter se videndos, post hæc papa tot conflictus ferre non sustinens. Ve-*

Saladinus imperator Turcarū le- *ronæ se contulit, ſperans sibi auxilium ab imperatore ferendum. Per idem tempus Saladinus Turcorum rex cum innumeris copijs, partes Ierosolymorum irrumpit non vllas strages dat, loca pleraque profligat, ac diruit, nec longe post repulsus abscedit. Philippus Rex de terra sua precepit Iudæos expelli. An. 1184, ſecta eorum quos Capuciatos vocant*

quæ apud Anitium, anno cœperat præcedenti, cœpit & in Francia *rosolymam* propagari, sed illis, subiectionem insolenter negantibus, principum *inuadit*, contradictione deleta est. Ipso anno Benedictus Auenionensis pontis auctor, sanctæ admodum vita iuuenis, obit, sepultusq; est super pontem illum mirificum, magna iam ex parte constructum, ab eiusdem fundatione pontis, 7 annis circiter iam decursis. Philippus Rex Guifdonis Comitis filiam, Petro patrueli suo tradit in coniugem, & comitatum Niuernensem quem iam triennio tenuerat, eis libera conceſſione resignat. Eodem anno tota pæne vires Senonis & mater Ecclesia *Senonensis* graui est admodum & stupenda conflagatione detrita, sed & quampluſ *civitas tota* rimos, dum circumquaq; flamma defauiret, inuoluit: conbussit alios, pene incenſos, alios suffocauit. Accidit hoc in vigilia S. Ioannis Baptista. Sic illa præ-dio deleta. cursoris Domini iucunda celebritas, facta est miseris ciuibus, luctuosa calamitas. Ipso anno Heraclius patriarcha Hierusalem, & cum ipso duo magistri Templariorum & Hospitalium mare transeunt, & defuncto interim magistro Templariorum, post papæ colloquium trans-alpinant, hac autem de causa vt opem poscerent, quæremontiasque deferrent, quia regio transmarina, & nimis incursetur ab hostibus, & opeſit destituta. Anno 1185. Balduinus Ierosolymorum Rex obit, nepote eius adhuc puerulo in Regem substituto. Inter Philippum Regem & Comitem Flandriae Philippum, grauis discordia re crudescit, hac au-tem de causa. Vxor eiusdem Comitis sine hærede obierat, pro qua idem Comes, Viromanduorum regionem tenebat, hanc ergo dicebat Rex, ex iure regni ad se debere deuolui, facta est proinde grandis exercituum vtrimeque conuentio, sed talis demum compoſitio intercessit, vt tota Viromanduorum regio, in Regis dominium deueniret, præter pauca castra Comiti, dum adiuueret derelicta. Eodem anno VVilelmus Rex Siciliæ, contra Andronicum usurpatorem imperij, terrestrem na- ualemq; exercitum aggregat infinitum, græciæ fines ingreditur, vrbes multas, terramq; spatiōsam, ipsam quoque Salonicam, amplitudine, opibusq; præsignem, peruidit & obtinet. Andronicus multos perui-cit, & eos maxime quos videbat nobilitate & potentia præeminere. Quocirca cum cunctis exosus ac suspectus existeret, quidam de impe-riali semine, Thurlac nomine, ad eum venire Constantinopolim iuf-fus, ciuium sibi animos prius conciliat, & mutua confœderatione ini-ta à Constantinopolitano patriarcha, vt coronaretur obtinuit, & An-dronicum cum suis aggrediens, fecit corripi ac truncari per pedum manuumque iuncturas, & per vrbeſ ſuper * Camelum trahi, dehinc euelli oculos, linguamq; præcidi. Ipso anno incredibilis vbiq; vini copia redundauit, ob hoc præcipue cunctis stupescientibus quod ante vindemias æstimari non poterat, tantam fore redundantiam ex vinde-mijs prouenturam. Lucius papa veronæ moritur, post quem Huber-tus vir multæ literaturæ, ex cardinali in Mediolanensem præfulem nu-per afflūptus, exinde in papam eligitur & Vrbanus vocatur. Exerci-tus Regis Sciciliæ multis milibus numerosus, cum iam partem græciae

*Balduini**regis Iero-**solimæ in-**teritus:**comes con-**scribit.**Vvilelmus**rex Sciciliæ**copias con-**scribit.**Tursac ad-**versus An-**dronicum**venit.*** al. Af-**sum.**Androni-**ins toto**corpore la-**natur.*

CHRONOLOGIA

plurimam occupasset, circumuentus à græcis usq; ad internacionem deletur, Salonicam græci recipiunt. Ipso anno ignem in modum cuiusdem igneæ domus, per cœlum discurrere plurimi conspexere, nec id quidem semel sel pluries. Anno 1186. Philippus Rex adit & liberat castrum vergiacum, a duce Burgundiæ longua obsidione conclusum. Per idem tempus literæ incerto nuncio profectæ, per orbem late ventilabantur contestantes quod in anno prædicto, Mense Septembri, omnes planetæ conuenirent in libra, & à parte Occidentis procederet ventus validus, ita ut fere vniuersa destrueret, nec à venti turbine & fragore terribili possent euadere, nisi qui in Hypogæis specubus latarent, huic adstipulabantur opinioni plures Astronomiæ periti. Quæquidem opinio multorum animos, etiam sapientium pauore concusserat, sed quam vanum falsumq; id fuerit, euentus probauit. Henricus, Frederici Augusti filius, Regno Italiae à patre præfectus, Constantiam Rogeri quondam Regis Sciciliæ * sororem dicit in coniugem. Inter ipsum, & Vrbanum papam, per eosdem dies grauis similitas incanduit, adeo ut Papæ Veronæ moranti, quoquam prodeundi facultatem præcluderet, & ipsum adeuntium præpediret itinera multasque iniurias irrogaret. Philippi Regis soror in Hungariam ducitur, Regi Hungariae despontanda. Eodem an. Petrus Clareuallensis abbas, vir sanctitatis opinione celebris, dormiuit in Christo. Balduinus Hierosolymorum rex adhuc puerulus obiit. Post eum Guido Ioppensis Comes, qui iam dicti regis matrem habebat in coniugem sublimatur in regem. Quodquidem valde displicuit Tripolitano Comiti, ac per hoc infensus cœpit tam regi quam regis fautoribus aduersari. Per hos dies venit ex Calabriæ partibus ad Vrbanum Papam Veronæ morantem, quidam Abbas nomine Ioachim de quo ferebant, quia cum prius non plurimum didicisset, diuinitus accepit intelligentiæ donum, adeo ut facunde diserteque enodaret difficultates qualilibet scripturarum. Hic itaque dicebat, quædam Apocalipsis mysteria hæc tenus latuisse, sed modo per eum clarescere in spiritu prophetiæ, sicut ex opusculo quod scripsit, legentibus liquet: Dicit enim quia sicut scripturæ veteris testamenti, quinque ætatum seculi ab Adam usq; ad Christum decursarum, historiam continent, sic liber Apocalipsis ætatis sextæ à Christo inchoata cursum exponit, ipsamq; ætatem sextam, in sex ætatulas dispartitam, earumq; singulas, singulis huius libri periodis satis congrue designatas. Dicit quoq; hæc reuelata fuisse in fine ætatulæ quintæ, atque in proximo succedere sextam, in qua tribulationes varias, multiplicesq; pressuras perhibet emersuras, sicut in apertione sigilli & in sexta libiti periodo, vbi de ruina Babylonis agitur, patenter ostenditur. Id vero in libello eius præ ceteris notabile ac suspectum habetur, quod mundi definit terminum, & infra duas generationes quæ iuxta ipsum annos faciunt 60, arbitratur implendum quicquid de Antechristo legitur euenturum. Dicat quisque quod senserit, nos tutius iudicamus, non discutere, quam arguere quod nescimus, & rei nobis incertæ præsum

gium iudicio relinquere posterorum. Anno Domini. n° 87. Tribulatum & casuum accidit multa varietas, regione transmarina per comitem Tripolitanum turbata, cum ad eius colloquium ut de pace ageant, magistri Templariorum & Hospitaliorum non procul à Nazareth conuenirent, nuntiatum est adesse Turcos, dolo ut aiunt præfati comitis euocatos. In Cal. itaq; Maij nostri cum Turcis congregati sunt, ubi Rogerus magister Hospitalis, vir moribus, & prudentia clarus occubuit & nonnulli ex Templarijs cum alijs multis vel occisi vel capti sunt. Margaritus dux classis regis Sciciliæ vir in mari experientissimus, ex sagacitatis audaciæque merito, de statu humili in sublimen prouectus contra imperatorem Constantinopolitanum potenter agit, & aliquantas eius insulas vastat & occupat. Hisdem diebus turbatur Gallia, Francorum & Anglorum regibus graui dissensione permotis, & exercitu perinde infinito ac valido in Bituria circumquaq; contrâcto. Philippus rex Castrum Exoldunum diripit, & castra constituit non procul a castro Radulphi, in quo tunc aderant Henricus rex eiusque filius comes Richardus, habentes & ipsi acies numerosas, & inualecentem disfido, dum expectatur vtrumq; conflictus, pax subito reformato, vtrisque acies disgregauit. Vno eodemq; tempore dum hæc aguntur in Gallesijs, agitur & lamentabilis perturbatio in partibus transmarinis. Saladinus enim innumera gentium multitudine aggregata, galilæam ingreditur, Tyberiadem obsidet, obsidionis fama circumuolat, Guido rex, Templarij & Hospitalarij, nonnulli, episcopi ac totius prouinciae proceres, populusque in vnum conueniunt, hostibusq; concurrunt, hostes obsidionem deserunt, & ad fontes, quatuor miliarijs circa Tyberiadem castra ponunt. Septimo igitur Non. Iunij, nostri progressiuntur in bellum, acerrimeq; concertant, diu pugnatum est, prælium nox diremit, ea die nostri gessere fortius, nisi quod aquam præoccupatam ab hostibus perdiderunt. Diurno proinde conflictu, æstaque acrii confecti laborabant, eo quod aquam non haberent. Mane hostes se preparant, nec dum se nostri armauerant, cum eos vident irrumpere & congregari iam paratos. Ad arma concurritur, principes & primi exercitus ad regem conuolant, & quid factio opus sit in commune deliberant. Rex quemdam de numero equitum Ioannem nomine qui cum Turcis saepius militauerat, & eorum omnia nouerat, præcipit accersiri, & disquiri ab eo, quid in instanti negotio sit agendum. Ioannes consultit, ut totis viribus irrumpatur in cuneum illum confertissimum, ubi Saladini vexillum altius eminebat, quia si posset pars illa deuinci, facile profecto obtinerentur & cæteri, placet vniuersis consilium. Comes Tripolitanus improuisus aduenit, is malitia verbisque potens allegat contraria, & quod Ioannes suaserat, penitus dissuadet, dicens ei non esse credendum, qui quandoq; nostros abjurauerit & iurauerit fidelitatem Turcis, rufusq; ruperit iuramentum. Præoccupanda suggerit esse montana, ut inde securius pugnant & hostes validius impletant, consilio utili dissipato, acquiescit proditori. In hostes mox irruunt,

*Comes et Tr.
politanus
transmarinæ
regionem
turbat.*

*Exoldunum
castrum di-
ripitur.*

*Saladin⁹ in
Galilæam
impetum
facit.*

*Stratage-
ma Ioannis
militis.*

*Comes Tri-
politanus
Ioannis cō-
siliū de-
finit.*

CHRONOLOGIA

Sed proh dolor tam æstu, quam splendore solis opposito, visum reuerberante grauati, pilorum hostilium imbris obruuntur. Tripolitanus comes factionis à se tractata signum dat euidens. Nam protinus cum suis arma projicit, fugit è prælio, & ad castrum quod dicitur Saphetum secedit, fit nostrorum interim mirabilis strages, & vsq; ad internectionem cæduntur. Aconensis præfus dum Crucem Domini ferret, latenter vulneratus, tradit eam alteri, & ille regi, bello vndique vehementius perurgente, rex capit, Crux Domini asportatur. Raro vñquam nostris temporibus, vlo in prælio tantum sanguinis fusum est.

*Saphetum
castrum.*

*Inges tem-
plariorum
strages edi-
ta.*

*Totus orbis
sceleribus
& flagitijs
opertus.*

*Rainaudus
ad confe-
ctum Sala-
dini addu-
citur.*

*Acon sine
Itholemais
obsidetur.*

Totius tunc terræ concidere vires, Templarij quippe & Hospitalarii proceresq; & viri fortiores vel trucidati vel capti sunt, sic meritis suis exigentibus, nostri traditi sunt in manus gentium, & gentibus subjugati. Nimis enim in varios luxus effluxerant & clerus & populus, to-taque terra illa facinoribus & flagitijs sordecebat. Sed & qui religio-nis habitum præferabant, regularis moderationis turpiter fines exces-serant. Rarus in monasterijs, rarus in seculo, quem non vel auaritiae, vel luxuriæ morbus inficeret. Porro Saladinus celebri habitu de nostris trophæo, ad pontem Tyberiadis redit, ibiq; manubias præcipit diui-di, & meliora quaæque Damascum defeiri. Quotquot ex Templarijs vel Hospitalarijs reperti sunt, præsentiaæ victoris oblati, ipso iubente om-nes pariter decollantur. Guido rex in monumentum victoriae reser-uatur, solo magistro Templariorum ad suam ei petitionem concessio.

Tunc & princeps Rainaudus ante Saladinum adductus est, is post Rainaudum Antiochiæ princeps, dehinc à Turcis captus & per an. 16. in captiuitate detenus, multa postmodum pro eo taxata pecunia rela-xatus, tenebat tunc Ebron & eam quæ est trans mare mortuum regio-nem vbi est mons regalis & ciuitas quæ nunc dicitur Petracensis. Erat autem vir consilij parsimoniaeque, & honestatis amator, Turcorum im-pugnator accerrimus, & nostrorum fidissimus propugnator, florens quidem in seculo, sed seculi suiq; contemptor. Id tamen in eo culpa-batur à pluribus quod cum inter Christianos & Turcos statuerentur induciæ, ipse numquam eas voluit custodire, proinde hunc præ cæteris oderat Saladinus, à quo nimirum frequentes grauesq; pertulerat læ-siones. Quanta itaque ab eo sustinuisse replicans cum eo aliquantum disceptat, deinde suo eum mucrone decollat. His itaque gestis Acon vrbe quæ & Tholomais dicitur adit & obsidet, obisseam post bidu-um in ditionem recipit: manere volentibus non fuit hostilis opressio, recedere volentibus data est tuta conductio. Id sane liberalitatem Saladi-ni commendat, quod nullum grauari sustinuit, qui ei vellet se subdere, & degere sub tributo, ita vero suorum erat tenax dictorum, suiq; custos integer iuramenti, vt quidquid iurasset, nullatenus pateretur in-fringi, vir magnanimus, & tanta liberalitate profusus, vt vix nega-ret cuiquam, quod petisset. Aconensi itaque vrbe recepta, Turci ad alias vrbes & oppida capienda contendunt, & pauca quidem, immo-fere nulla per vim capiunt, plura in ditionem recipiunt, tota quippe

*Conrardus
marchio.*

*In aduentu
principum
rotala pul-
sari soluta.*

*comes Tri-
politanus
repentina
morte sub-
latus.*

*Aschalo à
turcis op-
pugnatur
expugna-
tur.*

regio tremebat exterrita, ut pote viris priuata fortibus, & suis tutoribus destituta. Hisdem diebus Conrardus Marchio filius Marchionis de Monte Ferrato, à Constantinopoli tendebat Hierusalem. Is natione Italicus imperatoris Tursach Sororem habens in coniugem, nuper contra quendam de imperiali genere, qui quorundam principum fultus auxilio, imperatorem deponebat, & se cupiebat intrudere, strenue pugnauerat, ipsumque peremerat intrusorem. Ob hoc græcorum contra se concitato liuore ut suos interim æmulos declinaret, nauem, socijs armisque & opibus refertam ascendit, cumque appropriante eo Aconensem urbem, ut moris est in appulso nauium, nec biremes accurerent, nec cymbala resonarent obstupuit, & comperto quod vrbs teneretur à Turcis, illico cursum reflectens Tyrum applicuit ibique permanxit. Comes Tripolitanus illuc tunc venerat, qui videns potentiam Marchionis & quia non fideliter egisset cum nostris, suspectos habens omnes, omnibusque suspectus, ab eodem Marchione & Tyrensisibus vix dimissus recessit, Tripolimque deuenit. Et ecce mandat ei per nuncios Saladinus ut paœ sibi iurauerat, iurari faceret & a suis, comes ciuibus conuocatis, quid mandauerit Saladinus exponit, & imperat ut instanter id fiat, dicens cedendum esse tempori, nec posse Saladino resisti. Respondent ciues iuraturos se nemini, nisi prius formam, modumque audiant iuramenti, instat e contra comes, ciues usque manœ inducias petunt, petitas accipiunt. Ea nocte manus domini super comitem extenta est, eumque digna ultione percussit, quia sui in suo stratu, mane mortuum reppererunt. Res dissimulari non potuit, defuncti corpore nudato inspectoque, patuit quod nuper circumcisionis stigma suscepserat, unde palam fuit, quod te Saladino confederans, sectam Saracenicam receperat obseruandam. Si quidem Saraceni & Turci ex paterna se traditione circumcidunt. Quorumdam quoque clientum eius confessione detectum est, quod urbem Turcis tradere decreuerat, habens penes se vexillum Saladi, quod faceret in crastinum propalati, quo circa despectus ab omnibus satis in honore & abiecte sepultus est. Post eum, Tripolis urbis dominium, filius principis Antiochiaæ de iure obtinuit parentelæ. Ioscius Tyrensis archiepiscopus transfretat, ut orientalem cladem, defectumque christianitatis nuntiet principibus occidentis. Interea Conrardus Marchio fortiter agit in Tyro, magnum existens & nostris præsidium & hostibus documentum saepè namque contra hostes terra marique pugnauit, saepè de ipsis insigniter triumphauit. Eodem anno Philippo regi nascitur filius. Turci Aschalonem petunt, & obsecram, assiduis urgent assaultibus, machinas ad muros applicant & tormenta ad lapides intorquendos. Videntes ciues quia pauci sunt, & quia sibi nec vires ad resistendum, nec victualia in longum suppetunt, urbem dedunt, concessis sibi, & vita corporum & facultatibus rerum mobilium. Urbe tradita Saladinus potitus, turres occupat, deputatque custodes, ciuibus expositis, & quo vellent pergere secure conductis. Facta est Aschalonis præfata

CHRONOLOGIA

solis deliq- deditio , pridie Non. Septemb. Ipsaque die Ecclipsis Solis accidit, stel-
gium. læque in cœlo visæ sunt , vt in nocte . Per hos dies latrunculorum Syriae
 & eorum qui solitudinem inhabitant quos Turcomagnos vocant in-
 numera multitudo , Laodiceam urbem impetunt & deuastant , cum
 quibus princeps Antiochiae Raimundus dum incaute congreditur ,
 nonnulli ex suis ab hostibus perimuntur , deinde vsq; Antiochiam ve-
 niunt ipsamque incursant , & circumiacentem regionem , rapinis , in-
 cendijs , cædibus , profligant . Terram quoque illam quæ Nerei mons
 dicitur , vel nigra montana , terram vtique peramœnam & re-
 rum omnium copia monasterijsque florentem , prædando pariter &
 incendendo depasti sunt . Cumque largissimis onusti prædis in sua redi-
 rent , Antiocheni & de vicinis locis vndique glomerati , eos ad quasi-
 dam locorum angustias præcurrentes aggressi sunt , & conserto prælio
 ingentem ex eis multitudinem prostrauerunt , pauci vix fuga elaphi sunt ,
 captiui eruti , excusa præda & de prædonibus insignis victoria repor-
 tata . Interea Ierosolymitæ & qui de vicinis locis vndiq; hostium metu
 confluxerant , omni se supplicandi genere afflatabant , agebantur ob
 omnibus creberimæ litaniae , confessiones , ieunia , quodq; miseran-
 dum erat , ipsa quoq; paruula ætas , his specialibus exercitijs insitebat .
 Si quidem in patulo erat ira Domini vehemens & flagellum inundans ,
 cum sic ostenderet Dominus populo suo dura , & partem terræ quam
 tulerat de manu Amorræi , rufus traderet Amorræo . Ascalone recep-
 ta munitaque Saladinus Hierusalem properat , vt eam obsideat , ar-
 bitrans fore cessuros de facili , qui videbant & alios iam cessisse , sibi que
 adesse paucissimos qui defendenter , & innumeros qui defendere non
 valerent . Venientes itaq; Turci , urbem a parte occidentali oppugnant ,
 nouemq; diebus , continuos & acerrimos dant assultus . Sed ciuibus
 viriliter obſistentibus cum nec sic proficerent , ab aquilonari parte sta-
 tuunt affilire , illic ergo machinis ac tormentis ad saxa iaculanda com-
 positis instantissime cœperunt vrgere , & cum tormentis lapides indesi-
 nenter excutere & concutere muros , adeo vt excusorum violentia la-
 pidum perfracta rueret pars murorum . Considerantes obſessi obſe-
 foribus non posse resisti quid agere debeant , in commune pertractant ,
 placuit derum vt instanti periculo cederent seque dederent Saladino .
 Res ad Saladinum perlata est , placet ei quod expetunt , tali tamen con-
 ditione præfixa , vt certæ redemptionis accipiat prætium de capitibus
 singulorum , hoc est ab his qui decem annos & supra excesserant de-
 cem Bizantios * quinq; vero à mulieribus & ab his qui infra decem-
 nium tenebantur . Secundo igitur Octobris die , qui erat ab obſidio-
 ne 14. feria 6. dedita turris , vrbs patuit , Saladini statim imperio , ba-
 silicarum campanæ malleis sunt contritæ , quarum tamen metallæ in
 sruos noluit vſus redigi , sed ab his quorum erant libere vendicari , sacra
 profanata , proh dolor loca , debita veneratione fraudata sunt , in ipsis enim sta-
 polluta de- bulauere iumenta & fordes qualibet perpetrarunt . Cæterum ecclesia
 surpata . S. Sepulchri multo auri pretio , redemerunt Suriani , ne pateret genti-

bus, ne fordibus subiaceret, Templo Domini miram venerationem exhibuere Turci, quod etiam iuxta ritus suos consueuerant antiquitus venerari. Sansæ antequam vellet illud ingredi Saladinus, iussit parietes Mahume- intra extraque aqua rosacea dñi, totumque lustrari. Sed & crucem ticus turco- grandem ac deauratam supra pinnam templi celsius eminentem, igno- rum ritus. miniose diecerunt ad terram, & cum clamoso vulnalu per plateas in nostrum opprobrium detraxerunt. Porro à nostris exacta est taxata redemptio, cumq; pauperum ac debilium multa milia essent, qui se redimere non valerent iubente Saladino immunitate donati sunt, adō Egeni nullo leſcentulorum ac mulierum quamplures, quos faciei venustas decor- soluto pre- que corporis commendabat, aut apud se retinuerunt, aut alijs distra- tio abire vacabant, iussum est vt abirent. Porro infirmis qui seruabantur in hospi- sunt. tali, iussit Saladinus per aliquantum temporis de fisco proprio necessaria ministrari. Audita deditio Hierusalem, multa quoque castra quæ solymorū vix ab homine capi possent, si defensores haberent in ditionem re- ditionē cepta sunt, condixerant enim quia si Hierusalem capta foret, ipsi quo- pluriū ca- que se dederent, sin autem resisterent quoad possent. Patriarcha Hera- floriū de- clius, clerisque vniuersus & de monasterijs diuersorum ordinum pro- ditio se- fessores, turbaque cuiuslibet ætatis & sexus innumera de Hierusalem quata eſt. recesserunt, alij Antiocham profecti sunt, alij Alexandriam vt inde Siciliam nauigarent, vniuersis pene latinis vrbe linquentibus. Suriani & sectatum homines diuersarum vt pote Georgiani, Iacobitiæ, Græci, Armenij, remanserunt ibidem sub Turcorum dominio constituti. Capta est autem Hierusalem post annos 88 ex quo à Turcis eruta & nostris est restituta, quodq; mirandum est tantumdem fere temporis pos- sessa est à nostris, quantum & prius à Turcis, quod facile perpenditur si paulo superius hæc chronica reueluantur. Illud quoq; admiratio- ne non vacat, quod sicut Urbani 2 tempore tunc liberata est, ita Vr- bano 3, præfulante nunc capta est, vnde versus,

Sublatis annis tredecim de mille ducentis,

Hierusalem capitur, & ea, gens turca potitur.

Transmarinæ calamitatis historia vbi per occidentem insonuit, graui mœroris aculeo corda omnium sauciauit, quia ibi emarcuerit Christiana religio, vbi floruit eius principium, & princeps prouinciarum facta sit sub tributo, accreuit quoque dolori, quod multa illic nefanda parrata sunt, profanata basilicæ, loca facra' fordibus ac iumentis ex- posita, nomen Christi & Christiana religio habita in blasphemiam & *Vrbanus 3.* contemptum. Urbanus papa cum tam flebilem rem audisset, nimis moritur. indoluit, & ex nimio animi dolore languescens post breue moritur se- peliturq; in vrbe Ferrarias quo nuper aduenerat de Verona. Ferrarien- ses ciues miram defuncto honorificentiam exhibuere, & septem die- bus eius exequias cum immensis luminaribus celebrarunt. Post eum *Albert⁹ in* Albertus cancellarius substituitur & Gregorius 8 vocatur vir littera- eius locum tura facundiaq; clarus, sed puritate vitæ, & animi integritate præcla- subrogatur.

CHRONOLOGIA

fior, siue corporis vehemens castigator. Audita eius promotione lexatus est admodum Fredericus Augustus, eo quod virum discretum & iusticiæ zelatorem cognosceret, sibique beneuolum & omnibus si diu viueret profuturum. Præcepit quoq; principibus & præfectis omnem ei reuerentiam impendere, & transeunti per terram suam de filio proprio virtualia ministrare. Pontificali itaq; dignitate suscepta vir Dei pensare cepit attentius, qualiter labenti rerum statui subueniret. Videbat nempe sui temporis ecclesiam per via disfluam & in maligna prolapsum, ambitioneque & avaritia, luxuriaque nec non hæresibus quasi quibusdam pestilentissimis hostibus vineam domini totam fere iam esse depastam. Hoc meditabatur die ac nocte, hæc eius cura, hoc studium ut sui negligens viueret omnibus, ut per eum cooperante Domino facies ecclesia marcida refloreret. In primis igitur ad subuentiōnem Hierusalem totis inhiat animis & ad comitandos principes & populos per occidentis prouincias destinat tam legatos quam literas, qui & cladem orientalem exponant, & pœnitentiārum absoluciones promittant Hierusalem profecturis. Sed proh dolor in suo mox exortu flos decorus exaruit, si quidem post duos menses dum venisset Pisam & inter Pisanos ac Genuenes feraliter antea dissidentes, soperier discordiam, pacemq; firmasset, instantे Natale Domini, rebus humanis eximitur & apud eandem urbem honorifice sepelitur. Successit ei Paulus episcopus Prænestinus Clementis nomine alteratus. Imperator Constantinopolitanus & rex Siciliæ post longam & grauem vtrimeq; profligationem reducuntur ad pacem. An. 1188. Crebrescebat vbiq; rumor lamentabilis de partibus transmarinis & ingemiscebat mundus, pluresque de correctione vitæ attentius cogitabant, plures signo crucis accepto ire Hierusalem proponebant. Philippus rex Franciæ & Henricus rex Angliae dum pro sedando inter se dissidio ad colloquium veniunt, Tyrensi Archiepiscopo adhortante, signo se crucis insigniunt animum intendentēs ut Christi opprobrium vindicent, gentesque debellent. Exemplo regum promoti, idem faciunt & Barones, adjunguntur & eis multa militum milia, turbaque conditionis cuiuslibet infinita. Fredericus quoque imperator eodem peregrinationis voto se alligat & per totum imperium ac fere vbiique terrarum, eadem vota & studia effruescunt. Post hæc regis & procerum consilio agitur, ut ad auxiliandum peregre profecturis hominum ad ecclesiās pertinentium mobilia decimenter, quodquidem in grandem perniciem versum est, nam plures ex his qui decimationes exigebant violentius grauabant ecclesiās. Exactionibus quoque taillijsque illicitis, minores quique & subditi à maioribus oppressi sunt & exhausti. Ex quo sane peccato creditur accidisse, ut iter propositum impediretur, & dissensiones feruercent, & male parta in malum effluerent. Dum enim votivo itineri instanter necessaria præparant, Sathan lætis principijs inuidens serit discordias, & effusa est contentio super principes. Nam inter Philippum regem comitemque Richardum & patrem ipsius recrudescit dissidium quod putabatur so-

*Gregorius
Pont. e Vi-
ta migrat.*

*Philip. &
Henr. Frac.
& Ang.
reges vo-
tuum iter ad
loca sacra
suscipiunt.*

*subedijs
grauiorib,
populus op-
pressus.*

pitum. Commouentur populi, expeditiones parastut. Philippus rex in Bituria dolense castrum diripit, aliaque plurima aut dedita recipit, aut vi capit. Nulla ei poterat obstat munitio, habebat quippe quosdam artifices quos follores vel talparios vocant, qui ad modum talpæ subterranea fodientes, quaslibet murorum aut turrum firmitates, ferramentis validissimis perrumpabant. His alijsque machinis omnia de facili obtinebat. Templarij & Hospitalarij virique fortes quam plurimi cum plurimo armorum, equorum & vietualium apparatu transfretant ut oppressis succurrant. Guillelmus quoque rex Siciliae per Margaritum claslis sua ducem iter marinum liberum a piratis tutumque reddiderat, & tam subvectionibus nauium, quam rerum quarumlibet copia nostris trans mare satis munifice succurrebat. Ipso anno nimius æstus incanduit & siccitas fuit insolita, adeo ut per loca pleraque, & fluuij & fontes & putei siccarentur. Plurimæ quoque ignium clades per Gallias acciderunt, quæ plurimas vrbes & oppida plurimum attruerunt: inter quas Antissiodori pars maxima, tam diuitijs quam ædificijs amplior atque insignior in vigilia S. Matiae Magdalena, subita incensione consumpta est. In craftinum eiusdem festi, Trecæ ciuitas populosa, referata opibus teatris amplissima, repentina conflagratione fere funditus est euersa. Celebrabantur ibi tunc nundinæ, in quibus diuersas congeslerant opes, qui de diuersis partibus confluxerant institores. Ita vero de nocte subitum emersit & inualuit vorax incendium, & circumquaque ventorum turbine raptabatur, ut dum volunt vnuquisque vel sua vel aliena eripere, aut eos interciperet flamma, aut quæ seruare voluerant, deserenter exurenda. Facta est perinde inestimabilis retuin deperitio, & periere quam plurimi medijs ignibus intercepti. Episcopalis ecclesia tegulis plumbeis decenter operta, illo tunc incendio conflagravit. Necnon & S. Stephani basilica quam Henricus comes fundarat, & dotaratur redditibus, aurique & argenti & ornamentorum varia suppellectile adornarat, perijt & cum ea tota illa ornamentorum insignium congesta varietas. Hisdem diebus Pruuignum, Beluacus & Piœtauis, nec longe post Carnotum, vrbes populose opulentæque, vastis correptæ sunt ignibus & afflictæ. Sed & per hos dies multis in locis emergentibus repente incendijs, occulto Dei iudicio accidit rerum infinita vastatio. Saladinus vrbes & oppida quæ de manu nostrorum receperat, multis reparat & roboret munimentis, inter quæ Acon & muris maxime virisque præmunit: munitiones paucas quas adhuc nostri tenebant impugnat, & præcipue Tyrum expugnare contendit, sed cum damno suorum, sœpe vietus & confusus abscedit. An. 1189 ingens fit motio, & de diuersis partibus per mare, per terras, partes adeunt transmarinas. Rauennenſis & Pisanus Archiprefules, cum multo de Italia agmine transfretantes, appulsi Tyrum, Tyrensisbus fuerunt non modicum adiumentum. Fredericus imperator cum uno ex filijs suis duce Suauia, in festo S. Georgij, peregrinationis iter suscepit, imperij sui fines egreditur, comitate pariter multitudo infinita rerum omnium

Dolenſe caſtrum di-
reptum.

Crebris in-
cendys de-
formata
Gallia.

Antissio-
dorū flā-
ma pene
deletum.

Totaciuitas
Tricafina
propemodū
incendio
correpta.

S. Petri nec
non S. Ste-
phani Tre-
cens. Eccle-
sie igne
prorū cō-
sumptæ.

Vrbes plu-
rime flam-
mis ambu-
ſæ & ex-
uſæ.

CHRONOLOGIA

apparatus affluenter instruta. Intrans Hungariam à rege Hungariae veneranter excipitur & magnifice munatur. Dehinc transito Danubio, per Bulgariae tendit in Thraciam. Sed cum ei græcorum imperator negaret transitum, vias obstrueret, diuertit in greciam, & græcie partem occupans, per aliquantum temporis inibi demoratur. De Frisia & Dacia 50 naues pariter foederatae, eandem peregrinationem, arripunt de Flandrijs quoq; 37. rates cum grandi apparatu sequutæ sunt, & dum per Hispanias transeunt, quandam Saracenorum urbem nomine Siluiam obsident & post 40. dies captam diripiunt. Nulli ætati parcitur, sexus vterque pariter trucidatur. Plurimum in ea opum & ornamentorum repertum est, & inter eos æqua distributione partitum. Regi de Portugal urbem reliquere tenendam. Alia quoque Saracenorum oppida ab eis direpta sunt. De Francia & de Campania viri illustres & militiae titulis gloriost, eunt Hierusalem. Interim inter regem Philippum, & regem Angliae feruente dissidio, plurima fit castigatio urbiumque direptio. Turonis urbs capit, Cenomanis urbs opulenta amplaque & ipsa capta diripitur. Post hæc inter reges pax redit, & paulo post defungitur Rex Henricus, nimio ut aiunt absorptus dolore, quia videret se & à rege Franciæ sic oppressum, & à suo quoque filio qui ad regem Franciæ configerat derelictum. Sepultus est in cœnobio virginum quod fons Ebraldi dicitur, multis à se redditibus & muneribus ampliatum. Regnauit autem an. 36. vir prudentia gestisque famosus, latiss florens successibus, & qui tyrannos semper oppresserit, rex An- foueritque subiectos, perpetua dignus memoria, nisi quod S. Thomæ glie diem aduersatus est: in cuius vindictam sanguinis ut creditur à filiis impeditus, obit Ulti- domestica diu clade non caruit. Successit ei Richardus filius eius & mum. apud Londoniam coronatur in regem. Per eosdem dies nostri qui trasfretauerant, cum multa milia apud Tyrum existerent, Accon urbem petunt & obsident. Et ecce Saladinus cum multis milibus accurrit ut obsecris succurrat, & impetrat obseciores. Cumque nostri hostium assultus assiduos ferre non possent, valla & aggeres in gyro castrorum extruunt, & sic tutiores existunt. Post hæc pugnam acerrimam cum hostibus conserunt, multique nostrorum occumbunt. Multis itaque diebus in Ptholomaidis obsidione morantes, multas patiuntur calamitates vel per incursus hostium, vel per aeris inclemenciam, vel per vi etualium indigentiam. Si quidem & à facie & à tergo hostilis imminebat obsidio, & aeris intemperies tanta fuit, & inundatio pluviarum ut præ nimia humectatione corrupta cibaria déperirent & innumeri morto dissipenterico laborantes obirent. Miranda proinde ac perpetuo memoranda virorum illorum constantia, quæ tot malis obsita, non defecit sed permanit in fracta. Ipso anno rex Sciciliæ moritur eius mors vniuersis intulit inestimabile detrimentum. Nam cum non haberet heredem, Henricus Frederici imperatoris filius dicebat se debere fieri successorem, & pacto promissionis & iure propinquitatis, quia Constantiam regis quondam Siciliae Rogerii sororem duxisset in coniugem

coniugem. At Siculi regni proceres, inito simul consilio, Trancre-dum virum illustrem substituerunt in regem. Grandis igitur fit vtrimeq; turbatio & alijs insistere, alijs resistere parantibus, concutiuntur pro-uincie & in primis maxime Campania & Apulia profligantur. Anno domini 1190. Philippus rex Franciae & Richardus rex Angliae cum in-finito agmine & incredibili apparatu & fere vniuersi proceres, Odo-dux Burgundiæ, Philippus comes Flandriæ, Henricus Campaniæ, Theobaldus Blesensis, Stephanus Sacrifælaris, sed & Archiepiscopi Episcopique quam plurimi, & qui alicuius in militia nominis habe-bantur, diuerso quidem tempore sed eodem anno peregrinationis iter arripiant. Tantam aliquando populorum motionem fuisse ætas vlla non meminit, nulla recenset historia, diuersos itaque adeunt por-tus nauisque descendunt. Mare tunc solito procellosius tumelcebat, nauium perinde alia per multa pericula transfretant, alia ad littora vi-ventorum repulsa, aliquantæ quoque naufragantes submersæ sunt.

*Principes
plurimi
cruce signa-
tur & in æ-
marinum
iter arri-
piunt.*

Philippus & Richardus reges Messanam Sciciliae urbem vix tandem appulsi sunt, nec progredi valentes, ibidem hyemarunt. Venit ad eos Abbas Ioachim de suo euocatus monasterio in Calabria constituto, qui ab eis de futuris sciscitatus respondit, quod mare transituri forent, sed aut nihil aut parum proficerent, nec dumq; adesse tempora quibus li-beranda foret Hierusalem & regio transmarina. Ipsò anno Fredericus imperator cum imperatore Græcorum Turlach qualicunq; pace com-polita Bosforo transitu perambulans Asiam multa suorum damna per-petitur, vel per assultus hostium vel penuriam victualium, nam Soldanus Iconij sua eum circumuenit astutia, qui forum venalium ei se promiserat paraturum. Ob hoc eundem Soldanum persequens usque ad Iconium potenter accessit & circumiacentia quæque succedit. De-hinc cum ad quasdam locorum venisset angustias, reperit Turcorum multitudinem infinitam, cum quibus congrediens eos viriliter deb-elauit. Habito de hostibus insigni throphæo, dum quendam fluuium transit, demergitur vix extractus paulo post moritur. Moritur autem anno imperij sui 38 vir quidem magnanimus gestisq; præclarus ac sibi rebellium fortis edomitor, & qui adeo imperium dilatarit, ut post Ca-roolum magnum, gestorum magnificentia vix parem habuerit. Exerci-tus eius Antiochiam veniunt vbi dum fessa reficiunt corpora & infru-nite epulis se distendunt, tanti ex eis ægrotant & obeunt, vt de tanto exercitu, vix pauca milia remanerent. Imperatori filius corpus patris Tyrum usq; detulit, quo ibidem sepulto, cum ad Ptholemaidis ob-sidionem venisset, paulo post obiit. Obeunt & Comes Flandriæ, Theo-baldis Blesensis, Stephanus Sacrifælaris, procerumq; ac nobilium turba quam plurima de diuersis mundi partibus aggregata. An. Domini 1191. Clemens papa moritur, cui Iacintus diaconus Cardinalis vit grandævus ac generalis substituitur, Cælestinusq; vocatur, qui ipso die Pascha pontificalem consecrationem accepit, & in crastino Hen-ricum Frederici imperatoris filium imperiali corona insigniuit. Philip-

*Ioachimus
Abbas fu-
turorum
præscius.*

*Frederici
lauseximia*

*3 Principiū
obitus.*

*Clementis
papa obitus
in Cælesti-
nus sucesit*

CHRONOLOGIA

pus & Richardus reges mare intrat, sed Philippus directo itinere Ptholumaidem appulit & cum inestimabili veneratione suscepimus est. Richardus vero cum suis galeis & ratibus Cyprum venit inueniensque quemdam pseudoimperatorem Insulae dominantem, ipsum cœpit, sibiq; Insulam subjugauit, eum interim Philippus ad expugnandam Accon expectabat, condixerant enim quod non nisi pariter expugnarent.

Cyprus ex-
pugnat.

Igitur cum venisset, primo fossata implere ac coæquare contendunt, sed cum a Philippo Richardus sæpius dissentiret, & in perurgendis assaltibus minus fideliter ac dissimulanter ageret, Philippus tamen vehementissime insistebat petrarias faciens adhiberi quam plurimas, quibus nocte dieque incellanter iactantibus, murorum pars crebris ictibus concussa perfingitur. Turris quoq; mirabilis firmitatis, fossoribus cuniculos subter agentibus conquallatur, hostes vehementer arctati cum nullam sibi viderent adesse potentiam resistendi, regis colloquium expetunt urbemque & sua pariter seque dedunt. Accon igitur

Accon re-
cepta.

3. Id. Iulij à nostris recepta est, post decursum fere biennium ex quo cœperat obsideri. Porro Turci intra urbem reperti, cum pacta quæ cum rege inierant tenere non possent, alij multo prætio euasere redempti, alij in compedibus ad seruendum detenti sunt, quin etiam plurimi gladio trucidati. Audita captione præfata timor, & tremor irruit super hostes & Ascalonem aliaque castella quæ de manu nostrorum rapuerant diruunt, vacuaque dimitunt. Eodem anno in episcopatu Parisiensi apud Castrum Pontisaram sacerdos quidam VVilelmus nomine dum litanias quæ sunt ante Ascensionem Domini cum populo ageret, subita ægritudine tactus defungitur. De hoc ferunt quod miræ fuerit charitatis in pauperes viduasque & orphanos vitiorumq; vehemens infector ac diuini officij vigilantisimus prosecutor, & licet in seculo degens sed seculum omnino postponens, qui quam pure, quam accepte Deo seruierit patet ex frequentium ostentione signorum, quibus mirificat Dominus sanctum suum. Per hos dies Romæ

Benedictus
scelerū quæ
Rome gra-
fabantur
impetum
comprimit

quidam nomine Benedictus, vir in rebus seculi experientissimus, cum videret urbem rapinis & furtis & cædibus diuersisque iniurijs expositam, primo sibi paucorum animos conciliat, dehinc pluribus aggregatis eligitur, vt totius urbis obtineat potentatum. Cœpit itaque in malefactores districtus ultor existere, sibique aduersantes comprimerre, sicque in breui malorum violentijs motibusque compressis intra urbem & circa, tuta omnia efficit & quieta. Philippus rex apparatu suo sub manu ducis Burgundia commendato, redit à partibus transmarinis

Conrardus
Marchio à
sicarijs in-
dignissime
erucidatur.

An. Domini 1192. Nostri qui trans mare remanserant parum proficiunt ac demum inter eos & Saladinum usque in triennium statuuntur induciae, sic tamen vt Ascalonem, quam nostri cum summo labore & expensis construxerant, rursus diruerent, sicque nobilis ciuitas in vastitatem redacta est. Conrardus Marchio dum in urbe sua Tyro per plateam ingreditur, à duobus sicarijs quos Allideos vocant cum cultellis occiditur, unus eorum plagiis innumeris in momento expirat, re-

liquus viuus captus incenditur. Odo dux Burgundiae multique nobiles intra paucos dies obeunt, pauci repatriant. Henricus Comes vxore Marchionis accepta ad principandum eligitur. An. 1193. Richardus rex Anglia dum per multa naufragia redit, ac per Austriam latenter in patriam suam transire deliberat, a duce Austriae capitur & imperatori traditur, a quo & per annum in custodia detinetur. Ipso anno Saladinus totius orientis turbo orbisque concusso moritur in Damasco: post quem regno eius filii dispartito, inter eosdem & Saphadinum Saladini fratrem de regno diutius concertatum est. Philippus rex Normanniae fines intrat, Gizortium castrum munitissimum capit, aliaque quamplurima vel vi, vel deditione peruersa aut incendit aut diruit, aut quæ retinere voluit firmius communivit. Eodem anno sororem regis Danorum apud Ambianis urbem dicit in coniugem, quæ à Remensi Archiepiscopo vincita est in reginam: Sed miro Dei iudicio vbi eam accepit, sic exosam habuit, ut statim eam relinquere cuperet & de diuertio cogitaret. Benedictus Romæ dum se magnificentius ageret, iniuidiam contra se excitat Romanorum, eorumque factione in Capitolio obsidetur & capit, captusque diu in custodia detinetur. Guido Senensis Archiepiscopus obit. Per id tempus apud Constantinopolim facta est grauissima rerum discissio, nam cum imperator Turfach fratrem suum in sublime extulisset idem frater in fratrem & dominum insurgens rebellat, ipsumque de fascibus imperij dejiciens & excæcans incarcerat & imperium usurpatum diutina incubatione non tam regit quam lacerat. An. 1194. rex Anglia infinita exactione redemptus, in regnum suum regreditur. Tancredus rex Sciciliæ, eiusque filius Rogerius iam in regem promotus, intra paucos dies regni simul ac vitæ exitum sortiuntur. Michael Parisiensis Decanus vir honestate vita & prærogatiua literaturæ famosus, à Clero transmarinæ Ecclesiæ in Patriarcham eligitur, sed interim dum hanc electionem detrectat suscipere, Senonenli Ecclesiæ in Archiepiscopum promouetur. Imperator Henricus qui ad peruadendam Apuliam, Sciciliamque sepius aspirarat, auditâ morte Tancredi regis, terra marique copiosum exercitum destinat suscepitque à principibus regni, regnum vniuersum suæ subiugationi. Carnotum ciuitas populo laedificijsq; conferta, subita exultione vastatur, illo quoque incendio illa insignis Ecclesia nomine Dei genitricis ornata cum toto claustro conflagravit & corruuit, vbi etiam Reliquiarum & hominum multitudo nec non & ornamentorum congeries inmensa deperit. Philippus rex nobile castrum Vernulum obfides & oppugnat nec tamen expugnat, Ebros urbem incendit & subruit. Per hos dies 7. Id. Iulij grando cecidit horrenda in modum lapidum, quantitatis non modicæ, quæ in pluribus terrarum locis adeo segetes ac vineta vastauit ut ætas nulla meminerit, tantam tamque diffusam fructuum deperitionem aliquando accidisse per grandinem. Anno 1195. Imperator de Scicilia rediens vxorem filiumque Tancredi regis ac de primoribus regni qui contra se conspirauerant secum abducit, par-

*Richardus
rex An-
glie captus
& in cu-
stodia habitus*

*Guido Se-
nonesian-
tipes dece-
dit.*

*Carnotum
repentina
confлага-
tione exu-
ritur.*

*Grado in-
gens labi-
tur.*

CHRONOLOGIA

temque plurimam thesaurorum à Scilia regibus congregatorum asportat, coniuge sua cum filio quem nuper ex ea susceperebat apud urbem Panormum derelicta. Ipso anno de orientalibus partibus Saracenorum exercitus infinitus in Hispanias transfretar, & cum rege Toletano habita congressione, confligit & superat, factaque innumerabili strage nostrorum, partem Hispaniae occupat & rapinis cædibusque profiliat. Perlato vbiique tam miserando rumore, grauis omnium corda pertulit mæstitudo. Philippus & Richardus reges à pristina interim similitate non quiescunt, sed implacabili odio se inuicem prosequuntur, & maxime in regionum suorum finibus, multas grauesque faciunt direptiones & frequentes incursus. Eodem anno mense Februario ingens aquarum exundatio contigit, & fluuij præter solitum alueos suos egredi, plurima detimenta, plurimis intulerunt. Per id tempus vehemens famæ Gallias atterebat, quæ per quatuor annos continuos ita populos multiplici calamitate confecit, ut multi multis qui antea copijs floruerant, publice mendicarent, nec modo quarumlibet frugum sed & vini & olei & salis retumque omnium quibus humana fragilitas indiget, grandis indigentia peturgebatur. Anno Domini 1196. Imperator Henricus expeditionem parat in Siciliam, & de Alemania infinita virorum milia secum trahit. Per totum imperium ingens fit motio & tam de episcopis quam de principibus in quibus Archiepiscopus Maguntinus & dux Saxonie eminebant, Ierosolymitani itineris voto se obligant. Imperator quoque per Apulia & Sicilia littora, tam in nauibus quam vietralibus immensum exhibit apparatus & ad regionis transmarinæ libe tatem inhianter intendit. An. Domini 1197. Theutonici qui mare transferant dum omnia turbulenter actitant, induciae quas nostri cum Turcis inierant abrumpunt, urbemque Beritum oppugnant & capiunt. Turci ob hoc infensi Iaphiam quæ & Iope dicitur repente pereadunt, obruncant omnes, munitionem loci firmissimam diruunt soloque coquant. Per eosdem dies Brenensis Comes eiusque fratres, Campanensem militum fulti auxilio, Comitatum Niuernensem peruanant, & loca pleraque aut diripiunt aut incendunt, Vizeliacumque cum expugnare non possent, Burgum suppositum domibus confertissimum direptione incendioque deuant. Ipso anno Imperator dum in Sicilia commoratur quorundam contra se conspirantium insidijs appetitus sed per fugam elapsus, conspirationis authores horrendo discerpit supplicio. Nec multo post idem apud Messanam moritur anno imperij sui sexto, filio eius admodum parvulo cum matre relieto. Regina Hungariae Philippi regis Franciæ soror, cum post mortem viri sui multo apparatu partes transmarinas peragrasset, iamque Ptholomaidem appulisset paulo post obiit. In eadem quoque urbe iisdemque diebus Henricus Comes nepos eius, dum in superiori cœnaculo palati sui cuidam fenestræ innitendo se applicat, miserabiliter precipitio collisus expirat, cuius mater Maria nomine, quæ Comitatum Campaniæ satis strenue viriliusque regebat, cum de morte filii ac sororis sua regina Vngariæ nun-

Reru defē-
cunt simul-
tatum inter
Philip. &
Richardum
vulnera.

Berithum
expugnant
catholice
copiæ.

Imperato-
ris apud
Meſſanam
interitus.

cium accepisse nimis indoluit, nec multo post obiit. Theobaldus filius eius egregiæ indolis in Comitatu succedit. Eodem anno Petrus cantor Parisiensis doct̄or eximius, & tam vita conspicuus quam doctrina, vir iustitiae ac pietatis amator, quiq; plurimis plurimum profuerat, tam eruditionis verbo quam virtutis exemplo, apud cœnobium quod dicitur longus pons in multa deuotione & sancta confessione migrat e corpore. Cœlestinus papa moritur cui succedit Lotharius, Innocentij nomine alteratus. Teuthonici qui transfretauerant, cum grandia se facturos sperarent morte imperatoris audita repatriant. Sicque miro tremendoque Dei iudicio actum est, ut quæq; gentes de diuersis mundi partibus ad liberandam Hierusalem vnde cumq; confluxerant vel casibus interirent multimodis, vel inefficaces redirent. Mauricio Parisiensi Episcopo viro grandæuo & magnorum operum patratore defuncto, succedit Odo Bituricensis cantor vir clarus genere & literis, & honestate morum & animi pietate. An. 1198. Inter principes Alemaniæ fit acerba dissensio alijsq; Philippum defuncti imperatoris germanum, alijs Othonem ducis Saxoniæ fratrem, & regis Angliæ ex sorore nepotem sublimare volentibus, regnum illud diu quietum opulentum que varie perturbatur misereq; discerpitur. Per idem tempus sacerdos de Parisiensi Episcopatu, Fulco vir magna fidei vitaq; honestæ, celebri opinione clarebat, Is domino inspirante de licentia sui Episcopi, vicinas peragrans regiones, Franciam, Flandriam, Burgundiam perlustrabat, verbum sanæ doctrinæ & veritatis instanter seminarans, & duo præcipue crimina usurarum atque luxuriæ vehementer infectans. Sane verbis eius attestabantur miracula, ut per eum cooperante Domino non modo animabus sed & corporibus influeret medicinam Recalescebat proinde fides in populis & tanquam cœli distillassent à facie Dei ad tempus mota est terra, siccq; afficiebantur erga iam dictum vitum ut eum quounque se verteret, & nimis gratulanter exciperent, & verba eius nimis stiinter haurirent. Currente igitur velociter verbo Dei, multas ex his quæ peccabant publice, multos ex his qui fœnus publicum exercebant, solo verbo conuertit ad Dominum, qui præ multitudine sua censura Ecclesiastica non poterant coerceri. Sed & de hæresi Populicana omnium hæreſeon feculentissima, quæ virulentas radices suas late quidem sed latenter, hoc tempore propagarat multi ad fidem conuersi sunt, eorumq; confessione plures ex eadem hæresi sunt detecti. Inter eos Hæsiarcha Terricus magnus diaboli laqueus qui apud Corbiniacum in specu subterraneo diu latuerat, pluresq; subuerterat, tunc productus è latebris, & conuictus, incensus est. Apud urbem quoq; Niuernis Abbas S. Martini & Decanus maioris Ecclesiæ de hoc pestilentissimo errore notati, Episcoporum fistuluntur concilio Senonis conuocato, ibique Abbas deponitur. Decanus suspenditur, & sic ad Sedem Apostolicam destinantur. Apud vicum quoque qui dicitur Charitas, quidam viri prædiuites hæresis prædictæ notabiles, cum se absensissent die quo citati fuerant ut ab hac infamia se purgarent, ab

Petrus can-
tor Parisi-
obit.

Cœlestino
substitutus
Innocentius
Pontifex.

Hanc Odo-
niselectione
celebrat Pe-
trus Bleſen-
sis Epist.
126.

Fulco Parif.
sacerdos no-
minis cele-
brat istate
conspicuus
claret.

Terric⁹ ha-
resiarcha
demonis
illucium.

CHRONOLOGIA

Mirū ful- Ecclesia sunt præcisi, & expositi publicæ potestati. Per hos præterea
conis in se- dies Iudæi graui direptione & afflictione vexati sunt, nam cum vir Do-
rendis vr- mini Fulco ad extirpationem vitiorum insertionemque virtutum totus
tutibus stu- insisteret, & visurios penitus abhorret, Iudæos detestabatur omni-
diam. modo, quia plerosque nostrorum infinitis & grauibus attenuassent v-
 suris. Ipsius proinde instantia & feruenti instinctu Episcoporumq; an-
 nisu res eo usque deducta est, vt omnium debitorum quæ Iudæis debe-
 bantur dimiteretur dimidium & dimidium statutis terminis solueretur.
 Sed & aliqui de Baronibus eos de terra sibi subdita expellere curae-
 runt, qui tamen expulsi à rege recepti sunt & retenti, quodquidem
 famæ regis non modicum derogauit, dum eos quos iam pridem expu-
 lerat, iterum receptauit. Eodem anno predictus Fulco, Crucis sibi si-
 gnum affigit & instanti prædicatione populos ad transmarinam pro-
 fessionem asciscit. Nec modo per prædictū Fulconem in tanta erat ma-
 gnificentia verbum Dei, sed & quidam alij, dum prædicationis insta-
 rent officio, desideratissime concurrebat ad auditum verbi populi mul-
 titudo. Verum non diu persistit illa feruens audiendi frequentia, sed
 processu temporis cito deferuit, & multi qui à vitijs resiliere iam ce-
 perant, in eadem sunt relapsi. Ipso anno mense Iunio Cometes appa-
 ruit, radios dirigens versus Normanniam. An. 1199. Richardus rex
 Angliae dum castrum quoddam vicecomitis Lemouicensis oppugnat
 sagitta transfigitur, nec longe post moritur, vir quidem animosus ac
 bellicosus, & armis strenuissimus & in militari negotio circumspectus,
 a militibus vero valde dilectus, verum nimis in flagitia lubricus & qui
 vix unquam cum finitimis & principibus pacem habuerit maximeque
 aduersus regem Franciæ factiosus extiterit, ac per hoc totum fere prin-
 cipatus sui tempus duxerit bellis turbidum, laboribus inquietum. Suc-
 cessit ei Ioannes frater eius, iuuenis quidem remissioris animi amans-
 que quietis ac per hoc cum rege Franciæ pacem quamto ciuius studuit
 reformare. Michael Senonensis Archiepiscopus obit. Post quem
 Hugo Antissiodorensis Episcopus, & genere & litteris & facundia clara-
 rus, à clero eligitur: Sed pro eo nuntijs Romam missis, electioni præ-
 fatæ, D. Papa noluit consentire.

*Hic deficit exemplar Pontiniacense. Quæ autem sequuntur, ex aliis
 exemplari eiusdem Chronicæ Bibliotheca D. Pa. Petavii curiae Par-
 issensis Senatoris clariss. adiecta sunt.*

*Anno Domini 1200 erat in toto regno lugubris Ecclesiæ facies quia
 nulla celebrabantur in Ecclesijs Sacra menta vel diuina officia præter
 viaticum & baptisma. Nec modo in Ecclesijs, sed & monasterijs cessa-
 tum est à diuinis, negabatur mortuis sepultura. Erat igitur ubique per
 regnum inœstia circumfusa, cum hic Ecclesiæ silerent organa, & ora
 canentium Dominum clauderentur. Octavianus Ostiensis Episcopus
 à Domino papa legatur in Franciam, regnum absoluit, Regem ad hoc
 inducit, vt Reginam quam expulerat, in regnum reducat, non tamen
 cum debito honore suscep tam, nec thoro redditam maritali. Idem*

*Richardus
rex An-
glie iacula
confossus
occumbit.*

*Mysteriorū
diuinorum
internisatio
in Gallia.*

*Interdicti
absolutio.*

præterea Legatus , Petrum de Corboilo qui litteraturæ secularis & theologicæ prærogatiua famosus , in scolarum regimine Parisijs diu claruerat , & de cathedra magistrali , ad Cameracensis Ecclesiæ cathedram nuper assumptus fuerat , tam de assensu regis , quam D. Papæ clero licet (præter paucos) inuitò , in Senonensem Ecclesiam introni-
zat . Anno Domini 1201. Theobaldus Campaniæ Comes moriens *Theobaldi*
gauem pluribus ingerit luctum , tum quia indolem præferebat egre-
giam , tum quia cruce signatis Ierosolymitano sperabatur itineri pro-
futurus . Hic regis Nauarræ sororem nuper acceperat in vxorem . Quæ *Campa. co-*
geminam ex eo susceptram peperit sobolem , alteram viuente viro , al-
teram iam defuncto . Philippus & Ioannes reges , habito inter se col-
loquio confœderantur adinuicem . Ioannes rex Parisius urbem quidem *maturus*
egregiam ob dignitatis regiæ sedem , sed doctorum in omni scientia *Lutetiae*
præminentium frequentia , plus insignem venit , & à rege cum ingen-
ti honore atque tripudio , clero simul ac populo solemniter accurrente *elogium.*
exceptus est . Euraudus miles quem Henricus Niuernensis comes , ter-
ræ suæ præfecerat , vir in rebus seculi versutus admodum , oppressorq; *Euraudus*
minorum , hæresis illius quam Bulgarorum vocant , coram Legato ar-
guitur , & dies ei præfigitur de obiecta hæresi publice se purgandi . Le-
gatus concilium Parisius conuocat , in quo assidentibus cum legato Ar-
chiepiscopis & Episcopis regni Parisiensibusq; magistris , Euuradus sta-
tuitur , & multis contra eum testimonij testibusq; productis , maxi-
meq; Hugone Altissiodorensi præsule vrgentius insistente , hæreticus *Conuictus*
esse conuincitur , & expleta distinctione iudicij puniendus traditur po-
testati . Attamen vt dispensationis suæ redderet rationem redditur in-
terim comiti Niuernensi . Dehinc Niuernis adducitur , & in conspectu
omnium quibus ob illata grauamina exosum se fecerat flammis exuri-
tur . Per idem tempus Galterus Brenensis comes romam adierat hac de
causa . Vxor Tancredi regis quondam Siciliæ , ab imperatore Henri-
co Siciliam obtinente captiuita cum liberis , diuque detenta , tandem
casu cum filiabus euadens , ad præfatum comitem se se contulerat eiq;
suam filiam despontarat . Quo circa idem comes socijs quos potuit ag-
gregatis , vt sponsæ suæ hæreditaria iura requireret , Romam profectus , *Tibodus* à
a Domino Papa veneranter exceptus est . Cuius auxilio præmunitus , *Galtero fu-*
parte sibi campaniæ tradita , cum Tibodo tyranno congreditur ipsum-
que cum suo exercitu fugat , persequitur & expugnat . Secunda demum
congressione ante * Barolum insigne Apuliae oppidum eiuldem tyran-
ni exercitum vsq; in internectionem concidit . Ipso cum paucis pro-
fugo & in quadam munitione recluso . Castra deinde diripit , multipli-
opulentia variaque supellestile cumulata , manubias reperit infinitas
quibus idem tyrannus iam per aliquot annos prædis & rapinis insi-
stens , circumiacentes exhauserat regiones . Hac igitur potiti victoria
ditantur omnes comes in sublime euchitur , atq; in breui lætis succel-
sibus maximam regionis partem Tibodi eruptam tyrannidi sua subiu-
gat ditioni . Pellex illa quam Philippus rex superduxerat moritur , nec statim re-

CHRONOLOGIA

stituitur.

*Pestilentia
grauiissima.*

*Difidium
inter Gal-
lie & An-
glier reges.*

*Fulco de
Nulceio
obit, tuba
belli illius
sacri, cuius
historiam
captique a
Francis By-
Zanty, non-
bilis Gallus
Gaufridus
Dominus
de Villa-
harduini,
id vici no-
men est s
lencis ab Ur
remoti, vir
fortissimus
qui rebus
præclare
gestis inter-
fuit, patrio
sermone
conscriptis.*

tamen adhuc vxor legitima in gratiam reuocatur. Annus Domini 1102
nimis est pestilens, & redundans graibus infortunijs casibusq; fini-
stris. Toto fere orbe ingruit famae grauis, totamq; Valiam & Hispa-
nias, Galliasque profligat, in quibusdam tamen partibus minus,
in quibusdam amplius ingrauescens. Per idem tempus cum inter
Franciae & Angliae reges, crederentur res esse quietæ, subito quibus-
dam de causis dirupta pax deficit, & vetus illud dissidium recreudescit.
Paratis itaque expeditionibus Philippus rex Regis Angliae terram
aggreditur, munitionum quas capit, quasdam funditus diruit, quas-
dam detinet & communis. Gorneacum castrum situ loci stagnisque
cinctibus munitissimum, facta prius diruptione stagnorum pe-
uadit & diripit. Arcas idemridem castrum firmissimum obsidet, nec
obtinet. Normanniam peruagatur, prædis & incendijs circumqua-
que depopulans vniuersa. In ipso anno mense Maio, Fulco ille ce-
leberimus qui per diuersas prouincias prædicando, populos con-
citauerat, & in quo tanquam viro magnanimo ac fideli, fiduciæ pluri-
mum habebant quam plurimi, cum votiuo itineri necessaria præpa-
rasset, ægritudine corruptus, in villa sua Nulliaco, vbi capellani offi-
cio fungebatur, defungitur. Ea sane que de fidelium elemosynis colle-
gerat moriens disposuit peregre proficiscentibus dilargiri. Hisdem die-
bus innumerâ populorum milia prædicti Fulconis instantia iam annis
aliquot per Gallias concitata Ierosolymitanum iter arripiunt, tantaq;
fuit peregrinantum numerositas, vt non solum præcedentibus expe-
ditionibus æquari potuerit, sed præferri. De Flandriis siquidem 60 ra-
tes mediæ quantitatis quas illi Nacas vocant necessarijs omnibus præ-
munitæ mare ingressæ sunt, & toto æstiuo tempore, aurarum intempe-
tie per fretum quod Hispanias Africamq; disternat circumactæ,
post longos tamen circuitus exceptis Massiliensi portui appule-
runt, progredi ulterius non valentes. Ludouicus Theobaldi comitis
filius comes Blesensis, & Balduinus comes Flandrensis proceresq; non-
nulli magni inter suos nominis & amplæ potestatis cum inestimabili
vulgarium multitudine pariter comitante, Venetas petunt vt transleant
Sed dum libere transituros se putant, quædam inter ipsos & Venetos
emergunt causæ, quibus transitus impeditur. Ob hoc interim peregrini
ni multas patiuntur molestias, alijq; redeunt, alij obeunt, alij dum
morantur sua prorsus expendunt, eo quod vehemens ingrueret inopia
victualium, quæ non modo Italianam, & occidentales prouincias, sed &
partes premeret transmarinas. Sed & alii quoque innumerabiles qui
Massiliensem portum adierant, vel per multa discrimina transfretant,
vel aduersis casibus detinentur. Vnde patet quanta sit abyssus diuini
consilii qua disponente, expeditiones hæc tantæ sicut & alia præceden-
tes tam multipli impedimento præuentæ sunt, vt sibi cuncta in con-
trarium cederent, nihil ad votum. Veruntamen nulli ambigendum est
Christiano, quin plurimum profuerit fidelibus, peregrinatio tam fi-
deliter suscepta pro Christo, quia & si negotium quod intendebant ef-
fectu

fæctu caruit, fidei tamen intentio præmio non carebit. Nec modo in occidente, sed & in oriente super nostros effusa est indignatio Domini, & manus eius solito grauius est extenta. Per eosdem namque dies cladibus insolitis & flagellis grauissimis, regio transmarina supra modum afflita est. Mensis Maio 20 die mensis, tribus diebus ante Ascensionem Dominicam, circa diei crepusculum, auditæ est vox terribilis de cœlo, & mugitus horribilis de terra & terræmotus facti sunt tam horrendi, tam graues, ut Aconensis vrbis partem maximam, in muris & in domibus, ipsumq; regis palatium ad terram deiecerint, & populum innumerabilem occupatum prostrauerint. Porro Tyrus ciuitas & antiquitate originis, & fortunæ varietate insignis, qua etiam in partibus illis nulla tutior, nulla munitior, flebili stupendaque ruina, fere funditus est subuersa. Nam omnes turres, exceptis tribus corruerunt, murique tam alti quam solidi præter antemuralia quædam quæ barbacanas vocant, vel castellaturis debilitati vel penitus sunt deieicti. Vniuersæ vero domus & ædificia paucis reservatis, repente concussa plebem innumerabilem sexus promiscui, miserabiliter oppresserunt. Nusquam sic euidens fuit nusquam sic nocuit, tam in hominibus quam in ædificijs illa repentina subuersio. At vero in finibus Tripolitanis Archas oppidum totius regionis inexpugnabile munimentum, cum turribus & muris, domibusq; ac viris ad solum vsq; diruptum est. Tripolis quoq; vrbis maxima pars cecidit, & plebem plurimam occupauit. Sed & castri albi maxima pars murorum & turrium in terram prostrata est. Paucæ vrbes in maritima quæ non huius cladis, aliquam senserint lassionem. * Antarados ciuitas quæ & Tortosa dicitur, incolam & indemnem eusæt, in qua primam basilicam S. Dei genitricis ornatam nomine, Petrus Apostolus dum Antiochiam peteret dicitur condidisse. Sequuta est ex corruptione aëris tanta mortalitas, quod fere tertia pars eorum qui de terræmotu remanserant vel defuncta est, vel longæ ægritudinis lectulum vix eusæt. Cladem hanc, clades quoq; alia comitata est, nam cum terræ fructus solito vberiores apparerent, & præ multis annis fertilius pullularent in granis subita cuiusdam immisione nebulæ ita segetes sunt corruptæ quod vix dimidiâ partem seminis reddidere. Guillelmus Remensis Archiepiscopus, cum Laudum venisset, morbo subitaneo præuentus opprimitur, & occluso linguae officio moritur intestatus, vir quidem nobilis genere, & qui diu floruerat tam seculari quam Ecclesiastica præditus potestate. Hic in primis sui pontificatus auspicijs, satis modeste se habuit, & morum enuit ornamentis, fœlixque proculdubio exitisset, si primis vltima responderent, & vsq; in finem merita cohæsissent. Sed cum res in contrarium versæ sint, nec fuerit concolor finis initio, & omnis pendeat laus ex fine, finali non attolimus laude, quem nimis reddidere notabilem, & munerum iniusta acceptio, & prodigalis effusio. Ita ut illud ei Claudiani possit non incongruenter aptari

Distantibus idem

Grauis
dei ira ori-
entalibus
& occi-
dentalibus
incubuit.

Tyri omni-
moda pene
vastatio.

Vrbes plu-
rimæ diru-
untur.

* Forte
Antædros

Pestilentia
memorabi-
lis.

Guillelmus
Rhemens.
Archieps
repentina
morte in-
terceptus.

Exitusacta
probat, fi-
nis non pu-
gna coro-
nat.

CHRONOLOGIA

Claud. de
bello Gild.

Inter se vitis cinctus, quodcunq; profunda
Traxit auaritia, luxu peiore refudit.

Perditi an-
tistitis &
præposteri
mores.

Turonensis
ciuitatis
encomium
& incen-
dium.

Andelia-
cum incen-
dio abfu-
mitur.

Ioan. An-
glican⁹ rex
Britannie
pernicies.

Anno sane recessentis, simili fine decesserat ~~Ricardus~~ Rodus nepos eius Cathalaunensis Episcopus iuuenis quidem strenuus, sed sui sanctimoniam negligens officij, & ultra quam deceret vanitati luxus deditus, & actui seculari. His alijsq; exemplis quæ superius liber iste commemorat, profecto liquet vix vnquam eos bono fine concludi, qui cum honoribus Ecclesiasticis sublimentur, ipsa honorum officia negligunt, & Ecclesiasticorum effusione bonorum, fluidas mundi pompas, & palpantes gloriolas aucupantur. His diebus tota Aquitania, graui feruerat dissilio, graui depopulatione vastatur. Nam proceres Aquitani quibusdam iniurijs lacefitti, à Ioanne rege Angliae cui tenebantur, defecerant, & ad Philippum regem fidelitate pollicita lese contulerant. Arturus quoque adolescens minoris Britanniae comes Ioannis regis ex fratre Gaufrido nepos, & ipse cum suis adhærebat Philippo, & obnoxie contra patruum insurgebat. Graues perinde variæq; perturbationes & direptiones castrorum & urbium, ytrimq; sunt. Totonis ciuitas cum castro illo nobili ædificijs diuitijsq; insigni, & quod intignius est, B. Martini reliquijs decorato, quia in confinio partium utriusq; regis sita erat, nunc ab his nunc ab illis peruiditur, expoliatur, incenditur, & in solitudinem pene redigitur. Andegauis urbs per ampla opulentaq; ab exercitu Philippi regis fauentibus ut fertur ciuibus occupatur. Arturus & proceres Aquitani, contra Ioannem regem potenter agunt. Cuius cohortes quas rotarios vocant, cum quadam die viriliter debellasset, super recenti certamine fatigatos, improuise rex irruit, eosque superat captosque retentat. Quos tamen datis postmodum obsidibus relaxat Arturo retento, arctiulque recluso. Anno Domini 1203. Andeliacum castrum munitissimum & murorum ambitu, & Sequanæ circumfluxu, Philippus rex subita irruptione obtinet & incendit, quod tamen postea reparat & communis. Castrum quoque vallis Rodolij præualide circummunitum obsidet & oppugnat, & tandem expugnat, nec non & castrum quod dicitur rigidus pons, multimoda munitione firmatum obsidet, machinisque adhibitis & vrgentissimis coarctatum assaultibus demum capit & obtinet. Proceres aquitani Philippo regi confederati cohortes regis Angliae quos rotarios vocant, subita circumuentione aggressos debellant, & ex eis ut fertur pene ad duo milia, vel capiunt vel obruncant, atque ita fit, ut qui sepe diuque de regionibus prædas abegerant, darentur in prædam, eorumque prædictio fieret victoriis copiosa diratio. Ioannes rex Angliae minorem Britanniam prædis incendijs cedibusque deuastat. Ipso anno peregrini nostri post multas impenitentes quas in Venetia tulerant, initis quibusdam pactis cum Venetis Iaderam regis Hungariae urbem maritimam Venetis inimicam expetant, obsident, capiunt & excidunt. Inde Constantinopolim aduent, obtinent, renouantque imperium & sublimant. Quod qualiter gestum fuerit, breuiter explicemus. Cum de fastu imperij Hagiatus

MONACHI ALTISSIOD.

corruisset Andronicus, eique successisset Tursac quem alij Isachium
vocant, idem fratrem suum armis quidem strenuum sed iniquum in
tantum extulerat ut non minoris esse potentiae crederetur quam frater,
excepto quod carere videbatur coronae priuilegio, & solo nomine di-
gnitatis. Hac ergo permotus inuidia, potentioribus regni sibi per mu-
nera conciliatis, parricida nequissimus insurgit in fratrem & Domi-
num, ipsumque de imperio deiectum excusat ac perpetuo carceri man-
cipat, sibique imperatoris nomen ignominiose usurpat: filium quoque
eius Alexium iam in imperio sublimatum, precepit excusat, sed ab hoc
diuinitus inmunem seruatum, eripuit felix exilium. Is tandem libera-
tus a vinculis, & elapsus de Graecia finibus, eo tempore quo peregrini
nostris votium iter aggressi sunt, quibusdam de nostris in Italia venientis
in occursum apparuit. Inde ad sororem suam & sororium suum Philip-
pum, Henrici Imperatoris fratrem in Alemanniam proficisciens, com-
petentes nuntios misit ad nostros in Venetia, qui patris & ipsius cau-
sam omnium miseratione dignissimam, lachrymabiliter exponentes
multis supplicationibus fatigabant inflectere nostros ad condolen-
dum carceri patris, & exilio filij, afferentes quod ipsis assisterent in hoc
facto maiores imperij, & regis ciuitatis pars potior, Domini sui redi-
tum suspiraret. Præterea pollicentur quod si Dominus suus optatis suc-
cessibus potiretur, liberaret eos à debit is 30. milium marcharum argen-
ti, quibus adhuc Venetis tenebantur & præcia nauium restituaret, ori-
entalem quoque Ecclesiam, romanæ Ecclesæ, tanquam membra capiti
subderet & vñiret, & ad subventionem terræ sanctæ totius imperij, vi-
tes exereret, & sumptus de suo, exercitui procuraret. Attendentes igi-
tur nostri causam iustissimam, & quia inter ipsos plurimi laborantes
inopia, terræ sanctæ grauamen essent potius illaturi, quam allaturi sub-
sidium, spondent nuntiis quod exorant. Vocato perinde & adducto a-
pud Iadaram adolescentem iamdicto, & super sponzionibus exoluendis,
datis & acceptis inuicem sacramentis nostri cum Venetis iter eorum
domino prosperante, aura fauente nauigant, & in breui applicant quo
tendebant videlicet 6. Cal. Iullij, nullo tamen prout crediderant consi-
lio vel auxilio ab incolis terræ, claim vel palam inuento. Sed nec adue-
niunt improuisi. Ille namque impius proditor & tyranus, non solum
ex imperij finibus sed ex remotis partibus gentes aggregauerat innu-
meras cum quibus obseruans littora, parat obsistere ne nostrorum sto-
lus possit littoribus applicare. Ex una parte ciuitas munitior maior &
populosior quam vlla in orbe sit apparebat, ex altera vero armatorum
equitum & peditum multitudo aderat infinita. Neutrius dum partis vi-
ribus impediti nostri & Veneti per medios fluctus strictioris maris
quod Bosforus vel brachium S. Georgij dicitur intrepide nauigant &
turrim quæ Galatas vocatur expugnant rumpuntque catenam, qua
fit accessus ad portum, & littoribus occupatis terram circumiacentem
vi capiunt, Graecis refugientibus & se se recipientibus intra urbem. Dis-
ponunt præterea, terra marique urbem obsidione vallare. Sexto igitur

Hec fuisse
narrat
Gaufridus
de Villa-
harduini
in Gallica
historiabu-
ius Asia-
tica expe-
ditionis
qua au tor
chronici se-
quutus est.

Constanti-
nop. elegiū

CHRONOLOGIA

Iulii, adaptatis machinis & bellicis instrumentis, per terram nostri per mare Veneti mœnibus vrbis appropiant, & vrgentissimos dant assultus

Fames extrema & annona dif-
ficultas.

frequenti & vario interueniente conflictu, nostraque paucitate contra eorum multitudinem semper obtinente victoriam. Ingruit eis interea viœtualium tanta penuria, quod equorum suorum carnibus vrgente inedia vesci compulsi sunt, & nisi cœlitus adiuti fuissent. obsidionem intra 15. dies protelare nulla ratione valerent. Porro die obsidionis 8

Tyranni
fuga.

Veneti violenter in vrbem irrunt, ignemque apponunt, & partem vrbis non modicam incendio grassante deuastant. Nostri quoque partem muri ruperant sed non irruperant, cum ecce ille incubator imperij suas ordinat acies, & ad dimicandum contra nostros in campum egreditur habens secum 60. milia equitum & infinitam multitudinem pedestrum armatorum, è contra nostri licet illorum respectu paucissimi, nam vix plus quam duo milia tunc temporis erant, ad pugnandum parati, quadam tamen diuinitus inspirata securitate confisi, dum ardentiibus animis præstolantur congregatum, & iam utrèque acies quantum arcus iaceret appropinquassent ad pugnam, tyrannus cum suis, tantam nostrorum admiratus audaciam, diuinitus pauefactus illico refudit, & intra mœnia se recludit. Ea nocte sine vxore & liberis, clam cum paucis aufugit. Quo comperto Græci proceres in palatio congregantur, & accensis luminaribus copiosis, adolescentis exulis solemnis electio celebratur. Mane facto die obsidionis nono, 15. Cal. augusti ciuitas aperitur, prodit in castra inermis græcorum procerum multitudo, suumque cum gudio quærit electum, restitutam ciuitati assertit libertatem, & regredienti filio ad fasces imperii cum inestimabili lætitia subleuatum de carcere, caput patris Tursac quondam imperatoris ostendunt. Præordinatis igitur que necessaria videbantur, ad Ecclesiam Sanctæ Sapientiæ quæ Christus est, cum solemni processione nouus imperator deducitur atque ita tam in Ecclesia patriarchali, quam in imperiali palatio, imperiale sibi restituitur diadema cum plenitudine potestatis. His ita gestis pater & filius, grata cum nostris miscent colloquia, flagitantque ut secum per hyemen demorentur. Quæ promiterat filius accumulanter exoluit restituit præcia nauium, liberat nostros a debitis Venetorum, viœtualia omnibus ministrat copiose, & sumptibus suis stolum prolongat in annum, ducenta milia marcharum argenti, nostris & Venetis de imperiali munificentia dilargitur, Paœta prius inita de subuentione terræ sanctæ, & de obedientia Romanæ Ecclesiæ exhibenda renouat & confirmat. Illud præterea referendum est, quod Græcis referentibus fertur, quia cum prius gentem nostram præ paucitate despicerent, vbi ventum est ad conflictum vix eorum audacior ausus est se mouere, quia gentem videbant nivem & maxime candidam nostræ subuentientem genti, ideoque tantæ multitudines pauefactæ, tantæ cesserunt paucitatibus. Anno Domini 1204. a fine mensis Ianuarii, usque ad maium, per tres menses aut nullis aut rarissimis pluviis terra infusa est, cum ii menses ob hyemis verisque confinium maxime esse

Promissa
exoluuntur

soleant & pluviosi et gelidi, eratq; contra consuetum ordinem temporis continua siccitas & calor effualis mense marcio, cœlum cum sine villa nubium densitate, multaq; serenitate claresceret, visum est à Cœli facies parte Septentrionali nocturno tempore tanto rutilare rubore, ac si tota ignea penitus igne flamme sceret & amplissimum celi spaciū occupans, apparet. quasi quiddam notabile discutere videbatur. Nec semel aut bis sed plures id accidisse notatum est. Mense April. 16. Cal. Maij luna cum hora 12. & sub noctis initio apperere cœpisset quasi tota hebescens soliti fulgoris radios non emisit, deinde totaliter in horrendam nigredinem ac postmodum versa est in ruborem, Sicq; tota nocte persistit eclypsis illa donec paulatim circa diei crepusculum lunæ sua est claritas restituta. Petrus Altissiōdorensis comes Dominica in ramis palmarum inspectante clero & populo, dum ageretur processio, de iniurijs Altissiōdorensi episcopo irrrogatis publice satisfacit. Siquidem anno præterito idem comes quibusdam de causis, ab episcopo anathematis vinculo innodatus, tam ipsum quam suos multis lacefierat iniurijs, & affecrat pluribus documentis. Adeo deniq; contra episcopum incanduerat comitis furor, vt quia suis hominibus vetabatur cemeterij sepultura, in ipsa domus epalis camera, recens defuncti corpusculum faceret infodi, & matris ecclesiæ clericos præcipere ex vrbe propelli, propulsorum tamen rebus & domibus non peruersis sed indemniter conservatis. Propter hæc itaque aliaque commissa, tamdiu censura ecclesiastica per urgente districtus est, donec Senonensi & Bituricensi archiepis saragentibus, episcopo satisfaceret, illata damna plenarie resarciret, cadauer infoſsum manibus suis effoderet, & effosum proprijsque humeris deportatum cemeterio rurſus infoderet, incederet quoque nudis pedibus, sola induitus linea, in facie omnium tunc ad processiōnem solito frequentius confluentium.

Sic igitur dei & ecclesie honore seruato, tantoque excessu congrua satisfactione purgato, pax vtrinq; & gratia reformatur. Per hos dies Philippus rex castrum quod Insulae andeliaci imminet in sublimi situm, & tam situ loci quam munimento fere inexpugnabile postquam illud diutina obsidione concluserat, potenter expugnat. Rothomagum deinde vrbe opulentam, populam valideque munitam expedit, obsidet & oppugnat, & in tantum virginibus coarctat assaultibus, donec ciues se dederent, & vrbe in regis traderent potestatem. Sed & nobile illud castrum Vernulum à regibus francorum toties impugnatum, nec expugnatum, aliaque oppida quæ hucusque restiterant, in ditionem recepta sunt, & regis tradita ditioni. Igitur rex tota potitus Normmania, septem Episcopatibus distributa, in corpus eam regni redigit, post trecentos circiter annos, ex quo Carolus rex cognomento simplex, Rolloni duci, primo exducibus Normannorum baptizato, dictoq; Roberto, filiam suam dedit in coniugem cum parte Franciæ, quam ex tunc obtinentes Normanni, Normaniam vocauere. His quoq; diebus tota Aquitania cum vrbe Pictavis, regi se subiicit atq; tota in breui ampliato corpore

Comet Al-
tissiōdore-
matis vin-
culo expe-
ditus.

Norman-
nia Gallie
regis ditio-
ni subiecta.

CHRONOLOGI A M

regni, quocunq; rex graditur fœlices eum successus, lataq; auspicio prosequuntur. Eodem anno apud constantinopolim sit stupenda & prorsus insolita rerum mutatio, illudq; famolum orientale imperium de manu græcorum eripitur & in ditionem redigitur latinorum. Quod qualiter acciderit paucis est explicandum. Peregrini nostri eorumq; victores Veneti apud Constantinopolim hyemantes, dum tuta sibi omnia & quieta sperant, tum proptet imperatoris promissa, tum propter immensa beneficia imperatori collata, rogar eos imperator ut egrediantur ex vrbe, ne inter eos & græcos dissidentia morum, discordiae pareret incentiuum. Ad preces igitur imperatoris de vrbe exēunt, & ex aduerso ciuitatis interiacente portu castra constituunt. Et ecce imperator ex insperato animum auertit ab eis, vel de innata malitia, vel tam patris quam græcorum suggestione seductus, & pœta quæ cum patre & Patriarcha ac mole nobilum eis statuerat, destruere non veretur, & in omnibus promissis tot implicatur periurijs, quot se astrinxerat iuramentis. Ab eis proinde desertus, parat damnis eos affligeret, tentat incendere classem, quæ ipsum aduexerat & protexerat ad coronam. Sed ad nihilum deduictus est hic conatus, nuntiantur ei suorum cædes incendia & rapinae, pars sua succumbit per omnia, foris pugnae, intus timores, græci namq; quorum iam infensionem incurterat æmulum ei imperatorem creant. Cumq; nulla spes ei restaret nisi ad nostros confugeret quendam Marculfum nomine in quo præ cæteris cōfidebat, tamquam sibi propinquo & à se præ cæteris eleuato, ad eos destinat ut ex parte imperatoris & sua, iuret se traditurum eis imperiale palatum Blaquerna dictum, donec plena fieret impletio promissorum. Accedit ad recipiendum palatum Bonifacius marchio, illudit Alexius marchioni, & spretis obfidibus quos iam dederat, perjurio perjurum cumulat. Nocte insecura Marculfus reddendi palati græcis reuelat arcana, asseritq; hoc factō vrbi eripi libertatem, ac per hoc ad delectionem Alexij eos animat & instigat. Huius itaq; proditiois merito, tertius in vrbe attollitur imperator, qui mox in Dominum dormientem & rei nescium sacrilegas mittit manus, eumq; tetro recludit in carcere, Deinde Nicolaum qui apud S. Sophiam imperiales infulas nouiter usurparat, græcis qui eum excæauerant prudentibus, captum incarcerat. Moritur interim Tursac Alexij pater, & acclamante clero græcorum, & populo, vt nostri de terra tollantur in breui, prælia contra eos proditor iam dictus instaurat, vrbe machinis & propugnaculis munit. Cumque altus esset murus, latusque & validus, turres etiam habens amplissimas quinquagenorum circiter pedum spatio interiectas, super ipsas & super mūrum a parte maris quo nostrorum timebatur assultus turres erigit ligneas, trium aut quatuor stationum continentium multitudinem armatorum. Mangonellis & petrarijs hinc inde dispositis murus etiam ipse corcumcingitur inferiore muro, duplicitq; fossato. Interim terra marique nostros impedit perfidus, incubator imperij, sed semper à domino proteguntur, & hostiles impediunt conatus. Nam præter ordinationem maiorum ad præ-

*Imperator
insurandi
religionem
turpissime
violat.*

dam vi^tualium procul exeuntibus nostris vsque ad mille animas hominum pugnatorum, imperator occurrit in multitudine graui, primoq; congressu dissipatur omnino, cæsis captisque non paucis, sine damno nostrorum fuga ignominiosa consulens sibi clipeum abijcit, arma deponit & nostris vexillum imperiale dimittit. Nobilemq; quam sibi præferri faciebat iconem S. dei genitricis & honori, & nomini dedicatam. Iterato nostrorum nauigium flammis aggreditur intempestæq; noctis silentio sexdecim suas naues accensas velis in altum expansis, & inferius ad proram colligatis flante fortiter austro, nostras mirrit in naues, sed domino fauente cum multo labore nostrorum custodiuntur indemnes, & ardentibus nauibus clavis infixis cathenis harentibus nostrorum remigio trahuntur in pelagus. Igitur tyrannum nostri terrem ad pugnam prouocant, & ponte atque amine transmisso qui eos separabat à græcis cuneis ordinatis ante portam diu steterunt regiæ ciuitatis, & palati imperialis quod Blaquerna nuncupatur in nomine domini præcedente cruce viuifica, parati ad prælium græcos excipere si eis placuisset exire. Et quidem pro militia exercitio, exuentem quandam nobilem nostri pedites trucidarunt. Sic in castra reuersi terra marique sapius prouocantur, sed domino fauente semper ac triumphaliter obtinent. Mittit deinde tyrannus ad eos fictæ pacis legatos, postulat & obtinet cum eis dulce colloquium cui cum dux magnanimus obiecisset, quia nulla pacis cum eo possit esse securitas, qui dominum suum carcere reclusisset, ille inter cætera, quæ subintulit obedientiam romanæ ecclesiæ & subventionem terræ sanctæ quam iuramento & scripto imperiali firmarat Alexius penitus refutavit. Nocte igitur in sequenti dominum suum latenter suffocat in carcere, cum quo ipso die prandium sumpserat, inde & claua ferrea quam tenebat in manu, latera morientis & costas inaudita crudelitate confringit, casuque vitam quam laqueo extorserat configit ereptam, ac imperiali sepultura concessa propalatum omnibus scelus funeris honore dissimular, Sic nostris hyems tota perficitur, donec nauibus & scalis aptatis & instrumentis bellicis præparatis, se & sua recipientes in nauibus. 5. Idus Aprilis i Feria 6. ante passionem domini vñanimitate nauali prælio ciuitatem inuadunt, & ea die sine multo tamen sanguine tanta perpepsi sunt, vt inimicis suis in opprobrium verterentur, quorum ea die pars fuit per cuncta superior, adeo vt traecta in terram græcis compellerentur sua bellica machinamenta relinquere, & infectio negotio, ad rippam redire cogerentur aduersam. Conturbati ergo plurimum & conterriti sed deinde in domino robora*i*, definito consilio rursum restaurantur ad pugnam, & 4. die hoc est feria 2. post passionem domini flante borea, rursum applicatur ad muros scalis nauium turribus applicatis cum multo labore nostrorum permultum resistentibus græcis. Sed ex quo cominus gladios sensere nostrorum, & Treces. non dui belli anceps duravit euentus. Duæ siquidem naues pariter colligatae quæ nostros episcopos Suesionensem videlicet ac Trecenti eadem nauis colliguntur.

*Imago Dei
pare Virg.
nis in Te-
xillo mili-
tari depic-
t.*

CHRONOLOGIA

sem deferebant, quarum erant insignia paradisus & peregrina, prima
 scalis suis, scalas tutrium attigerunt & felici auspicio peregrinos pro
 Paradiso certantes hostibus admouerunt. Prima muros obtinent ve-
 xilla pontificum, ministrisque cœlestium secretorum prima de cœlo
 conceditur victoria. Irruentibus igitur nostris cedit Domino iubente
 multitudo infinita per paucis, & propugnacula relinquenter græcis,
 nostri audacter militibus portas aperiunt, quorum cum imperator qui
 non procul à muris in tentorijs stabat armatus conspicaretur ingre-
 sum, statim tentoria dereliquerit & fugit, nostri cædibus occupantur, ci-
 vitas capitur populosa, recipiuntur in palatijs imperialibus qui nostro-
 rum enses effugiunt, multaque cœde facta græcorum, nostri sese re-
 colligunt aduerserante iam die, arma fessi deponunt de assultu pala-
 torum in crastino tractaturi. Suos recolligit imperator, & crastinam
 hortatur ad pugnam, asserens quod nostros in potestate nunc habeat,
 intra murorum septa conclusos, sed nocte latenter dat terga deuictus.
 Quo comperto græcorum plebs attonita, de substituendo imperatore
 pertractat. Et dum mane facto ad nominationem cuiusdam Constan-
 tini procedunt, pedites nostri non expectata deliberatione maiorum
 ad arma prosiliunt & terga dantibus Græcis, fortissima & munitissima
 palatia relinquuntur. Diripiunt equorum innumera multitudo, auri,
 argenti, sericorum, præciosarumq; vestium atque gemmarum & om-
 nium eorum que inter diuinitas computantur, tam inestimabilis abun-
 dantia reperitur, quod tantum tota non videretur possidere latinitas.
 Et qui admodum pauca negauerant, cuncta nostris diuino iudicio re-
 liquerunt, vt secure dicamus, quia maiora his mirabilia circa bello-
 rum casus nulla vñquam narratur historia, vt impleta manifeste pro-
 phetia videatur in nostris quæ dicit. Persequetur vnus ex nobis, cen-
 tum alienos, quia si inter singulos victoriam partiamur, quilibet ex no-
 stris plures quam centum & obfedit & vicit. A Domino factum est istud
 & est mirabile in oculis nostris. Ordinatis igitur diligenter, quæ dis-
 ponenda rerum poscebat euentus, ad electionem imperatoris vñani-
 miter ac deuote procedunt, & cum sex baronibus Venetorum, vene-
 rabiles Episcopos, Suezionensem, Trecensem & Aconensem electum
 cum alijs tribus, imperatoris constituunt electores. Qui oratione pra-
 missa vt decuit, dominica qua cantatur (Misericordia domini) Baldu-
 num flandrensem comitem, atate quidem iuuenem sed moribus ac
 pietate insignem ad culmen imperij eligunt, & sequenti dominica cum
 ingenti honore atque tripudio, diuinis laudibus clero ac populo accla-
 mante, more etiam suo applaudentibus græcis imperiali corona insi-
 gniunt & sublimant. Vniuersorum itaque inestimabilis erat læticia,
 cum itauiderent mutationem dexteræ excelsi, in translatione & reno-
 uatione imperij, cum ad obedientiam Romanæ ecclesie & succursum
 terræ sanctæ, se se regia ciuitas deuoueret, que tam diu, tam potenter
 aduersaria stetit, & contradixit vtrique. Hæc est quæ spurcissimo gen-
 tilium ritu pro francica societate, sanguinibus alternis eibitis, cum
 infidelibus

Balduini
 egregialaus
 eiusque ad
 imperium
 euctio.

infidelibus ausa est saepius amicitias firmare ferales, & eos mamilla diu lactauit vberima, & extulit in superbiam seculorum, arma, naues, victualia ministrando. Quid è contrario fecerit peregrinis, magis edocere sufficiunt in omni latinorum gente exempla quam verba: propter quæ & alias iniquitates innumeræ, quæ ipsum dominum ad nauseam prouocabant diuina iustitia nostrorum ministerio, eos digna vltione percussit, deditque nostris terram bonorum omnium copia affluentem, fructibus opulentam, speciosam spaciofamque, & cui similem non continet orbis aere temperatam. Vrbe igitur sic obtenta munitaque, & vniuersis pro personarum varietate affluenter instructis, ditatisque contendunt ad alia, & ultra citraque circumiacentes occupant regiones. Morcufus usurpator imperij capit, excæcatur, & ad Balduinum imperatorem adductus, de prominentissimo vrbis loco, præcipitatus obruitur, & per vrbem tractus discerpitur. Nostri dum per vrbem discurrunt, palatia & Ecclesiæ spoliant, tam thesauris quam sanctorum reliquijs, vnde & plerique dum redant, vel sanctorum pignora, vel quæque preçiosa ad exteræ deuehunc regiones. Constantinopolitanæ captionis fama, totum orientem circumvolans Christiani nomini inimicos plurimum exterrebatur. Sephadinus dominans in Damasco Babylonie & Ægipto adeo cum omnibus saracenis indoluit, ut maluiscent occupatam esse Hierusalem a Christianis, quam Constantinopolim à latinis, statimque inita træga cum omnibus inimicis, ipse personaliter longe lateque discurrat, vt contra Christianos, confederet vniuersos de Ierosolymitanæ prouincia, tam peregrinis quam indigenis Constantinopolitanas partes adeuntibus, remanet terra illa viris & viribus pene penitus destituta. Patriarcha noritur regisque filio qui spectabatur successurus defuncto, rex quoque & regina diem claudunt extremum, vix aliquo remanente, qui temporaliter vel spiritualiter praeset ac prodesset præter Templarios & Hospitalarios, quorum professio est pro terra custodia stare fideliter, fortiter propugnare. Tripolitanus comes & rex Armeniae pro principatu Antiocheno contendebant, guerra vtrimeque feruente grauissima, diuque protracta. Antiochiae siquidem princeps filius principis Boamundi adhuc iuuenis in frenesim versus, obierat. Comes perinde quia principis frater extiterat, de iure parentæ principatum videbatur exigere. Rex vero quia filiam suam princeps iamdictus habuerat in vxorem & hæredem ex ea genuerat, ius filiae & hæreditis vendicabat quia successione legitima paterna foret hæreditas ad relictum puerum deuoluenda. Antiocheni fauebant comiti, patriarcha regi, & ob hoc partibus sic diuisis, grauis vtrimeque conflictatio agebatur, vrbs quoque Antiochena per aliquantum temporis à rege obsecsa est. Anno Domini 1105. nostri qui Constantinopolim cœperant cum eis omnia hucusque feliciter successissent, nunc circa feriatos dies Paschæ graui admodum infortunio sunt afflicti. Rex enim Blacorum & Bulgarorum cum Cumanis græcis & Turcis aduersus eos pugnantes Domino permittente vicerunt, maioribus in bello

*Constanti-
nop. terra
vberima,
cui par nul-
la est, nulla
est secunda.*

*Morsulph.
è columnæ
Altiss. tra-
cipitatus est
vt refert
Gaufrid.*

*Constanti-
nop. excidi
fama volat
& vagat-
sur.*

*Patriarchæ
interitu.*

*Templario-
rum insti-
tutum qua-
le.*

*Antiochæ
obsecso.*

CHRONOLOGIA

peremptis. Etenim cum de communi consilio exercitu tripartito , alij ad custodiam vrbis captæ deputati consisterent, alij sub Henrico imperatoris fratre circumquaque discurrent, vrbes & oppida nondum subacta subigentes vel iam subacta ne rebellarent arcentes , imperator ipse cum maioribus Andronopolim obsidebat,vrbem munitam admodum & à Constantinopoli distantem quinque spatio dietarum. In hac ergo obsidione morantes , quadam die ab hostibus prouocatus Ludovicus comes Blesensis alijque nobiles, dum eos inconsulte aggressi longius persequuntur , persequentes circuncludit numerositas hostium, de circumpositis insidijs exeuntium, factaque miserabili strage nostrorum, imperator ipse capitur , nobiliumque quam plurimi perimuntur. Suo capite truncatus exercitus , ab obsidione recedens Constantinopolim reddit. Accrescit hinc hostibus fastus & nostris confusio. Accident hoc anno tempestates assidue, & per loca plurima profligant tam segetes quam vineta. Galterus Brenensis comes cum partem Apuliae plurimam occupaslet , & latet hucusque floruissest auspicijs, à Tibodo circumuentus insidijs capitur , vulneratur,nec multo post moritur. Anno Domini 1206. Adela regina Philippi regis Franciae mater , Parisius obit , & ad cœnobium Pontiniacense delata , sicut ipsa petierat , honorificam ibidem accipit sepulturam. Ioannes rex transfretat in Aquitaniam & innumeratas fecum copias transfuehit ad Rochelam, Philippus rex & ipse cum multo apparatu concurrit , diuque in finibus illis exercitus vtrinque consistunt non longe ab inuicem constituti circumposita deustantes , nec tamen aliquando mutuos iniere conflictus , donec tandem exhaustis donarijs & infecto negotio, Ioannes inefficax redire compulsus est.

Andronopolis obsessa

*Ludovicus
Blesen. com.
mes.*

*Exercitus
acephalus
obsidionem
deserit.*

*Adela Philippi regis
mater è vi-
sis excedit.*

*Otho a suis
desertus.*

*Hugo An-
tissiod. Ep̄s
Rome fato
concedit.*

Otho qui contra Philippum de imperio diu contenderat deficientibus à se partibus sola ei fauente Colonia, intra Coloniam consistebat. Philippus Coloniam obsidet , ciuibus ad pugnam egressis sed potenter repulsi , & Othonem fugato , Colonia recipitur à Philippo. Nostri apud Constantinopolim cum de Balduini imperatoris vel vita vel morte nulla fieret certitudo , Henricum fratrem eius iuuenem strenuissimum, ad culmen imperij prouehunt & coronant. Hugo Antissiodorensis Episcopus Romam profectus , ibidem obit. Hic extitit corde magnificus ingenio perspicax , facundia copiosus , & tam in ecclesiasticis , quam in secularibus sagax admodum & peritus. Episcopales redditus multimodis cumulauit augmentis. In cunctis fere Episcopalibus locis ædificia insignia , vel de nouo construxit , vel diluta reparauit. Siquidem Varzium castrum , murorum & turrium reparacione muniuit. Cumq; praedecessores sui domum ibidem in quam honeste descenderent , propriam non haberent , domos geminas in modum palatiorum extruxit , tam diffusas amplitudine , quam opere sumptuosas. Cumque intra castri ambitum nullum existeret molendinum , fontis qui de ecclesia oritur cursum artificiali deductione retorsit , & intra fossata domos prædictas cingentia & piscibus copiofa collegit. Inde molendinum extruxit cui nouus aquæ discursus sufficeret , & multis in locis per castrum

deductus multorum v̄sibus deseruiret. Sed & apud Carbinachum vil-
lam, locum de nouo instituit quem bellum redditum appellant, locum
vtique per amœnum nemore circumfuso & molendinis & stagnis, viri-
darijs quoque fructiferis & domib⁹ spacioſis. Regennam honestiori-
bus ædificijs insigniuit. Hæreticos quos Bulgarios vocant, vehementer
studuit infestari, eiusque instantia actum est, vt plerique rebus suis exi-
nanirentur, exterminarentur alij, alij cremarentur. Litterali scientia
præditus, amansque librorum, repetebat libenter cum sibi vacaret,
ocia litterarum. Cumque ita strenuus in multis existeret, sibi tamen
minus in alijs studuit, minus cauit. Nam in sibi subditos minus clemens
exitit, eoſque immodicis exactiōibus aggrauauit. Erat quippe in ex-
pensis profusor, amans contubernia militum & militarium actuum
solitus pompam plus prosequi, quam sacerdotali competeteret grauita-
ti. Et quia in suis negotijs plus peruicax & minus cuique cedens erat,
vixque se ab aliquo vinci permittebat, plures à pluribus persecu-
tiones sustinuit, quas tamen magnanimititer tolerans & finaliter præ-
ualens ſapius obtinebat. Terram sibi subditam, & si plerumque gra-
uauerit, tamen ne gauaretur ab aliquo potenter defendit. Iudæis à
Petro comite de vrbe propulsis, Synagogam eorum in medio vrbis fi-
tam in ecclesiam commutauit, duoque inibi altaria alterum in honore
S. Nicolai, alterum S. Anthoni consecrauit. Erga matrem domini
deuotus exitit ipſiusque ecclesiā in vrbe fitam studuit honorare, ip-
ſo que fatigente creuit eiusdem ecclesiæ fabrica, decentiore & altiore
structura, creuit canonicorum paucitas maiore numero, creuit redi-
tuum paruitas multiplici incremento. Promiserat namq; quoq; quod
plura conferret, niſi mors præueniens impedit. Denique quibusdam
de causis à quibusdam impetus, vrgente negotio romam proficisciatur,
vbi cum venisset a Domino Papa veneanter exceptus, paulo pœſt mor-
bo corripitur & pluries pureq; confessus & pœnitens intra paucos dies
moritur, & in Lateranensi Ecclesia preſente Domino Papa & Cardi-
nalibus cum multa honorifcentia tumulatur. Per eosdem dies in vigilia
Sancti Nicolai mense Decembri contra naturam temporis hyemalis,
audita sunt tonitrua, fulgura micuerunt, quibusdam etiam in locis
ſalminum ignibus ædifica sunt incensa. Subſecuta est aquarum tanta
inundatio, vt velut abyſſis euomentibus aquas, flumina suos alueos præ-
tergressa, camporum planicies occuparent, abſorberent lata, molendina & ædifica pleraque ſubruerent. Nemo ætatis huius erat, qui di-
ceret ſe vidisse tantæ inundationis illuuiem aliquando erupiſſe. Anno
Domini 1207. Altiſſiodorensi Ecclesiæ vnanimi electione præſicitur
Guillelmus decanus, ætate quidem iuuenis: ſed morum ſenio præmatu-
rus. Regalia tunc peruaserat regia clientela, exactiōibus immodicis
vniuersa diripiens, ea quoque confiſcans quæ Hugo Episcopus testa-
mento legauerat ecclesijs largienda. Electus itaq; pro recipiendis re-
galibus, destinat ad regem nec impetrat. Post consecrationem vero
iuam illico regem adit, & multo licet labore expensiſque, obtinet apud

Hugo Bul-
garorum
malleus &
flagellum.

Hugonis
mores.

Egregia &
ſingularis
Hugonis in
virginem
deiparam
pietas.

Hugo Ro-
ma in La-
terani Ec-
clesia con-
ditus.

Vndarum
ingens elu-
mes.

Guilelmus
episcopus
Altiſſiod.
conſecratus

CHRONOLOGIA

*Regalia
Actibus.
Ecclesiæ res-
missa.*

*Impia et
aburda
Bulgarorū
hereticorū
dogmata.*

*Abbes
Cistercienses
aduersus
Bulgaros
legantur.*

*Huberti
Cantuar. epi-
obi⁹ Eccles-
iam angli-
canaturbat*

eum ut non modo prædecessoris sui testamentum quod iussertat confiscari, iuberet restituī: verum etiam quicquid iuris habebat in regalibus in remedium animæ suæ donaret Altissimodorensi ecclesiæ ita ut moriēt Episcopo, Decanus & capitulum regalia manu teneret, & quæ de redditibus interim prouenirent, successuro Episcopo referuantur. Per hos dies Satellia ciuitas munitissima, & ad transfretandum in Syriam portus aptus, quæ Christianorum licet græcorum hactenus fuerat, à Soldano iconij obſidetur & cum multo Christianitatis damno capitur, & alijs patibulo suffixis, alijs in vincla coniectis Turcorum domino subiugatur. Per idem tempus Bulgarorum hæresis execranda errorum omnium fex extrema, multis serpebat in locis tanto nocentius quanto latentius: sed inualuerat maxime in intera comitis Tholofani & principum vicinorum, vbi dum suum publice profitentur errorem, primatum & iudicium romanæ Ecclesiæ spernunt & communionem Christianorum sub ea positorum declinant, dicentes nullum sub ea vel in ipius fide posse saluari, omnesq; fidei articulos aut denegant aut peruerunt, omnem omnino religionem & cultum & gradum pietatemq; Ecclesiæ Catholicæ blasphemantes, damnantes omne genus hominum præter se solos, suorumq; conuenticula Catholicam Ecclesiæ iactitantes. Quocirca de consilio Domini Papæ Cisterciensis abbas aliquæ abbates circiter 13. delegantur, eiusdemque ordinis viri probabiles omnes & sapientia & facundia perinstructi, parati ad satisfactionem omni poscenti rationem de fide, & pro fide etiam animas ponere non verentes. Egressi igitur de Cistercio mense martio numero circiter 30. per ararim labuntur in Rhodanum modicis expensis, equitaturis nullis, vt per omnia viros euangelicos se probarent. Ingressi deniq; quotendebant bini vel terni ab inuicem diuisi, partes illas perambulant & hostes fidei, sanæ doctrinæ spiculis appetentes, vix in multis millibus paucos inueniunt rectæ fidei professores. Alij vero quorum erat numerus infinitus sic suo pertinaciter inhærebat errori, vt nullis veridicis acquiescerent documentis: sed tanquam aspides obsurdescerent ad voces incantantium sapienter, ne mentes dimersas tenebris, penetraret auditio veritatis. Per tres itaque menses, urbibus, villis & oppidis multo labore & sollicitudine peragrat, multisque periculis & insidijs appetiti, paucos reuocant, paucos fideles repertos de fide certius instruunt, & confirmant. Affuit & cum eis quidam Episcopus Oximensis ciuitatis Hispaniæ vir mitissimus ac discretus, qui & ipse lucrandis animabus inuigilans & circumquaque perambulans, de redditibus suis cibariorum emerat copiam, & per loca pluriima posuerat, & prædicatoribus verbi Dei largiter exponebat. Per id tempus anglicana Ecclesia graui scandalo perturbatut. Defuncto namque Huberto cantuariensi Archiepiscopo cum in eligendo pontifice dissensio fieret, & alium rex intrudere veller, quam communis electio decreuisset, adeo ira regis incanduit ut Cantuariensem conuentum extruderet, & Ecclesiasticos redditus confiscaret atque ita nobilis illa siluit Ecclesia diu admodum de-

solata. Interea Stephanus eiusdem ecclesie electus à Domino Papa in pontificem consecratur, & remissus in galliam donec cum rege Angliae componeret, iubetur inibi commorari. Hunc nuper in cardinalem Dominus Papa promouerat, virum quidem vita honestum, præclarumque inter parisienses magistros tam facundia quam scientia scripturarum. Anno Domini 1208. In partibus prouinciae accedit res do-lenda. Nam cum in eadem regione nimis increuerent plantaria vitiorum, Dominus Papa viros illuc destinauerat strenuos & prudentes, qui de vinea Domini Sabaoth auellerent inutilia, & utilia propagarent. Inter quos legatum statuerat contra haereticos Albigenses Petrum de Castro nouo sacerdotem & monachum, virum inter viros utique virtuosos, vita scientia & fama præclarum. Qui cum in commissione sibi ministerio proficere non cessaret, comitem Tholosanum saepius arguebat, eo quod ad faustum haereticis videretur proclivior, & pro multis ac magnis excessibus in eum sententiam excommunicationis intor-sit. Tandem apud villam Sancti Ægidij legatum comes conuocat, plenarie se de omnibus quibus impetebatur capitulois satisfacturum promittens. Loco & die condicione conueniunt, comes iuri parere detre-scat, tantoque furore inuehitur in Legatum, vt mortem ei publice com-minetur. Legatus à Burgenibus iuuito comite Rhodanum usque deduci-tur, eique duo satellites comitis se adiungunt & nocte instanti pariter hospitantur. In crastinum mane facto missa celebrata de more, dum ipse cum socijs ad transitum fluminis se pararet, unus ex satellitibus fathanæ lanceam manu vibrans, ipsum inter costas posterius vulne-rat, percussus in percussorem respiciens & saepuis repetens verbum istud: Dimittat tibi Deus, quia & ego dimitto, post multas demum orationes feliciter obdormiuit in Christo, corpus eius relatum, in Ecclesia Sancti Ægidij honorifice tumulatur. Tanti piaculi fama percre-buit, & comes sententia districtiore percellitur. Tota anglia grauissimo subiicitur interdicto, & tam in monasterijs quam in ecclesiis cessantibus quibuslibet priuilegijs, organa letitiae diuino sunt suspensa silentio. Phillipus rex collecto grandi exercitu, Aquitaniam intrat tetram vi-cecomitis de choart adhuc regi Angliae fauentis, peragrat & deuastat, resistentes sibi munitiones quasdam funditus deiicit, quasdam detentat & munit. Dum rex in hac expeditioue moratur terræmotus in parti-bus illis Id Junij dicitur accidisse. Per eosdem dies Phillipus impera-torum iam rerum turbinibus in parte sopitis, quieto potiretur impe-rio quodam comite palatino, viro quidem potente sed scelesto dolo-se perimitur, ob hoc autem ut aiunt odij rancore concepto, quia Phi-llippus filiam suam ei subtraxerat quam spoponderat se daturum. Tanto scelere perpetrat, tumultus ingens oboritur, elabitur homicida, amici Phillipi fugientem diutius persequuntur, tandemque latenter repe-riunt & trucidant. Fuit autem Phillipus vir moderationis eximia & æquitatis amator, & impensis litteris eruditus. Vxor eius filia Turia quondam imperatoris Græcorum nimio affecta dolore, paulo post mo-

Petrus de
Castro exi-
mis sancti-
monie mo-
nachus.

Petri mors
truculenta.

Phillipus
imperator
miserere
trucidatur.

CHRONOLOGIA

ritur. Otho qui de imperio diu contenderat, rursus imperium accer-
odo Parisi- situr. Odo parisiensis Episcopus obit, vix amulato virtutis & vitio-
sens episco- rum egregius insector, qui inter cetera bona quibus enituit, id habe-
bat præcipuum, quod in beneficijs ecclasiasticis conferendis non ad ge-
nus, non ad munus, non ad præces, sed ad mores scientiamque respi-
ceret, nec nisi dignos ad dignitates ecclasiasticas promoueret. Hinc est
quod eius studio Guillelmus ad Bituricensem, Gaufridus ad Turonen-
Videat & sem, Albericus ad Remensem archiepiscopatum promoti sunt: quorum
imitentur prior karoliloci abbas extitit, alij duo Parisienses archidiaconi sibi in-
consti- uicem succederunt, viri insignes, ac timentes Deum, honestatisque ac
iustitiae præcipui sectatores. Ipso præterea suggestente & satagente
actum est, ut Dominus papa principes & populos per Gallias concita-
ret, ad debellandam Albigenium hæreticorum perfidiam, qui saepius
attentati nullatenus gladio verbi dei poterant expugnari. Litteris itaq;
Domini papæ longe lateque directis, peccatorum remissione & pœn-
tentiarum absolutione concessa, innumerable multitudo fidelium
concitatur, & novo more crucis signo consignant in pectore contra
fidei desertores, zelo fidei se armantes. Anno Domini 1209. Guillel-
Bitur. Ar- mus Bituricensis archiepiscopus, cum le cruce signasset, ob hoc præ-
ciepiscop° cipue quia prouincia sua multas ecclesias & aliquas vrbes hæresis pe-
in caelum stiens occupasset, dum propositum iter aggreditur, ægritudine tangi-
sedem de- tur, & intra quinque dies sancto fine decedit, vir religiosus & simplex
migrat. & humilis, cuius vita quam accepta Deo extiterit, signorum frequen-
tia innotescit. Mense maio Trecarum pars maxima, graui & subito
Trecensem conflagravit incendio. Mense Iunio in vigilia Sancti Geruasij totum
cendum. fere altissiodorensi forum in ea parte quæ ædificijs atq; diuitijs erat insi-
gnior atque confertior, repentina exustione vastatum est. Ipso anno
Altissiod. de cunctis Galliarum partibus Francia, Flandria, Normania, Aquita-
forum flânia & Burgundia tam Episcopi quam comites & barones, militum &
nos vaga- vulgarium numerus infinitus, votiua profectio se præparant. Mense
sur. igitur iunio apud Lugdunum conueniunt excondito, & dispositis itine-
ri necessarijs, & ducibus qui præcessent de communi connuentia consti-
tutis, versus prouinciam iter mouent omnes cruce signati in pectore,
accensis animis aduersus homines pestilentes, & fidei refugas pugna-
turi. Adiungitur & eis Tholosanus comes quem Dominus papa per
Legatum absoluerat satisfactione humillima de commissis exhibita.
In primis itaque Biterris urbem populosam & amplam: sed fide vacuam
moribusque corruptam obsident & oppugnant, eamque statim capiunt
captamque subuertunt. Nulli sexui vel ætati parcitur, omnes à minimo
vique ad maximum pariter trucidantur. Occisorum cadavera coacer-
Carcassona uant & concremant & deuorante cuncta incendio, fit vastitas circum-
opulæta sed quaque & horribilis solitudo. Vicos præterea & oppida, dum nostri
peruersa moribus percuntur vacua reperiunt: quia timore perterriti profugerant uni-
uersi. Carcassonam deinde pertendunt & obsident, urbem grandem
plenam diuitijs: sed vitijs & erroribus plus refertam, vietualium & ar-

morum copia & transitu loci quam muris validis præmunitam, habentem duo suburbia congesta opibus, fossatis murisque firmata. Ad hanc de circumiacenti regione multi confluxerant. Aderat & Rogerus Biterrensis vir perfidus, per cuius maxime nequitiam pestilens error increuerat, & plures infecerat quia

Mobile mutatur, semper cum principe vulgus.

Claud. lib.

1. stilic.

Hic ergo nostri cum tentoria collocassent, urbem acriter impetunt, assiduosque & vrgentissimos dant assultus. Ac primo suburbia capiunt dirunt & incendunt, videns Rogerus quia sic inualescerent nostri nec sibi afforet potentia resistendi, ad nostros egreditur, rogit ut sola suis corporum vita concessa egredi liceat quo libuerit, vix tandem impletat quod requirit. Egrediuntur miserrimi, & solis induitis lineis tam rebus quam fide vacui dimittuntur. Rogerus sub arcta custodia detinetur. Nostri urbe potiti, libere cuncta vendicant, copiarum omnium reperitur infinita congeries. Simon de monte forti vir armis strenuus ac fidelis, de communi consilio urbi & regioni præficitur, & *simon de* quicquid in urbe repertum est & pars exercitus sub eius dominio depu*monte forti* tatur. His ita gestis cæteri regreduntur ad propria. Ipso anno Ioannes *preficitur* Brenensis comes a partibus transmarinis electus in regem, cum multo *urbi.* transfretat apparatu, & in gloria exaltationis S. Crucis Acon urbam applicat & in crastinum uxorem ducit Conradi Marchionis quondam *Ioannes Bre-* filiam cui regnum hereditarie debebarunt. Porro in Dominica post fe*nens.comes,* stum S. Michaelis cum fauore principum & populi apud Tyrum solemniter coronatur. Per eosdem dies Otto affectator imperij intrans *Ierosolym.* Italiam à plenisq; urbis venanter excipitur, & fauente sibi Inno*rex creatur* centio papa, & ad promotionem ipsius modis omnibus aspirante: tandem Romæ die Dominica circa festum S. Michaelis imperialem benedictionem sortitur, quibusdam ab eo præstitis iuramentis super fideli*Crucis se-* tate romanæ Ecclesiaz, & super regno Siculo nullatenus in pugnando, quæ tamen illico violat & dirumpit, ac per hoc inter ipsum & Innocentium papam grauis simultas protinus incandescit, vnde fit stupor, rem tantopere affectatam, ipsi quoq; affectanti, in tantam pernicie mox fuisse conuersam. Nostrates qui in Albigensi & Carcassonensi prouincia remanserant, multas interim patiuntur molestias. Cum enim timore exercitus qui nuper recesserat, indigenæ pauefacti, ad S. Matris Ecclesiaz gremium confluenter, & se velle renasci per reconciliationem si forte in aliquo contra fidem peccasset simulantes, semper etiam ubique agnina faciem prætendebant, lupinam interius rabiem palliantes sed se ipsam non cohibens, interioris veneni malitia diu latere non potuit. Nam cum nostros ut pote incautos, etiam simplices sibi credere & ab eorum malicia sibi minime conspicere praecauere, per castella clanculo discurrentes subripere munitiones festinant, etiam tam milites quam seruientes ad castrorum custodiam derelictos captuant alios, alios necant quam plures etiam aurium & natum cum labro superiori vel aliorum membrorum detrunctione deformant. Eos *Strages ca-* *tiblic.edita*

CHRONOLOGIA

autem qui munitiones obtinebant, machinationibus huiusmodi delubabant, boues & oves seu quælibet animalia saccosque stramine repletos & paleis in strata publica, ante oppida deponentes insidiabantur in abscondito quasi leo in spelunca sua, vt si forte horum concupiscentia abstracti & illeæti egredi præsumplissent, sedentes in insidijs incautos diriperent & occiderent innocentes. Sane quantæ sint crudelitatis & quod parcant nemini nec religioni deferant nec ætati, ex his quæ perstringimus satis liquet. Cum quidam Cisterciensis ordinis abbas proœcta ætatis, miræ simplicitatis, cum suo monacho & conuerso pro quibusdam negotijs iter ageret, casu incidit in insidijs impiorum, in quem continuo lupina rabie debachantes, quinque letalibus infictis vulneribus mortuum abiecerunt. Conuerso quoq; eius varijs cruciati bus interempto, monachum diuersis macerantes vulneribus, & proprio sanguine volutatum, in arena media reliquerunt, mortuum æstimantes, viuus tamen per Dei gratiam inuentus & delatus Carcassonam, tandem sanatus est, abbate & conuerso in maiore Ecclesia ciuitatis eiusdem honore quo decuit tumulatis. Sane vitam abbatis & meritum ostendit latens ad carnem cilicium in obitu patefactum. Porro in quodam oppido erant præter indigenas capellanus unus, milites sex multa prædicti probitate cum seruientibus quinquaginta. Erat eis vicinus quidam de indigenis potens nimis Giraudus de pipio, qui nostris dextræ deerat, ab eis in familiaritatem receptus. Hic ipsa Dominicæ Nativitatis die postera, tamquam proditor & periusus cum armata multitudine repente irruit in incautos. Cumque non posset eos ad libitum obtinere, blandis promissionibus de munitione arcis in qua continebantur, eos extrahere procurauit, iuramento se obligans, quod cum armis & equitaturis totisque mobilibus liberos abire permetteret, & vsq; ad suos secure conduceret. Eadem nocte ad mensam eos proptiam recepit, sed post mensam, ludam illis alterum se ostendit. Nam cunctis tamen militibus quam seruientibus capellano etiam primo rebus omnibus spoliatis, in turris ito depositus vniuersos, postmodum autem eductis militibus ceteris, ibi capellano & seruientibus derelictis ignem & paleas lignaq; quam plurima superiecit desuper, clamantibus eius ministris & B. Mariae crebrius exprobrantibus in hunc modum, ah memetrix Domina Sancta Maria. Post paululum iterum super turriculam ascendentibus, explorant utrum miseri animas exhalassent, quos cum nondum mortuos inuenissent, ignem iterum cum lignis & paleis iniecerunt.

Cister. Abbatis cruæta cædes & mortatio.

Giraudus de Pipio.

Blasphemia in B. Virgin. dei genitricem.

Catholici a flammis minime lessi.

Beatam Virginem iteratis blasphemis impugnantes, Hi itaq; huiusmodi ludibria experti & tormenta, in vinculis & carcere triduo permanerunt, ignis quidem attacti incendio, sed non vsti. Nam virtus altissimi obumbravit illis, & B. Mariae virginis castitas fuit illis in velamento diei, & in umbraculo caloris ab æstu. De seruientibus quidem sic. Porro milites quos ad explendam sauitiam referuarant, captiuos adducunt, duos ex illis ceteris præminentes eductos extra castra pœnis & iniuriis Christum fidemq; catholicam abnegare compellunt.

pellunt. Tandem persistentes in fide pollicibus propriis exoculant, auriculas radicibus amputant, nares insuper & labium superius detruncantes, semineces reliquerunt, quorum altero nimietate doloris extinto, alter viuis repertus est. Deniq; Fuxensis comes non princeps sed proditor perfidus & periurus, rupto foedere quod nostris fecerat, filioque proprio quem vnicum habebat obside derelicto, reuersus est ad vomitum, hæreticam prauitatem catholicæ præferens puritati. Castrum quoddam fortissimum, quod quorundam puerorum nobilium fuerat custodiae mancipatum, inuasione clandestina indigenis eum recipientibus subintrauit Pueros autem qui munitiones arcis obtinebant, primo blandicijs attentans extrahere sed non valens, tandem inedia compellente obtinuit, prius tamen præstito sacramento quod eos cum omnibus suis vsq; ad suos conduci faceret liberos ac securos. Sed proh dolor cum eius præsentia fuissent oblati, præcepit eos ilico iugulari. Cabaretum præterea castrum inexpugnabile non procul à Carcassona situm, vbi plures ex his quos perfectos vocant confluxerant, nostris erat inuisum penitus & infestum. Tot & tantis obsitus angustijs, princeps virtutis, Simon de monte-forti fidei munitus & armis, viriliter agebat in omnibus fideles fouens & protegens, & fidei inimicos omnimodis execrans & insectans. Anno Domini 1210 grandis iterum fit motio nostrorum tam episcoporum quam procerum & vulgarium. Erat enim peregrinatio ista celebris & votiuia, tum propter zelum fidei fidelium animis accensum aduersus fidei corruptores, tum propter paenitentiarum remissionem à sede apostolica re promissam. Accedentes igitur adunato exercitu, Minerbiam ob sident castrum munitissimum non longe à Carcassona situm & nostris infestum, obfessi deniq; ad ditionem se offerunt: cumque daretur omnibus optio vt qui ab hæredi resipiscerent immunes euaderent, reperti sunt vlique ad 180 circiter qui maluerunt incendio concremari, quam ab hæretica prauitate conuerti. Ob stupuerunt videntes tam irreuocabilem miserorum peruiaciam, qui rationis obturbato iudicio, nec monitis salutaribus cederent, sed ad supplicium spontanei festinarent. Nec est vlli fidelium vllatenus ambigendum quin tales diaboli martyres post temporalem flammarum, statim transiant ad æternam. Ad aliud deinde castrum ob sidendum accedunt, quod Terminos non Termas vocant accessu difficile, in rupe prominenti superiectum, & quod vel petrarijs vel aliquibus vix posset machinis expugnari. Illic ergo multis diebus detenti sunt. Signum quod interim accidit non debet sileri. Cum enim ad implenda fossata contendenter, peregrinus quidam ramalia collo defens, in fossatum proiecit, vnu de balistarijs castri hoc intuens, intorquet spiculum de balista, peregrinum ferit vbi signum crucis gerebat in pectore, spiculum tanquam in saxum percutiens longius resilit percussum. Peregrinus præ stupore concidit, sed consurgens nullam in se conspicit vel disruptionem vestis, vel corporis lassionem. Accur runt & mirantur omnes videntes in columnen, quem estimauerant pro-

Pueri arcis
custodes im
manisime
ingulati.

Peregrina-
tio frequē-
tissima.

Mira hære-
ticoru per-
uicacia, bis
flamas, bis
ignem pas-
surorum.

stupēdum
miraculum

CHRONOLOGIA

201
otto imperator Papā oppugnat.

impia do-
ctrina sato-
res per Frā-
ciam dis-
currunt.

scioli hære-
tici in rogu-
mittuntur.

Libri Phy-
sici Arift.
Lutetiae le-
gi probi-
bentur.

Catholici
trucidatur.

stratum ad mortem. Fuit hoc signum eo certius, quo celebrius. Multa quidem & signa alia cælitus contigerunt, quæ tamen nos præterimus, dum breuitati studemus. Prædicti castri habitatores, longæ obsidionis pertæsi, noctu tentantes fugere, sed à nostris excubantibus comperti intercipiuntur, & quotquot reperti sunt gladijs obtruncantur. Otto imperator Innocentium papam, quia se excommunicauerat omnimodis inquietat, castra eius peruadit & diripit, & ad regnum quoque Siculum peruadendum contendit, & sic inuicem euentu vario & longa concertatione configunt. Henricus Constantinopolis imperator, exercitu congregato græcias peruagatur, resistentes sibi subiicit, subiecta pacificat, & ditionis suæ terminos circumquaq; dilatat. Erant per idem tempus quidam scoli litterarum in Francia, sed pestilentis doctrinæ, clanculo discurrentes, & vana quædam & impia dogmata fideiq; omnino contraria latenter plurimis susurrantes, & nisi præuenisset eos virorum prudentium cauta sagacitas, plures in baratrum perfidæ demississent. Nam de communi episcoporum consilio missi sunt, qui actus eorum sagaciter explorarent per quos comperti & detecti, captique & adducti, parisiis custodiæ mancipantur. Erant autem numero 14 quorum erant aliqui sacerdotes curam animarum habentes, quibus fecerat fauorem ad populum fucata species honestatis, & vitæ grauitas superducta. Congregato igitur episcoporum concilio, assidentibus magistris parisensibus propalantur eorum ineptiæ, omniumq; iudicio reprobantur & iudicati hæretici exponuntur publicæ potestati, ex quibus decem traduntur incendio, reliqui quatuor murali reclusione damnantur. Affuit tali spectaculo innumerabilis hominum multitudo, nec sine fructu hoc actum est, quia inde & area Domini mundata est, euentalando zizania, ne fidelium fruges corrumperent, & plerisq; timor incussus est, & repressa temeritas ne nouis adiumentionibus inharent. Habit autem initium hæc adiumentio profana verborum, à quodam nomine Almarico quem non longe ante defunctum iudicauerunt anathemate percellendum, feceruntq; corpus ipsius à tumulo erui & velut hostem fidei extra locum fidelium proculponi. Librorum quoque Aristotelis qui de naturali philosophia inscripti sunt, & ante paucos annos Parisius cœperant lectori, interdicta est lectio tribus annis, quia ex ipsis errorum semina viderentur exorta. Anno Domini 1211 maiorum & minorum de Francia fit iterum grandis profectio aduersus hæreticos Albigenses, & coacto in vnum exercitu Lauallis oppidum obsident, omni genere munimenti firmissimum, sed hæretica impietate omnimodis deprauatum. Nusquam sic euidens à fide discessio, nusquam sic ritus catolicus videbatur abolitus. Hic ergo nostri contra fidei hostes vehem enter assulant, eosque fortiter impetunt & coarctant: sed interim dum in hac obsidione morantur, nostrorum numerosa caterua iuxta castrum quod mons gaudijs dicitur, transiens intercipitur, & pro fide decertans ab hostibus fidei trucidatur. Ad declrandum eorum meritum, lux cælestis emicuit, & globus ignis super

corpora prostratorum visus est descendere , videntibus hoc plutimis & hærentibus præ stupore . Aduenerunt episcopi , abbates & clerici ordinum diuersorum , ibique cœmeterium dedicant , & defunctorum fidelium corpora officiosissime curantes , ea qua decuit pietate sepelirent . His ita gestis , habitatores Lauallis , dum nostrorum impetum ferre non sustinerent , ad eorum sibitum sele dedunt . Nostri castro potiti , cunctis arma detrahunt , & in loco reponunt tutissimo . Reperti sunt circiter 74 milites qui omnes suspendio periere , vel gladio . Rogus engens extruitur , datur omnibus optio , aut ab errore resipiscere , aut incendio deperire . Repertus est multus eorum numerus , quos erroris peruicacia sic tenebat , vt nullent comburi quam fidem catholicam profiteri , qui omnes se mutuo cohortantes , rogum accensum ultro-nei subierunt . Domina castri Girauda nomine , quæ de fratre vel filio se concepisse dicebat , proiecta est in puteum , & aceruu lapidum superieetus , viuetum & opulentiam quarumlibet immensa illuc copia reperta est . Eodem anno apud vibem Lemouicas , matrona quædam nobilis virum habens , graui infirmitate decumbens , occubuit , & peractis obsequijs sudario inuoluta , iuxta morem fidelium seruabatur , cum ecce subito de morte refugens stuporem ingerit vniuersis dicens , beatam sibi apparuisse Mariam Magdalnam sibiq ; tetigisse labia , seq ; ita spiritum resumpsisse . Quocirca ut gratias referret in festo eiusdem Sanctæ Vizeliacum veniens , cum plurimo comitatu sudarium quo fuerat obuoluta detulit ad altare , secum adductis testibus plurimis tam suæ resurrectionis quam mortis . Raimundus Thololanus comes cognito quod faueret & fouveret hæreticos , cunctis ad diripiendum exponitur , tauquam refuga fidei & publicus hostis Ecclesiæ indicatus .

Hucusq ; perduxit Cironica sua frater Robertus .

Currente adhuc anno Domini 1211 moritur venerabilis virgo Alpais de Cudot , de qua quoniam superius multa dicta sunt , hic eius obitum tetigisse sufficiat . In Hispania quidam presbyter nocte Dominicæ nativitatis nulierem incurrit , cumque missam primam nec contiuitus nec confessus celebrare præsumpsisset , & peracto sacramento orationem Dominicam decantasset , subito columba cum imperu aduolans , rostro misso in calicem quod inerat totum absorbut , & hostiam de manibus presbyteri rapiens , euolauit . Simile & in secunda missa contigit . Tunc denum presbyter ad cor suum reuersus , quendam discretum adiit sacerdotem , cui crimen quod commiserat deuote confessus , accepta penitentia reuerlus est . In tertia igitur missa post orationem Dominicam , tertio columba rediit , & rostro misso in calicem , quidquid inde tulerat totum refudit , ac duas hostias ad pedem calicis deponens protinus euolauit . Hinc aperte colligitur , quanti meriti sit apud Deum deuota confessio . Ferrandus alienigena ex parribus portugalensibus accipit vxorem Ioannam iam nubilem , cui mortuo patre suo Balduino quem supradiximus imperatorem fuisse græcorum , hæreditario iure Flandrensis comitatus obuenerat .

Forum san-
ctitas mi-
raculis in-
dicatur .

Matrona
mortua ad
vitam re-
uocatur .

Raimundus
comes ha-
reticorum ,
fautor .

Mirum de
sacerdote
qui peccati
sibi confi-
us missam
celebrabat .

Ferrandus
Portuga-
lensis .

CHRONOLOGIA

Hoc autem apud regem Francorum, materterea Ferrandi per pecunias ut dicitur procurauit quæ quondam in coniugium venerat Philippi il-

lustris comitis Flandriæ. Anno Domini 1212 mense Iulio habita in Hispania miraculosa victoria de paganis, conuenerat enim cum rege Carthaginis multitudine maxima paganorum aduersum regem Castellæ

Alphonsum, qui illustres reges Arragonum scilicet & Nauarræ in auxilium secum adduxerat, totam illam sarracenorum multitudinem in

virtute Christianæ fidei confecit. Significauit ergo per literas idem Alphonsus Domino Innocentio papæ belli totius euentum & victoriæ veritatem, afferens quod vix inuenti sunt cecidisse viginti quinq; ho-

mines aut ad plus 30 de exercitu christiano, cum ex parte aduersa ce- ciderint plus quam centum milia paganorum. Afferuit etiam idem rex

quod cum post bellum in castris gentilium moraretur cum suis, ad omnia quæ coquenda erant non alijs lignis vsi sunt Christiani, quam sagit-

tis & lanceis paganorum, & in illis vībus non plus quam medietas est consunta. Cumq; exercitus Dei in vietualibus & alijs fere deficeret,

propter longam moram factam in locis desertis, ibidem tantam inue- nerunt ciborum armorum dextrariorum & aliorum iumentorum co-

piam quod accipientes singuli pro sua ex his omnibus voluntate plus reliquerunt ex magna abundantia quam cœperunt. Fuerat enim nume-

rus Sarracenorum qui venerant in prælium, centum octoginta quinque milia equitum, peditum vero non erat numerus, prout ex vera relatio- ne ipsorum qui capti fuerant est compertum. Post paucos dies in cap- tione Ybede quæ est ciuitas magna munita & fortis perierunt 60 milia paganorum, quorum quidam occisi sunt, quidam viui retenti in obsequium Christianorum & monasteriorum quæ fuerant in Marchia

reparanda. Hoc anno nimia fuit siccitas, nec tamen caristia fuit panis aut vini seu fructuum. Eodem anno moritur felicis monorū frater Robertus. Hic egregie literatus sed eloquens erat impense, & in histo-

riarum noticia, nulli temporis sui secundus. Sacram vero scripturam mirum in modum in promptu habebat, paratus semper omni poscenti

reddere rationem ita quod mirabantur omnes de his quæ procedebant de ore eius. Gratius & amabilis intuentum oculis apparebat, in ipso

exteriori vultu, præferens interioris hominis puritatem. Metiebatur ex sua simplicitate alios, & totius suspicionis expers, contra pessimum illud vitium saepius opponebat, quod Seneca dicit, amicum fidelem si credideris facies. Nam quidam docuerunt fallere, dum timent falli, &

illius peccandi suspicando fecerunt. Zelo iustitiae feruens, peccati ge- nus quolibet perfecto odio abhorrebat, sapientis consilio acquies- cens dicentis. Nimis odito execrationem .i. peccatum quod est opus

execrabile. Veruntamen peccatorem cōuersum quantumuis enormiter deliquerit, miro diligebat affectu, & affatu mitissimo refouebat, sciens

nimirum quod vera iustitia compassionem habet, falsa vero designationem. Erat enim valde compatiens & super pœnitentes seu quo libet

casu afflictos, pia gestans viscera. Satagebat per omnia seruare unita-

Alphonsus
Sarracenos
debellat.

Dextrarij
equi sunt
Gallice de-
sriers.

Numerus
ſimilis Sar-
racenorum
accies.

Robertus au-
tor Chro-
nici è viuis
excedit.

Seneca illu-
ſtris gnome
in ore Ro-
berti.

Quilis quæ
tusq; vir
fuerit Ro-
bertus.

sem spiritus in vinculo pacis, & discordia incentores persequi non cessabat, non ignorans quod iuxta Salomonis sententiam, illum Dei anima detestatur, qui seminat inter fratres discordias. Erat præterea verax & constans in verbis, strenuus in diuinis officijs, parcus & temperans in lumendis necessarijs, in consilio circumspctus, discretus in penitentijs iniungendis. Deniq; cum tot bonis moribus eniteret, admirandus tamen & imitandus extitit, maxime in duobus, videlicet in *infignis.*
Duabus po-
virtutibus
humilitate mentis, & corporis castitate, nam supra modum præ nimia humilitate, corporis sui negligens extitit & contemptor, & diuina se protegente gratia, virgo creditur obijisse. In diebus illis suscitauit Dominus inimicum Othoni, qui dudum ob multiplices suos excessus ab Innocentio papa sententiam depositionis exceperat. In tempore enim illo, anno scilicet quinto decimo post mortem imperatoris Henrici *Fredericus* venit latenter in Theutonicam *Fredericus Appulus* adolescens, filius *Appulus.* ipsius Henrici & Constantiae reginæ Appuliæ. Hic igitur Fredericus ab Innocentio papa missus est ad Archiepiscopum Magontinum, a *Vallis colo-*
ris cafrun-
ter est suscep-
ter est castrum Lotharin-
gum.
quo & à quibusdam alijs tam episcopis quam principibus venerabili-
ris
recessissent ab inuicem Fredericus apud Magontiam coronam regni Rex Theu-
Theutoniae in festo B. Nicolai suscepit. Anno Domini 1213. 7 Idus
toniae con-
Aprilis Philippus rex conuocata apud Suescionem multitudine proce-
rum regni sui, habuit tractatum cum eis de exercitu ducendo in An-
gliam, aduocauerant enim eum proceres Anglicani, vt veniens pugna-
ret bella Domini, vltionem sumpturus de rege eorum facinorofo Ioan-
ne, qui præter impuritates & tyrannides multas quas fecerat, per quinq;
annos & eo amplius & se excommunicari & regnum suum permiserat
interdici, ob causam superius memoratam. Post Pascha autem cum
rex Francorum & principes sui magnam multitudinem nauium præpa-
rataim armis & alijs viuti necessarijs oneraffsent, præuenientes quidam
docti ad nauale prælium missi à rege Angliae sine multo confliktu mul-
titudinem illam nauium fere totam, nunc multas, nunc plures tandem
septingentas insimul abduxerunt, præcipiuus vero actor & dux eorum
in nauibus abducendis, fuit Reignaudus comes Boloniæ: Hic a facie
reginaudus
regis Francorum fugiens, tunc cum rege Angliae morabatur, sed post,
comes Bo-
cum Ferrando comite in Flandriam nauigauit, paucas autem naues
lonie.
quæ remanserant apud Dam, qui est portus Flandriæ, vnde abductæ
fuerant septingentæ, iussit rex in ira & indignatione comburi. Sed &
Dam portus
villam ipsam quæ in porta est distans à Brugis per leugam iussit tradi in-
crematur.
pendio, eo quod incolæ loci ipsius, comperti sunt irruentes Anglos ad
hoc nutibus & signis consilijs adiuuissè vt tenerentur & Franci qui
apud eos pro custodiendis nauibus morabantur. Rex igitur proposito

CHRONOLOGIA

Ferrandus
Flandriam
in suam po-
teftatem
reduxit.

Rex An-
glie omnium
scelerum li-
bidinumq;
maculis no-
minatis
matus.

Rex An-
gle exco-
municatio-
nis vinculo
exoluitur

Prælium
comituum
apud mu-
rellum ca-
stram.

nauigandi in Angliam intermisso , & acceptis ex ciuibus Flandriarum obſidibus remeauit in sua. Porto Ferrandus perditis duobus caſtris , Sancto ſcilicet Audomaro & aria quæ filius regis occupauerat Ludo- uicus , perdiſta etiam beniuolentia regis , eo quod à rege Anglorum do- naria ſibi miffa receperat , fugit in Angliam , & conſederatus eidem , reuersus totam fere Flandriam ſine multo labore recepit , licet rex in ſua remeans ex ea vt diximus ſecum obſides abduxiſſet . Facta eſt igitur magna concertatio inter regem & iſpum , fouente eum rege Angliae , qui ei in viſus guerræ procurabat expenſas . Per idem vero tempus , quo diſponebat rex nauigare in Angliam , recepit in gratiam & in coniu- gales affeſtus legitimam ſuam Iſburgem reginam quæ per annos 19 repulſa , multo tempore apud Stampas in tenui victu & arcta cul- dia tranſegerat dies ſuos . Paucis poſtea euolutis diebus in iſpa ſclicet aſtate , Stephanus Cantuariensis Archiepifcopus permifſus eſt venire in Angliam , & fungi in omnibus ſibi debita dignitate , vexatio namq; dederat regi Angliae intellectum , vt intelligeret tandem quod odio eſ- ſet omnibus , tum propter vitam impuram qua ſeipſum polluerat , tum propter ſauitiam multam quam exercuerat in ſubjectos , tum propter excommunicationis & interdicti ſententiam , quam per quinque annos paſſus fuerat , & ſe regnumq; ſuum inuolui . Vidiſ enim quod ad ſug- gierungem fuorum , parata eſſet militia gallica , vt ad punienda ſce- lera quæ committere non expauit , faceret irruptionem in Angliam , & euro à dignitate regia , & à regno tanquam infidelem , flagitiolum & impium exturbarent . Timuit ergo timore magno , videns ſe omnibus auxilijs deſtitutum , cernens igitur manifeſte quod iam erat in periculo honor ſuus , vniuersis quos laſerat ſatisfecit . Placauit ſibi Papam mune- ribus , Principes mansuetudine , Archiepifcopum indulgentia reue- tendi . Obtinuit à Papa à vinculo excommunicationis abſolui , reco- gnoscens & accipiens regnum ſuum ab eo , mille Marchas in recogni- tionem annis ſingulis ſoluturus , ſeptingentas ſclicet ex Anglia , tre- centas ex Hybernia quam ſibi excommunicationis iuxta tempore ſubiu- gauit . Factæ ſunt igitur duæ iſulae Anglia ſclicet & Hybernia de feo- do S. Petri . Porro pridie Idus Septembris ſequentis , feria ſclicet quin- ta infra octauas nativitatis B. Mariæ commiſſum eſt bellum inter hæ- reticos & fideles apud Murellum quod eſt caſtrum non longe à ciuitate Tholosa , fauerant autem Tholosani hæreticis , habentes ſecum Pe- trum regem Arragonum , qui venerat in adiutorium ſororij ſui ſclicet comitis Tholosani . Diſplicuit igitur Domino via eius eo quod hæ- reticis præberet auxilium , & eorum protectori amicitia iungeretur . Vnde cum ipſo conſlictū bellico multi hæreticorum occumberent , & ipſe occubuit inter multos , & cum eorum qui ex parte infidelium ceci- derunt multitudo magna valde , ex parte fidelium , vnuſ tantum miles repertus eſt cum paucis alijs cecidiſſe . Eodem anno venit rex Io- annes ab Anglia , & applicuit cum multitudine copioſa in partes Pieta- uiæ , contra quem Philippus rex misit filium ſuum Ludouicum cum

multis, ipse vero collectis viribus comiti Flandriarum Ferrando & eius
fautoribus resistebat. Anno Domini 1214 pridie nonas Iulij die Domini-
nica laxatum est interdictum cui subiecta Anglia fuerat per sex annos
& menses tres. Anno etenim praecedenti cum rex ab excommunicati-
onis vinculo obtinuisse absolui, non permisit clerus interdictum
laxari, donec de ablatis sibi omnibus quadrans ultimus redderetur.
Sed rex a sede apostolica impetravit, quod infra quinq; annos singulis
annis quandam certam summam pecunia restitueret spoliatis; donec
ablate omnia soluerentur. Eodem tempore scilicet quarto nonas Iulij
venit Valentianas in auxilium Ferrandi Otho, qui pridem fuerat im-
perator, commiserunt igitur bellum cum rege Francorum Philippo
die Domiuica 6 Cal. Augusti non longe a ciuitate Tornaco iuxavillam
quam Bouinas appellant. Sed victoria cessit regi Francorum, dicto
Othono per fugam elapso, & captis in confictu bellico viris centum
& 40 nobilibus, inter quos erant 4 comites ipse scilicet praeipuus
actor belli Ferrandus Flandrensis, Reignaudus Boloniensis, Guill-
emus Salisberiensis, & quidam alias qui stipendia sequens venerat cum
Othono. Ipsa die prope Senonis villa quæ dicitur Pons super Icaunam
fulmineo igne consumitur. Rex igitur in sua remeans, Reignaldum
comitem Boloniensem reliquit Perona in arcta custodia compeditum,
Ferrandum cum alijs secum dicens Parisius, vbi exceptus est cum tri-
umpho, inde quia in Picciuam properabat contra regem Anglorum
in breui reuertitur, firmatis treugis usq; in quinquennium inter eos.
Porro rex Siciliae Fredericus Appulus, de quo supra, qui in partibus
Suaviae morabatur, audiens quod æmulus suus Otho, a partibus Flan-
driarum sine victoria remeasset, uenit & obsedit cum multo exercitu
Aquisgranum, ut cum capto castro coronam regni Germanici gestas-
set ibidem, inde romam properans imperiale susciperet diadema. Sed
cum multis diebus sedisset ibidem, nec posset frequentes incursus, aut
famen ulterius sustinere, cum multo exercitus sui damno vix in pro-
pria se recepit. Anno Domini 1215 insurrexerunt in regem Angliae
proceres regni sui, qui eum pro quibusdam consuetudinibus quas ob-
feruari volebat, grauem sibi & importabilem perhibebant, fuit au-
tem magnatibus plebs pedestris, manus scilicet rusticana, sed & pluri-
ma ciuitates, siquidem propter victoriam Othoni apud Bouinas a
Domino denegatam defecerunt interim ab eius auxilio viri multi, vnde
factum est, ut fortunæ cedens terra Saxonum patrimonio scilicet suo
contentus degeret ibidem priuatus. Illo igitur sic cedente, æmulus suus
Fredericus Appulus Aquisgranum reuertens vnde ipso anno negotio
infecto recesserat, castrum sine multa difficultate obtinuit, vbi octauo
Cal. Augusti in regem Germaniae sublimatus, mox ne de honore per-
cepto Deo ingratus existaret signum crucis assumpsit, in subsidium ter-
& sanctæ cum alijs profecturus. Porro mense Septembri, passi nau-
fragium submersi sunt viri multi nobiles tam Brabantij quam Flan-
drenses, volentes transire in Angliam in auxilium regis, qui profusa sti-

Otho sup-
petias tulit
ferrando.

Pons supra
Icaunam
celesti igne
absumitur.

Aquisgra-
num obse-
detur.

Primates
Angliae in
regem in-
surgunt &
rebellant.

Fredericus
ad Germa-
niæ regni
gubernacu-
la euektur

CHRONOLOGIA

pendia venientibus promittebat. Latati sunt aduersarij regis super in-
teriorum submersorum, & ad rebellandum vehementius animati, asse-
rentes nimis quod esset manifeste manus Domini contra regem. Ti-
mentes tamen ne poslent ei vsq; in finem resistere, Ludouicum primo-

*Robertus
cardinalis
concilium
conuocat.*

genitum regis Francorum de ferendo sibi auxilio per internuntios
conuenerunt, promittentes ei expulso rege, totius Angliae monarchiam.
Qui acceptis obsidibus ab eisdem, militum eis multitudinem destina-
uit. Eodem anno Robertus S. Stephani in monte Cœlio presbyter Car-
dinalis, cum iam fere per biennium ob negotium crucis Franciam pera-
grasset, & propter temeritatem suam omnibus se fecisset exosulum, tan-
dem concilium apud Bituricas conuocauit, Tunc Episcopi Franciae
appellarunt, viri improbi impetum formidantes, quem postea Romæ
in generali concilio vehementissime reddidere consulum, adeo quod
Dominus Papa multiplices dicti Cardinalis excessus à prælatis Franciae
sibi petiit relaxari. Ipso anno mense Nouembri præsidente domino In-
nocentio Papa tertio, pontificatus eius anno 18 celebrata est sancta &

*Synodus
ecumenica
celebratur.*

vniuersalis synodus Romæ in Ecclesia Saluatoris quæ Constantiniana
vocatur, in qua synodo fuerunt Episcopi 412, inter quos extiterunt de
præcipuis patriarchis duo, videlicet Constantinopolitanus & Ierosoly-
mitanus, Antiochenus graui langore detentus venire non potuit, sed

misiit pro se vicarium Andandensem Episcopum. Alexandrinus vero
sub Sarracenorum dominio constitutus, fecit quod potuit mittens pro
se diaconum germanum suum. Primates autem & Metropolitani 71
cæterum Abbates & Priors vltra octingentos. Archiepiscoporum ve-
ro Episcoporum, Abbatum, Priorum & Capitularum absentium non
fuit certus numerus comprehensus. Legatorum vero regis Sciciliæ in
*Legati pri-
cipum ad
synodum
destinati.*

romanorum imperatorem electi, Imperatoris Constantinopolitanus
regis Ierosolymitani, regis Franciae, regis Cypri, regis Arragoniæ, re-
gis Angliæ, regis Hungariæ necnon & aliorum principum & Magna-
tum ciuitatum aliorumq; locorum ingens affuit multitudo. Porro in
ipso Concilio multam inuenerunt gratiam apud dominum Papam, Ab-

*Ordo Prae-
monstrati-
sis auctus
& propa-
gatus.*

bbates ordinis nostri Præmonstratensis, primum fuit quod dominus Pa-
pa contulit ordini nostro Ecclesiam S. Quirici quæ est in diecesi Rea-
tina, amotis inde monachis, qui male viuendo in usus extraordinarios
dilapidauerant bona loci. Secundum, quod idem Papa constituit ordi-
nem nostrum à vicesima quam in subsidium terræ sanctæ vsq; ad tres

annos annuatim soluendam, à cæteris Ecclesijs collegiatis siue conuen-
tualibus exigebat. Sane mense Decembri circa octauas B. Andreæ ve-
nerunt Londonias milites missi à Ludouico in auxilium eorum qui in
Anglia coniurauerant contra regem, præoccupauerant etenim ciuitatē
conspiratores predicti, cum adhuc pateret ciuitas vniuersis, nec
ex precepto regio aduersantibus clausa esset. Vnde factum est ut suos in
ea fautores reciperent & exinde suos circa le terminos dilataarent. An-

*Simon comes
montis fortis*

domini. 1216. venit circa Cal. Maij Parisius vir illustris Simon comes
montis fortis qui infra 8 annos ita fauente domino prævaluerat aduer-
sus haeticos

suis hæreticos in prouincia Narbonensi, vt debellatis illis ipse se scriberet in litteris suis vicecomitem Carcaslonæ & Biterris, & ducem Narbonensem. Veniens vero per singulas ciuitates vel castella cum mira deuotione tam cleri quam populi nec non & solemni processione suscepitus est. Venit autem contra Arragones auxilium petiturus, a quibus propter necem Petri regis Arragonum, graues sustinebat insultus. Venit etiam de re hæreditaria ac familiari disponere, pro eo quod in fata concesserat Amicia mater sua. Igitur infra paucos dies, circiter 120 milites ex Francia secum dicens. Eodem tempore & eiusdem diebus venit Parisius Gualo S. Martini presbyter Cardinalis, Apostolicæ sedis Legatus, qui diligenter monuit tam Ludouicum ut a sua præsumptione desisteret, quam patrem suum regem Francorum, ut filio transitum dissuaderet, denuntians eis excommunicationis sententiam, que iam in Concilio lata fuerat, in omnes regi Angliae aduentantes. Cumq; nihil proficeret, licet dictus comes Montis Fortis pro bono pacis laboraret medius inter eos, nauigauit in Angliam compo-
Hic defunct
pauca.
 siturus si fieri posset inter regem & principes. Igitur nauigatione per-
 acta feria 6. in crastino Ascensionis Dominicæ 13. Cal. Iunij circa ho-
 ram nonam à portu Flandriæ quem Calais dicimus, aggressus est na-
 uigium Ludouicus anno aetatis sua 29, regni vero patris sui 37. Recrea-
 tus autem in Insula Thaneth, post ægrotationes plurimæ & labores,
 sequenti secunda feria apud Sanduis portum scilicet Australem nem-
 ine sibi resistente, Angliam est ingressus, disparuit etenim rex Anglo-
 rum qui prope portum consistens cum multitudine copiosa, videbatur
 paratus terra & mari occurere classi ac milicie gallicanæ. Ludouicus
 vero ab his qui eum aduocauerant iocunde & reverenter exceptus, ab
 eis hominum & fidelitatem accepit. Rex autem inter mala omnia quib-
 us vndiq; premebatur eneruiter se agebat, cuius vice & loco Cardi-
 nalis prædictus pugnauit ut potuit, gladium Petri quem solum habuit
 euaginans. Omnim enim qui adhaerant Ludouico, subiecit & in-
 terdicto terras, & excommunicationi personas. Potro 3. Idus Iunij
 apud Thessalonicanam moritur Constantinopolitanus imperator Hen-
 ricus imperij sui 12 agens annum, & Petrus comes Antissiodorensis
 defundit Imperatoris sororius, vir fide & armis strenuus in Imperato-
 rem eligitur. Potro 17. Cal. Augusti moritur apud Perusium Tusciae
 ciuitatem, Innocentius Papa 3 literatura clarissimus, & facundia sin-
 gularis, fedit autem in episcopatu annis 18 mensibus 5 diebus 4 suc-
 cessit autem ei infra paucos dies Honorius Papa 3 ibidem electus &
 promotus in papam, qui prius SS. Ioannis & Pauli presbyter Cardi-
 nalis suo nomine Cinchius dicebatur. Sed & rex Anglorum Ioannes 15
 Cal. Nouembris moritur cui succedit filius suus Henricus puer decen-
 nis. Currente adhuc anno Domini 1216 circa intrantem Martium re-
 uersus est in Franciam Ludouicus, passus tamen sed & vltus Anglorum
 insidias in recessu. Anno igitur Domini 1217. congregata multitudine
 tam pecuniarum quam militum, præter turbas pedestres quæ eum ob

Gualo Car-
dinalis lu-
tetiam ve-
nit.

Caletū por-
tus Flādria

Interdicto
& excom-
municatio-
ne feriuntur
fautores Lu-
douici Re-
gis.

Innocētius
3. decedit.

Iohannes an-
glia Rex
obit.

CHRONOLOGIA

stipendia sequebantur, post Pascha remeauit in Angliam. Reuersus ergo obſtentibus ſibi grauiter imminebat, ægre nimis ſuſtinens & indigne, quod ex nobilioribus quidam in abſentia ſua, relicto eo in partem regis transierant. Honorius Papa; conſecrat Petrum comitem antiochiod. Antiochiodorenſem in Imperatorem Constantinopolitanum & Yolem Impera. co- vxorem eius in Imperatricem, Dominica qua cantatur misericordia ſtantinop. Domini, in monaſterio S. Laurentij extra muros. Nona die conſecrationis, recedit Imperator ab urbe cum uxore & 4 filiabus dicens ſe- cum milites circiter 160 ſtrumentes tam equites quam pedites quinque milia & quingentos, & omnis illa multitudo incedit ſecundum quod exterior prædicat habitus annis, armis & animis ad pugnam elegan- tissime preparata. Imperator cum ſuis, Ioannes de columna presbyter Cardinalis Apoſtolicae ſedis Legatus in Romania & Veneti conue- niunt apud Brunduſium, ſtatiq; mari tranſito urbem Dirachium ob- ſidet Imperator, promiferat autem Venetis & literas inde conſecrat ob quafdam interpoſitas paſtiones, quod dictam urbem quam ſibi que- rebantur olim violentia ducis ablatam, eisdem protinus resignaret, ſi ſibi capiendi eam à Domino copia præſtaretur. Igitur multis diebus inutiliter in obſidione conſumptis: non ſine fuorum diſpendio obſi- dionem deſerit Imperator. Post hanc nutu Dei cuius iudicia abyſſus multa terram cum ſuis ingreditur Tyranni cuiuſdam qui Theodorus communiter vocabatur, & dux erat dictæ ciuitatis Dirachij. Post ali- quot vero dies, inter montes nemorosos & fluuios ad meandum diſſi- ciles conſtituti, copia viſtualium & eorum accessu indigenarum maliciā iam excluſo, conſiderantes quaſi mortem in ianuis, decernunt fina- liter congredi cum Theodoro & ſuis qui eos conminus inſequuntur.

Theodori callidū ſtra ſtagem. Theodorus ergo videns imminere tempus quo concepta impietas in animo, partum prodire poterat actionis, loquitur ſecretius cum Legato pacem affectare ſe ſimulat, pollicetur Imperatori & ſuis ſecurum con- ductum, & competens forum viſtualium, dummodo eorum arma pe- nitus deponantur. Firmata igitur paſtione, per ſimulatorum iura- mentum, & per alterum oſculum Iudea, ſuadente legato qui rem verius agi credebat quain concipi ſimulate, arma deposita hostibus commit- tuntur. Paulopoftr ſeruentibus paululum ſegregatis Imperator & mi- lites vniuerſi, Legatus, Archiepiscopus Salonenſis, VVilelmus comes ſacri Cefaris. Vilelmus comes ſacri Cefaris. Seruentes velut oues gregatim ducuntur ad loca deuia, & nudati veſtibus atq; omnibus bonis, ſoli fortunæ miſerabiliter exponuntur. Circa hos dies accidit apnd Lincorniam Angliae ciuitatem, vt illuſtris adoleſcens Thomas comes Perticenſis Anglorum gladio cum multis alijs oc- cumberet. Quo Ludouicus audito & tactus dolore cordis intrinſecus, incenſis machinis apud Douoram quam in diebus illis obſederat, tranſluſit Londoniam ſe & ſuos, cumq; plures tentarent plurimi ut ei ex Frančia ſubuenirent, tandem circa octauas Assumptionis, quidam ma- gnii & honorati viri in auxilium cum manu valida venientes, quoſdam

ex Anglis in mari obuios habuerunt, confertoq; nauali prælio capti sunt nobiles, reliquis omnibus interfectis ibidein, præter paucos qui se fugæ præsidio saluauerunt. Deniq; in exaltatione S. Crucis vel citer, cum iam crepisset Londoniarum ciuitas famis incommodo labo-
rare, habitu diligentu tractatu de pace circa quam prædictus Cardina-
lis efficaciter satagebat, concessum est Ludouico cum suis omnibus re-
meare: prius tamen præstito iuramento quod staret mandato Ecclesiæ
& quibusdam alijs conditionibus interpositis, quarum mysterium reue-
rentes, nec dum curauerunt omnibus reuelare. Parata ergo nauigatio-
ne pro reditu feria 6, 4 scilicet Cal. Octobris est reuersus in Franciam
currente iam anno ætatis suæ 31. Circa dies illos venit in Franciam
vxor illustris comitis Symonis Montis Fortis contra hæreticos auxi-
lium petitura. Ita enim arctauerant virum suum comes Tholosanus &
vltores mortis regis Arragonum qui in manu valida velerant contra
eum, vt perditis quibusdam castris cum ipsa vrbe Tholosa quam po-
tenter possederat, vix spem haberet de reliquo retinendo, nisi succur-
sus ei celeriter præstaretur. Turres Ecclesiæ S. Stephani Antissiodo-
rensis, miraculose sine alicuius hominis læsione corrunt, hora nona
Dominica aduentum Dominicum præcedente, Ipso anno fit ventus
vehementissimus, qui multas Ecclesiæ & domos euerit, & arbores buntur.
infinitas euulit. Anno Domini 1218. Symon comes Montis Fortis
dum Tholosam obsidet, iætu petraræ percussus moritur, vt fide & ar-
mis strenuissimus ac perpeti dignus memoria. Hic ex eo tempore quo
primum cœperunt Franci in partes Albigensum proficiisci, ad exter-
minandam hæresim qua infecta fuerat Narbonensis prouincia, num-
quam præter semel in Franciam est reuersus. Semper enim satagebat
impuram hæresim extirpare & Christianæ fidei terminos dilatare, licet
alijs reuertentibus ipse ibi cum multo labore & periculo moraretur.
Fuit autem Dominus cum eo, quia omnia eius opera dirigebat, per
manum ipsius hæreticos exturbando. Misit enim Dominus singulis an-
nis tam ex Francia, quam ex alijs terris in adiutorium eius multos, qui
ex deuotione propria assuerunt sibi in pectore signum Crucis, vt
venientes starent cum eo contra hostes fidei ad minus 40 diebus, propter
indulgentiam à Sede Apostolica ei factam. VVillelmus quondam Bi-
turicensis Archiepiscopus, cum iam diu miraculorum gloria claruisset,
canonizatur a Papa Honorio & Sanctorum cathalogo sociatur. Eodem
anno de diuersis mundi partibus tam episcopi quam Barones, militum
& vulgarium numerus infinitus, Cruce signati Ierosolymitanum iter
atripiunt. Mense Octobri vineæ & infinitæ arbores gelu licet modico
exustæ sunt, quod exustionem eiusmodi nemo tunc viuens se vidisse
& audisse assereret. Herueus comes Niuerensis, mari transito cum
multo nobilium comitatū, circa festum apostolorum Simonis & Iudei
applicat Damietam. Est autem Damietâ ciuitas secus ripam Nili situ
valde commodo posita, & inter metropoles Egypti, nobilis pluri-
mum & antiqua. Sane Ioannes rex Hierusalem & vir potens strenuus
Londonia fame preſa pacis pacti-
onem init.

CHRONOLOGIA

ac fidelis Dux Austriae, ad hanc singulariter oppugnandam cum valido exercitu mense Mayo accesserant, cæteris paganorum urbibus prætermis. Dicebant enim omnes ex sententia, quod si dicta ciuitas capi posset, facilis foret totius terræ sanctæ subiectio. Deo autem fauente res eo vsq; deuenerat, quod nostri licet cum nimio labore nec sine strage multorum, turrem iam cœperant in alueo fluminis litam, eream singulariter & ad sui præsidium quibusque necessarijs sufficienter munitam. Porro quia multi de populo placuerunt Domino, præmisso triduano iejunio quod cleris in pane & aqua seruauit, & multis processionibus factis tentari meruerunt. Nam in vigilia S. Andreæ apostoli intumuerunt fluctus maris, crescentes & excursus facientes usque ad castra fidelium, ab alia parte fluuius inundans illos occupauit incautos, vnde nauium & victualium damna non modica pertulerunt, durauit autem hac tempestas per triduum continuum. Inuasit præterea dolor repentinus quorundam pedes & crura, & coniunctim caro corrupta, gingivas & dentes obduxit, mastigandi potentiam auferens, tibias horribilis nigredo fuscauit & sic longo tractu doloris afflicti, cum multa patientia migrauerunt ad Dominum. Plurimi siquidem usq; ad tempus vernale durantes, beneficio caloris euaserunt liberati. Sane in festo S. Agathæ virginis pater misericordiarum & Deus totius consolacionis, nostris in obsidione positis conferre dignatus est victoriam gloriosam. Cum enim parati essent nostri ut fluuium transirent causa obsidendi vndique ciuitatem, Soldanus & sui qui cum multo exercitu supra marginem fluuij fixerant castra sua, diuino terrore perterriti ante lucis auroram in fugam conuersi sunt, castra sua relinquentes quod quidam apostata, qui cum Soldano diu militauerat, nostris insinuauit. Summo igitur diluculo cum inchoatum esset officium diei festi per oratoria Christianorum *Gaudemus omnes in Domino*, gaudio plenum, à Domino factum miraculum, regi, legato & alijs nunciatur. Itaque fugientibus Ægyptijs, nostri certatim & alacriter fluuium transeunt nemine resistente castra fugientium occupant, spolia eorum diripentes. Nocte sequenti multi bellatores territi propter inopinatum transitum fugierunt de Damietta, & sic per girum in crastino à nostris firmiter est obsessa. Eodem tempore mense Februario Philippus rex Franciæ fecit constitutionem hanc de Iudæis potestatis suæ. Nullus Iudæus ab octauis Purificationis B. Mariæ in antea mutuo tradet Christiano pecuniam qui proprijs manibus laboret, sicuti est agricola, tutor, pelliparius, Carpenterius & huiusmodi qui non habent hereditates, vel mobilia vnde viuant nisi laborent proprijs manibus, nec debitum curret ultra annum à mutuo facto, & libra non lucrabitur per septimanam, nisi duos denarios. Item nullus Iudæus tradet mutuo monacho vel canonicu regulari, nisi de assensu Abbatis & capituli sui cum literis patentibus. Item nullus Iudæus accipiet in vadum ornamentum Ecclesiæ aut vestimentum sanguinolentum, aut madidum, aut ferrum carnæ, aut bladum non ventilatum. Eodem anno in die Palmarum Sarraceni

Tempestas
graui tri-
duana.

morbis in-
festatur fi-
deles.

Fideles re-
rum potiti.

Philippus
Rex Gallie
dicta in
indeos pro-
mulgat.

collecto terribili & innumerabili exercitu, irruerunt super nos, Saraceni in
prælioque commisso ceciderunt hinc inde mortui & vulnerati multi, christianos
tandem fatigati retraxerunt se hostes, cum maximo damno. Per idem impeium fa-
tempus Regina ciuitatum Ieroſolyma quæ videbatur inexpugnabiliter ciuitatibus.
munita, destructa est à Coradino filio Sefadini, foris & intus muri eius
cum turribus redacti sunt in aceruos lapidum præter templum Domini-
ni, & turrim David. De sepulchro autem glorioſo deſtruendo confi-
lium habuerunt Saraceni, sed huic temeritati nemo præſumpſit ma-
nus apponere, propter reverentiam loci. Sicut enim in alcorano libro
legis eorum scriptum habent, credunt Dominum Iesum Christum de
Maria virgine conceptum & natum, sine peccato vixisse, prophetam
& plusquam prophetam, dicitur leproſos curasse, cæcos illuminasse,
ac mortuos fuscitasse, & ad cœlos ascendisse firmiter affuerant. Vnde
quando tempore Treugarum, sapientes ipsorum Ieroſolymam ascen-
debant, codices euangeliorum ſibi exhiberi postulabant, & oſculaban-
tur & venerabantur propter mundicium legis quam Christus docuit, &
maxime propter Euangeliū Lucae, Missus eft Gabriel angelus, quod
litterati inter eos ſæpe repetunt & retractant. Lex autem eorum quam
diabolo diſtante ministerio Selgi monachi & apostatae ac hæretici, Ma-
humetus Saracenis dedit Arabice ſcriptam, à gladio coepit, per gla-
dium tenetur & in gladio terminabitur. Anno Domini 1219. Ludouicuſ filius regis Francorum cum copioſo exercitu Crucelignatorum de
cunctis Gallia partibus iter mouet aduersus hæreticos Tholofanos,
primumque caſtrum Millemadat ab hæreticis munitum, obſidet, im-
pugnat. Deinde Tholofam tendit eamque obſidet, ſed proditione ut
dicitur interueniente ineſſicax redit. Post cuius reditum nostri à Tho-
lofanis hæreticis ſolito audacioribus factis, multas moleſtias patiuntur,
nonnulla caſtra amittentes quæ proditione quorundam, hæretici in
ſuam redigunt potestatem. Eodem anno mense Auguſto, Herueus Co-
mes Niuernensis a partibus rediit transmarinis. Noſtri vero in obſidio-
ne Damiettae poſiti, tota aſtate captioṇi ciuitatis per ingeniorum ere-
ctionem, & frequentem per terram & aquam, inſultum vacauerunt, &
cum prædictis noſtri operam darent, Saraceni agminibus factis & bel-
lis ordinatis, in manu potenti eos impugnabant, & ita violenter quod
ſemel eorum licias intrauerunt, quos militia templi quæ in toto nego-
tio Damiettae fidelis dignoscitur extitisse non potenter eiecit. A poffito
etiam quod quandoque proximum fuit effetti, noſtri Saraceni re-
uocabant. Considerato itaque quod ſine bello eſſet difficile tantum
opus perficere, de communi conſilio maiorum & minorum cum na-
uali & terreſti exercitu equitum & peditum, die Decollationis S. Io- Fideles Sol-
annis Baptista noſtri exēunt ad pugnandum contra Soldanum, verum danū ado-
quia tanquam nihil timentes, ſed in fortitudine ſua confidentes non riuntur, ſi-
proposuerunt Deum ante conſpectum ſuum, nec cum lachrymis & gna cum eo
deuotione, ſed cum pompa & elatione, multi etiam propter lucrum
& commodum temporale id agere præſumpſerunt, propterea traditi conſerunt.

CHRONOLOGIA

*R. Victoria
Sarracenis
cedit.*

*Ioannes rex
Ierosolymis
turus multo
nominibus
predicabilis.*

*Hyolis Au-
gusta inter-
igit.*

*Mercatores
qui ad nū-
dinas cōne-
nerat aquis
obruti.*

*Ingens &
violentia a-
guarū pro-
luit.*

in manus gentium & dominati sunt eorum qui oderunt eos. Nam Saraceni qui prius fugiendo cesserant, videntes quosdam ex nostris romanis videlicet astum solis ferre non valentes terga vettere, & mirum in modum non fugatos fugere, statim illos persequendo subsequuntur, & facto hinc inde congressu, multi de nostris cadunt, non tamen sine damno præcipue militia inimicorum. Tunc ex nostris capti fuerunt viri nobiles, electus Beluacensis, Galterus Camerarius regis Franciæ & quidam alij de francia potentes ac titulis militia gloriose. Die illa Ioannes rex Hierusalem viriliter se habuit, erat enim armis strenuus, fide deuotus, prudentia clarus, in toto Damietta negotio fidelissimum se exhibens seruum Christi, quem dominus die illa de manibus inimicorum crucis eripuit, igne tamen greco fere combustus fuit. Militia autem templi quæ prima fuit in congressu, ultima fuit in regressu: Sic nostrorum superbiam dominus oppressit. Propterea nostri inuitis vel ignorantibus quandoque ex parte terræ, quandoque sub aquis per flumini multo ciuitatem ingredientes, non modicum his qui in ciuitate erant cōferebant solatum. Nostri vero rete magnum ex transuerso fluminis protendentes, facti pescatores hominum transeuntes Sarracenos capiebant. Iam vero omnibus fere attentatis quid amplius nostri facerent vix excogitare valebant, longe enim fortior erat ciuitas tunc quam in principio obsidionis. Dominus autem victoriam sibi soli reseruabat, meritum autem nostrorum laboribus non negabat. His diebus Hyolis imperatrix Constantinopolis obit. Per idem tempus apud Viennensem prouinciam accedit res dolenda, elapsis namq; duodecim vel eo amplius annis in territorio Gratianopolitano, quidam rius aquarum cursu concito decurrens inter duos mothes habebat transitum angustum, qui abluuione aquæ ad pedem excavati se inticem concluserant nimia aquarum multitudine inclusa, quæ aquarum inclusio Sancti Laurentij stagnum vocabatur, eo quod monasterium quoddam Sancti Laurentij cum villa adiacente, sui innundatione submerserat. Præfato autem anno mense Septembri, vi aquarum sublatus est obex montium, unde aqua solito cursu recuperato tanto cœpit impetu cum sonitu terribili effluere, ut tam audientibus quam videntibus terrorem incuteret & horrorem pariter. Celebrabatur tunc temporis apud Gratianopolim nundinae, unde multi mercatores qui ad eas conuenerant rapacitate aquæ perierunt præoccupati. Nec solum illa ciuitas, sed & alia quamplurima tam villa quam oppida, grauiissimam inde currere iactaram. Nam prædicta aqua Ifaræ fluvio rapacissimo adiuncta, dum se in rodanum præcipitare nititur, pontes diruit, arbores euellit, castella ac villas subvertit homines & iumenta ac quæque sibi obuiantia cursu rapacissimo secum trahens. Nostrorum autem exercitum circa Damiettam in tribulatione positum post miserabilem iacturam quam in die decollationis Sancti Ioannis Baptistæ receperant, dominus qui non obliuiscitur miseri nec continet in ira misericordias suas, qui etiam in tribulatione peccata dimittit, dignatus est consolari, luctum eorum

conuertens in gaudium, & moerorem in lætitiam. Nam cum pluries eos impugnassent Sarraceni & nihil profecissent, ad solita suæ prauitatis arma recurrentes, verbis fictis & fallacibus, nostros decipere tentauerunt. Nam Soldanus Babylonis ob amorem Damiethæ retinendæ, hanc formam pacis nostris obtulit, vt Crucem sanctam cum ciuitate & omnibus captiuis, qui per regnum Babylonis & Damasci possent viui reperiri, sumptus etiam ad reparandos muros Hierusalem reddebet, & regnum Hierusalem totaliter restitueret, præter cratum & montem regalem quæ sunt duo castra ciuitati Hierusalem vicina, septem munitiones firmissimas habentia, per quæ negotiatores Sarracenorū & peregrini ipsorum Mecham tendentes, vel ab ea reuertentes, transire solent. Hanc compositionem cum quidam acceptarent & alij renuerent, legatus cum patriarcha Archiepiscopis, episcopis, & omnibus Italiae capitaneis huic tractatui se opposuit, rationabiliter ostendens ante omnia Damietham fore capiendam. Crucem vero sanctam nullo modo eos nostri credebant habere, cum Saladinus & alij sarraceni recuperata à nostris Achon ciuitate, quæ siffent eam diligentissime, ut captiuos suos liberarent, & non potuerunt inuenire. Videns igitur Soldanus in laqueo quem nostris tetendit, se non posse proficere, nouos in ciuitate clanculo misit pugnatores, ex quibus nonnulli à nostris capti sunt & occisi. Proxima igitur secunda feria post festum omnium sanctorum de consilio Spiritus Sancti & solertia Legati, media nocte ad quandam portam ciuitatis missi sunt viii strenui, ut de gestu inclusorum explorarent, & cum neminem vigilem comperissent, scalis appositis muros ascendentes portas succenderunt, & quia paucos inuenerunt resistentes, impune ciuitatem occupauerunt. Sic dominus miraculose nostris tradens ciuitatem, gloriam suam alteri non dedit, quosdam ex nostris qui propriam gloriam quærebant & ideo contensione inter se agebant super spolijs & participatione ciuitatis, hac gloria more suo priuauit. Capta est igitur Damietha Non. Nouembbris absque deditione, sine defensione, sine violenta deprædatione in oculis regis Babylonis qui more solito non fuit ausus Christi milites per fossatum aggredi ut soli deo ascribatur euidenter victoria & ut manifesto diuini fauoris nostri lætarentur & confortarentur iudicio, cum timerent ne ipsis intrantibus ciuitatem circumstant sarracenorum exercitus castra inuaderet, eorumdem fluuius diuino nutu subito adeo inundauit ut inaccessibilia reddiderit castra ipsa, & manifeste patuerit quod pro Christicolis contra insensatos ipsa elementa pugnabant. Videns autem Soldanus captam esse ciuitatem, ingenti terrore concuslus, cum dolore nimio & moerore fugiens, castra sua combussit. Ingredientibus autem nostris portas Damiethæ occurrit fœtor intollerabilis, aspectus miserabilis, mortui viuos interfecerunt, vir & vxor, pater & filius, dominus & serua se mutuis fœtoribus interemerunt, infantes ad vbera matrum pendentes, inter amplexus morientium oscitabant, delicati diuites inter aceruos tritici perierunt. Plurimi autem ex illis aori.

Soldan⁹ pa-
sis cōditio-
nes prope-
nit.

*Crux san-
cta.*

Damietha
inuaditur a
fidelibus.

soldann⁹
moerore ta-
bescens ignē
castris suis
immittit.

CHRONOLOGIA

Si percussi apertis oculis nihil videre dicebantur, dominus enim cuaginaverat gladium suum post eos, & interficerat eos manus eius, adeo quod a tempore quo perfecta est obsidio, infra nouem menses septuaginta milia sarracenorum perierunt in ciuitate, exceptis tribus milibus quos viuos repererunt, inter quos vix centum sani remanserant qui possent defendere ciuitatem, ex quibus quadringentos nobiliores & diores utriusque sexus ad redemptionem captiuorum suorum reseruauerunt, alios vero Christianis vendiderunt, exceptis pauculis quos Aconensis Episcopus baptizauit, quos etiam proprijs expensis fecit reseruari. Facta est autem diuisio ciuitatis & rerum in ea inuentarum uniuscuique, secundum quod eum decebat, iuxta prouidentiam & sapientiam discretorum, de communis consilio ad hoc electorum. Inuenta autem sunt in ciuitate victualia, aurum, argentum, panniferici, vestes preciosae, & alia multa supellectilia in abundantia. De consensu autem peregrinorum Legatus dominium ciuitatis cum eius pertinentijs ad ampliationem regni Ierosolymitani, regi Hierusalem contulit imperpetuum possidendum. Haec ciuitas a latinis & græcis primo fuit obfessa, qui ab ea defecerunt. Deinde a latinis sub Amorico rege Ierosolymitano, qui non profecerunt. Haec triplici est cincta muro, turribes latericij multis & magnis firmissime firmata. Clavis & ammurale totius Aegypti. Non solum autem illam sed & ciuitatem Thaneos cum castro adiacente octo tures inexpugnabiles habente, non minori ut dicitur miraculo in festo Sancti Clementis dominus nostris subiecit. Nam missi sunt exploratores in nauiculis per stagnum, quod a Damietha protenditur usque ad memoratum castrum, ut statum loci diligenter explorarent. Qui prope castrum accidentes, cum nullos in eius turribus & muris defensores viderent, ipsum castrum intrauerunt neminem intus repentes. Habitatores eius audita captione Damiethæ, nimio terrore percussi, fugerunt relicto fortiiori castro de toto mundo, distat autem a Damietha per unam dietam. Purgata autem ciuitate Damietha Legatus & Patriarcha cum clero & populo, accensis candelis & luminaribus, cum hymnis & canticis in die Purificationis Beatae Mariæ processionaliter ingressi sunt ciuitatem. Ecerat autem legatus maximam preparati basilicam, quam in honore Beatae Mariæ virginis consecravit, in qua eadem die missarum solemnia cum lachrymis & magna deuotione populi celebrauit, in qua etiam sedem Episcopalem instituit.

Solennis supplicatio seu processio in urbe Damietha.

Robertus Aniciensis episcopus gladio confunditur.

Robertus Aniciensis episcopus a quodam milite pro iniurijs Ecclesiae irrogatis, ab ipso Episcopo vinculo anathematis innodato occiditur, quod populus Aniciensis graue tulit, unde & statim insutexerunt in parentes ipsius quædam ipsorum castella diruentes. Erat enim idem antistes nobilis genere: sed nobilior moribus, nam & corporis virginitatem usque ad vitæ exitum creditur custodisse, quod in eo valde laudabile fuit cum esset præ multis hominibus formæ speciosus, claruit autem nonnullis virtutibus. Eodem anno corpus Beati Thomæ martyris, a Stephano Cantuariensi archiepiscopo mense

Iulio

Aconensis Episco. parvulos sarracenorum bap-
tismatisla-
sacbro ab-
luit.

Damiethæ ciuitatis de-
scriptio.

Iulio eleuatur , & in loculo deaurato , ac mirabili operum varietate cœ-
lato reponitur , anno ab eius transitu quinquagesimo . Per idem tempus Corpus . 5 .
mortuo apud Damietam Parisiensi Episcopo , ortaq; dissensione inter Thome ex-
Ganonicos maiotis Ecclesiæ super Episcopi electione , VVilelmus An-
tissiodorensis Episcopus , vir religiosus ac prudens & in hostes Ecclesiæ
rigidus exequitor iustitiae , iussu Honorij papæ ad Episcopatum transf-
migrat Parisiensem , qui in regimine Antissiodorensis Ecclesiæ succedit
aurata the-
ca honorifi-
ce recondi-
tur .

Henricus eiusdem Ecclesiæ Cantor . Hoc anno VVillelmus Parisiensis
Episcopus , ab Ecclesia B. Anthonij Parisiensis , conuentum Sanctimo-
nialium Cisterciensium , Antissiodorum in locum qui dicitur Celle addu-
xit . Per hos dies dum Amauricus filius Simonis defuncti Comitis Mon-
fit Parisen^s
tis-fortis in obsidione cuiusdam Castræ ab hereticis muniti moratur , Episcopus .
frater eius Guido Comes Bigorriensis ab hereticis captus à filio Comi-
tes S. Egidij occiditur , quod ad cumulum doloris vniuersis Christianis Guido Co-
in partibus illis commorantibus accessit , erat enim armis strenuus fide mes Bigor-
deuotus , ac pulcher aspectu , cuius morte cognita frater eius Amaurus , riensis occi-
tactus dolore cordis intrinsecus , promisit se ab obsidione illius castræ ditur .
non discessurum , donec illud aut vi , aut deditio , in suam redigeret
potestatem , qui tamen postea suorum auxilio destitutus , infecto nego-
tio inde discedit , quem ipso anno tristia auspicia prosequuntur nam
fere omnia castra quæ prius tenuerat , hoc anno ab hereticis recuperan-
tur . Hoc anno apud Damietam inter Ioannem regem Hierusalem , &
Legatum , orta est dissensio , pro eo quod Legatus , vniuersi exercitus
dominium vñspabat , ad hoc vt dicebatur laborans ; vt totum Damietæ
negotium per eum videretur esse factum , & ob hoc rex à Damietâ ad
tempus discessit . An. 1223 . Factum est diluvium in territorio Altissiodo-
rensi , apud villam quæ dicitur Iranci , quod domos diruit , homines &
pecora & etiam mulieres cum pueris in suis cunabulis super torcularia
ad refugium fugientes cum ipsis torcularibus cursu rapacissimo abduxit .

*Que sequuntur : supra interseri poterant iuxta annorum seriem , sed nihil
immutandum esse in exemplari satius duximus*

Anno 1199. Philippus Rex Petri Comitis Niuernensis filiam Herueo de
Gierno tradit in coiugem , & cum ea comitatum Niuernensem qui eam
de hæreditario iure cōtingebat , Altissiodoro & Tornodoro Petro patri
puellæ quoad viueret derelictis . Per id tempus ea pars Italiae quæ Lon-
gobardia dicitur , bellis vñdiquatq; quatitur ac mutuis dilaceratur dissidijs ,
vixq; ciuitas erat vel oppidum quæ non se alterutra oppugnatione col-
lidarent . In Gallijs scandalum patiebatur Ecclesia super Rege Philippo ,
quia vxorem suam regis Danorum sororem , celebrato illegitime diuor-
tio dimisisset , & superduxisset alteram , ex Alemaniae partibus oriundam . Mittitur proinde Legatus in Franciam Petrus de Capua , vir scientia atq; facundia clarus , ad commonendum vel compellendum Regem ,
vt reliqtam reduceret , & relinqueret superductam . Sed cum id minime
potuisset , in redditu , cum iam à regni finibus excessisset , non modo re-
gis , sed & finitimarum Principum regiones grauissimo subiecit inter-

CHRONOLOGIA MONACHI ALTISSIOD.

Philippus Gallie rex Othonem Imperatore expugnat. dicto. An. 1214. Philippus Rex Francorum expugnat Othonem Imperatorem Alemanorum, Ferrandum Comitem flandriarum, Renaldum Comitem Bononiensem & multis Comites ac Principes, intercipit dictos Comites cum alijs multis dicto Othoni sibi consilente per fugam, inter Tornacum & pontem Bouinarum. Dominica die post festum B. Mariæ Magdalena ipsa die consecratus est VVillelmus filius VValterij Camerarij in Episcopum Meldensem. Ipsa die villa quæ dicitur pons super Icaunam igne fulmineo consumitur. Airardus de Ramerucco duxit in uxorem Philippam filiam Henrici regis Ierosolymorum, & Comitis Trecensis. Anno 1215. Innocentius Papa celebrat Concilium generale in Ecclesia Saluatoris quæ appellatur Constantiniana mense Nouembri, Obit magister Lotherus Archiepiscopus Pisanus. Anno Domini 1216, Graue incendium vastat forum Antissiodorens cum Ecclesijs S. Eusebij & S. Amatoris die Mercurij post Penthecostem. Innocentius Papa moritur Perusij Dominica præcedente festum B. Magdalena, sepultus est in Ecclesia S. Laurentij Perusij. Moritur Ioannes Rex Angliae. Henicus Imperator Constantopolitanus. Guido Dominus Borbon Centhius SS. Ioannis & Pauli presbyter Cardinalis fit Papa & Honorius appellatur. In quindena Paschæ sequentis idem Papa coronat Petrum Comitem Altissiodorensem & Yolem uxorem eius ad imperium Constantopolitanum in Ecclesia S. Laurentij extra muros. Turres Ecclesie S. Stephani Antissiodorensis miraculose sine alicuius hominis lxiione corruerunt, hora nona Dominica Aduentum Dominicum præcedente; Ipso anno fit ventus vehemens per totum regnum Franciæ, diruens Ecclesiæ & domos, eradicans arbores infinitas. Moriuntur ipso anno Philippus Beluacensis & Renaldus Carnotensis Episcopi. Anno sequenti moriuntur Otho Imperator, Hugo Dux Burgundiæ, Symon Comes Montis-fortis, Giraudus Archiepiscopus Bituricensis, Rex Hungariae, Dux Austriae & multi potentes moriuntur in partibus transmarinis, vbi nimis modice haec tenus profecerunt. Grandis dissensio est inter dictum Airardum & Blancham Comitissam Trecensem. Herueus Comes Niuernensis. Petrus Parisiensis & VValterus Eduensis Episcopi & multi Prælati & Nobiles marci intrant, Ierosolymam profecturi. Aurelianis grauiter conflagatur. Stephanus Archiepiscopus Cantuariensis in Angliam reddit cum gratia Apostolica & recipitur cum honore. Robertus Episcopus Anicensis exulat apud Pontigniacum. Iterius Dominus Tociaci Ierosolymam pergit & Ansericus germanus eius cum eo.

FINIS.

BREVIS TABVLA RERVM ET VER-
borum quæ in hoc Chronicō
continentur.

a, primam, b, secundam paginam denotat.

A ron Antissiodorens. Episcopus.	fol. 68.	b	Augarius Antiss. episc.	66.	a
A lbuinus Flandrensis ad imperium Constantinop. eue-			B.		
A cco obessa	fol. 89.	b	B elucense incendium.	100.	b
A dela regina moritur.	101.	a	S. Benedictus floret.	92.	a
S. Adraldus Trecensis Ecclesiæ Archidiac.	74.	a	B erithum expugnant catholicae copiæ.	64.	a
S. Agræcius Senonensis Archiepiscopus.	47.	b	S. Bernard° e vita migrat.	94.	a
A lanus Antiss. Episc.	81.	b	B etto Episc. Altiss.	81.	b
A ldricus Senon. Archie.	69.	a	B ibliotheca memorabilis.	71.	a
A lemanus Antiss. Epis.	69.	b	B izantium à Francis expugnatur.	46.	a
A lpis virgo celebris habetur	85.	a	S. Bruno Cartusiensis instituti au-	100.	b
S. Amator Antiss. episc.	55.	b	thor.	77.	sb
S. Ambrosius creatus episcopus Medioli.	55.	b	B ulgarorum hæreticorum dog-		
A ndronopolis obessa	101.	b	mata.	102.	b
A ngelelmus Antiss. episc.	69.	a	C apitolii fulmine iustum.	39.	b
A nsegisus Senon. Archie.	69.	b	C arcassona obsidetur	103.	b
A ntiochiæ obſidio.	101.	a	C arnotense incendium.	92.	a
A ntissiodorensis ciuitas exusta	70	a	C hristianorum antelucani cœtus.	94.	a
A ntissiod. Ecclesiæ turres colla-			C lareualense monasterium funda-	36.	b
buntur.	110.	a	tur.	78.	b
A ntropomorphitarum hæresis	51.	a	C lemens papa moritur.	93.	a
A quila orator.	37.	b	S. Columbae martyrium.	44.	a
A rchembaldus Senonens. Archie-			C onciliū Trecis celebratur.	78.	a
piscopus.	71.	b	C oncilia 3. à Conone Legato in		
A rnobius Rhetor.	46.	a	Gallia celebrata	78.	b
A ristotelis libri physici legi publi-			C onnardus Marchio trucidatur.	93.	b
ce prohibentur.	105.	b	C onstantia Regina.	75.	a
A ttila Gallias peruagatur	62.	a	C onstantini baptisma.	48.	a
A uctoris intentio in hoc opere,	7.	a	C onstantinopolis deformata in-		
S. Augustinus volumina prope in-			cendio.	87.	b
finita scripsit.	59.	b.	S. Cosmæ & Damiani marty-		
obitus.	61.	a	Ff ij		

BREVIS

rium.

- Crucis Dñicæ Inuentio 48. a
S. Cyprianus martyr Carthaginensis. 43. a
Cyprus expugnatur. 93. b

D

- DAmieta inuiditur a fidelibus. 112. a
Diabolus apparet in villa agri Tri-
eassini. 87. a
Didymus Alexandrinus floret. 53. b
Dirrachium obsidetur. 109. b
Dolense castrum direptū. 92. a

E

- Ecclæ S. Petri viui Sononé.
constructio. 32. a
Ecclæ sub titulo Apostolorum
Trecis extructa. 32. a
Ecclesia S. Sauiniani Seno. 32. b
Ecclesia S. Mariae de charitate fun-
datur. 76. b
Elapius Antiss. episc. 51. b
Elizabeth Sanctimonialis 62. b
S. Euurtius Aurelianens. episcop. 48. b
Exoldunum castrum diripitur. 89. a

F

- Fortunatus poeta. 65. b
Francorū gentis origo. 53. b
S. Fraternus episcop. Antissiod. 64. a
Fredericus Imperator. 93. a
Fulco de Nulleto. 96. b

G

- Allia incendijs deformata 92. a
Gelduinus Archie. Seno. 76. a
S. Germanus electus Antiss. episc. 60. a
Gerranus episc. Antiss. 70. a
Gregorius Turonens. 61. b
S. Grægorius Nazianzenus floret. 54. a

45. a

- Gualo Cardinalis Lutetiam venit. 109. a
Guarinus Archiepil Bituricensis. 84. a
Guido Archie. Senon. 84. b 94. a
Guido Episc. Antiss. 71. b
Guichardus Archie. Lugd. 83. a
Guillelm⁹ Remens. Archie. repen-
tina morte interceptus. 97. a

H

- Henricus Senonensis Archie-
piscopus. 79. a
Henricus Comes Trecensis obit. 86. a
Henricus Albanens. Episc. 86. a
Heribaldus Antiss. Episc. 69. a
Heribertus Antiss. Episc. 72. b
Herifridus Antiss. Episc. 70. a
Hierosolyma à Coradino euerla. 111. a
S. Hilarius Piœtaiensis Episcopus 50. a
Hilarion monachus. 52. a
Hilarius Arelatensis. 62. b
Hildebert⁹ Cœnomanens. 78. a
Hugo Antiss. Episc. 74. b 79. a
101. b
Hugo Legatus' Sedis Apostolicae. 77. b
Hugo Lingonens. Episc. 76. b
Hugo Rex Francorum. 73. a
Humbaldus Antiss. Episc. 77. b

I

- Acobus frater Domini lapida-
tus. 33. b
Ieremias Senon. Archie. 69. a
S. Ignatij martyrium. 36. a
Innocentius 3 decedit. 109. a
Ingens & violēta aquarū proluuiies
prope Gratianopolim. 111. b
Ioachim Abbas celebris habetur. 88. b
Ioannes Antiss. Episc. 74. a
Ioannes Brenens. Comes. 104. a
Ioannes Carnotens. Episc. 85. a

TABVLÆ.

S. Iræneus martyr.	40.	b	Normannia Galliæ Regi subiecta
Iustinus philosophus.	38.	a	99. a
Iustus Episc. Viennens.	36.	a	O
Iterius apud Antissiodorum clarus habetur.	80.	b	Do Abbas Cluniacensis 70. b
Iuo Carnotensis floret.	78.	a	Odorannus monachus Se- nonensis 74. b
Iuuenc' Hispan' presbyter.	49.	a	Odo Episcopus Parisiensis vir fa- mosus 95. a
L			Origenes floret 40. b
L Astantius floret.	47.	b	Osbertus Abbas S. Mariani Antiss. 81. b
Leonides pater Origenis.	40.	a	P
S. Leo Archie. Senon.	65.	a	Amphilus presbyter 46. a
Leothericus præful Senon.	75.	b	Pantænus Alexandrinæ scolæ præfectus 39. b
Leo Papa Concilium Rhemis con- uocat.	76.	a	Paracletere cœnobium 81. a
Lucius Rex Britonum.	38.	b	Parisini Christi fidem suscipiunt 32. b
Ludouic' Bleſenſis Comes,	101.	b	S. Paulus eremita 51. a
S. Lupus Tricass. Episc.	62.	a	S. Peregrini martyrium 43. a
S. Lupus præful Senon.	66.	a	S. Petri viui cœnobium prope Se- nonas fundatur 64. a
Lutetiae elogium.	96.	a	Petri' Alexandrin' martyr 45. b
M			Petrus Comestor insignis Theo- logus obit. 84. b
M Amertus Viennensis Episcop-	63.	a	Petrus Antissiod. Imperator Con- stant. 109. b
Manes hæreticus emergit	44.	b	Petrus Claræuallensis Abbas è vi- ta migrat. 88. b
S. Marianus Altiss.	63.	a	Petri de Castro-nouo mors trucu- lenta 103. a
S. Martialis Lemouicenses Christi fide imbuit	33.	a	Pictauense incendium 92. a
S. Martini obitus	59.	a	S. Policarpus 38. b
S. Mastidiæ corpus inuentum in Ec- clesia Trecensi	73.	b	Pontiniacense cœnobium funda- tur 78. b
Materia huius Chronologiae	7.	b	Pons supra Icaunam coelesti igne absumitur 108. a
Matheus Trecensis Episc.	85.	a	Prælium cōmissum apud Murel- lum castrum 107. b
S. Maurus discipulus S. Benedicti			Præmonstratensis ordo propaga- tur 108. b
64. b			S. Prisci martyrium 44. a
S. Mauritiij martyrium	44.	b	Priscilianistarum hæresis 56. b
Mauricius Parisiensis Episcop. cla- rus habetur.	84.	a	Pruuinense incendium 92. a
Maximus Treuirensis	50.	b	
Milo Trecensis Episcop.	73.	b	
Milo Abbas S. Mariani	82.	a	
Montanus hæreticus.	39.	a	
Morculphus exæcatur	101.	a	
N			
N Arcissi miraculum	41.	a	
Nicænum Concilium	47.	b	
Nouatiani hæresis oritur	42.	b	

B R E V I S

Pultetiarum cœnobium fundatur
69. b

Q Vadratus Apostolorum dis-
cipulus 37. a
Questio de rebaptizandis hereti-
cis 42. b
Quirinus martyr 46. a

R Adulphus Ecclesiae Antissiod.
Thesaurarius 83. a
Radulphi Regis obitus 71. b
Rainerus Abbas S. Mariani 80, b

81. a
Raimundus Comes hæreticorum
fautor 106. a
Regalia Antissiod, Ecclesiae remis-
sa 102. b
Reliquiarum S. Germani Antissiod
translatio 69. a
Retrodus Cathalaunensis Episco-
pus. 97. b

Richerius Senon. Archie. 77. a
Ripatorium cœnobii prope Tre-
cas 81. b
Robertus b Cardinalis Concilium
cōuocat apud Biturigas 109. b
Robertus Aniciensis Episcop. gla-
dio confoditur 112. b
Robertus Antiss. Episc. 77. a
Robertus auctor Chronicæ factus

monachus 84. a 106. b
Roclen^o Niuernensi. Episc. 73. b

S Abaricus Antiss. Episc. 67. a
Sauinian^o martyr Seno. 70. a
Sanson Remens. Archie. 82. a
Scioli hæretici per Franciam dis-
currunt. 105. b
Seneca venarum incisione periit
33. b

T A B U L A

Senonensis ciuitas tota pæne in-
cendio consumpta 88. a
Senonensis ciuitas Christi fidem
fuscipit 32. a
Seuinus Senon. Archie. 72. b
Sigebertus Chronografus 55. a
Simon Comes Montis fortis oc-
cumbit. 110. a
Solis defectio. 30. b
Solyma à Saladino capta 90. b
S. Stephani Trecēsis Ecclesia exu-
sta 92. a

T Emplariorū institutū 101. a
Terricus hieresarcha 95. a
Tetricus Antissiod. Episc. 67. a
Theodericus Aurelianensi. Episco-
pus 75. a
Theobaldus comes Trecē. 80. a
S. Thomas Cátuar. occisus 84. a
Tociacum vicus in territorio An-
tissiod. 60. b
Trecense incendium 92. b
Tripolitanus comes 90. a
Turonis vrbs expugnatur 92. b
Turonis incendium 97. b
Tyri vastatio 97. a

V Aleria virgo 33. a
Valerianus Episcopus An-
tissiod. 48. b
Vergiacū castrū obseffum 87. b
Verzelliacum cœnobium 69. b
S. Vigilius Antiss. Episc. 66. b
Urbanus 3 moritur 91. a
VVillelmus Antiss. Episc. 83. a
VVillelmus Comes Sacri cæfaris
109. b
VVillelmus Bituricensis Archie-
piscopus diuorū collegio ag-
gregatur 110. a

F I N I S.

